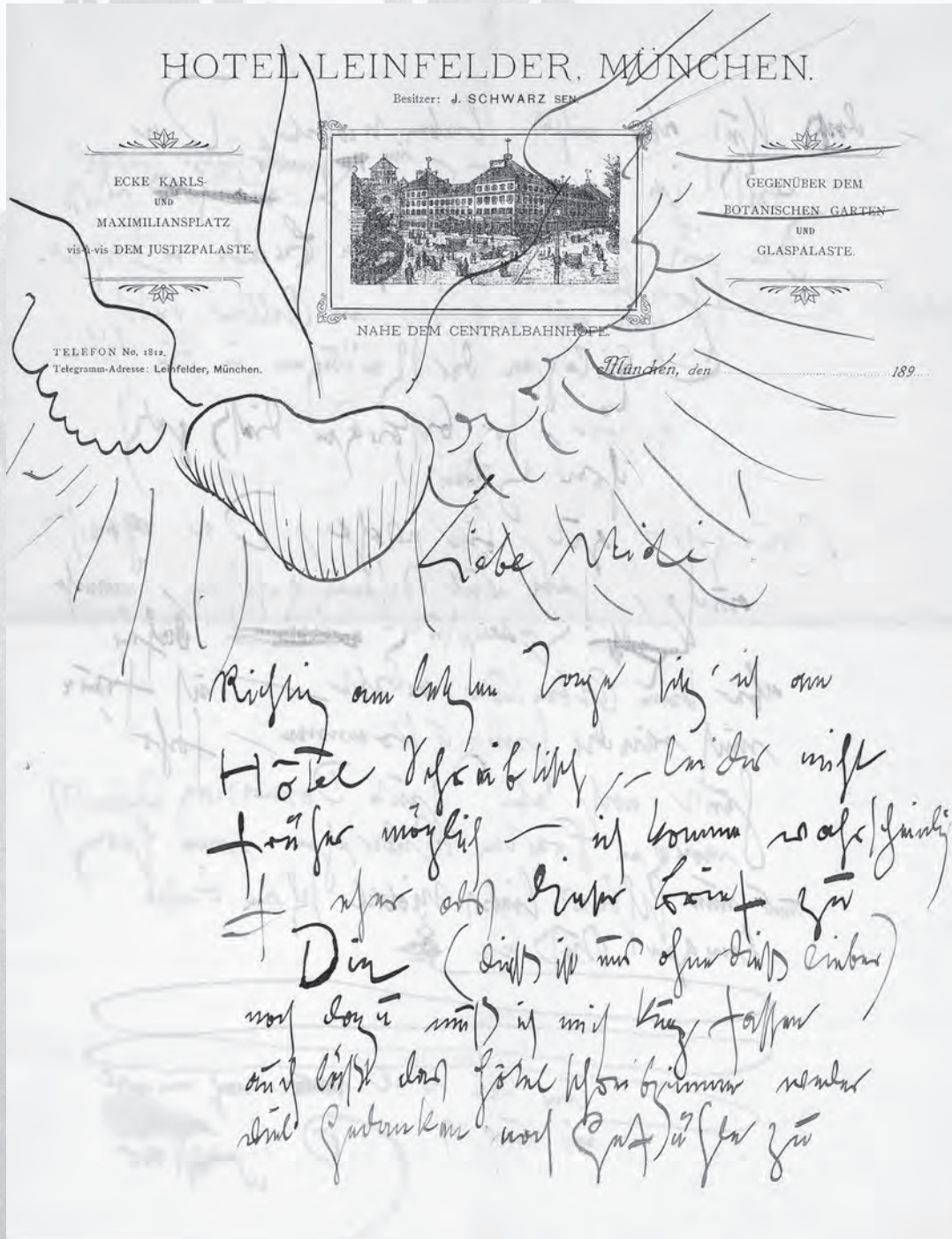

KULTURNÍ MĚSÍČNÍK ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

KLUB

3
Březen
2012
32. ročník

- Klimtovské výstavy ve Vídni
- Fejeton Pavla Kohouta
- Rozhovor s Václavem Grušou o poezii a umění

Pondělní promítání filmů ve spolupráci s Českým centrem a Velvyslanectvím ČR
v kině **Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien**
Informace: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Retrospektiva filmů významného českého a světového režiséra **Miloše FORMANA** u příležitosti jeho kulatých narozenin

Pondělí 14. 05. v 19:30

Přelet nad kukaččím hnízdem (USA, 1975, 133 min)

Hrají: Jack Nicholson, Louise Fletcher, Michael Berryman, Scatman Crothers, Danny DeVito, Christopher Lloyd, Will Sampson, Vincent Schiavelli, Brad Dourif, Mimi Sarkisian, Sydney Lassick.

Hudba: Jack Nitzsche

Slavná adaptace románu Kena Keseye *Vyhodme ho z kola ven*, oceněná pěti Oscary. Děj filmu se odehrává v psychiatrické léčebně, do které přichází profesionální karetní hráč Randall Patrick McMurphy, který se vydává za pomateného, jen aby se vyhnul vězeňskému trestu, a proto má soudem nařízenou léčbu. Jeho představa pokojného života v ústavu je od začátku konfrontovaná s praktikami despotické vrchní sestry Mildred Ratchedové, která ústav neomezeně řídí. Ona a Randall spolu začínají vést válku o to, kdo oddělení ovládne. Počáteční obdiv a respekt ostatních pacientů se postupně začíná rozplývat a Randall si uvědomí, že na rozdíl od vězení může zůstat v ústavu navždy.

Miloš FORMAN, původně Jan Tomáš Forman (* 18. 2. 1932, Čáslav), režisér, scénárista a herec českého původu žijící ve Spojených státech amerických. Je držitelem dvou Oscarů za nejlepší režii, tři Zlatých glóbulů a ceny BAFTA ve stejné kategorii.

Jeho rodiče zahynuli v koncentračním táboře, on sám vyrůstal v domově mládeže a internátní škole pro oběti druhé světové války v Poděbradech, kde se setkal např. s Ivanem Passerem či s budoucím polským režisérem Jerzym Skolimowským. Nepřijali ho na studium DAMU, proto odešel na FAMU studovat obor scénáristika a dramaturgie. Ve filmu *Stříbrný vítr* si zahrál vedlejší roli vojáka, před ukončením studia spolupracoval s Martinem Fričem na veselohře *Nechte to na mně* (1955). Po absolutoriu krátce pracoval pro televizi, spolupodílel se na scénáři filmu *Štěňata* (1957) a na režii filmu Alfréda Radoka *Dědeček automobil* (1957), ve kterém účinkoval ve vedlejší roli. S tímto režisérem spolupracoval na prvních programech Laterny Magiky.

V Československu do roku 1968 natočil několik úspěšných snímků vyznačujících se sžíravým, až černě humorným pohledem na společnost. *Černý Petr* získal k překvapení svého tvůrce hlavní cenu na Mezinárodním filmovém festivalu v Locarnu (za Formanem tehdy zůstali režiséři zvůčných jmen, Michelangelo Antonioni a Jean-Luc Godard), film *Hoří, má panenko* byl dokonce nominován na Oscara. Za normalizace legálně odešel do USA, aby pokračoval ve své filmové tvorbě. Mohl tedy na svých filmech spolupracovat s českými filmaři, mj. kameramanem Miroslavem Ondříčkem, a proto mohl film *Amadeus* natočit v Praze a okolí.

Silně „formanovský“ první americký film *Taking Off* („remake“ *Konkursu*), aplikující jeho obvyklý, na české diváky orientovaný přístup k americkému prostředí v doznívající éře hippies, byl oceněn první cenou poroty na festivalu v Cannes, ale komerčně neuspěl. Významného úspěchu u diváků dosáhl brzy, po třech letech, svým dalším filmem z roku 1974 – adaptací románu Kena Keseyho *Přelet nad kukaččím hnízdem*. Tento film americká Akademie filmových umění a věd ocenila pěti Oscary včetně ceny za režii a nejlepší film. I jeho další filmy byly úspěšné, některé z nich více u kritiky než u diváků (např. *Valmont*). Film *Amadeus* získal dalších osm Oscarů včetně obou hlavních kategorií.

Miloš Forman je považován za jednoho z nejvýznamnějších českých – a významných amerických a světových – filmových režisérů, úspěšných jak u diváků, tak kritiků po celém světě.

Předběžné termíny promítání na velvyslanectví v roce 2012:

vždy druhé pondělí v měsíci, tj. 14. 05., 11. 06., 10. 09., 08. 10., 12. 11. a 10. 12.

Začátek představení **vždy v 19:30, pouze v prosinci ještě v 17:00 pro děti**. Změna vyhrazena.

Americký klub dam, NM – Náprstkovo muzeum v Praze
pořádá v sobotu 19. května 2012 kulturní zájezd do Vídně
a společně s Kulturním klubem zvou zájemce a nabízejí následující program:

- Vídeň – pěšky od Maria-Theresien-Platz do ulice Wollzeile k domu, kde za svého pobytu ve Vídni bydlel cestovatel, vlastenec, bojovník za ženská práva a politik Vojtěch Náprstek, mecenáš a přítel lékaře a cestovatele po jižní Africe dr. Emila Holuba;
- Přednáška dr. Secké a dr. Šámala o V. Náprstkovi a MUDr. E. Holubovi v sokolovně v X. okr., Angeligasse 21;
- Pietní akt u hrobu dr. E. Holuba na Centrálním hřbitově.

Podrobné informace s časovým udáním začátků akcí budou uveřejněny v příštím vydání a na webové stránce Kulturního klubu www.kulturklub.at.

Americký klub dam byl jako první ženský spolek založen z iniciativy Vojty Náprstka roku 1865 a úspěšně působil až do roku 1948, kdy byl úředně zakázán. Mezi členky spolku, který podporoval ženskou emancipaci a vzdělanost, patřily např. i Karolina Světlá, Renata Týršová či Zdenka Braunerová. Spolek byl obnoven roku 1996, dnes se jeho činnost zaměřuje na kulturně historické akce.

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

bohužel musím tentokrát začít smutnou zprávou – zemřel spoluzakladatel Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku, novinář a spisovatel, pan Jindřich LION. Byl nejenom „naším“ novinářem a fejetonistou, pro mě byl důležitým poradcem a učitelem, pro činnost a vývoj Kulturního klubu nepostradatelnou, dlouholetou oporou. Čest jeho památce!

Klubová promítání v kinosálu českého velvyslanectví, nadále ve spolupráci s českým velvyslanectvím a Českým centrem, pokračují každé druhé pondělí v měsíci, začátek představení je vždy v 19:30 (pokud nebude jinak oznámeno), rezervace není možná.

Upozorňujeme, že dubnové promítání se nekoná, protože připadá na velikonoční pondělí. Zato máte příležitost si poslechnout ve středu 11. dubna 2012 v 18:30 přednášku doc. Stanislavy Přádné z Katedry filmových studií Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, autorky monografie »Miloš Forman: Filmař mezi dvěma kontinenty«. Přiblíží v ní tvorbu významného filmaře, a to jak v kontextu české, tak americké kultury, v níž dosáhl stěžejního postavení oscarového režiséra. Zaměří se na Formanův osobitý režijní přístup

i autorský styl a humor jeho filmů. Přednášku nabízí ve svých prostorách České centrum a je v německém jazyce. Také si nezapomeňte prohlédnout výstavu plakátů k filmům M. Formana. Kurátor Pavel Rajčan z pražské Filmové galanterie Terryho ponožky do ní zařadil plakáty k filmům natočeným ještě v ČSSR i k těm pozdějším. Stěžejní část výstavy tvoří autorské výtvarné plakáty z šedesátých let, kdy se v ČSSR realizovaly výtvarně vysoce hodnotné plakáty, například k filmu »Konkurs« od Jiřího Šlitra, nebo koláže Vladimíra Bidla ke komedii »Hoří, má panenko«. Výstava filmových plakátů je otevřena do 14. května 2012 v českém velvyslanectví ve Vídni.

O spolupráci s Náprskovým muzeem a chystané přednášce dr. Secké a dr. Šámala (Náprstkovo muzeum) o V. Náprstkovi a MUDr. E. Holubovi, která se bude konat 18. května 2012, Vás budeme obšírněji informovat v příštím vydání Klubu. V něm také přineseme rozhovor s designovaným ředitelem Českého centra ve Vídni panem ing. Martinem Kraffem.

Slíbili jsme, že Vás budeme informovat o změně zákona o národnostních menšinách. Dozvěděli jsme se od zástupce jiné národnostní menšiny, že byl podán návrh na změnu dotací české školy a že se plánuje změna v dosavadním obsazení poradních sborů. Začala také šestitýdenní ověřující doba navrhovaných změn národnostního zákona.

A teď Vám již přeji hezké posezení na stránkách Klubu.

Helena Baslerová, šéfredaktorka

Obsah

Klub připravuje	2
Editorial	3
Obsah	3
Impressum	3
Kalendář: březen – květen 2012	4
Cirkevní kalendář: březen – duben 2012	7
Rozhovor	8
Kultura	10
Události	30
Zajímavosti	34
Ekonomika	43
Fejeton	52
Správy zo Slovenska	53
Sokol & sport	57
Úvahy & postřehy	63
Z české a slovenské Vídně a okolí	65
Oznámení	76
Informace & inzerce	84
Příloha	I-VIII

KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku

Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler),
Schlüsselgasse 18, 1080 Wien

Sazba: KLP – Koniasch Latin Press, Praha & Jaroslav Bulíček, Praha

Tisk: Tiskárna Sládek, Znojmo

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken in Österreich

Medieninhaber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

Herausgeber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

(Ing. Helena Basler), Schlüsselgasse 18, 1080 Wien

Verlagsort: 1080 Wien

Hersteller und Herstellungsort: KLP – Koniasch Latin Press, Praha & Tiskárna
Sládek, Znojmo, Tschechische Republik

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Redakce: Schlüsselgasse 18, 1080 Wien,

mobil (od 10:00): 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Vedoucí redaktorka: ing. Helena Basler

Zástupkyně vedoucí redaktorky: Mag. Dr. Marie Brandeis

Redakce: Mag. Pavlína Böhmová (překladatelka), Anna Křivanová (asistentka)

Technická redakce: František Písařík, Ing. Kurt Mattola, Richard Basler

Redakční kruh: Dipl. Ing. Alexej Bálek, Jan Brabenec, Dr. Martin Franc,

P. Dr. Jan Horák, Ludvík Kavín, Dr. Jan Kahuda, manželé Kalinovi, Jindřich Lion,

Dr. Michael Lion, Dr. Marta Marková, Mag. P. J. N. Popov, Andrea Ozábalová,

Dr. Květa Ozábalová, Mgr. Helena Stejskalová, Nela Štěrbová,

Mgr. Tomáš Vaněk, Ing. Jiří Zajíček, ThLic. Petr Žaloudek

Fotografové: Richard Basler, Vladimír Čevela, Kurt Mattola

Distribuce: Tiskárna Sládek

VÝSTAVY A FESTIVALY

do 26. 03. Svetozár ILAVSKÝ: Die Inventur

Svetozár Ilavský (1958) wird als die markanteste Persönlichkeit seiner Generation angesehen. Er zählt zu den ersten multimedialen Künstlern, denn er ist auch geschulter Musiker und Komponist. Er widmet sich der Malerei, Zeichnung, Graphik, Skulptur, Assemblage, Architektur, dem Bühnenbild und intermedialen Projekten, vor allem in Verbindung mit elektroakustischer Musik. Die Malerei-Ausstellung ist im Rahmen des Begleitprogramms der John Cage-Ausstellung im freiraum quartier21 INTERNATIONAL im MuseumsQuartier. Mit der musikalischen Untermalung von dem Autor selbst.

Kurator: Jozef Cseres

Slovenský inštitút

27. 03. – 16. 05. Prague Art meets the (V.i.e.n.a) Streets: POST-H(E)AVEN/ Destabilized Ground**27. 03. 19:00 Vernisáž**

Prezentací tří českých umělců věnující se oblasti streetartu: Robert Šalanda patří k nejvýznamnějším představitelům současného malířství, multimediální umělkyně Petra Valentová se zabývá tematikou indické společnosti a Jan Kaláb, který nachází inspiraci ve vztahu člověka a kosmu. Společným jmenovatelem děl umělců je snaha upozornit na specifické společenské fenomény. Všichni tři umělci budou Českou republiku reprezentovat na květnovém festivalu Soho in Ottakring, pro nějž ČČ Vídeň a pivovar Staropramen připravuje speciální doprovodný program.

České centrum Vídeň, Herrengasse 17, 1010 Wien

28. 03. – 16. 04. Schätze aus der Schatzkammer. Auswahl der traditionellen Trachtenkostüme aus der Slowakei (Ausstellung & Weinverkostung)

Aus dem Reichtum der nationalen Traditionen bleiben die Trachten immer eine Inspirationsquelle und ein Bestandteil der slowakischen Nationalkultur. Die Ausstellung zeigt originale Exemplare der abwechslungsreichen slowakischen Trachten, für die reiche Stickereien als Verzierungen charakteristisch sind. Die Ausstellung beinhaltet auch die Fotografien vom tschechoslowakischen Nationalkünstler Karol PLICKA, der ein romantisierendes Bild der slowakischen Bevölkerung schuf. Kuratorin: Dr. Alžbeta Gazdíková. Musikalische Untermalung von einer LIVE-Volksband aus der Slowakei und Weinverkostung aus Modra. In Zusammenarbeit mit dem Slowakischen Nationalmuseum in Martin.

Slovenský inštitút

do 22. 04. Erschaute Bauten: Architektur im Spiegel zeitgenössischer Kunstfotografie

Zu den teilnehmenden Künstlern zählen: Sabine Bitter & Helmut Weber (AT), Mladen Bizumić (AT/NZ), José Davila (MX/ES), Werner Feiersinger (AT), Andreas Fogarasi (AT/HU), Cyprien Gaillard (FR), Andreas Gursky (DE), Gavin Hipkins (NZ), Candida Höfer (DE), Geoff Kleem (AU), Joachim Koester (DK), Luisa Lambri (IT/US), Marko Lulic (AT), Dorit Margreiter (AT), John Massey (CA), Maix Meyer (DE), Sarah Morris (UK/US), Warren Neidich (US/DE), Sandra Peters (DE), Pia Röncke (DK),

Thomas Ruff (DE), Allan Sekula (US), Hiroshi Sugimoto (JP), Jane & Louise Wilson (UK), Tobias Zielony (DE). Die ausgestellten künstlerischen Arbeiten zeigen unter anderem Werke von Architekten wie Frank Lloyd Wright, Le Corbusier, Ludwig Mies van der Rohe, Philip Johnson, I. M. Pei, the Tecton Group und Herzog & de Meuron MAK-Ausstellungshalle. Kurator Simon Rees.

Weiskirchnerstraße 3, 1010 Wien

Öffnungszeiten: Di: 10:00-24:00 Uhr, Mi – So: 10:00-18:00 Uhr, Mo geschlossen

Eintritt € 9,90 mit MAK-Guide / € 7,90 / ermäßigt € 5,50

do 29. 04. Hubert Gessner. Architekt dělnického hnutí

Hubert Gessner (1871-1943), rodák z Moravy a žák Otto Wagnera, je považován za jednoho z hlavních architektů „Červené Vídně“. Jeho dílo zahrnuje např. pekárenský velkoobchod, tovární budovy, ale i soukromé vily a okresní zdravotní pojišťovny, velké bytové komplexy a bytové zařízení.

Speciální výstava probíhá v rámci trvalé výstavy *Rudá Vídeň* ve Waschsalonu Karl-Marx-Hof, která se soustřeďuje na architektury dělnického hnutí. Výstava bude zahájena Dr. Michaelem Ludwigem. Současně bude Dr. Markus Kristan prezentovat svoji knihu, vydanou nakladatelstvím Passage, jenž nese název *Hubert Gessner. Architekt zwischen Kaiserreich und Sozialdemokratie 1871-1943*. Tato výstava může být realizována díky velkorysé podpoře Wiener Städtischen Versicherung a Wien Kultur.

Waschsalon Nr. 2, Karl-Marx-Hof, Halteraugasse 7, 1190 Wien

Další informace: www.dasrotewien-waschsalon.at

Vstupné: 3 € (dospělí)

do 13. 05. Impressionismus von Degas bis Cézanne: Pastelle, Aquarelle und Zeichnungen

Die Ausstellung in der Albertina präsentiert über 200 Pastelle, Aquarelle und Zeichnungen der Impressionisten und Postimpressionisten mit dem vorrangigen Ziel, die herausragende Stellung ihrer Arbeiten auf Papier aufzuzeigen. Es ist international die erste Schau, die sich ausschließlich diesem Thema widmet. Gerade unter den Künstlern des Impressionismus und Postimpressionismus erlangte die Zeichnung einen der Malerei ebenbürtigen Rang, eine Gleichstellung, die für die Moderne zukunftsweisend wurde. Mit Werken von Manet, Degas, Renoir, Cézanne, Seurat, van Gogh, Gauguin und Toulouse-Lautrec präsentiert die Ausstellung einiger der größten Zeichenkünstler der westeuropäischen Kunstgeschichte. Damit möchte die Schau die wichtige Stellung verdeutlichen, die die Zeichnung im Schaffen der Impressionisten und Postimpressionisten einnahm. Die Leihgaben kommen aus allen wichtigen Museen weltweit.

Albertina, Albertinaplatz 1, 1010 Wien, www.albertina.at

Otevřeno: denně 10:00-18:00, středa 10:00-21:00

do 14. 05. Výstava plakátů k filmům Miloše Formana

„Filmová galanterie“ Terryho ponožky připravila k Formanovým osmdesátinám *Výstavu plakátů* připomínajících jeho filmy. Výstava plakátů ve spolupráci a prostřednictvím českých center projede prakticky celý svět.

www.terryhoponozky.cz

Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

do 19. 08. Mit dem Gefühl der Hände. Zeitgenössische Töpfer in der Region Bratislava und im Burgenland

In der Ausstellung werden die Produkte von derzeit aktiven Töpfern in den beiden angrenzenden Regionen vorgestellt und die Frage aufgeworfen, welche Entwicklungen sich im Töpfergewerbe des Burgenlands und der Region Bratislava abzeichnen.

Österreichisches Museum für Volkskunde, Gartenpalais Schönborn, Laudongasse 15-19, 1080 Wien
Öffnungszeiten: Di-So 10-17, Montag geschlossen
www.volkskundemuseum.at

LEOPOLD MUSEUM

po, stř – ne: 10:00-18:00 + čt: 10:00-21:00

MuseumsQuartier Wien
www.leopoldmuseum.org

24. 02. – 27. 08. Klimt persönlich

Bilder – Briefe – Einblicke

07. 06. – 17. 09. Phantastisch! Rudolf Kalvach

Wien und Triest um 1900

Leopold Museum

Přehled vídeňských výstav k výročí G. Klimta naleznete v oddíle Informace.

JEDNOTLIVÉ AKCE**24. 03. 17:00 Maryša** (divadelní představení)

Hostování divadla bratří Mrštíků Boleradice.

Divadelní sál, Sebastianplatz 3, 1030 Vídeň

25. 03. 16:00 Lienka Kikilienka a veľkonočné vajíčko

Divadelné predstavenie Divadla pre deti MaKiLe a Kristiny Letkovej z Bratislavy.

SOVA, vstupné dobrovolné.

25. 03. 19:30 Linda Čechová Šitková: Varhanní koncert

ORF-Radiokulturhaus, Grosser Sendesaal

27. 03. Die Frau ohne Schatten

V produkci účinkuje Adam Plachetka.

Staatsoper, 1010 Wien, Opernring 2, tel.: 51444-2250,
www.wiener-staatsoper.at

29. 03. 19:00 Mladé hvězdy české klasiky: Matyáš NOVÁK

Zahajovací koncert koncertní řady ČC v Klosterneuburgu, jejímž letošním cílem je představit rakouskému publiku mladé talentované české interprety..

Čtrnáctiletý houslista a klavírista Matyáš Novák se představí s širokým repertoárem klasické a romantické hudby.

Více informací na: www.stift-klosterneuburg.at

Stift Klosterneuburg, Augustinussaal, Stiftplatz 1, 3400 Klosterneuburg

Vstupné: 16 €, vstupenka platí také jako vstupné do kláštera Klosterneuburg v libovolném dni

31. 03. 17:00 dr. Josef ŠEBESTA: František Kmoch (přednáška)

Slovanská beseda, Drachengasse 3, 1010 Wien

Akademický spolek a České srdce

01. 04. – 06. 04. Jarný jazykový tábor na Liptove pre deti vo veku od 8 rokov

Podmienky účasti: vek od 8 rokov, vlastný pas, členstvo v spolku SOVA, záväzné prihlášky a poplatok 100,- € na konto spolku SOVA: 03710071330, BAWAG BLZ 14 000, s poznámkou „Jarný tábor“ do **16. 03. 2012**.

Poplatok 100,- € zahŕňa cestovné, ubytovanie, program a celodennú stravu. **Záväzné prihlášky do 16. 03. 2012** mailom na: elena.mandik@utanet.at, **0680/12 60 341**.

Uviest treba: meno, dátum narodenia, číslo pasu dieťaťa, adresu, telefónny a mailový kontakt.

11. 04. 18:30 doc. Stanislava PŘÁDNÁ: Miloš Forman: Filmař mezi dvěma kontinenty

Přednáška doplňující retrospektivu filmů Miloše Formana k 80. výročí jeho narození. V českém jazyce s německým překladem.

České centrum Vídeň, Herrengasse 17, 1010 Wien

12. 04. 18:00 Zuzana ŠIMURDOVÁ (koncert)

Česko-kanadská pianistka je absolventkou Janáčkovy akademie múzických umění v Brně. Získání ceny Chopin Award 2010 přineslo talentované umělkyni debutové vystoupení v newyorské Carnegie Hall, po kterém následovalo turné po USA.

Rezervace nutná na e-mailu: vienna@embassy.mzv.cz nebo tel.: (01) 8941200 (do 9. 4. 2012)!

České velvyslanectví, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

13. 04. 15:00 Lída HOLÁ & Zdena MALÁ: Čeština pro cizince

Po úspěchu podzimního setkání s autorkami učebnic a výukových materiálů k češtině pro cizince, PhDr. Lídou Holou a PhDr. Zdenou Malou, připravilo ČC Vídeň jeho opakování. Seminář seznámí zájemce s činností a úlohami ÚJOP (Ústav jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy), dále budou představeny jednotlivé části zkoušky z češtiny pro cizince CCE (čtení s porozuměním, poslech s porozuměním, produkce psaného textu, mluvený projev) na všech pěti úrovních podle Společného evropského referenčního rámce, autorky představí nově zpracované učebnice *Čeština expres 1* a *Čeština expres 2* a součástí programu budou také dílny *Osvojovací aktivity ve výuce češtiny pro cizince* a *Kurz češtiny ve dvaceti vyučovacích*

hodinách. Seminář je opakováním podzimního setkání a je určen zájemcům, kteří nemohli z kapacitních důvodů navštívit zářijové setkání.

V českém jazyce!

Rezervace nutná na: ccwien@czech.cz (do 11. 4.)!

České centrum Vídeň, Herrengasse 17, 1010 Vídeň

14.-18. 04. film **Šťěstí** (ČR, 2005, 100 min., režie Bohdan Sláma)

Úspěšná česká tragikomédie s hvězdným obsazením (Tatiana Vilhelmová, Pavel Liška, Aňa Geislerová) bude uvedena v rámci nezávislé filmové iniciativy EU XXL podporující zprostředkování a distribuci evropských filmů.

Více informací na: www.eu-xxl.at

InfoCenter Kraftwerk, 3494 Gerasdorf (14. 4., 19:30 / 15. 4. 17:00)

Kulturhaus Alter Pfarrhof St. Andrä, 3423 St. Anträ-Wörtern (16. 4., 19:30)

Pfarrhof Kautzen, 3851 Kautzen (18. 4., 20:00)

14. 04. 19:00 Světáci (divadelní představení – komedie)

Divadelní sál, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

Vlastenecká omladina

15. 04. 15:00 Světáci (divadelní představení – komedie)

Divadelní sál, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

Vlastenecká omladina

15. 04. Župní turnaj ve stolním tenise

Sokolovna, Angeligergasse, 1100 Wien

18. 04. 19:30 Musica Austriaca „Salzburger Hofmusikkapellen“ – Heinrich Ignaz Biber

Schubert-Saal, Wiener Konzertsaal Lothringerstr. 20, 1030 Wien, tel.: 243 002, www.konzertsaal.at

21. 04. 15:00 Valná hromada Sokola Vídeň III/XI

Slovanská beseda, Drachengasse 3, Wien I.

26. 04. 19:00 Markéta HEJKALOVÁ: Kouzelník z Pekingu

Úspěšná česká autorka a nakladatelka představuje první německý překlad knihy *Kouzelník z Pekingu*. Autorka v ní vypráví psychologický příběh o třech ženách z různých kontinentů a čtenáře přivádí k otázkám, jak dokáže nespravedlnost ovlivnit lidské osudy.

České centrum Vídeň, Herrengasse 17, 1010 Wien

26. 04. 19:00 Miro GAVRAN: Nesmejte sa, prosím (Divadlo Jozefa Gregora Tajovského zo Zvolena)

Bravúrna komédia zo súčasnosti z pera Mira Gavrana, v ktorej klasický lúboštný trojuholník rieši svoje problémy naozaj neklasicky. Smiechu sa neubránia nielen všetky manželky a milienky, ale dokonca aj manželia a milenci... Spolok RSKS, vstupné: členovia RSKS/študenti: 5 €, nečlenovia: 7 €, predpredaj vstupeniek 1 hodinu pred predstavením v spolku RSKS.

Veranstaltung in slowakischer Sprache!

26. 04. Edita GRUBEROVÁ (koncert)

Staatsoper, 1010 Wien, Opernring 2, tel.: 51444-2250, www.wiener-staatsoper.at

27. 04. 19:00 Antonín DVOŘÁK: Svatební košile (dramatická kantáta)

Theater an der Wien, Linke Wienzeile 6, 1060 Wien

www.theater-wien.at

Wien-Ticket.at Tel:58885 (8:00-20:00)

Zleva: Tomáš Netopil (dirigent), zpěv: Mária Porubčinová, Ladislav Elgr, Ivan Kusnjer

27. 04. 18:00 Slavomíra JESENSKÁ-KÖRNEROVÁ: Praktická slovenčina (prezentácia učebnice)

Autorka **Slavomíra Jesenská-Körnerová** sa teší na stretnutie s kolegami a priateľmi slovenčiny a na výmenu skúseností z vyučovania.

Spolok SOVA, v slovenčine.

29. 04. 16:00 Hrnčiarska rozprávka (detské divadelné predstavenie divadla Šikulko z Modry)

Národopisne múzeum / im Österreichischen Museum für Volkskunde

Gartenpalais, Schönborn, Laudongasse 15-19, 1080 Wien

14. 05. 19:30 Miloš Forman: Přelet nad kukaččím hnízdem (USA, 1975, 133 min.)

Hudba: Jack Nitzsche

Hrají: Jack Nicholson, Louise Fletcher, Michael Berryman, Scatman Crothers, Danny DeVito, Christopher Lloyd, Will Sampson, Vincent Schiavelli, Brad Dourif, Mimi Sarkisian, Sydney Lassick, Delos V. Smith Jr.

V rámci cyklu věnovaného tvorbě Miloše Formana.

Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

KK, Čc, ZÚ

20. 05. 11:00 Cyklus „Klangspiele – Welt der Sinnlichkeit“

Wiener Lautenkonzerne, mj. účinkuje Jan Krigovsky.

Schosskonzerte Eckartsau

Info a vstupenky: 02214 2225

www.ticketbox.at

Podrobnosti a další programy a akce naleznete v oddílech: *Sokol & sport, Z české a slovenské Vídně a okolí a Oznamení.*

Další důležité adresy a kontakty viz též oddíl *Inzerce*.

České ozvěny / Slovenské ozveny

Der ORF bietet im 25-minütigen Magazin mit dem Titel *České ozvěny / Slovenské ozveny* Beiträge in Tschechisch und Slowakisch. *Ozvěny / Ozveny* wird **sechsmal im Jahr jeden zweiten Sonntag in den Monaten Februar, April, Juni, August, Oktober, Dezember um 13.05 Uhr in ORF2 Wien** gesendet.

Důležité kontaktní adresy:

ČESKÉ CENTRUM:

www.tschechischeszentrum.at

e-mail: ccwien@czech.cz

Herrengasse 17, 1010 Wien, tel.: 535 23 60

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK

www.slovaci.at

e-mail: rsks@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

SLOVENSKÝ INŠTITÚT

www.mzv.sk/sivieden

e-mail: si.wien@gmx.at

Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien

tel./fax: +43/1/535 40 57

SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA

www.slovaci.at/sova

e-mail: sova@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

DIVADLO BRETT

www.theaterbrett.at

e-mail: theaterbrett@gmx.at

út – so, 20:00, Münzwardeingasse 2, 1060 Wien

tel.: 0043/6767345566

DETSKÝ SÚBOR ROZMARÍN PRI RSKS

má nácviky každú stredú: predškolský vek od 15:15 do 16:30 hod., školáci a mládež od 16:15 do 18:30 hod. Tanec, spev, hra na píšťalkách, fujare, cimbele.

Komenského škola, Veľká klubovňa

Redakce upozorňuje, že neodpovídá za změny termínů pořadů jiných organizací a institucí a zároveň za neúplnost kalendária. Změna programu vyhrazena.

Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusejí být vždy shodné s názorem redakce. Redakce neodpovídá za obsah čtenářských dopisů. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo krátiť a upravovat zaslané články po stránce gramatické i stylistické.

**Tschechische
Gemeinde in der
Erzdiözese Wien**

**Česká
duchovní služba
oblast Vídeň**

Poštovní adresa: Hagenmüllergasse 31, 1030 Wien

Tel.: +43 (0664) 406 55 41

www.sweb.cz/farnost.viden

Fax: +43 (01) 711 84 112

www.rozhledy.at

POŘAD PRAVIDELNÝCH BOHOSLUŽEB:

CHRÁM Panny Marie na Nábřeží, Salvatorgasse 12, Wien 1:

mše svatá **každou neděli a svátek v 08:30**

KOSTEL Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, Wien 3:

mše svatá **každou neděli a svátek v 10:00**

KOSTEL Don Bosco, Hagenmüllergasse 31, Salesianum, Wien 3:

mše svatá **druhou neděli v měsíci v 11:00**

KAPLE Panny Marie Pomocnice, St.-Veit-Gasse 25, Don Bosco-Haus, Wien 13:

mše svatá **třetí sobotu v měsíci v 18:00**

KALENDÁŘ AKCÍ

So 24. 03.

Poutí do Mariazel: společná mše svatá v 11:00. Mše svatá – Salesianum odpadá.

Čt 29. 03.

Školní mše svatá pro žáky a žákyně škol „Komenský“ v 09:30 v českém kostele Nejsvětějšího Vykupitele na Rennwegu 63, Wien 3.

VELIKONOCE 2012

Ne 01. 04.

Květná neděle v kapli SALESIANUM, Hagenmüllergasse 31, Wien 3, v 11:00 – svěcení ratolestí a průvod – vyprávění o Kristově umučení: pašije – mše svatá.

Út 03. 04 –

– Ne 08. 04.

Česká pouť do Říma: obřady Svatého týdne a neděle Zmrtvýchvstání – veřejná audience u papeže Benedikta XVI. – návštěva hrobu papeže Jana Pavla II. a hrobu kardinála Josefa Berana – prohlídka antického a křesťanského Říma – vlastní program.

So 21. 04.

Don Bosco-Haus: mše svatá v 18:00 hodin v St.-Veit-Gasse 25, Wien 13. – 16:00 Program.

Jablko nepadlo příliš daleko od stromu...

Ačkoliv venku pěkně mrzlo, dostavil se dnešní host, pan Václav Gruša, k našemu rozhovoru, i když značně prokřehlý, přesně. Horký čaj – „svažák“ a dostatečná teplota místnosti napomohly k úplnému „roztání“, jež vyústilo v přívětivou atmosféru pro povídání. Horatiova myšlenka z *Listů – O umění básnickém*, že poezie je jako malířství, je příznačná pro Václava Grušu, neboť oběma sférami umění střídavě „proplouvá“. A nejen jimi.

V pondělí 30. ledna 2012 jste v Českém centru ve Vídni představil svoji básnickou prvotinu Kukaččí sirotčinec (Kuckucks Waisenhaus), která vyšla v roce 2011 v edici Revolver Revue. Básně byly předneseny v němčině, dílo vyšlo v Praze v češtině. Kdo Vám básně pro prezentaci překládal?

V. Gruša: Já už léta píšu německy, takže ve sbírce, která je v češtině, jsou dvě tři básně také v němčině, neboť nemělo smysl je překládat do češtiny. Nikdo v nakladatelství proti tomu nic neměl. Pro prezentaci ve Vídni bylo žádoucí uvést básně v němčině, neboť České centrum má informovat německy mluvící návštěvníky o české kultuře. Moje první básně nevyšly česky, ale německy. Překlad provedl pan Stavarič a otištěny byly ve studentském časopise. Následovalo čtení v němčině, v tomto případě mi překládala paní dr. Christa Rothmeier. Z těchto skutečností jsem nabyl dojmu, že to asi není tak špatné, tedy mé české originály, když si někdo dá tu práci a překládá je do němčiny. Protože jsem při překladech pomáhal, rozhodl jsem se vedle češtiny i pro tvorbu v němčině. Básně, které byly v Českém centru čteny v němčině, byly moje německé texty, s výjimkou asi dvou, abych nelhal.

Zaujal mě název díla – Kukaččí sirotčinec, a to již při pročítání programu Českého centra. Připomíná typ básnického přívlastku oxymóron. Jak se zrodil tento titul?

V. Gruša: To je těžká otázka. Myslím, že to dobře zní, na druhou stranu mám pocit, že jsme všichni na tom světě tak trochu kukačky a že jsme zapadli, nevím jestli vlastním, či cizím přičiněním, anebo nějakým božským záměrem, to už je náhled na svět, takže v tom sirotčinci je člověk jako společenský tvor pohromadě, ale také sám.

V daném díle se tedy v tomto duchu odvíjejí Vaše verše.

V. Gruša: Je to nějaké vyjádření pocitu osamění, který člověk občas má. Nesnažím se o nějaký smutek, ale melancholický podtón to určitě má. Je to pokus mladého člověka, vlastně už ne tak mladého, o poezii, záznamy určitých událostí, které rámuji více než deset let života.

Kdy jste poprvé pocítil potřebu psát?

V. Gruša: Těžko říct. Jako dítě jsem maloval, jako kluk jsem si psal dobrodružné romány. Kolem šestnácti sedmnácti jsem jako všichni z popudu nešťastné lásky začal psát verše. Asi jsem z té puberty nedospěl, protože jsem u poezie zůstal.

Jak dalece Vás v tomto směru ovlivnil fakt, že Vaš tatínek, spisovatel Jiří Gruša, byl literárně činný? Co jste si jako malé dítě představoval, když jste slyšel, že je tatínek spisovatel?

V. Gruša: Bylo to v rodině, viděl jsem, že to není nic špatného. Prostě vyrůstal jsem v rodině, kde bylo bráno úplně normálně rozhodnutí – budu básníkem, anebo malířem. Když v tomto okruhu vyrůstáte, ani vás nic jiného nenapadne. Tatínka jsem samozřejmě jako dítě neviděl při tvorbě, měl jsem ho spojeného s tím člověkem, který píše pohádky.

Byl jste dobrým žákem v češtině?

V. Gruša: Byl jsem strašnej. Až někde na gymnáziu jsem zjistil, že „dovedu“ psát slohové práce, které byly před třídou čteny. Dokonce, i když má slohovka dostala známku trojku kvůli gramatickým chybám, třída si vynutila její přečtení. Začal jsem si takto uvědomovat, že zřejmě obsahově a stylisticky jsou mé práce přitažlivé.

Pocházíte z Prahy, jakými cestami jste se dostal do Vídně?

V. Gruša: Úplně náhodou. Vlastně když zde otec působil jako velvyslanec ČR, nabídl mi, abych sem přijel. Přišel jsem do Vídně také z nešťastné lásky a také proto, abych se naučil německy. Byl to původně plánovaný pobyt

na čtyři měsíce, nakonec se z něho stalo deset let. Tedy kouzlo neplánovaného, které začalo v roce 1999.

Jak probíhá Vaše tvůrčí fáze? Máte okamžitý nápad, který si zapíšete, anebo myšlenku nosíte v hlavě a potom ji načisto zapíšete, či tvoříte jen v určitý čas?

V. Gruša: Mám to všechno dohromady. Hlavně ale potřebuji vždy nějakou metaforu, nějaký obraz. Pracuji vlastně tím způsobem, že mám rozdělaných několik básní, mezitím napíšu nějakou novou, takže je to jakási koláž. Když otevřu počítač, večer nebo když je čas, procházím texty, někde něco přidám, jinde „vyhodím“. Tak vypadá moje metoda tvorby. Tedy žádný rozevlátý plášť, zadumaný výraz a vytváření básní.

Tužku a papír už vůbec nepoužíváte?

V. Gruša: Stále méně a méně. Vlastně jen když mě najednou něco napadne a případně mi naprosto geniální, tak si to rychle zapíšu tužkou. Často potom s odstupem mi to už tak geniálně nepřijde.

Tvoříte v češtině i němčině, co Vám jde lehčeji?

V. Gruša: To je dobrá otázka. Samozřejmě, že je čeština na prvním místě. Ovšem musím přiznat, že němčina má pro mě také velkou výhodu. Tady totiž nevím, co si můžu dovolit, protože to není můj mateřský jazyk, ale právě proto se zde můžu více odosobnit.

Autor prózy musí respektovat určité zásady, autor poezie musí mít dosti dobré povědomí o zvukové stránce.

Jak to zvládáte v obou jazycích?

V. Gruša: Řekl bych částečně. Při volném verši nemusíte přesně dbát na rytmicky a melodicky přesnou poezii.

Byl jste hudebně vzdělán?

V. Gruša: Ne, byl jsem hudební samouk. Umím pár akordů na kytaru, pro takové odrhovačky. Hudbu mám rád, poslouchám všechno – klasickou hudbu, jazz, podle toho, na co mám náladu. Z klasiky mám rád třeba Stravinského, Janáčka.

Kdo je Vaším prvním posluchačem, když něco vytvoříte?

V. Gruša: Víte, že snad skoro nikdo? Například verše ze sbírky, která vyšla

v Praze, jsem nikomu nečetl, přímo jsem je poslal do nakladatelství. Mám pocit, že už dnes poznám sám, jestli to něco je, anebo není. Nemám tedy žádného prvního kritika.

Po svém příchodu do Vídně jste začal studovat dějiny umění (Kunstgeschichte). Počátek tohoto zaměření byl již v Praze? Jaký vztah k tomuto oboru máte? Která epocha Vás nejvíce zajímá?

V. Gruša: V Praze jsem začal žurnalistiku, toho jsem ale brzy nechal. Dějiny umění jsem začal studovat až zde ve Vídni. Nejdříve jsem přemýšlel o studiu bohemistiky, ale dospěl jsem k závěru, že by mě to možná v mém psaní zkazilo, protože bych se věnoval literatuře příliš odborně. Protože mám vztah k výtvarnému umění, viděl jsem, že je tady nějaká mezera. A proto studium dějin umění. Z epoch mám rád padesátá a šedesátá léta 20. století, ze starších období je to renesance.

Hodláte se žít jako kunsthistorik, anebo jako literát?

V. Gruša: Jako literát, to by chtěl určitě každý, kdo něco napsal. Necháme se překvapit. Zatím kromě psaní dělám nějaké překlady.

Vyjíždíte často za poznáváním umění?

V. Gruša: Vyjízdim rád, nemusí to být ani daleko. Mě třeba baví chodit po Praze, Vídni, Budapešti, Sieně, Florencii a „číst“ v architektuře, jak to město dříve vypadalo.

Podarí se Vám často dostat se do stavu nicnedělání? Co potom děláte?

V. Gruša: Já jsem zvláštní spáč, já bych pořád spal. Mimo spaní rád jezdím na chalupu v Českém ráji, tam sekám trávu, řežu dřevo. Jako malý kluk jsem byl velký sportovec – hrál jsem tenis závodně, vyhrál jsem nějaké turnaje. V zimě jsem lyžoval, půlka rodiny jsou lyžaři. Tenis chodím hrát občas i nyní. Uklidňuji se četbou, hudbou, dobrým jídlem a dobrým pitím.

Máte v šuplíku něco nového?

V. Gruša: Já mám v šuplíku věci! Píšu dál poezii a pokoušel jsem se o německou delší prózu, ale to už je dlouho, takže jsem zjistil, že jsem se od začátku prózy nějak vzdálil. Začal jsem tedy něco jiného, tak uvidíme.

Jaké jazyky ovládáte? Nakolik jste při svém příchodu do Vídně znal němčinu?

V. Gruša: Uměl jsem obstojně anglicky, německy jsem uměl říct jen Guten Tag! a Auf Wiedersehen! Němčina na gymnáziu byla mým druhým cizím jazykem. Ve Vídni jsem chodil do kurzů němčiny na univerzitě. Čím déle jsem zde byl, přestal jsem se bát mluvit. Takový průlom v mé němčině způsobila jedna příhoda. Jako kuřák jsem si chodil kupovat do trafiky za rohem cigarety a lámanou němčinou se silným českým přízvukem jsem říkal – Guten Tag, bitte eine Schachtel Camell – a divil jsem se, že mně nerozumějí. Když jsem to říkal svému učiteli v kurzu, řekl, to musíš říct jinak, a sice – „Griz Got, Bit a Pakrl...“

Vaše čeština v českých verších není spisovná, je hovorová směrem k slangu, argotu. Jak vypadá jazyková forma v německých verších? Je to Hochdeutsch, anebo ovládáte vídeňský dialekt?

V. Gruša: Moje básně v němčině jsou ve spisovné němčině, Wienerisch neovládám, pouze něco, a to mně trvalo velmi dlouho.

Které české básníky máte rád? Jste členem nějakého uměleckého sdružení?

V. Gruša: Blatného, Kabeše, z české klasiky si cením K. H. Borovského.

Nepatřím k žádnému uměleckému sdružení.

Jaké plány máte na léto?

V. Gruša: Pojedu na chalupu a budu štípat dříví, sekát trávu, abych si vyčistil hlavu.

Jméno, které nosíte po svém tatínkovi, zavazuje, ale také svazuje. Jak tyto póly pociťujete? Mluvil jste s ním někdy o své tvorbě?

V. Gruša: Je to tak, že jsem „měřen“ jiným metrem. Nemůžu si např. v literatuře dovolit věci, které by jinak jinému mladému autorovi prošly. Otec byl velmi chytrý, nikdy mi do ničeho nezasahoval. Mluvili jsme o životě, obecně, o tom, jakou může mít literatura cenu, ale o tvůrčím procesu jsme se nebavili.

Tajná přání, aby zůstala tajná, se nemohou prozrazovat. Určitě nám ale můžete krátce poodhalit některou z Vašich vizí.

V. Gruša: To Vám nepovím, protože jsem typ člověka, který se spontánně rozhodne. Možná budu více malovat, už asi dva roky jsem malování zanedbával, anebo budu psát. Teď si ale konkrétně přeji, aby už bylo jaro, mám rád teplo, tyto příšerné minus stupně mě odrovnávají.

Děkuji Vám za rozhovor.

Rozmlouvala Dr. M. Brandeis

Václav Gruša a Rhea Krcmarova v pořadu Českého centra „Ankommen in der Sprache – eine literarische Begegnung zum Thema Entwurzelung und Schreiben“, 17. 1. 2012

Foto: ČcV

VÝTVARNÉ UMĚNÍ

Výstava Martina Kocourka

V Galerii Portheimka představil svoje díla mladý sochař Martin Kocourek. Výstava, která si pohrávala s emocemi, představila jeho tvorbu za posledních pět let a byla pojata jako poděkování všem maminkám. Matka příroda, Vira v neposkrvněné početí Panenky Marie, Mateřství – všechny tyto asociace na slovo matka mohli návštěvníci spatřit v Galerii Portheimka na výstavě moderního sochařského umění *Martin Kocourek – Mamince*.

(mk)

Retrospektivní výstava manželů Vyleťalových

V Galerii Portheimka mohli zájemci zhlédnout zajímavou retrospektivní výstavu malířského manželského páru Josefa a Olgy Vyleťalových.

Josef Vyleťal, malíř, grafik, kreslíř a filmový a divadelní výtvarník tvořil svá díla staromistrovskými technikami a především se soustředil na fantazijní realismus. Manželé se proslavili především jako autoři filmových plakátů, paní Olga jich má na svém kontě 76 – v roce 1973 získala Grand Prix na Mezinárodním filmovém festivalu v Cannes za plakát k filmu *Něžná*. Zde také současně získala cenu kritiky za plakát k filmu *Mládí a láska* (1974). Na MFF v Chicagu se stala držitelkou ceny Zlatý Hugo za plakát k filmu *Zrcadlení* (1979). Josef Vyleťal vytvořil v letech 1964-1979 na 115 filmových plakátů. K jeho nejvýznamnějším oceněním patřila Stříbrná plaketa na Mezinárodním filmovém festivalu v Chicagu (*Panna a netvor*, 1979).

(mk)

Olga Vyleťalová (s kyticí) na vernisáži výstavy *Síla osudu*

Cenu Vladimíra Boudníka získal grafik a kreslíř Jiří Lindovský

Cenu Vladimíra Boudníka za rok 2011 získal grafik, kreslíř a malíř Jiří Lindovský. Podle porotců si ocenění zaslouží za odvahu nově formulovat pohledy na civilizační tematiku. Ukázky z jeho díla jsou vystaveny v pražském Clam-Gallasově paláci, kde návštěvníci uvidí také téměř dvě stovky děl z 18. ročníku soutěže Grafika roku. Do soutěže bylo přihlášeno na 350 prací, porota udělila devět cen a 25 čest-

ných uznání. Cena Vladimíra Boudníka je pojmenována po průkopníkovi netradičních grafických technik. Čtyřiašedesátiletý Jiří Lindovský, vedoucí grafického ateliéru na Akademii výtvarných umění (AVU) v Praze, patřil v Česku k prvním umělcům, kteří objevili výtvarnou přitažlivost přístrojů a monitorů. Od sedmdesátých let minulého století vytvářel grafiky, kresby a vrstvené reliéfy letadel anebo televizních obrazovek. V osmdesátých letech vznikly grafické cykly s názvy jako *Přístroj*, *Žhavicí tělesa*, *Mikrodestičky* či *Kolapsy*. V roce 1988 rozšířil téma přístrojů o kresby elektromotorů, zabýval se i vztahem mezi statickou a dynamickou formou, mezi pohybem a světlem.

V Pardubicích začala výstava současného českého linorytu

Pardubická galerie otevřela výstavu současného českého linorytu. V prostorách domu U Jonáše návštěvníci uvidí tvorbu Michala Cihláře, Vojtěcha Kovaříka, Iva Křena, Pavla Piekara a Jana Vičara. Vystavené linoryty mají ambice skutečně špičkového uměleckého díla, řekl autor výstavy Vít Bouček. Výstava potrvá do 15. dubna. Největší vystavená grafika má velikost 1,4 metru na 2,85 metru. K výstavě vznikl i katalog.

Galerie Slovákého muzea vystavuje práce medailérů čtyř zemí

Galerie Slovákého muzea v Uherském Hradišti otevřela výstavu prací téměř sedmi desítek medailérů z České republiky, Maďarska, Polska a Slovenska. Expozice nazvaná *Mezi Dunajem, Vltavou a Vislou* je putovní. Po Bratislavě a Budapešti ji přivítalo Slovákovo, odkud se v březnu přesune do slovenské Kremnice. Společné výstavy z obou komorního sochařství těchto čtyř zemí se letos konají už podesáté. Kromě výstavy medailí galerie také otevřela výstavu prací představitele soudobé české krajinomalby Františka Hodonského. Expozice *Den Smaragdových ohňů* je průřezem jeho díla od poloviny šedesátých let do současnosti a zahrnuje obrazy, sochy i grafiku. Hodonského tvorba nezapadala do socialistického realismu, doceněna byla až po roce 1989, kdy například působil jako profesor na pražské Akademii výtvarných umění. Putovní výstava medailí potrvá ve Slovákém muzeu do 18. března a expoziční práci malíře Hodonského až do 9. dubna.

Muchova rodina chystá koncepci stálé expozice *Slovanské epopeje*

Muchova nadace připravuje základní technickou a vizuální koncepci stálé expozice *Slovanské epopeje*, která by měla v budoucnu vzniknout na Hlavním nádraží v Praze. Dokumentaci předloží magistrátu do poloviny března. Podle malířova vnuka Johna Muchy bude koncepce výstavy totožná s původními návrhy Alfonse Muchy. Nadace ji navíc doplní o originální studie, kresby a fotografie. Podle Johna Muchy se na umístění *Slovanské epopeje* do prostor nádražní budovy architekta Josefa Fanty shodly tři zainteresované strany: vedení města, část Muchovy rodiny

i italská společnost Grandi Stazioni, která nádraží rekonstruuje. V současné chvíli je dvacítku rozměrných pláten se slovanskou tematikou uložena v pražském depozitáři. Galerie hlavního města Prahy (GHMP) nechala díla na podzim loňského roku převést ze zámku v Moravském Krumlově, kde byly vystaveny od roku 1963. Důvodem převozu, který provázely protesty místních obyvatel, byla chystaná dvouletá výstava ve Veletržním paláci. Původní termín výstavy byl stanoven na konec roku 2011. Podle mluvčí GHMP Michaely Moučkové lze ale očekávat, že instalace bude nakonec hotova až koncem letošního března, případně počátkem dubna.

Galerie Artbanka Museum of Young Art

Nová pražská galerie sídlící u Karlova mostu vystavila několik semaforů výtvarníka Romana Týce. Ten za svoji akci, kdy skla s panáčky na pražských semaforech vyměnil za figurky v různých žertovných pozicích, byl odsouzen. Galerie Artbanka Museum of Young Art (AMoYA) vystavuje také plastiku, kterou Týc dotvořil *Pomník 17. listopadu*

1989 na Národní třídě. Při 20. výročí revoluce desku doplnil vztyčené pravice s odkazem na situaci v roce 1939 a vztyčené prostředníky komentující rok 2009.

(Pozn. redakce: O této události jsme referovali a otiskli obrázek změněné desky.)

Rychle připravená výstava má podle pořadatelů především podpořit umělce, který sice zaplatil náhradu škody, pokutu ale odmítl zaplatit, neboť by tím prý uznal, že spáchal trestný čin. Proti uvěznění Týce také lidé podepisují petice, podpisů už je kolem 10 000.

Šéfkurátorem muzea pro příští sezónu se stal Milan Salák. Dnes uvedl, že by se ve své koncepci chtěl ještě více zaměřit na práci studentů a čerstvých absolventů vysokých uměleckých škol z Česka i Slovenska. V muzeu se již objevila také některá díla, která čestí i slovenští umělci představili ve společném československém pavilonu na benátském bienále, Salák by chtěl vystavit i další.

Partnery pro výstavní program Salákovi budou umělci a pedagogové jednotlivých škol – Jiří Černický, Jiří Petrbok, Luděk Rathouský, Petr Lysáček, Michal Koleček, Ján Vasilko a Marek Kvetán.

NAROZENINY

Prof. Zdeněk Beran (*7. 3. 1937, Dolní Dobruč) – český malíř, autor objektů a instalací, pedagog.

Patří k nejvýraznějším umělcům české výtvarné scény. Výtvarné vzdělání získal u profesora Zdeňka Balaše na Výtvarné škole v Praze. Na Akademii výtvarných umění poté studoval ateliér nástěnné a monumentální malby u profesora Vladimíra Sychry (1956-1962). Svaz výtvarných umělců musel opustit po vydání výnosu Ministerstva vnitra. Byl členem skupiny Konfrontace ještě během studií na Akademii. Tato skupina byla kolébkou směru, který dnes nazýváme český informel (rok 1960). Jeho zásadním tématem té doby byla destrukce a její aplikace na struktury. Koncem let šedesátých se do tvorby Zdeňka Berana navrácí figura, která má ale značně surrealisticko-expresivně-existenciální charakter. Lidská torza dávají tušit budoucím instalacím a environmentům. V letech 1970-1971 stvořil rozsáhlý environment nazvaný *Rehabilitační oddělení Dr. Dr.* Tento je jedním z nejexistenciálnějších děl té doby. Od osmdesátých let se obrazy začínají stávat součástí uměle vytvářených interiérů ještě spolu s objekty. Neřeší jen plochu obrazu, ale obraz jako celek. Projekty hromad vznikly ze zdevastovaných prvků monumentálního environmentu *Rehabilitační oddělení Dr. Dr.* (1971). Další fází tohoto celku bylo „pohřbení“ (1993-1994) do jámy v zahradě Bredovského zámku u Lemberku. Proces devastace byl tak programově svěřen přírodním vlivům. Teprve nedávno došlo k „exhumaci“ *Rehabilitačního oddělení Dr. Dr.* a jeho instalaci v Národní galerii.

Samostatně vystavuje od roku 1971. Kolektivních výstav se účastní od roku 1960. Svými díly je zastoupen ve veřejných i soukromých sbírkách jak v České republice, tak i v zahraničí. Členem skupiny Zaostalých je od roku 1987 a od roku 2006 také členem skupiny SVÚ Mánes. V roce 1989 mu bylo uděleno stipendium The Pollock-Krasner Foundation. Tvoří v ateliéru v Praze-Libni. Od roku 1990

je vedoucím ateliéru klasických malířských technik na pražské Akademii výtvarných umění.

Redakčně zkráceno. Životopisné údaje byly čerpány z textu Mahuleny Nešlehové publikovaného v katalogu Zaostalí.

Rehabilitační oddělení Dr. Dr., 1970-2000
Fotografie instalace z let 1970-1971

Sochař Otmar Oliva: *Splnilo se mi vše, co jsem chtěl dělat*

Akademický sochař Otmar Oliva oslavil 19. února významné životní jubileum – šedesátiny. Jeden z nejuznávanějších českých umělců žije a tvoří ve Velehradě na Slovákku. *Genius loci* cyrilometodějského poutního místa dokonale souzní s křesťanským smyslem jeho rozsáhlého díla. Oliva se mimo jiné podílel na výzdobě papežské kaple Redemptoris Mater ve Vatikánu. Momentálně pracuje na kříži pro Kongregaci sester sv. Cyrila a Metoděje. Kříž bude umístěn

ve velehradském klášteře sester ve vstupním foyer. „Mám práci na dvanáct let dopředu. Vážím si toho, že mi lidé dávají takovou důvěru,“ vyznal se sochař, který je kromě zmíněného kříže nyní zaměstnán prací na katedrále v Trnavě nebo vytváří insignie pro papežova sekretáře Kongregace pro východní církve Cyrila Vasiľa. Jeho dílo v podobě soch, plastik, ale i kreseb je zastoupeno ve sbírkách řady galerií.

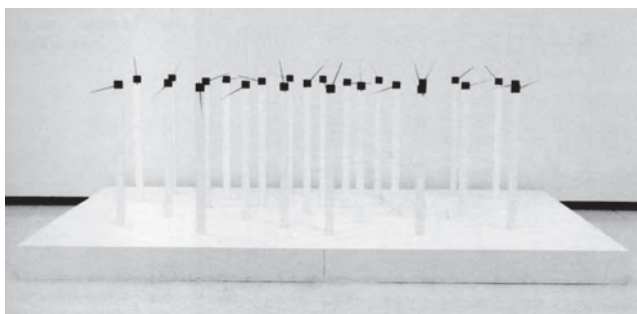
Prof. Jiří Sopko (*20. 2. 1942, Dubová na Podkarpatské Rusi) – český malíř, grafik a sochař.

Ve stále vnitřně živé struktuře obrazů a kreseb, v malířské kvalitě a hloubce lidské reflexe světa jsou hodnoty, kterými Jiří Sopko zaujal přesvědčivé místo mezi současnými českými malíři.

Po roce 1945 Podkarpatská Rus připadla Sovětskému svazu, rodina se přestěhovala do poválečného Československa. Nejdříve studoval základní školu na Slovensku, poté krátce navštěvoval keramickou školu v Bechyni. V letech 1956-1960 studoval na Výtvarné škole Václava Hollara, v letech 1960-1966 Akademii výtvarných umění v Praze u prof. Antonína Pelce. V roce 1987 vstoupil do umělecké skupiny 12/15 Pozdě, ale přece (Jiří Beránek, Václav Bláha, Jaroslav Dvořák, Kurt Gebauer, Ivan Kafka, Vladimír Novák, Jiří Načeradský, Ivan Ouhel, Petr Pavlík, Michael Rittstein, Tomáš Švéda). Od roku 1990 působí na AVU v Praze jako docent, později profesor v ateliéru malby. V roce 2002 se stal jejím rektorem.

Ivan Kafka (*29. 2. 1952, Praha) – konceptuální umělec.

Studoval na Střední odborné škole výtvarné v Praze (1967-1971), pracoval jako umělecký kovář (1972-1973) a meteorolog (1974-1976). Od poloviny sedmdesátých let se zabývá projekty a instalacemi v krajině, při nichž pracuje s přírodninami nebo konfrontuje přírodu s cizorodými materiály. V osmdesátých letech své instalace a projekty umísťuje také do městského prostředí a alternativních galerijních prostor. Od devadesátých let se zaměřuje více na instalace z multiplikovaných artefaktů. Hledání nové identity artefaktu, který je statický a současně má potenciální schopnost pohybu, osobitě minimalistické prostředky, lyrismus a přítom nesentimentální věcnost. Schopnost klást aktuální otázky po vztahu současné civilizace k přírodě, po osobní svobodě a jejím závazkům vůči společnosti, silný cit pro kreativitu kulturních a geografických rozdílů. Tak bychom mohli obecně charakterizovat tvorbu Ivana Kafky. V roce 1997 reprezentoval Českou republiku na bienále v Benátkách.

Ivan Kafka - *O mohoucí nemohoucnosti*, 1989-1995, instalace, papír, umělá hmota, dřevěná konstrukce, hodinové mechanismy

O své tvorbě Kafka říká: „Jde mi v první řadě o komplexní téma, obsahující (mnohdy únavné a vysilující) definování skutečnosti, v níž se nacházíme – teprve pak je možné jisté osvobozující vykročení mimo tento rámeček.“

„Zajímá mě možnost střetávání, snaha a schopnost obsáhnout více linií najednou s možným přesahem jedné do druhé, stejně tak jako koncentrace na detail i celek současně. To vše v maximálně jasné, naléhavé, lapidární, vizuální podobě.“

Akademický sochař Jaroslav Róna (*27. 4. 1957, Praha) – český sochař a malíř, jakož i originální amatérský herec (člen divadla Sklep) a literát.

Bývalý student Střední výtvarné školy na Hollarově náměstí v Praze a poté Vysoké školy uměleckoprůmyslové (obor sklářské výtvarnictví – Stanislav Libenský). Po ukončení studia (1984) jej profesor Libenský vzal s sebou do USA jako svého asistenta. Po příjezdu do Čech spolu s Tomášem Vorlem napsali divadelní hru *Malý nezbeda* pro divadelní soubor Mimoza (člena kultovní Pražské pětky). V roce 1987 se stal jedním ze zakládajících členů neformální umělecké skupiny Tvrdohlaví. Po polovině osmdesátých let s Alešem Najbrtem a Františkem Skálou také založil trio Tros Sketos, které se do širokého veřejného povědomí dostalo především díky znělce 37. ročníku Mezinárodního filmového festivalu Karlovy Vary v roce 2002. Jaroslav Róna se zpočátku věnoval spíše malířství, nyní především sochařství.

Jaroslav Róna působí též jako řádný vysokoškolský pedagog na Akademii výtvarných umění v Praze. V posledních letech sklízí úspěchy s monumentálními plastikami pro veřejné prostory, např. pomník Franze Kafky na Starém Městě v Praze, sochu *Malý Martán* v parku Hadovka v Praze 6, plastiku *David a Goliáš* na gotický Špalíček v Chebu ad.

Jaroslav Róna - *Prstenec*, 1997, bronz

Tomáš Císařovský (*2. 1. 1962, Praha) patří k výrazným figurálním koloristickým malířům střední generace, kteří na konci osmdesátých let uvedli na českou scénu postmodernu. V letech 1978-1982 studoval v Praze na SUPŠ obor tvarování dřeva a řezbářství, poté studoval na AVU u prof. Paderlíka a Ptáčka (1983-1988).

Od devadesátých let patří Císařovský k umělcům, jejichž dílo je respektováno a kurátorsky sledováno, je zván na mezinárodní přehlídky i samostatné prezentace

v zahraničí. Velký ohlas vzbudil jeho cyklus portrétů českých potomků šlechticů nazvaný *Bez koní*, který nebyl k portrétovaným nijak milosrdný, přesto skončil v jejich soukromých sbírkách. Podobně pracoval s fenoménem návštěvníků uměleckých vernisáží. Od figurální malby se po návštěvě Peru dostal rovněž i k téměř romantické krajině tvorby. V poslední době pracuje na ohlédnutí se do padesátých let minulého století, doby tvrdého komunistického režimu, jenž poznal jen jako dítě, k výjevům obyčejného života i pátrání po detailech ze života mocných. Průběžně se věnuje také kresebné a grafické tvorbě.

Jeho dílo je zastoupeno ve veřejných i soukromých sbírkách.

Tomáš Císařovský – *Medaile*, 1988, akryl, plátno

Petr Pastrňák (*17. 2. 1967, Frýdek-Místek) se věnuje malbě, tvorbě objektů a instalací.

Studoval na Akademii výtvarných umění v Praze v ateliérech profesorů Milana Knížíka, Michaela Bielického a Jiřího Davida. Věnuje se abstraktní malbě, paralelně se zabývá i videem a diaprojekcemi, které mají narativní a reflexivní charakter. Jeho „vyprázdňené“ abstraktní obrazy určuje jemný rytmus barevných přechodů, neagresivní „dělení plochy“, promyšlené vypracování struktury pohybu a stop nástrojů, které autor používá pro pokrytí podkladu barvou. Diaprojekce jsou založeny na osobních vzpomínkách a vizualitě šedesátých a sedmdesátých let.

O svém malování Petr Pastrňák říká: „V podstatě se stále promalovávám do vnitřního stavu, ve kterém to už maluje samo. Ale jde to ztuhá. Je zvláštní, že k dobrému výsledku se dá dostat nejen promalováváním, ale také meditací. To jsou dvě cesty k dokonalosti a platí to v každé činnosti. Prozkoumávání těchto oblastí je to, co mě na malování nejvíc zajímá, možná i drží.“

Peter Pastrňák – *Louka*, 2002, akryl, plátno

VZPOMÍNKA

Eugen von Kahler, vl. jm. Kohn (6. 1. 1882, Praha – 13. 12. 1911, Praha) – malíř-expressionista, grafik a básník.

Reprezentuje okruh německy mluvících výtvarných umělců narozených a převážně žijících v Čechách. Eugen Kahler se narodil do bohaté židovské průmyslové rodiny, studoval na mnichovské Akademii umění u Franze von Stucka a privátně u Huga von Habermanna. Poté navštěvuje soukromou malířskou školu v Paříži, účastní se výstav v Salonu d'Automne a Salon des Indépendants. Vzhledem ke své nemoci – tuberkulóze – pobývá v Egyptě, Tunisku a Alžírsku. Poté se v Mnichově, kde se usadil, účastní druhé výstavy Neue Künstlervereinigung München (NKVM). Jeho otcí byl rakouským císařem v roce 1911 za zásluhy v oblasti kultury a hospodářství v Čechách udělen titul rytíře a celá rodina byla povýšená do šlechtického stavu. První samostatnou výstavu má Kahler v říjnu 1911 v mnichovské Moderne Galerie Heinricha Thannhausera. Umírá téhož roku 13. prosince, dožívá se necelých třiceti let. Byl pohřben na židovském hřbitově v Praze.

Zanechal početné množství olejomalb, akvarelů, kreseb a leptů a také větší počet básní. O jeho pozůstalost se stará jeho bratranec a přítel, spisovatel Erich von Kahler.

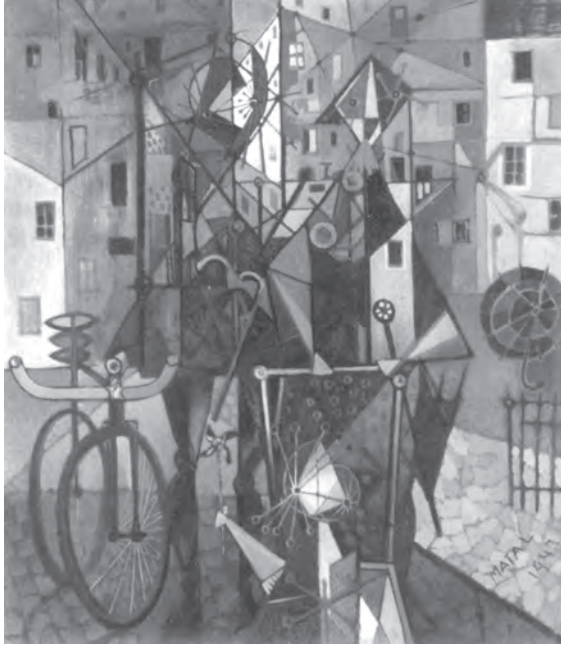
Několik dní po jeho smrti byly dva jeho obrazy vystaveny na kolektivní výstavě *Der blaue Reiter*.

Kandinsky rief ihm in seinem Beitrag nach: „Und seine durch und durch vornehme Seele schien in unsere Tage nicht zu gehören. Es schien, daß diese Seele geheimnisvoll mit verborgenem Zweck aus den biblischen Zeiten in unsere Zeiten gesandt wurde. Es schien, daß eine gütige Hand sie wieder von unseren Zeiten befreien wollte.“

Bohumír Matal (13. 1. 1922, Brno – 7. 7. 1988, Prudká u Doubravníku, Tišnov) – malíř, významný představitel brněnské poválečné malby 20. století.

Nejmladší člen dnes již legendární Skupiny 42. Jeho začátky tkví v surrealismu a připomínají fakt, že umělce silně ovlivnily zážitky z druhé světové války prožité v Německu na nucené práci. V roce 1946 vystavoval v Paříži s jinými mladými čl. výtvarníky. Krátce poté se Matal seznámil s básníkem Ivanem Blatným, Josefem Kainarem, Jiřím Kolářem, Oldřichem Mikuláškem a dalšími. V roce 1949 si v Brně najal ateliér spolu s Janušem Kubičkem. Zvláštní místo v Matalově tvorbě má město, které člověka prostupuje tak, že tvoří jednotu a nádraží, kde se cesty křižují a lidé loučí. Ač pocházel z Brna, zvolil si po normalizaci

život na samotě na Vysočině. Polorozpadlý mlýn na Prudké u Doubravniku vlastníma rukama zbudoval na bytelné sídlo, kde pracoval a potkával se s přáteli, neboť byl člověkem společenským a chtěl, aby takové bylo i jeho umění. Zemřel v roce 1988, aniž by zažil alespoň málo z atmosféry listopadu 1989.

Bohumír Matal – *Deštníkářova rodina*, 1947, olej, masonit

Antonín Hudeček (14. 1. 1972, Loucká u Ředhoště – 11. 8. 1941, Častolovice) – malíř – krajinář.

Vstoupil na Akademii výtvarných umění v Praze do ateliéru profesorů Václava Brožíka a Maxmiliána Pirnera. Věnoval se figurální malbě, kterou v letech 1891-1893 studoval také v Mnichově u O. Seitze. Od roku 1895 měl ateliér v Praze a připojil se – společně s A. Slavíčkem – ke skupině malířů, kteří pod vedením J. Mařáka malovali krajiny zejména v okolí Okoře. Roku 1898 vystavoval na první výstavě spolku Mánes a roku 1900 poprvé ve Vídni. V roce 1902 cestoval po Itálii a Sicílii, po návratu maloval krajiny v okolí Kolína a pohledy na Prahu. Po dalším zájezdu na Sicílii v roce 1909 začal malovat v okolí Police nad Metují. Dvakrát navštívil ostrov Rujanu, od roku 1920 pravidelně pobýval v Tatrách a v Banské Bystrici a od roku 1927 také na Podkarpatské Rusi. Roku 1930 byl jmenován řádným členem České akademie věd a umění a za životní dílo dostal její cenu. Od roku 1927 žil ve své vile v Častolovicích, kde také roku 1941 zemřel.

Ve svých obrazech dokázal invenčním způsobem skloubit tradici středoevropské malby, v níž historicky důležitou úlohu sehrálo německé umění, s modernistickou orientací na francouzskou kulturu. Poimpressionistickému záznamu přírody dal lyrický rozměr a v duchu symbolismu ho přeřtvořil na prostor meditativní reflexe.

Štefan Straka (17. 7. 1898 – 25. 1. 1932) – slovenský malíř, žák V. Nechleby a J. Schikanedra. Navazoval na tradici evropského realismu; těžištěm jeho tvorby byl lidový žánr (*Predsprevák*, *Obecná rada*) a portrét.

Ivan Sobotka (4. 2. 1927, Jaroměřice u Českých Budějovic – 23. 7. 2008, Praha) – malíř.

Vystudoval v letech 1946-1951 AVU u profesorů Sychry a Pukla. Oproti ateliérům malby, kde se vyžadovalo přísnější dodržování socialistického realismu, zde byla relativně větší samostatnost a klid. Pro malířovu soliterní tvorbu, rozvíjející se od druhé poloviny čtyřicátých let zcela mimo oficiální i neoficiální proudy, jsou typické maximálně zjednodušené tváře biblických postav, zejména Krista a jeho apoštolů, podané jednoduchou linkou často jen v odstínu šedé, modré nebo hnědé. Z jeho téměř monochromních obrazů, malovaných jednoduchou úspornou linkou, se na nás upřenýma širokýma očima dívají portréty apoštolů, světců, lidí meditujících či modlících se, tu a tam se zjeví stejně jednoduchá krajina s domem nebo kopec s kostelíkem zakončeným věžičkou a křížem.

Ivan Sobotka – *Abraham a Izák*, 1954, olej, plátno

Zpočátku byl na volné noze (do roku 1955), poté vystřídal několik občanských povolání: pracoval jako kartolitograf, nátiskař, obtahovač štočků, správce depozitáře NG. Velký význam mělo pro něj zaměstnání v podniku Zahraněční literatura, který se zabýval dovozem knih a kde měl možnost studovat umělecké monografie. Několik let pracoval také v dokumentačním oddělení Státního ústavu památkové péče.

Sobotka vystavoval sporadicky od šedesátých let, zejména na kolektivních výstavách, *Revolver revue* (RR) ho objevila pro širší veřejnost, od roku 1992 mu dávala a dává pravidelně prostor pro prezentaci, ať formou reprodukce jeho věcí, nebo rozhovorů (např. *Mohl jsem malovat*, č. 49, *Ateliéry*, č. 58 atd.). V roce 1998 obdržel cenu RR. Od roku 2003 visí jeho obrazy v NG.

Alois Vítík (25. 7. 1910, Mimoň – 7. 2. 1927, Praha) – malíř.

Studoval na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze. Byl pozoruhodným malířem, který stál vždy spíše na okraji oficiální kultury. Bylo to způsobeno jak jeho samotářskou povahou, tak politickou situací v Čechách. Vycházel

z kubismu, který mu byl oporou při analytické konstrukci tvarů, fauvistické ohlasy nacházíme ve zploštěném prostoru a expresivní barevnosti, surrealismus je mu mostem k poetickému chápání reality a viděných motivů. V šedesátých letech přechází k nefigurativní malbě.

Alois Vítík – *Pohyby*, 1964-1965, olej, plátno

Max Švabinský (celým jménem **Maximilian Theodor Jan Švabinský**, 17. 9. 1873, Kroměříž – 10. 2. 1962, Praha) – český malíř, portrétista a rytec.

Jeden z nejvýznamnějších českých umělců 20. století, obdivovaný pro neobyčejnou kreslířskou zručnost a rozmanitost grafických technik. Společně s Janem Preislerem, Antonínem Slavičkem a Milošem Jiránkem patří ke generaci umělců, kteří položili základy českého moderního výtvarného umění 20. století. Malířské a grafické dílo Švabinského prodělává na své cestě dějinami dramatické zvraty. Zatímco ve své době bylo téměř uctíváno a stalo se synonymem oficiálního umění, druhá polovina 20. století ho odmítala jako anachronické a nepřiměřeně bombastické. Pozitivně hodnotila pouze raná secesně symbolistní díla a bravurní portréty. Současnost se znovu k němu vrací, aby nově ocenila některé jeho vlastnosti, které nedávná doba tak ztrácela. Švabinský se věnoval výtvarné tvorbě do slova celý život. V letech 1891-1896 studoval na Akademii výtvarných umění v Praze u Maxe Pirnera, později se na ní stal profesorem grafické speciálky. Jeho dílo, odehrávající se jakoby mimo čas a aktuální prostor kultury, si udrželo punc oficiálního umění ze všech politických režimů.

Historik umění V. V. Štech: „Švabinský byl posledním výtvarníkem v Evropě, který měl právo tvořit alegorie, protože jim sám věřil.“

Byl rovněž autorem návrhů na tři vitrážová okna katedrály sv. Víta. Na objednávku Ministerstva spojů také vzniklo několik sérií Švabinského poštovních známek a navrhl také československé bankovky.

Byl mimo jiné zakládajícím členem Sdružení českých grafických umělců Hollar (SČUG Hollar), členem SVU Mánes, kuratoria Moderní galerie, vídeňského spolku umělců Hagenbund a Société nationale des Beaux-Arts v Paříži. Dále byl *doctor honoris causa* Masarykovy univerzity

v Brně, rytířem Řádu čestné legie, profesorem C. k. Akademie umění v Praze, osmkrát jejím rektorem, doživotním čestným profesorem Akademie výtvarných umění v Praze, nositelem Řádu republiky (1958), akademikem-korespondentem Real Academia de Bellas Artes v Madridu a laureátem ceny italské vlády za kolekci leptů.

Švabinský se také velkou měrou podílel na zviditelnění českého výtvarného umění v celé Evropě.

Bohdan Lacina (15. 2. 1912, Německé u Jimramova, dnes Sněžné – 6. 7. 1971, Brno) – malíř, grafik, ilustrátor a sochař, patří k výrazným osobnostem českého malířství 20. století.

Studoval kreslení na Vysokém učení technickém v Brně, v roce 1932 přestoupil k prof. Cyrilu Boudovi, Oldřichu Blažičkovi a Josefu Sejkovi na Vysokou školu architektury v Praze. Zásadní význam pro jeho rozvoj a další tvorbu mělo i seznámení se s Karlem Teigem a styk s uměleckou avantgardou. Poprvé vystavoval v D 37 a hned po skončení války v roce 1945 se zúčastnil v Praze výstavy *Československá avantgarda*. Prezentoval se i v zahraničí jako účastník expedice Art Tchécoslovaque 1938-1946 v Paříži a v Bruselu.

Působil jako středoškolský a posléze vysokoškolský pedagog. Věnoval se ilustracím a grafice, později se vrátil k malbě. Celkem ilustroval více než šedesát knižních titulů.

Lacina je pochován na evangelickém hřbitově ve Sněžném.

Jan Preisler (17. 2. 1872, Popovice u Berouna – 27. 4. 1918, Praha) – český malíř a vysokoškolský profesor.

Preisler byl jedním ze zakladatelů moderního českého umění. Byl ovlivněn hlavně impresionismem a secesním symbolismem, vytvořil svůj osobitý styl s výjimečnými symbolistickými prvky. Dokázal zobrazit nejen melancholické touhy, ale také nenaplněné erotické žádosti a podtóny, byl malířem osudových a zásadních událostí. Ve svém díle byl Preisler významně ovlivněn nejen tvorbou soudobých básníků, především pak Antonína Sovy, Otakara Březiny, Karla Hlaváčka a Julia Zeyera, ale i skladbami Josefa Suka, Otakara Ostrčila a Vítězslava Nováka.

Preisler byl výtvarně vychován Františkem Ženíškem, Maxmiliánem Pirnerem a Vojtěchem Hynaisem. Navázal kontakt se spolkem Mánes, který byl tehdy zatím jen studentským sdružením. Od počátku se podílel na publicistické aktivitě spolku, v roce 1894 nakreslil obálku k albu *Listy z palety* a o dva roky později jeho kresba *Vánek a vítr* byla použita na obálku prvního čísla časopisu *Volné směry*, který po několik ročníků redigoval.

V roce 1902 cestoval s přítelem Antonínem Hudečkem po Itálii. Na zpáteční cestě se ve Vídni setkává s Augustem Rodinem.

Po legendární výstavě Edvarda Muncha v Praze v roce 1905, kterou pomáhal zorganizovat a navrhl i plakát, navštívil Paříž v roce 1906, kde se seznámil s dílem Paula Gauguina.

V roce 1903 se stal externím učitelem kresby aktu na Uměleckoprůmyslové škole v Praze a v letech 1913-1918 pak působil jako profesor na Akademii výtvarných umění. Jedním z jeho žáků byl Josef Šíma. V březnu roku 1909 ho v ateliéru navštívil francouzský sochař Émile-Antoine Bourdelle.

Preislerovým typickým tématem bylo téma Černého jezera, ve kterém se zjasnila a uvolnila jeho paleta. V tomto tématu se Preisler zabýval pocity moderního člověka, pocitem vykořenění, touhy splynutí s přírodou, nostalgii i očekáváními, zobrazil poetické metafory lidského života tehdejší doby.

Zemřel na zápal plic 27. dubna 1918 v Praze. Na svou žádost nebyl pohřben na vyšehradském Slavíně, ale v rodinné hrobce na hřbitově v Králově Dvoře – Počáplích u Berouna.

Jindřich Štyrský (11. 8. 1899, Čermná u Kyšperka – 21. 3. 1942, Praha) – český malíř, fotograf, grafik, výtvarník, zabýval se i kolážemi, básník, scénograf, představitel surrealismu a teoretik.

Studoval nejprve gymnázium v Hradci Králové, potom pražskou Akademii výtvarných umění u Jakuba Obrovského a Karla Kratnera. Jejich výuka byla zcela tradicionalistická a Štyrského nijak neuspokojovala. Během letního pobytu roku 1922 se seznámil s Marií Čermínovou (1902-1980), která později začala používat pseudonym Toyen. Jako umělecká dvojice úzce spolupracovali. Po předčasném ukončení školy v roce 1923 vstoupil Štyrský i Toyen do avantgardní skupiny Devětsil. V letech 1925-1928 spolu žili v Paříži, kde společně založili svůj vlastní směr, české odvětví surrealismu – artificialismus (kombinace poznatků získaných z purismu s malířskou aplikací Teigovy teorie poetismu.) Jeho rané umělecké práce vznikly částečně pod vlivem kubismu, později byl ovlivněn purismem, hlavním stylem se pro něj ale později stal surrealismus. Po návratu z Paříže se Štyrský načas stal scénografem Osvobozeného divadla. Devětsil se rozpadl. 21. března 1934 spolu s Toyen, Bohuslavem Broukem, Vítězslavem Nezvalem či Karlem Teigem se stal spoluzakladatelem Skupiny surrealistů v ČSR v Praze. V letech 1932-1942 byl členem Spolku výtvarných umělců Mánes.

Na pozvání pařížských surrealistů odjel v roce 1935 znovu do Paříže. Tam ale Štyrský vážně onemocněl, pravděpodobně na srdeční chorobu.

„Mým očím je stále nocí házet potravu. Polykají ji nenasytně a surově. A v noci ve spánku ji tráví,“ napsal čtyři roky před svou smrtí Jindřich Štyrský a postihl tak svou neustálou potřebu tvořit, kterou se rád nechal unášet.

Jaroslav Král (5. 12. 1883 – 22. 3. 1942) – český malíř, žák V. Hynaise.

Výrazně sociálně orientovaná tvorba kubizujících forem je podřízena klasicizujícímu názoru dvacátých let (*Vězni, Rodina, Setkání, Španělská matka, Matka na útěku*).

Jan Kotík (4. 1. 1916, Turnov – 25. 3. 2002, Berlín) je znám především jako malíř (syn známého malíře Pravoslava Kotíka, otec architekta Martina Kotíka a hudebního skladatele Petra Kotíka).

Poprvé své dílo představil na sklonku třicátých let u E. F. Buriana, stal se členem legendární Skupiny 42, a když nemohl v padesátých letech vystavovat, věnoval se designu – jako tvůrce i teoretik. Ale malovat nepřestal a jeho obrazy v duchu expresivní abstrakce získaly značný ohlas i na mezinárodní scéně. Uznání se dočkal také v Německu, kam v sedmdesátých letech emigroval. Po roce 1989 se do Čech stále vracel. Minulý rok Švestkova galerie

představila Jana Kotíka také jako tvůrce objektů, obdivovatele východní filozofie i kreativního vyznavče mystiky prastarých zásad sakrální geometrie i matematiky.

Jan Kotík – Bez názvu, hlava krále, 1959, olej, plátno

Julius Eduard Mařák (29. 3. 1832, Litomyšl – 8. 10. 1899, Praha) – český malíř – krajinář, kreslíř a grafik druhé poloviny 19. století.

Studoval na pražské akademii u profesora M. Hauschofera, poté v letech 1853-1855 v Mnichově u profesora L. Rottmanna. Od roku 1858 bydlel ve Vídni, po roce 1887 se přestěhoval do Prahy, neboť mu bylo nabídnuto místo profesora na pražské akademii v ateliéru krajinomalby. Jeho žáky byli mj. Antonín Slaviček a František Kaván. Svým působením založil tzv. Mařákovu krajinářskou školu.

Mařák se celý život věnoval krajinomalbě. Je také jediným krajinářem, který se podílel na výzdobě Národního divadla v Praze, kam namaloval slavná místa českých dějin (Říp, Blaník, Vyšehrad atp.). Jeho krajinomalby zdobí i schodiště Národního muzea v Praze.

Stylově se jeho dílo postupně posouvá od patetického romantismu k realistickému plenéru. Mařákova barevnost se pohybuje především na škále zemitých hnědů, okrů a zelení, to vše plnoplasticky promodelované světlem a stínem. V pozdějších pracích se projevuje rozvolňování malířského rukopisu, které v mnohém předznamenává impresionistickou tvorbu jeho žáků.

Kresba mu však byla nejen přípravou k malbě, ale také finálním výtvarným projevem. Velké proslulosti dosáhl při práci s uhlím. Už v roce 1868 vytvořil pro pařížské a mnichovské nakladatelství Goupil & Kaeser uhlím kreslené cykly *Čtyři roční období* a *Čtyři denní doby*, které se po převodu kreseb grafikem E. Willmannem do podoby

rytin staly ve své době evropsky proslulé. Podobný úspěch přinesl i cyklus *Lesních samot*, opět kreslený uhlím a Willmannem převedený do podoby ocelorytu. Z grafických technik ovládal Mařák techniku leptu. Na přelomu padesátých a šedesátých let 19. století vytvořil cyklus asi třiceti leptů intenzivně využívajících možnosti šerosvitného účinku, který tato technika nabízí. Mařákovy kresby a grafiky ještě silněji než jeho malby přesně a důsledně zachycují detaily krajiny a lesní vegetace.

Prof. Bedřich Stefan (9. 12. 1896 – 31. 3. 1982) – český sochař, profesor VŠUP.

Vyšel z Gutfreundova plastického názoru, adaptoval estetiku lyrického kubismu do sochařství, od experimentů s plastickým tvarem, odvozených z organických forem (*Opřené torzo, Schoulená*), dospěl ke konvenčněji vyjádřeným alegoriím a ke spojení plastiky s architekturou (průčelí právnické fakulty UK). Byl žákem sochařských osobností Bohumila Kavky, Otakara Španiela a Jana Štursy. Jako asistent spolupracoval od roku 1924 s Otto Gutfreundem. Důležitou sochařskou zkušeností byl pro Stefana jednoletý studijní pobyt v Paříži, pro nějž dostal stipendium od francouzské vlády. Po návratu znovu spolupracoval s Otto Gutfreundem. Pro vršovický kostel, vrcholné konstruktivistické dílo architekta Josefa Gočára, vytvořil čtrnáct reliéfů křížové cesty, zpracoval také celé průčelí. Jeho návrh sochy sv. Václava z roku 1926 byl realizován až v roce 2010 akademickým sochařem Janem Roithem.

Emil Filla (4. 4. 1882, Chropyně – 7. 10. 1953, Praha) – český kubistický malíř, grafik a sochař.

Věnoval se mnohotvárné činnosti – byl především malíř a grafik. Působil však i jako sochař, sběratel, teoretik, redaktor, organizátor, diplomat. Jeho výrazná osobnost formovala směřování českého kulturního dění už krátce před první světovou válkou a hlavně v období meziválečném.

Od roku 1903 studoval v Praze Akademii výtvarných umění. Školu však opustil po třech letech kvůli konvenčním metodám a náplni výuky a spolu s několika svými spolužáky se rozhodl sám hledat novou cestu. V prvním období jeho tvorby jej výrazně ovlivnila především tvorba malíře Edvarda Muncha, který měl v roce 1905 v Praze výstavu. Stal se členem skupiny Osma, s níž vystavoval v letech 1907 a 1908. Z této doby pochází jeho expresionistické dílo. V roce 1909 vstoupil do Spolku výtvarných umělců Mánes, v němž byl nepřetržitě členem – s přestávkou působení ve Skupině výtvarných umělců (1911-1914) – až do své smrti. V roce 1910 se v jeho tvorbě poprvé začínají objevovat prvky kubismu, nejprve jako kuboexpresionismus, který byl mj. ovlivněn dílem raně barokního malíře El Greca, postupně se však v jeho díle stále silněji objevují i díla vysloveně kubistická, silně ovlivněná kubistickým dílem Pabla Picassa a Georgette Braqua. Zabýval se však také sochařskou tvorbou, figurální malbou a v zátiších se objevují i prvky koláže, protože do svých zátiší vlepuje části novinového textu, etikety atp.

Hned v první den druhé světové války (napadení Polska) byl spolu s řadou dalších významných osobností (mj. s Josefem Čapkem) nacisty zatčen a uvězněn v koncentračním táboře v Dachau a později v Buchenwaldu, na rozdíl od mnoha dalších přežil. V roce 1945 byl jmenován profesorem nově založené Vysoké školy uměleckoprůmyslové

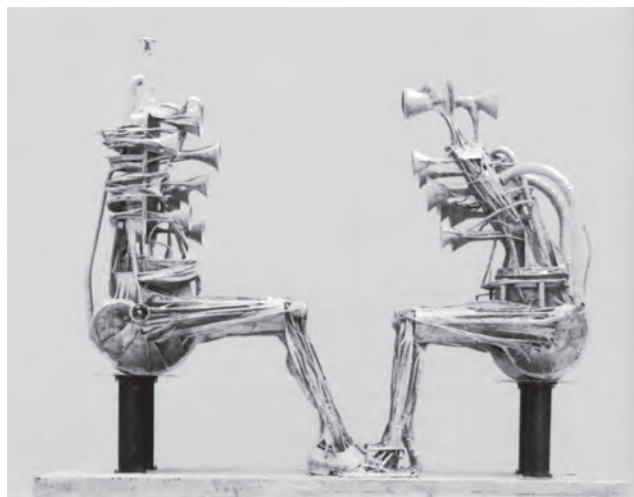
v Praze. V roce 1952 mu bylo politicky zabráněno vystavit připravený cyklus jeho obrazů s poukazem na to, že tyto obrazy jsou „ohavné“ a neodpovídají tehdy striktně prosazovanému socialistickému realismu. Fillovi pak bylo zakázáno vystavovat cokoli kromě krajin Českého středohoří. V té době byl také zbaven možnosti pedagogicky působit na VŠUP.

Emil Filla – *Zátiší s pohárem a hrozem vína*, 1914, lept, papír

Karel Nepraš (2. 4. 1932, Praha – 5. 4. 2002, Praha) – osobitý český sochař a výtvarník.

Vystudoval v letech 1952-1957 Akademii výtvarných umění. Nejprve pracoval jako kreslíř a ilustrátor, ale od konce šedesátých let 20. století začala převažovat jeho sochařská tvorba. Při své tvorbě používal netradiční materiál – obvykle vycházel z trubek, drátů a dalších instalačních materiálů, které často sám odlíval. Vystavovat směl až od osmdesátých let. V roce 1991 nastoupil jako profesor na pražskou AVU. Neprašova díla jsou velmi ceněna a jsou vystavena v mnoha prestižních institucích – např. v Národní galerii v Praze, v Kongresové knihovně ve Washingtonu, v Muzeu moderního umění v Paříži aj. V roce 2002 mu bylo prezidentem posmrtně uděleno státní vyznamenání za vynikající umělecké výsledky.

Karel Nepraš – *Velký dialog*, 1966, drát, textil, laminát, lak

ARCHITEKTURA

Adolf Loos v Plzni

Zajímavá výstava pod názvem *Loos, Plzeň, souvislosti* probíhala v Západočeské galerii v Plzni. Expozice byla zaměřena především na historii Loosových zakázek v západočeské metropoli a zároveň sledovala i širší kulturní a společenský kontext.

Ústředním dílem celé výstavy byla mapa a mimo ni se zde nacházely jen dokumentární fotografie, texty a několik obrazů. Na plánu Plzně měli návštěvníci výstavy možnost vidět koncentraci Loosových architektonických realizací v okolí dnešní Klatovské třídy, která byla před sto lety nejluxusnějším bulvárem města. Práce klasika moderní architektury Adolfa Loose (1870-1933) vznikaly v letech 1907-1933 a jednalo se celkem o dvanáct interiérů, které vznikaly za fasádami domů, postavených v poslední třetině 19. století. Zadavateli zakázek byli bez výjimky Židé, pro něž se Klatovská třída stala symbolem úspěchu, který byl potvrzen právě angažováním slavného Adolfa Loose při úpravě interiérů.

Interiéry Adolfa Loose měly reprezentativní charakter a byly realizovány většinou úpravami ve starých domech. Jejich obyvateli byli plzeňští továrníci a obchodníci, jejichž rodiny však měly i mnoho kulturních a uměleckých zájmů.

Interiér A. Loose a jeho autor z alba Karla Lhoty

Po okupaci Československa v roce 1939 však většina těchto rodin začala narychlo rozprodávat svůj majetek, často i včetně bytů. Některým z nich se podařilo odejít do zahraničí a ostatní skončili v koncentračních táborech. Byty s Loosovými interiéry se staly majetkem německé Říše a byly používány k nejrůznějším účelům.

Po válce byl majetek těm majitelům, kterým se podařilo vrátit, navrácen, aby v krátké době propadl státu. Některé fotografie na výstavě jasně dokumentovaly, jakým způsobem byly původní Loosovy interiéry ničeny a devastovány.

Plzeňská výstava o Adolfovi Loosevi a jeho souvislostech s tímto městem byla tedy nejen o architektuře, ale především dokumentovala sociální dějiny společnosti.

Západočeská galerie vydala k této výstavě i více než 300 stránkový katalog.

(mk)

Jože Plečnik, v Česku známý spíše jako Josip Plečnik, (23. 1. 1872, Lublaň – 7. 1. 1957, Lublaň) – slovinský architekt a urbanista, který svou prací ve dvacátých a třicátých letech 20. století pro československou prezidentskou kancelář významně přispěl k současnému vzhledu Pražského hradu.

Díky státnímu stipendiu se v roce 1888 dostal na průmyslovou školu ve Štýrském Hradci, kde studoval truhlářství a příbuzné obory. Zde se dostal do kontaktu se studenty stavitelství. Naučil se od nich tolik, že ho profesor Leopold Theyer přijal jako kresliče do svého ateliéru. V roce 1892 odjel do Vídně, kde dva roky pracoval v továrně na nábytek K. k. Hof-Bau-Kunsttischlerei J. W. Müller. Byla to pro něj dobrá, i když velmi tvrdá škola a sám na toto období svého života vzpomínal jen velice nerad.

Studoval na Akademii výtvarných umění ve Vídni u O. Wagnera (1894-98), kde se též spřátelil s Janem Kotěrou. Od roku 1900 samostatně projektuje a staví ve Vídni. Roku 1910 odchází do Prahy jako profesor dekorativní architektury na Vysoké škole uměleckoprůmyslové. Roku 1920 je vládou ČSR ustanoven architektem Pražského hradu. Od roku 1921 je současně profesorem architektury na lublaňské technice. Zajíždí však pravidelně do Prahy a spolu se svým žákem O. Rothmayerem intenzivně pracuje na úpravách Pražského hradu až do roku 1934. Současně projektuje a realizuje své návrhy jak ve Slovinsku, tak v Čechách. Měl mimořádný smysl pro detail a užití kvalitních materiálů (žula, mramor aj.). Dokonale ovládal techniku stavění, budovy navrhoval včetně interiérů, nábytku, designu a užitkových předmětů; nepominutelná je též jeho činnost restaurátorská.

Mezi nejvýznamnější díla v Praze a ve Vídni patří Lanžovova vila (1901) ve Vídni, Zacherlův palác (1905), kašna Karla Boromejského (1906), kostel sv. Ducha (1910-1913) tamtéž, adaptace Pražského hradu: rekonstrukce I. a III. nádvoří, návrh jižních zahrad, úpravy a doplnění interiérů (1920-1934), kostel Nejsvětějšího Srdce Páně v Praze na Vinohradech (1928-1932), nám. Jiřího z Poděbrad.

Otto Rothmayer (28. 2. 1892, Praha – 24. 9. 1966, Praha) – výrazná osobnost, strhující svou zásadovostí, talentem a obrovskou pracovitostí, profesor, akademický architekt, patří k mimořádným osobnostem české architektury 20. století.

Svá nejvýznamnější díla vytvořil pro Pražský hrad. Přesto zůstávala jeho tvorba po léta stranou a k jejímu docenění dochází až v poslední době. Za první republiky totiž stál mimo hlavní proud avantgardy a po komunistickém puči v roce 1948 byl outsiderem, neboť nebyl ochoten k žádným tvůrčím kompromisům.

Vyučil se truhlářině – stejnému řemeslu jako jeho otec. Těsně před první světovou válkou začal studovat na pražské Uměleckoprůmyslové škole. Zde navštěvoval školu vedenou slovinským architektem Josipem Plečnikem. Architektonickou praxi vykonal Otto Rothmayer v ateliérech Plečnikova přítele z UMPRUM profesora Ladislava Skřivánka a pak u dvou protagonistů nových architektonických trendů, Pavla Janáka a Josefa Gočára; podílel se

například na projektu a realizaci Gočárova dřevěného pavilonu Československé republiky na lyonském veletrhu v roce 1920.

Nakonec však zakotvil v hradním ateliéru Josipa Plečnika, který se stal na doporučení spolku Mánes architektem Pražského hradu. Když pak geniální Slovinec odjel v roce 1921 definitivně do rodné Lublaně, kde převzal nově založenou architektonickou školu a kde se podílel na novém konceptu města, připadl jeho asistentovi v Praze nelehký úkol dohlížet na provádění Plečnikových návrhů, zasílaných na Hrad z lublaňského studia. Byla to také příležitost navrhnout část vnitřního zařízení pro interiéry bytu prezidenta Masaryka.

Po roce 1930 pak dostal Rothmayer příležitost pracovat už zcela samostatně na přestavbě tzv. Tereziánského křídla Starého královského paláce. To bylo sníženo a doplněno o subtilní vřetenové schodiště – dodnes jeden z nejpůsobivějších prvků celého areálu. Rothmayer rovněž adaptoval přilehlé prostory a interiéry pro stálou expozici historie Pražského hradu. Náročné práce byly dokončeny až na prahu padesátých let. Po rezignaci profesora Plečnika v polovině třicátých let se stal hradním architektem Pavel Janák. Ten však nechal Rothmayera dále pracovat na dokončení některých konceptů, především monumentálního schodišťového sálu, který navazoval na tzv. Sloupovou síň v západním křídle Nového paláce. Vznosný prostor s dřevěným kazetovým stropem a dvojicí štíhlých íónských sloupů v místě zlomu hlavní přístupové osy ke Španělskému sálu v ústí Klínové chodby jsou dalším mistrovským dílem. Rothmayer zde sice vyšel z plečnikovských principů, ale podobně jako u Tereziánského traktu se od tohoto kánonu z části odpoutal, když zde uplatnil některé vlastní motivy: výraznější barevnost a jemně propracovaný detail kovových prvků.

K drobnějším realizacím Otto Rothmayera pak patří některé interiérové adaptace v Novém paláci, pomník padlým v Jelením příkopu nebo budova lesní správy v lánské oboře. Na práce mimo Hrad nezbyvalo mnoho času, přesto je třeba zmínit alespoň boční oltáře v Plečnikově vinohradském kostele Nejsvětějšího Srdce Páně, víkendový domek pro přítele sochaře Otakara Hátleho v Káraném, adaptaci Klárovy vily na Opyši a především plečnikovsky prostý vlastní dům Na Bateriích v pražských Střešovicích. Na jeho miniaturní „kouzelné zahrádce“ pak Rothmayerův přítel Josef Sudek vytvořil známé série fotografií, na nichž jsou rovněž zachycena dnes už legendární křesla z roxorové oceli, určená původně pro terasy Tereziánského křídla.

Práce pro Pražský hrad však musel Rothmayer opustit nedokončeny – a pak ještě smutně přihlížet, jak takřka v zápětí jsou necitlivě přestavovány při dalších adaptacích západního hradního křídla (za své vzalo např. monumentální schodiště Rothmayerova sálu a síň pod ním, zvaná Karnak). Krátké bylo také jeho pedagogické působení na Uměleckoprůmyslové škole, kde se musel v roce 1949 vzdát vedení architektonického ateliéru. V těžké době padesátých let se pak věnoval výstavním instalacím a drobné architektuře. Přes všechna příkoří však zůstal věrný svým ideálům a odkazu svého velkého učitele. V jeho střešovické vilce se scházeli přátelé – výtvarníci, fotografové a teoretici.

V rozhovoru se známým rakouským architektem Borisem Podreccou vyjádřil kdysi prof. Rothmayer názor, že

plečnikovské adaptace naší nejvýznamnější památky v totalitní éře zůstanou nepochopeny a budou postupně likvidovány. Z části se tak bohužel stalo, ale ty, které přežily, k nám znovu promlouvají stejně silně jako v době vzniku. Měl by jistě radost, kdyby věděl, že právě v těch prostorách, které na Hradě vytvořil, se v polovině devadesátých let sejdou nejvýznamnější architekti světa při příležitosti udělování nejvyšší architektonické pocty – Pritzkerovy ceny.

Zdeněk Lukeš

Pavel Janák

Pavel Janák (12. 3. 1882, Praha-Karlín – 1. 8. 1956, Praha) figuruje v dějinách české architektury jako originální myslitel i vynikající praktik.

Pavel Janák se neobyčejně záhy dostává ke skutečným problémům architektury. Od druhého ročníku studia architektury na české technice je zaměstnán ve stavebních kancelářích (F. Buldry, J. Schlaffera, V. Roštlapila).

Ve třetím ročníku studia roku 1903 získal již cenu v soutěži na návrh krematoria a první cenu za návrh škol v Karlíně. Záhy se uplatnil i ve Spolku posluchačů architektury při pořádání výstav, později byl i jeho předsedou. Po absolutoriu se zejména účastnil na pracích Klubu za Starou Prahu. Dienzenhofferův pavilon na Smíchově, tehdy ohrožený, byl i s okolím upraven podle jeho návrhu. Roku 1905 se účastnil s A. Englem jako jediný z moderní generace soutěže na dostavbu Staroměstské radnice s myšlenkou na zastavení prostoru po zbořeném Krenově domě. Roku 1906 vstoupil do školy prof. Otto Wagnera na vídeňské Akademii výtvarných umění. Studium v roce 1907 přerušil a nastoupil za přispění Turkovy nadace na velkou cestu po Itálii. Předtím již vykonal cestu po Čechách a Moravě a po starobylých německých městech. Po návratu do Prahy pracoval v ateliéru prof. arch. Jana Kotěry s Josefem Gočárem na projektech pavilonu Obchodu pro výstavu Obchodní a živnostenské komory roku 1908.

První velkou prací na památce je úprava Černínského paláce, kterou Janák prováděl v letech 1928-1934 ve spolupráci s architektem O. Fierlingrem, který řešil zahradní prostory paláce. Roku 1921 byl jmenován profesorem na Uměleckoprůmyslové škole v Praze. Jeho spolupráce z Artělu s Františkem Kyselou, V. H. Brunnerem a J. Bendou ještě zintenzivněla. Vliv Pavla Janáka na vývoj architektury i uměleckého průmyslu je i v tomto období velký a nesporný. Roku 1922 vycházejí časopisy *Stavba* a *Život* s prvními články a reprodukcemi, propagujícími funkční, konstruktivní, sociální a neindividuální architekturu.

Dosud v ČR ojedinělá Janákova regulace osady Baba, uskutečněná přes všechny překážky, i celá výstavba této osady jsou přínosem pro vývoj bydlení.

V roce 1936 byl jmenován architektem Pražského hradu, čímž byla oceněna jeho snaha o ochranu památek. Na Hradě se jeho návrhy kvůli nepřízni doby začaly řešit až v roce 1945. Válčná léta povolovala pouze nutnou údržbu

komplexu a nutnost odvracet ničivé zásahy místodržících, kterým se ne vždy podařilo čelit. Teprve v roce 1948 dostal úkol zabezpečit a upravit letohrádek Hvězda pro Jiráskovo muzeum. Následovala rekonstrukce Jízdárny Pražského hradu, kdy bylo nutné změnit barokní jízdárnu v prostor, který by vhodně reprezentoval a sloužil k výstavám. Zřejmě nejpracnější dílem byla na Hradě záchrana Míčovny, která byla zahájena v roce 1950. Jednou z posledních architektonických prací byla úprava letohrádku v Královské oboře z let 1952-1955.

Za celoživotní dílo mu byl v roce 1952 udělen titul laureáta státní ceny prvního stupně. Jeho tvořivá činnost má několik zřetelných fází: první období, kdy se uvědoměle rozhoduje pro moderní směr, kubistické období od roku 1911, přerušené světovou válkou, dále období snah o národní sloh po jejím skončení a poslední období funkční architektury.

Pavel Janák - průčelí pojišťovny

Bedřich Feuerstein (15. 1. 1892, Dobruška u Mladé Boleslavi – 15. 5. 1936, Praha)

Studoval na Českém vysokém učení technickém v Praze a na Uměleckoprůmyslové škole v Praze v ateliéru prof. Josipa Plečnika. Už během studia se věnoval malířství a přátelství s Josefem Šimou ho vedlo ke společným tvůrčím výletům do Baskicka. Patřil k prvním členům avantgardního spolku Devětsil. Byl také uznávaným scénografem a kostýmním výtvarníkem, spolupracoval s Národním a později i Osvobozeným divadlem. V architektuře ho nejdřív zaujal kubismus, jak o tom svědčí jeho soutěžní studie na mohyly na Kozákově nebo na poštovní budovu v Pardubicích z let 1912-1913. Po válce pak rychle přešel k avantgardní tvorbě a jeho stavba nymburského krematoria z let 1922-1923 (spoluautor Bohumil Sláma) se stala ikonou architektonického purismu.

Neklidná povaha a rozhádané domácí poměry přiměly Feuersteina odejít v polovině dvacátých let do Paříže. Tady byl zprvu šťastný, přátelil se s Picassem, Loosem, Le Corbusierem, navrhoval výpravy a kostýmy pro avantgardní Ďagilevův balet a pracoval ve špičkovém ateliéru u bratrů Perretů – byl např. spoluautorem dřevěného divadla na Světové výstavě dekorativních umění v roce 1925. Na stolicích proslulých pařížských kaváren – zejména U dvou Magotů – pak psal živé reportáže z metropole světového umění mladšímu kolegovi, architektu Josefu Havlíčkovi.

Feuerstein se nechal zvábit českým architektem Antonínem Raymondem, působícím v Japonsku, k cestě do Jochohamy. Tam společně projektovali americkou nemocnici sv. Lukáše, ambasády Belgie a SSSR a domky pro firmu Raising Petroleum Co. Raymond svému mladšímu kolegovi ale neplatil a Feuerstein se po krátkém období tokijské spolupráce s Kameki Cučiuou – japonským žákem Franka Lloyda Wrighta – vrátil na konci dvacátých let do Prahy.

Doma se mu ale příliš nedařilo: levicoví avantgardisté kolem Teigeho mu nemohli odpustit jeho jízlivé pařížské komentáře a zejména pak kritickou přednášku v Mánesu po návratu ze studijní cesty do Sovětského svazu. Citlivý Feuerstein v ní totiž zachytil velmi přesně houstnoucí atmosféru po nástupu Stalina k moci. Ekonomická krize, nešťastná láska k malířce Toyen i postupná ztráta sluchu vedly nakonec nešťastného architekta k zoufalému činu – spáchal sebevraždu skokem z Trojského mostu do Vltavy. Byl sice vzápětí vytažen a dopraven do nedaleké nemocnice Bulovka, ale – jak konstatovala úmrtní zpráva – ač nezraněn, z bezvědomí se už neprobral. Po smrti si pak všichni na svého kolegu náhle vzpomněli; psalo se o skonu mimořádně nadaného umělce, vyšly desítky článků a byla mu uspořádána velká posmrtná výstava v Mánesu...

*Redakčně zkráceno.
Zdeněk Lukeš*

Na pražské mostecké věži si lidé mohou prohlédnout unikátní krovy

Na Staroměstské mostecké věži u Karlova mostu si mohou lidé prohlédnout původní krovy ze 14. století. Podle Zdeňka Chudárka z Národního památkového ústavu má krov zajímavé technické zpracování a je zřejmě třetí nejstarší v Praze, po sliveneckém kostele a krovu kostela sv. Anny na Starém Městě. Podle památkářů jsou krovy mostecké věže cenné i svým technologickým zpracováním. Na trámech jsou například vidět jakési trojúhelníky, což jsou stopy po ručním řezání trámu.

František Kaván v Národní galerii

Národní galerie v Praze představuje v současnosti zájemcům rané dílo Františka Kavána (1866-1941) prostřednictvím malé, ale objevené expozice. V galerii jsou vystaveny obrazy, kresby a grafické listy, které vznikly během pouhých pěti let (1894-1899). Jedná se o nově objevená díla tohoto umělce, která Národní galerie získala teprve před nedávnem a která v mnohém mění tradiční představu o umělcově tvorbě. Některé z těchto prací již byly vystaveny na velkých výstavách, kde však tvořily jen součást celku. Poprvé jsou nyní pohromadě jako ucelený obraz jedné zajímavé a zároveň opomíjené vývojové etapy Kavánova díla. Výstava odkrývá dosud málo známé souvislosti spleťtých kořenů, ze kterých se jen o několik let později začalo rodit české moderní umění. Výstava pod názvem *František Kaván: Symbolistní, dekadentní* bude otevřena do 13. května 2012.

Městská knihovna uvádí největší výstavu Krištofa Kintery

Splašené zábradlí, blikající brambory nebo třeba čert poslouchající rozhlasové zprávy jsou k vidění na rozsáhlé výstavě Krištofa Kintery v Městské knihovně v Praze. Svěbytná instalace s názvem *Výsledky analýzy*, na níž se umělecké objekty pohybují, zvučí a světélkují, je rozdělena na dvě části – pozitivní, světlou a negativní, temnou. Dosud největší Kinterova výstava potrvá do 13. května. Součástí výstavy budou i doprovodné akce pro děti všech věkových kategorií.

Muzeum hlavního města Prahy vystavuje stříbrný poklad

Přes 21 000 předmětů převážně ze stříbra a dále alpaky a obecných kovů o celkové váze téměř půl tuny tvoří poklad, který začátkem měsíce získalo do sbírek rozhodnutím Rady hlavního města Muzeum hlavního města Prahy. Do 27. května si mohou zájemci prohlédnout nález, který v listopadu 2008 učinili tři ukrajinští dělníci při stavebních pracích ve sklepě nájemního domu v Duškové ulici v Košířích. Zazděný poklad tehdy oznámili policii. „Předměty z pokladu byly ukládány do depozitáře muzea, které mělo dbát o jejich bezpečnost, než bude zjištěn majitel. Protože nalezen nebyl, staly se vlastnictvím hlavního města,“ řekla mluvčí muzea Věra Hloušková. Nálezci pokladu byli letos odměněni finančním darem ve výši 600 000 korun, což je desetina z ceny pokladu stanovené znaleckým posudkem. Exponáty jsou na výstavě ve stavu, v jakém byly nalezeny. Vzhledem k místu uložení, ve sklepních prostorech blízko komína, je až překvapivá poměrně nízká míra jejich koroze. I tak si nález vyžádá množství práce, protože jde o rozsáhlý soubor různorodých předmětů v různém stavu.

Laboratoř moci

Národní muzeum v památníku na Vítkově zpřístupnilo dříve tajné prostory, kde ležel sarkofág s tělem Klementa

Gottwalda. Stalo se tak v předvečer takzvaného Vítězného února, od kterého letos uplynulo čtyřiašedesát let.

V podzemí před vstupem do lékařské místnosti návštěvníci uvidí dochované řídicí centrum s dobovými přístroji a dále informační panely popisující život, smrt a posmrtnou cestu Klementa Gottwalda. Tvůrci tuto autentickou expozici nazvali *Laboratoř moci*. Díky zvukovým kulisám i dobovému vybavení dokonale navodili stísněnou atmosféru padesátých let minulého století.

Laboratoř moci bude v Národním památníku na Vítkově otevřena do 1. dubna. Spolu se stálou expozicí *Křížovatký české a československé státnosti* má připomínat zneužití komunistické propagandy a hrůzy totalitního režimu. „Na některé okamžiky našich dějin nesmíme zapomenout, aby se historie nemohla opakovat,“ řekl ředitel Národního muzea Michal Lukeš a dodal: „Spouštíme speciální projekt, který jsme nazvali *I zlo může mít pozlátka*. V rámci tohoto projektu chceme především mladou generaci varovat před jakoukoliv formou totality a upozornit je na to, jak může být demokracie křehká, a zároveň na to, že mnohdy to zlo a totalita přichází s úsměvem na tváři, nabízí jednoduchá řešení.“

Výstava *Křížovatký české a československé státnosti* zachycuje pět významných zlomů v našich dějinách 20. století. Expozici doplňují sbírkové předměty, jako například poslední dopisy Milady Horákové a Heliodora Píky, osobní věci Jana Palacha nebo první československý zákon. Základní kámen památníku na Vítkově byl položen v roce 1928. Jeho architekt Jan Zázvorka jej původně stavěl jako Památník národního osvobození k uctění památky československých legionářů. V padesátých letech však sloužil jako pohřebiště čelných představitelů dělnické třídy. Nyní je památník v péči Národního muzea a po rozsáhlé rekonstrukci otevřel své brány pro veřejnost.

Historii sklárny v Harrachově připomene velká výstava v Praze

Historii sklárny v Harrachově na Semilsku, která letos slaví 300 let od svého založení, připomene 26. května velká výstava v Uměleckoprůmyslovém muzeu v Praze. Doprovodí ji publikace, která mapuje historii sklárny, která v 19. století patřila k evropské špičce. Harrachovská sklárna byla založena roku 1712 na jilemnickém panství hraběcího rodu Harrachů. Tradice výroby skla v Harrachově je ale podstatně starší, sklo se tam tavilo už na konci 15. století. České sklo, i to z Harrachova, vždy oslňovalo bezbarvostí, číroostí a leskem – dokonce dokázalo zastínit i do té doby bezkonkurenční benátské sklo. Velkou zásluhu na tom měla i práce brusičů a ryců z Čech. Čechy se dokonce v 16. a 17. století staly centrem výroby křišťálu.

Sklárnu v Harrachově na Novém Světě postavil Elias Müller. Harrachové sklárnu převzali až o půl století později a vlastnili ji až do roku 1943, kdy ji museli nuceně prodat říšskému Němci Rudolfu Endlerovi. Po druhé světové válce se stala sklárna majetkem státu a v roce 1993 ji při privatizaci Crystalexu koupil dnešní majitel František Novosad.

Oslavy pak budou pokračovat Sklářskými slavnostmi u pece v Harrachově a vyvrcholí v červenci Pivními slavnostmi – sklárna, která je snad nejstarší funkční sklárnou na světě, kde se vyrábí sklo ručně, se totiž živí také tím, že vyrábí vlastní pivo, před deseti lety přibyl v areálu minipovovar a později i pivní lázně. Součástí sklárny je muzeum, restaurace a malý hotel.

Při oslavách výročí sklárny skláři předvedou také výrobu unikátní sklenice se třemi uzly na stopce, která se také stala symbolem oslav – za každé století jeden. Toto umění ovládají jen tři skláři v České republice. Sklárna v Harrachově ročně zpracuje okolo čtrnácti set tun skla. Výrobky, tvůrčí práce, tedy ne sériová výroba, patřící řemeslným provedením ke světové špičce, jdou z osmdesáti procent na vývoz, hlavně do USA, Itálie a Skandinávie. Škoda, že konzumentem zkažení lidí to nedocení.

Wannieck Gallery v Brně vystavuje malby z Adamovy sbírky

Výběr z kolekce významného sběratele umění Richarda Adama vystavují v brněnské Wannieck Gallery. Adam je zakladatelem a uměleckým ředitelem galerie. Jeho sbírka, budovaná postupně od poloviny osmdesátých let, je zaměřená hlavně na soudobou českou malbu. Z depozitáře, který čítá stovky pláten, vybíral vystavená díla kurátor Jan Zálešák. V hale bývalé továrny Vaňkovka převažují malby, zastoupeny jsou i kresby, akvarely nebo objekty. Výstava nese název *Princip odkládané dokonalosti*. Název naznačuje, že cílem sběratele je muzeum soudobé malby s ucelenou sbírkou, která neopomíjí žádného z podstatných umělců.

Umění z doby Jagellonců vystaví od května Kutná Hora

Přes dvě stě děl z období středověku, deskové obrazy, iluminované rukopisy, sochy, reliéfy i předměty denního života představí výstava *Europa Jagellonica*. Projekt českých, polských a německých odborníků bude mít premiéru od května do září v Kutné Hoře, poté se přesune do Varšavy a Postupimi. Výstava chce představit jagellonskou dynastii a umělecký rozkvět tehdejší Evropy; za vlády Jagellonců na území od dnešní Litvy po Chorvatsko působila celá řada evropsky významných umělců. Návštěvníci uvidí práce Albrechta Dürera, Lucase Cranacha či Mistra Litoměřického oltáře, mezi plastikami budou práce z dílen Mistra Pavla z Levoče, Veita Stosse či Petera Vischera. Všechny exponáty je kolem 350, podle hlavního kurátora Jiřího Fajta ale nemohou všechny být vystaveny třikrát po sobě na několik měsíců, proto asi jen polovina děl bude cestovat a druhá polovina bude v každém místě výstavy různá.

Výstava v Ústí nad Labem ukazuje zaniklé kostely v severních Čechách

Výstava v sídle Národního památkového ústavu (NPÚ) v Ústí nad Labem ukazuje většinou už neexistující kostely v severních Čechách. Komunistický režim jich podle náměstka pro památkovou péči ústeckého NPÚ Petra Hrubého v Ústeckém a Libereckém kraji nechal zlikvidovat 116, což je téměř polovina všech režimem zničených kostelů

v celém Česku. Výstava *Zničené kostely 1945-1989* měla premiéru vloni v prosinci v pražském Klementinu, kde kvůli velkému zájmu veřejnosti zůstala až do poloviny letošního února. Podnět k vytvoření výstavy podala Společnost pro obnovu památek Úštěcka. Spolupracovalo na ní sedmáct institucí, včetně vysokých škol a litoměřického biskupství. Kromě výstavních panelů vzniklo také několik krátkých dokumentárních filmů.

Muzeum Montanelli vystavuje díla umělců pronásledovaných za války

Díla střeoevropských umělců první poloviny minulého století, kteří se svým životem i dílem postavili bezpráví a diktaturám, vystavuje Muzeum Montanelli v Nerudově ulici. Pod názvem *Sny a noční můry* představuje sbírku obrazů z Muzea pronásledovaných umění v Solingenu. Společné dílům znázorňujícím katastrofy 20. století jsou výrazná expresivita a výmluvná výpověď. Připomínají, že v době fašistické diktatury bylo zabaveno či zničeno kolem 20 000 uměleckých děl jak z muzeí, tak přímo z ateliérů. Později znovu objevená díla i životní osudy odvážně smýšlejících umělců mohou vidět i návštěvníci pražské výstavy. Mezi vystavujícími umělci v Praze jsou Josef Albers, Arnold Fiedler, Franz Frank, Teo Gebürsch, Georg Grosz, Hella Jacobsová, César Klein, Georg Meistermann, Otto Pankok, Carl Rabus či Oskar Zügel. Výstavu podporuje Česko-německý fond budoucnosti, potrvá do 22. května.

Zadní synagoga v Třebíči má novou stálou expozici

Zadní synagoga v Třebíči má novou stálou expozici. Vznikla ve spolupráci s pražským Židovským muzeem. V expozici nazvané *Místo života – Makom Chajim* jsou vystaveny unikátní předměty zapůjčené ze Židovského muzea, Muzea Vysočiny v Třebíči a z majetku města. Původní expozice byla v synagoze přibližně tři roky. Některé z exponátů bylo nutné vrátit do depozitářů. Zadní synagoga je součástí třebíčské židovské čtvrti zapsané na seznam památek UNESCO. Ročně do ní zavítá kolem 35 000 návštěvníků.

Vysokomýtské muzeum po odmlice otevřelo s další výstavou

Po dvou měsících, během nichž podstoupilo drobnější stavební úpravy a instalaci nového osvětlení, se návštěvníkům otevřelo Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě. První akcí je výstava o útrpném právu *Zločin a trest*. Zároveň patří do programu oslav 750. výročí založení města. Návštěvníci například uvidí popravčí meč z roku 1640 z Prahy nebo popravčí meč pardubických katů Zelingerů. Raritou jsou i dochované šibeniční oprátky z Litomyšle či masky hanby z Prostějova. Vedle sbírkových předmětů se na výstavě objeví repliky některých mučičích prostředků. Lidé si budou moci vyzkoušet sílu palečnic i španělské boty, účinky trdlíce nebo posed na oslu pro sedláky. Výstavu připravilo Východočeské muzeum v Pardubicích na základě smolných knih města. Na duben až červen vysokomýtské muzeum připravuje výstavu *Pod parou*. Nepůjde o expozici osob v alkoholovém opojení, vystaveny budou parní stroje a strojky, jejich součásti, nákresy a fotografie.

Březen bude tradičně patřit podpoře knihoven a čtenářství

Knihovníci vyhlásili na březen tradiční kampaň na podporu čtenářství, letos má motto Sladký život s knihovnou. Celý měsíc se budou ve veřejných knihovnách konat akce, které ještě více přiblíží jejich služby stávajícím i potenciálním zákazníkům. Pořádající Svaz knihovníků a informačních pracovníků (SKIP) chce v knihovnách propagovat tradiční aktivity propagující četbu i zavádění nových služeb, jako třeba půjčování čteček elektronických knih nebo roznášky knih handicapovaným čtenářům a seniorům domů. Knihovny budou více než jindy v roce zvát k autorským čtením a besedám spisovatele, ale také se zaměří na významná výročí spojená s letošním rokem. Týkají se například Charlese Dickense, Boženy Němcové či Jiřího Trnky.

Byla udělena Cena Karla Čapka

Český PEN klub udělil Cenu Karla Čapka přednímu českému básníkovi a textaři Pavlu Šrutovi. Cena byla tradičně předávána v Brožikově sále pražské Staroměstské radnice, kde si zároveň mohli přítomní prohlédnout rozměrná plátna. Při této příležitosti pohovořil Jiří Stránský, který zároveň bohatě citoval ze Šrutových básní.

(mk)

Jan Burian napsal knihu o svém otci E. F. Burianovi

Netradiční formou teatrologické studie mapuje osobnost Emila Františka Buriana kniha, kterou napsal jeho syn, písničkář Jan Burian. V publikaci nakladatelství Galén kombinuje neznámé či zapomenuté dokumenty, úryvky z veřejných vystoupení, soukromé zápisky, Burianovy dopisy a básně i jeho první necenzurovaný životopis, citáty z recenzí, rozhovorů, článků a dalších archivních materiálů. Kniha nazvanou *Nežádoucí návraty E. F. Buriana* doplnil jeho syn dvaceti dopisy, které svému otci napsal při práci na této knize – když zemřel, bylo mu sedm let. Do publikace zařadil svědectví Otomara Krejčí, Jana Grossmana, Františka Hrubína, Ludvíka Vaculíka, Pavla Tigrida, Františka Halase, Ivana Medka, Jana Klusáka, Jiřího Sováka, Vlastimila Brodského, Vladimíra Menšíka, Jana Wericha, Bertolta Brechta, Bohuslava Martinů, Josefa Topola, Jiřího Suchého, Alfréda Radoka, Adolfa Hoffmeistersa a mnoha dalších osobností.

Komiksová trilogie Alois Nebel vyšla německy, chystá se i výstava

Komiksová trilogie Jaroslava Rudiše a Jaromíra 99 *Alois Nebel* vyšla německy. V překladu Evy Profousové ho vydalo nakladatelství Voland & Quist. Literární dům ve Stuttgartu připravil ve spolupráci s autory také výstavu *Alois Nebel – Život podle jízdního řádu*. Vernisáž se konala 7. března a vystoupila na ní jesenická kapela Priessnitz.

Všech dílů komiksu o samotářském výpravčím vlaku ze stanice Bílý Potok se od vydání prvního svazku v roce 2003 prodalo na 25 tisíc. Kreslená trilogie (*Bílý Potok, Hlavní nádraží, Zlaté Hory*) vypráví v sugestivních černobílých obrazech příběhy zdánlivě obyčejných lidí na okraji společnosti. Komiks vyšel také polsky, byl uveden jako rozhlasová a divadelní hra a filmovou adaptaci Tomáše Luňáka dosud

v České republice vidělo přes 100 000 diváků. Po aktuálním uvedení na Slovensku vstoupí film v březnu do francouzské a v létě také do německé distribuce.

Rakousko-český spisovatel Stavarič dostal cenu Boschovy nadace

Rakousko-český spisovatel Michael Stavarič dostal v Mnichově od nadace Roberta Bosche cenu Adelberta von Chamissa spojenou s prémie 15 000 eur (přes 370 000 korun). Podle agentury DPA porota ocenila celé dosavadní dílo čtyřicetiletého spisovatele, zejména však jeho poslední román *Brenntage (Hořlavé dny)*. Stavarič podle nadace jazykově originálním způsobem obohatil současnou německou prózu. „Jen málokterí měli tu odvahu a talent hrát si s německým jazykem způsobem, jakým to dělá letošní nositel ceny Michael Stavarič,“ zdůvodnila ocenění šéfkyně Boschovy nadace Ingrid Hammová. Nadace Roberta Bosche Chamissovou cenou každoročně oceňuje německy píšící autory, jejichž mateřským jazykem není němčina, nebo kteří pocházejí z jiného než německého kulturního prostředí.

Čeští spisovatelé vystoupí na šňůře čtení v zahraničí

Čeští spisovatelé se chystají na literární turné po Německu, Rakousku a Švýcarsku. Šňůra literárních čtení s názvem LITERATOUR.CZ odstartovala ve středu 22. února v Praze. Vyvrcholením cesty bude prezentace české literatury na lipském knižním veletrhu 16. března. Zahájení turné se zúčastnila například autorka bestselleru *Hrdý Budžes* Irena Dousková, nositelky ceny Magnesia Litera Petra Hůlová a Petra Soukupová nebo esejista a literární kritik Jaromír Typlt. Literární debatu deseti spisovatelů moderovali básník a fotograf Igor Malijevský a spisovatel Jaroslav Rudiš. Na počátku března se v Mnichově, Salcburku a Basileji představila literární dvojice Radka Denemarková a Petr Borkovec. Do Kolína, Curychu a dalších míst zamíří Rudiš s Hůlovou. V Hamburku a Berlíně uvedou svá díla Tomáš Zmeškal a hispanistka Markéta Pilátová.

JUBILEUM

František Kautman (*8. 1. 1927, České Budějovice) – filozof, literární teoretik a historik, prozaik a básník.

Pochází z rodiny učitele. Matka Stanislava Kautmanová (1902-1982) po celý život přispívala do novin, vydala pět románů pro dospělé, pět knih pro děti a tři loutkové hry. Sestra Stanislava Kautmanová, provdaná Dolinová (1924-1981), byla novinářkou a nepublikující spisovatelkou.

V letech 1945-1949 vystudoval Vysokou školu politickou a sociální v Praze. V letech 1949-1952 byl šéfredaktorem nakladatelství Čs. spisovatel, v letech 1952-1957 pokračoval ve studiích v Literárním institutu Maxima Gorkého v Moskvě, kde posléze absolvoval vědeckou aspiranturu (CSc., 1957, práce *Razvitije socialistického realismu v poezii Stanislava K. Neumana*; PhDr. 1968 na základě kandidátské disertace). Po návratu působil v letech 1957-1958 jako vedoucí kulturní rubriky v časopise *Kultura*. V letech 1959-1961 byl odborným dokumentátorem v Encyklopedickém institutu ČSAV, od roku 1961 vědeckým pracovníkem ÚČL ČSAV. V roce 1971 byl z politických důvodů propuštěn, pak dva roky zůstal bez zaměstnání. V letech 1973-1974 pracoval jako prodáváč v n. p. Klenoty v Praze. V roce 1974 byl mu přiznán plný invalidní důchod. Je signatářem Charty 77.

Publikuje od roku 1945. Postupně přispíval do *Jihočeské pravdy*, *Předvoje*, *Rudého práva*, *Lidových novin*, *Nového života* (v letech 1950-1951 člen redakční rady), *Tvorby*, *Kultury*, *Literárních novin* aj. V šedesátých a na počátku sedmdesátých let přispíval do *Nových knih*, *Svobodného slova*, *Reportéra*, *Kulturní tvorby*, *Literárních novin*, *Plamene*, *České literatury*, *Čs. rusistiky*, *Estetiky*, *Filozofického časopisu*, *Dějin a současnosti* aj.

V první polovině sedmdesátých let uveřejňoval časopisecké práce v oficiální sféře pod cizími jmény: Rudolf Turek a Ivana Dolinová (v časopise *Naše rodina*), Tereza Silbernágllová (překlad z Dostojevského *Deníku spisovatele ve Světové literatuře*, 1971). Jinak v sedmdesátých a osmdesátých letech publikoval hlavně v samizdatových periodikách *Kritický sborník* (1981 jej s Janem Vladislavem založil), *Obsah*, *Lidové noviny* aj. a v exilových časopisech *Svědectví* (Paříž), *Obrys* (Mnichov), *Proměny* (New York), *Listy* (Řím) aj. Po roce 1989 přispíval do *Práce*, *Lidové demokracie*, *Občanského deníku*, *České politiky*, *Nových knih*, *Labyrintu*, *Prostoru*, *Tvorby*, *Literárních novin*, *Listů*, *Kritického sborníku*, *Ateliéru*, *Světa a divadla* aj.

V samizdatových edicích publikoval také řadu prací beletristických, literárněhistorických i teoretických a filozofických. Uspořádal rovněž dvousvazkovou edici F. X. Šalda: *O svobodě a demokracii* (smz. 1988) a výbor *Masaryk I-III* Jana Patočky (1980). Přispíval do samizdatových sborníků: *Janu Patočkovi in memoriam* (1978), *T. G. Masaryk a naše současnost*, *Masarykův sborník VII* (1980) ad.

Ladislav Nebeský (*28. 1. 1937, Jilemnice) – autor experimentální poezie, matematik, žije v Praze.

Vystudoval MFF UK v Praze; působil jako docent na FF UK; věnuje se matematickým modelům v lingvistice a teorii grafů. Od poloviny šedesátých let vytvářel texty založené na umělém kódování, zejména tzv. binárními básněmi (vy-

užívajícími binárního kódu) obohatil soubor experimentálních technik. V šedesátých letech se účastnil domácích i zahraničních výstav vizuální poezie a časopisecky publikoval doma i v zahraničí. Výbor *Ze zázubí* na přelomu šedesátých a sedmdesátých let již nemohl vyjít. Výběr jeho prací z roku 1968 obsahuje soubor *Osm binárních básní* (Editio nova, Brno 1996). K tomuto typu tvorby se Nebeský vrací až v polovině devadesátých let, zajímá ho především neviditelnost znaků. Jeho novější tvorba se objevila např. na výstavě Klubu konkréťistů (Opava 2001), samostatné výstavě (Minigalerie 6.15, Zlín 2005) i v básnických sbírkách *Bílá místa* (dybbuk, Praha 2006) a *Za hranice stránek* (dybbuk, Praha 2008).

O experimentální literární tvorbě publikoval teoretické stati (*Česká literatura* aj.). Svě práce vystavoval na expozicích vizuální poezie, publikoval v rámci antologií a časopisecky (viz např. Robert Ibrahim – průřez Nebeského tvorbou a studie o ní v *Tvaru* 9-11/2005).

Pohled na vývoj experimentální poezie L. Nebeského od roku 1964 do současnosti (spolu s výběrem jeho dosud nepublikovaných básní) nabízí jeho knížka *Vrstvy* (dybbuk, 2010).

Ladislav Nebeský: *Kurs binární poezie*

a	OO	o	OIOOO
e	OOO	r	OOOIO
f	ll	u	IOOOOOO
m	IOOO	w	lIOO
n	O	ž	lIOOOIOOOI

lIOOOlOIOOOlOIOOOOOO žena

lIOOOlOIOOOlOIOOOOOO femme

lIOOOlOIOOOlOIOOOOOO woman

lIOOOlOIOOOlOIOOOOOO frau

(*Vrh kostek*, in: *Antologie české experimentální poezie šedesátých let*)

Životní jubileum Markéty Goetz-Stankiewicz

V únoru letošního roku se dožila osmdesáti pěti let Markéta Goetz-Stankiewicz, spisovatelka, autorka desítek odborných knih o německé a české literatuře, překladatelka a nositelka mnoha vysokoškolských titulů a vyznamenání od kanadské vlády.

Markéta Goetz-Stankiewicz na narodila 15. února 1927 ve Frýdku-Místku. Jako dítě poloněmeckého a položidovského původu prožila s velkými obtížemi válku a po únoru 1948 emigrovala spolu s rodiči do Ameriky. Zde vystudovala a stala se profesorkou germanistiky na jedné z nej-

slavnějších univerzit v Kanadě – na University of British Columbia (UBC) ve Vancouveru.

Markéta Goetz-Stankiewicz získala ve svém životě mnoho vyznamenání, ale největší cenu pro ni mělo to, které tajně dostala v roce 1988 od českých spisovatelů – disidentů v bytě Ivana Klímy z rukou Ludvíka Vaculíka. Byl to Řád české knihy (Ordo libri bohemicus) ve tvaru velkého kovového zámku – petlice. A byla to právě ona, kdo pomáhal Petlici do světa, dojednala tajné spojení českého exilu a Prahy, překládala texty českých autorů do angličtiny a vydala několik studií o tehdejších divadelních hrách. Ve svých příspěvcích seznamovala Markéta Goetz-Stankiewicz anglicky mluvící svět s tvorbou Josefa Topola, Pavla Kohouta, Václava Havla a dále pak například Petera Karvaše, Milana Uhdeho, Vratislava Blažka, ale i Zdeňka Mahlera, Milana Kundery, Františka Pavlíčka a Františka Hrubína. Ona také již v roce 1979 přeložila do angličtiny a vydala slavné vaňkovky, což byly jednoaktové hry, které psali různí autoři převážně v exilu, v nichž hlavní postavou byl Vaněk, hlavní protagonist her Václava Havla, který tou dobou pobýval ve vězení.

Oficiálního poděkování za všechnu tuto činnost se dostalo Markétě Goetz-Stankiewicz v Čechách až při příležitosti jejich pětadesátých narozenin, a to Václavem Havlem.

Manželem paní Markéty byl polský filozof, politolog

a také emigrant Wladyslaw J. Stankiewicz, který již bohužel zemřel a jehož spisy teprve v současné době vycházejí v Polsku a částečně i v České republice, přispěním a péčí jeho manželky Markéty.

(mk)

Eva Kačírková (*26. 1. 1937, Olomouc)

Po studiích na gymnáziu vystudovala Přírodovědnou fakultu v Olomouci, obor biologie a chemie. Od roku 1973 se profesionálně věnuje literatuře. Eva Kačírková publikuje od sedmdesátých let v různých časopisech, např. *Vlasta*, *Květy*, magazín *Interpress* aj. Od roku 1971 spolupracuje s režisérkou Věrou Chytilovou, podílela se na scénáři k filmu *Panelstory*, kde hrála i jednu z hlavních rolí.

Eva Kačírková získala v roce 1994 první místo v Ceně Havran o nejlepší detektivní povídku roku *Noční strach*. V roce 2003 byl její detektivní román *Tolary jsou zlaté* nominován na Cenu Jiřího Marka. Knihy Evy Kačírkové byly přeloženy i do němčiny, ruštiny a slovenštiny.

DIVADLO, BALET

Předáním cen začal v Praze XVII. ročník přehlídky České divadlo

Nejlepším počinem loňského programu přehlídky regionálních scén, kterou pořádá umělecká agentura Foibos, se stala inscenace Jiřího Voskovce a Dory Viceníkové *Korespondence V+W* z repertoáru Reduty brněnského Národního divadla v režii Jana Mikuláška. Umístila se jako první i v anketě diváků. Vyhlášením cen byl v Divadle na Vinohradech zahájen XVII. ročník této přehlídky. Ocenění za nejlepší ženský herecký výkon porota přisoudila Aleně Štréblové za roli Iriny Arkadinové v inscenaci *Racek* Městského divadla Kladno. V mužské kategorii byl oceněn Ladislav Špiner za roli Hendrika Höfgena v inscenaci *Mefisto*, kterou do metropole přivezlo Východočeské divadlo Pardubice. Zvláštní ocenění poroty za přínos českému divadlu obdržela Zoja Mikotová za autorskou i pedagogickou práci při zpřístupňování divadelní kultury neslyšícím. Právě tato přehlídka jim totiž věnuje pozornost, neboť všechna představení uvádí se simultánním tlumočením do znakové řeči.

Divadlo v Dlouhé a Pražské komorní divadlo získaly Radokovy ceny

Třikrát zaznělo při předávání Cen Alfréda Radoka za inscenační výkony v roce 2011 název pražského Divadla v Dlouhé. Na základě hlasování více než osmi desítek kritiků a publicistů spolupracujících s časopisem *Svět a divadlo* získalo v jubilejním dvacátém ročníku toto prestižní oce-

nění za inscenaci hry Paula Claudela *Polední úděl* v režii Hany Burešové. Herečka Helena Dvořáková za ni převzala Radokovu cenu za ztvárnění role Ysé a Martin Černý za návrh scény. Divadlem roku se stalo už potřetí Pražské komorní divadlo Dušana Davida Pařízka; úspěšný soubor působící v Divadle Komedie však tento prostor k 31. červenci kvůli nedostatečné podpoře pražského magistrátu opustí. Herec Martin Pechlát byl oceněn za výkon v inscenaci *Legenda o svatém pijanovi*, kterou na tomto jevišti nastudoval David Jařab. Českou hrou roku se stali *Jedlíci čokolády* Davida Drábka, které uvedlo v autorově režii královéhradecké Klicperovo divadlo v dramaturgii Markéty Bidlasové. Radokovou cenou za hudbu byl odměněn Miloš Štědroň – tvůrce hudebního doprovodu k inscenaci *Leoš aneb Tvá nejvěrnější*, kterou v režii a úpravě Vladimíra Morávka připravilo brněnské Divadlo Husa na provázku. Talentem roku 2011 byl vyhlášen herec Michal Isteník – člen brněnského divadla Burantear a činoherního souboru Městského divadla Brno.

Divadlo pod Palmovkou uvede hru *August August, august*

Slavnou hru Pavla Kohouta *August August, august* připravuje režisér a umělecký šéf Divadla pod Palmovkou Petr Kracik. Inscenace s hudbou Michala Pavlíčka měla premiérová představení 9. a 10. března. Kohoutův dramatický text patří mezi nejúspěšnější české divadelní hry druhé poloviny 20. století. Podle vedoucí informačně-dokumentárního oddělení pražského Institutu umění – Divadelního

ústavu Zuzany Jindrové patří *August August, august* k nejčastěji uváděným Kohoutovým hrám; vůbec poprvé ji uvedlo pražské Divadlo na Vinohradech v květnu 1967. Tehdy zazářili v hlavních rolích Vlastimil Brodský a Jiřina Jirásková. V roce 1990 hru připravili v Olomouci a v dalších letech i v Pardubicích, Ostravě, Opavě, Českých Budějovicích, Ústí nad Labem a v pražském Rokoku. Celkem měla přes 130 inscenací včetně zahraničních.

Martin Stropnický

Umělecký šéf Divadla na Vinohradech Martin Stropnický podává k 1. dubnu výpověď kvůli zrušení přípravých

prací na inscenaci *Amadeus*, které nařídilo vedení divadla na žádost budoucího šéfa Tomáše Töpfera. Ředitel divadla Jindřich Gregorini řekl, že výpověď přijme. Inscenace *Amadea*, kterou měl na konec května připravit režisér Vladimír Morávek, byla pozastavena. Pro příští sezónu by ji měl nastudovat režisér uměleckého týmu nového ředitele Töpfera, který se ujme funkce 1. září. „Nesouhlasím s takovým postupem. Považuji jej za nepřijatelný, neobhajitelný a neetický. Zároveň není v mé kompetenci tento stav zvrátit. Proto nemohu nadále setrvat ve funkci uměleckého šéfa Divadla na Vinohradech. Poté, co dostojím svým bezprostředním závazkům, podávám k 1. dubnu 2012 výpověď,“ sdělil Stropnický.

KINEMATOGRAFIE

Vítězný film ceny Český lev *Poupata* vidělo jen 10 000 diváků

Zatím jen zhruba deset tisíc diváků vidělo v kinech debut scénáristy a režiséra Zdeňka Jiráského *Poupata*. Vzhledem k tomu, že toto sociální drama proměnilo z deseti nominací čtyři a v letoším roce získalo České lvy za nejlepší film pro producenta Viktora Schwarze, nejlepší režii, nejlepší kameru Vladimíra Smutného a nejlepší herecký výkon v hlavní mužské roli (Vladimír Javorský), se rozhodla distribuční společnost Bontonfilm nasadit tento titul znovu do kin.

Českého lva za přínos kinematografii dostal Josef Somr

Českého lva za mimořádný přínos české kinematografii převzal v sobotu 3. března ve Velkém sále pražské Lucerny herec Josef Somr. V letech 2005 a 2009 Josef Somr dvakrát zvítězil v anketě Neviditelný herec o nejlepšího rozhlasového herce, v roce 2005 obdržel z rukou prezidenta medaili Za zásluhy. Je dvojnásobným držitelem Ceny Thálie (1997 a 2001). Rodák z moravského Slovácka a absolvent brněnské JAMU zazářil hned ve své první velké filmové roli prostopášeného výpravčího Hubičky ve filmu Jiřího Menzela *Ostře sledované vlaky*, který na jaře 1968 získal Oscara za nejlepší neanglicky mluvený film.

Josef Somr převzal Českého lva

Ceny za kameru dostali Jaromír Šofr, Martin Šec a Vladimír Smutný

Ocenění za celoživotní dílo převzal v Praze kameraman Jaromír Šofr. Stalo se tak na předávání výročních cen v kině Lucerna, které Asociace českých kameramanů uspořádala posedmnácté. Letos je obdrželi kameramani Martin Šec – potřetí a Vladimír Smutný – dokonce po šesté. Profesor Jaromír Šofr nebýval v posledních letech častým hostem těchto večerů, protože přednášel ve Spojených státech. „Teď je v Praze a naskytla se tak příležitost poděkovat mu za vše, co během pětapadesáti let u filmu vytvořil,“ řekl ČTK prezident asociace Josef Hanuš. Výroční ocenění za televizní dílo převzal kameraman Martin Šec za obrazové ztvárnění snímku *Santiniho jazyk*. Cenu za kameramanské filmové dílo porota udělila Vladimíru Smutnému za film *Poupata*. Čestným uznáním ocenila práci kameramana Petra Koblavského na filmu *Rodina je základ státu*.

Film s českou koprodukcí získal na Berlinale Stříbrného medvěda

Zlatého medvěda pro nejlepší soutěžní snímek 62. ročníku mezinárodního filmového festivalu Berlinale získalo italské vězeňské drama *Cesare deve morire (Cézar musí zemřít)*. Dánský historický film *Královská aféra*, který vznikl v Česku a v české koprodukci, dostal dva Stříbrné medvědy za nejlepší scénář a pro nejlepšího herce. Neuspěl naopak česko-slovinský zástupce *Příliš mladá noc*, který soutěžil o cenu pro nejlepší celovečerní debut. Nezískal ani žádnou z cen nezávislých porot.

Festival Jeden svět nabízí stovku filmů, ukáže nepokoje a revoltu

Protesty, nepokoje a revoltu v různých částech světa ukáže letošní festival filmů o lidských právech Jeden svět. Čtrnáctý ročník nabídne přes stovku dokumentárních snímků ze čtyřiačtyřiceti zemí. Diváci je mohli vidět od 6. do 15. března v Praze a pak v dalších čtyřiceti městech. Program je možné najít na stránkách www.jedensvet.cz.

Bylo možné vidět filmy o situaci v Libyi, Tunisu, Bahrajnu, Řecku, Španělsku či Japonsku. Letošní ročník

zahájil snímek *Zpět na Tahrír* kanadského režiséra českého původu Petra Loma o revoluci v Egyptě. Pořadatelé vybírali letos ze 1 600 přihlášených filmů. Rozhodli se pro 106 snímků. V hlavní soutěži se objevilo patnáct dokumentů.

Febiofest

Konec března bude už tradičně patřit Febiofestu. Devatenáctý ročník filmového festivalu připravil snímky s nominacemi na Oscary, téměř třicet filmů z Cannes a portrét současné turecké kinematografie. Jako poctu režisérovi Jiřímu Krejčíkovi nabídne festival retrospektivu jeho rozsáhlé tvorby. Téměř čtyřicetiletý Krejčík se osobně zúčastní všech promítání i následných diskusí s diváky. Režisér také slavnostně pokřtil nový plakát Febiofestu.

Z mezinárodních hvězd přijede italský herec a režisér Nanni Moretti, francouzská herečka Sandrine Bonnaire a polský režisér a výtvarník Lech Majewski. Svě dílo představuje slovinský režisér Olmo Omerzu.

Filmy Febiofestu mohou diváci zhlédnout od 22. do 30. března 2012 v sálech kina Cinestar Anděl v Praze na Smíchově. Kromě filmových projekcí je v garážích multikina připraven bohatý hudební program. Festival od 2. dubna pokračuje v regionech České republiky i na Slovensku.

Kabinet schválil nový zákon o finanční podpoře kinematografie

Na financování české kinematografie by se v budoucnu měly podílet všechny subjekty, jejichž podnikání je spojeno se zpřístupňováním kinematografických děl. Počítá s tím návrh zákona o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie, který schválila vláda. O rozhodnutí kabinetu ČTK informoval zdroj obeznámený s jednáním vlády. Státní fond pro podporu a rozvoj české kinematografie nyní dostává korunu z každé prodané vstupenky do kina, další příjmy má za prodej licencí filmů vyrobených od roku 1964 až do roku 1992 a z reklamy na komerčních televizích. „Ačkoli v minulém roce došlo k přijetí takzvané II. diginovely, která do fondu přinese každoročně dvě procenta výnosů z reklamy z komerčních televizí, nestačí to. Pokud vezmeme v úvahu skutečnost, že fond by měl v příštích letech digitalně restaurovat většinu filmů, které má ve správě, digitalizovat regionální kina, podporovat tvorbu scénářů, výrobu, distribuci i festivaly, bylo nutné nalézt zdroje další,“ uvedla mluvčí ministerstva kultury Eva Tichá.

Výročí úmrtí Jiřího Trnky

24. února uplynulo 100 let od narození legendárního českého filmaře, výtvarníka a ilustrátora Jiřího Trnky. Pražské kino Ponrepo připravilo k této příležitosti kompletní přehlídku jeho filmů. Doba trvání přehlídky byla od 1. února do 16. března. Ponrepo jako promítací síň Národního filmového archivu, který pečuje o celý Trnkův odkaz, tak mohlo nabídnout divákům komplexní pohled na Trnku, a to nejen jako výtvarníka, ale i režiséra a autora námětů snímků jiných tvůrců. V zájmu pozornosti se tak ocitli také nejbližší spolupracovníci tohoto umělce, kterými

byli například Jiří Brdečka, Eduard Hofman a Břetislav Pojar. Osobnost Jiřího Trnky připomněly také dobové dokumenty.

V rámci přehlídky diváci viděli jak méně známé filmy, tak i režisérovy nejslavnější díla. Byly uvedeny snímky jako například *Pérák* (1946), *Betlém* (1947), *Špalíček* (1947), *Staré pověsti české* (1952), *Sen noci svatojánské* (1952), který byl v roce 1959 oceněn na MFF v Cannes, *Dobrý voják Švejk* (1952) nebo legendární *Bajaja* (1954), který získal ocenění na MFF v Locarnu. Tím však kompletní výčet zdaleka nekončí.

Posledním Trnkovým filmem byl snímek *Ruka*, který byl vyvrcholením série filozofujících snímků, zaměřených spíše na dospělého diváka. Tento krátkometrážní film je obžalobou mechanismů manipulujících lidským jedincem a také toto animované podobenství o totalitních praktikách komunistického režimu zařadilo Jiřího Trnku definitivně mezi „nepohodlné“ filmaře a osud jeho snímku se stal osudem mnoha jiných vrcholných děl české kinematografie – po roce 1969 již nesměl být promítán.

Poslední Trnkův film *Ruka*

Součástí přehlídky byla i výstava trnkovských fotografií a plakátů a zároveň proběhla prezentace emise pamětní mince k výročí Trnkova narození, kterou připravila Česká národní banka. Jiří Trnka zemřel 30. prosince 1969 ve věku pouhých sedmapadesáti let.

(mk)

Zemřela režisérka Vlasta Janečková

Po dlouhé těžké nemoci zemřela ve věku sedmasedmdesáti let dlouholetá režisérka a scenáristka Československé a České televize Vlasta Janečková, manželka herce Petra Štěpánka. Janečková se věnovala především tvorbě televizních pohádek a pořadů pro děti. Nejznámější je její třináctidílný televizní seriál z pražské Malé Strany *Kamarádi*, ve kterém ztvárnil svoji první velkou televizní roli herec, zpěvák a moderátor Marek Eben. Po úspěchu prvních šesti epizod z roku 1971 vzniklo o dva roky později dalších sedm dílů. Poslední televizní snímky pro děti natočila Janečková v letech 2001 a 2002 – *Brnění a rolničky* a *O princovi Truhlíkovi*.

FOTOGRAFIE

V Táboře začala výstava fotografií ze sbírek Marka Jacobse

Ve Staré radnici v Táboře začala výstava *Rané barevné fotografie ze sbírky Marka Jacobse – Jak svět dostal barvy*. Vznikla ve spolupráci s Muzeem fotografie Šechtl a Voseček. Poprvé v České republice prezentuje šedesát kvalitních reprodukcí z Jacobsovy sbírky, jedné z nejvýznamnějších sbírek rané barevné fotografie na světě.

První široce používaný barevný proces ve fotografii – autochrom – se rozšířil už na počátku 20. století. Jacobs je sběratel autochromů a dalších materiálů vážících se ke vzniku a vývoji barevné fotografie. Jeho sbírka obsahuje díla bratrů Augusta a Louise Lumièrů, Leona Gimpele, Marcela Meyse, vedoucí osobnosti fotosecese Alfreda Stieglitze a dalších fotografů. Fotografie z jeho sbírky byly zřídka vystavovány mimo USA a vždy šlo jen o několik snímků.

Galerie Uffo v Trutnově představí snímky Antonína Kratochvíla

Galerie společenského centra Uffo v Trutnově otevřela 6. března výstavu snímků světoznámého fotografa Antonína Kratochvíla. Výstava, která bude přístupná do 10. dubna, lidem představí snímky filmových a hudebních osobností a také záběry z válečných konfliktů. Veřejně vernisáže se kromě Kratochvíla zúčastní režisér Jan Hřebek, který fotografa obsadil do role sochaře ve svém filmu *Kawasakiho růže*. Světový věhlas získal Antonín Kratochvíl díky portrétům známých uměleckých osobností. Fotil například Boba Dylana, Keitha Richardse, Davida Bowieho nebo Liv Tylerovou. Proslavil se ale také jedinečnými záběry ozbrojených konfliktů ze Rwandy, Zimbabwe nebo Iráku. Několikrát uspěl v soutěži World Press Photo, prestižní časopis *American Foto* jej zařadil mezi 100 nejvýznamnějších osobností fotografického světa.

HUDBA

Soap & Skin v Praze otevře jarní část festivalu Stimul

Rakušanka Anja Plaschgová, která nahrává a vystupuje pod jménem Soap & Skin, otevřela v pražském Divadle Archa komorním klubovým koncertem jarní část festivalu Stimul. Jednadvacitiletá experimentátorka spojující ve svých písních výrazný klavír a atmosférický zpěv s jemnou elektronikou do Prahy zavítala s novým albem *Narrow*. Jednadvacitiletá Plaschgová podle pořadatelů svým intimním projevem úspěšně bourá mediální obraz Rakouska jako hudebně netečné země, ze které nevycházejí aktuálně relevantní nahrávky. Soap & Skin se na hudební scéně pohybuje pět let, debutové album *Lovetune For Vacuum* vydala v roce 2009.

Vítězové Žánrových cen Anděl 2011

V Paláci Akropolis byly předány Žánrové ceny Anděl 2011.

Vítězové:

Jazz & blues:

Vertigo – *Metamorphosis* (Animal Music)

World music:

Zuzana Lapčíková kvintet – *Rozchody, návraty* (Supraphon)

Ska & reggae:

Coco Jammin Production – *Sklizeň* (vl. náklad)

Elektronická hudba:

Floex – *Zorya* (Minority Records)

Hip-hop:

Prago Union – *V barvách* (EMI)

Folk & country:

Druhá tráva – *Marcipán z Toleda* (Universal Music)

Hard & heavy:

Heiden – *Dolores* (NagaProductions)

Alternativní scéna: Floex – *Zorya* (Minority Records)

Více informací: <http://www.cenyandel.cz/news/vitezove-zanrovych-cen-andel-2011/>.

Žánrové ceny Anděl 2011

Floex získal hned dvě žánrové ceny Anděl 2011 na slavnostním vyhlášení v pražském Paláci Akropolis. Za projektem stojí multiinstrumentalista Tomáš Dvořák. Jeho album *Zorya* uspělo v hlasování hudebních odborníků v kategoriích elektronická hudba a alternativní scéna. Svě loňské prvenství v žánru hip-hop obhájila skupina Prago Union s albem *V barvách*, v kategorii folk & country uspěla kapela Druhá tráva, jejímuž albu *Marcipán z Toleda* dali porotci přednost před *Rackem* Tomáše Kluse, který zabodoval čtyřikrát v nominacích na hlavní cenu Akademie populární hudby Anděl. Žánrové ceny Anděl 2011 předcházely hlavním cenám Akademie populární hudby Anděl, které vyhlásila 8. března v přímém přenosu České televize.

Letošní Rock for People roztancují i The Prodigy a Orbital

Letošní festival Rock for People roztancují představitelé elektronické muziky The Prodigy a Orbital. Patří mezi další oznámené hvězdy akce, která se koná ve Festivalparku v Hradci Králové od 3. do 6. července. The Prodigy se do Hradce Králové vracejí po dvou letech, Orbital po třech letech od nadšeně přijatého koncertu na tábořském Planet Festivalu. „Obě kapely přivezou na Rock for People vedle porce jejich nestárnoucích hitů také novinky. The Prodigy na nové desce již pracují, Orbital z nového alba *Wonky* už pustili ochutnávku v podobě tracku *Never* a singlu *New France*,” uvedl hlavní pořadatel Michal Thomes. Dodal, že

The Prodigy patří ve výroční anketě Rock for People k nejpoptávanějším jménům.

Ostravské divadlo uvede Stravinského operu *Život prostopášíka*

Národní divadlo moravskoslezské uvede premiéru opery Igora Stravinského *Život prostopášíka*. Režie se ujal ředitel divadla Jiří Nekvasil. V hlavní roli se představí americký tenorista mexického původu Jorge Garza. V dalších rolích se diváci mohou těšit na Janu Šřejma Kačírkovou, Yvonu Škvárovou, Eriku Šporerovou a další. Na inscenaci se dále podílejí scénograf Daniel Dvořák, dirigent Jakub Klecker a výtvarnice kostýmů Marta Roszkopfová. Pohybové spolupráce se ujal Igor Vejsada. Představení po divácích v Ostravě uvidí i návštěvníci letošního Pražského jara.

Houslista Ivan Ženatý se stal profesorem na Clevelandském institutu

Mezinárodně uznávaný český houslista Ivan Ženatý byl jmenován profesorem houslové fakulty na Clevelandském hudebním institutu (Cleveland Institute of Music). Ivan Ženatý se funkce na jedné z nejprestižnějších vysokých škol svého druhu na světě ujme letos na podzim. „Skutečnost, že se na mě vedení CIM obrátilo a přímo mi nabídlo převzetí profesury od letošního léta, je pro mě ctí, je to příležitost, kterou nelze odmítnout,“ uvedl Ivan Ženatý v tiskovém prohlášení. Na institutu vedl loni a letos dva mistrovské kurzy. Nezávislý Clevelandský hudební institut sídlí v hlavním městě amerického státu Ohio a úzce spolupracuje také s Clevelandským orchestrem, jehož členové se podílejí na výuce v institutu. Institut navštěvuje každoročně více než 1 500 studentů všech věkových kategorií z celého světa. Letos padesátiletý virtuos často spolupracuje s předními orchestry, kupříkladu londýnským Symfonickým orchestrem BBC, Symfonickým orchestrem Bavorského rozhlasu, Madridským národním orchestrem i českými tělesy, jako je Česká filharmonie, Pražští symfonikové či Symfonický orchestr Českého rozhlasu.

Rusalka v londýnské Covent Garden

S bučením diváků a s naprosto protichůdnými kritikami se setkalo první uvedení *Rusalky* Antonína Dvořáka v Královské opeře v londýnské Covent Garden. Tvůrci inscenace zasadili děj do současnosti a podle kritika listu *London Evening Standard* „takové bučení v dnešní době jen tak nezažijete“. Cituje také ředitele opery Kaspera Holtenu, který připustil, že „někteří lidé bučeli, ale další zase volali bravo“.

Rusalka byla v Británii poprvé nastudována před necelými třiceti lety v londýnské Anglické národní opeře. V prestižní opeře v Covent Garden měla být uvedena poprvé a její premiéra byla očekávána s velkým napětím. Opera si vybrala netradiční inscenaci *Rusalky* režisérů Sergia Morabita a Jossiho Wielera, která byla poprvé uvedena v roce 2008 na festivalu v Salcburku.

Podle londýnských listů někteří diváci odešli o přestávce, další reagovali po skončení premiéry nesouhlasným bučením na adresu produkčního týmu. Kritik listu *The Daily Telegraph* stejně jako ostatní recenzenti ocenil hudbu, zpěváky i orchestr, ale napsal, že režiséři a scénografové Dvořákovu operu „zdemolovali“. Režiséři Jossi Wieler a Sergia

Morabito „jednoduše využili operu jako záminku proměnit Rusalku ve štetku z maloměstského bordelu, která touží po předměstské úctyhodnosti“. Kritik *The Guardian* napsal, že „něco z pravdivých emocí celé tragédie přežilo díky několika výjimečným výkonům“. Uvádí především Finku Camillu Nylundovou v hlavní roli, stejně jako Američana Briana Hymela v úloze Prince a kanadského dirigenta Yannicka Nézeta-Séguina. Zavřete oči a debut dirigenta Yannicka Nézeta-Séguina interpretuje Dvořákovu nádhernou hudbu se vzrušující naléhavostí,“ napsal recenzent *The Independent*. Vyzdvihl například závěrečnou scénu *Rusalky*, „která by vám zlomila srdce, i kdyby zpívali na parkovišti“. „A klidně to mohli udělat,“ dodal.

Zcela opačného názoru je kritik *Financial Times*, který napsal, že „produkce Dvořákovy pohádky je nejlepším příkladem dospělé opery“. Oceňuje sofistikovanost inscenace a tvrdí, že tradicionalisté odmítají takové interpretace jako „režisérské divadlo“. Ale produkce, která je opožděným debutem *Rusalky* v Covent Garden a režisérského dua Sergia Morabita a Jossiho Wielera, je takovým divadelním potěšením a hudebně tak působivá, že vás naprosto unese,“ uvedl list *Financial Times*.

Návštěvníci Smetanovy Litomyšle uvidí vykopávky na návrší

Návštěvníci operního festivalu Smetanova Litomyšl budou mít možnost vidět archeologické vykopávky. Na zámeckém návrší odborníci provádějí archeologický výzkum před plánovanou obnovou. Kvůli stavebním pracím se mírně změní rozmístění sociálního zařízení a VIP prostory. Regenerace zámeckého návrší je financovaná z integrovaného operačního systému ministerstva kultury a má pevně dané termíny. Stavební práce se nemohou zastavit ani v termínu festivalu. Stavební práce a archeologický průzkum návštěvníkům zprostředkují neobvyklou možnost podívat se na archeologické vykopávky v areálu zámku. Podle organizátorů budou vytvořeny koridory, kudy budou návštěvníci moci procházet a podívat se na odhalené vykopávky. Festival začne 14. června a potrvá do 8. července.

Vincenc Kummer oslavil sedmdesátiny ve velkém

Na letošním ročníku brněnského Jazzfestu oslavil sedmdesáté narozeniny basista Vincent Kummer a při této příležitosti také vydal všechny nahrávky, pro něž se mu v posledních letech nepodařilo najít distribuci, či které se mu nahromadily za pětadvacet let od návratu z exilu. Alba v Brně pokřtili Erik Knirsch, Leon Slezák a Jan Beránek a k dostání jsou výhradně na objednávku na Kummerových stránkách.

Vincenc Kummer (1941) absolvoval ve hře na kontrabas na Janáčkově konzervatoři, účinkoval v brněnské filharmonii a rychle se etabloval na pražské jazzové scéně v Jazz Celule Laca Decziho, jako doprovod Karla Velebného, Jiřího Stivína, Evy Olmerové či člen SHQ Karla Velebného. Deset let účinkoval v orchestru Ladislava Štáidla, působil v Semaforu či orchestru Karla Vlacha. Začátkem osmdesátých let odešel do exilu do Švýcarska, kde si zahrál např. s Melem Lewisem, Johnny Griffinem, Chetem Bakerem, Tetem Montoliou nebo Natem Adderleyem. Zpět do rodného Brna se vrátil po pětadvaceti letech.

ČR se nepřipojila k fiskálnímu paktu EU

Představitelé 25 zemí Evropské unie na summitu v Bruselu podepsali nový pakt rozpočtové kázně. Jako jediné dvě země EU se k němu odmítly připojit Česko a Velká Británie. Smlouva má vést k tomu, že země zakotví do svého práva pravidlo vyrovnaných či přebytkových rozpočtů v dobrých časech. Povede i k důslednému trestání států porušujících rozpočtová kritéria. Na paktu se většina EU shodla v reakci na dluhovou krizi a snaze předcházet jejímu opakování v budoucnosti. Premiéru Petru Nečasovi, kterého k podepsání paktu tlačily nejen opoziční ČSSD, ale i koaliční TOP 09, se nelíbí třeba nedostatečná účast nečlenů eurozóny na vrcholných schůzkách států platících eurem. Pakt podle něj také málo zohledňuje pravidlo, že by dluh zemí neměl přesahovat 60 procent hrubého domácího produktu země. Premiér Nečas na summitu v Bruselu řekl, že důležitější než pakt je, aby Evropská unie dokončila vnitřní trh a zvýšila svou konkurenceschopnost.

Radičová kritizovala české odmítání paktu, je to prý nefér

Slovenská premiérka Iveta Radičová poměrně ostře kritizovala odmítavý postoj České republiky k paktu rozpočtové kázně. Radičová k postoji Prahy podotkla, že v minulosti se země předbíhaly, aby co nejdříve vstoupily do EU. Je tak podle ní teď, když vzniknou problémy, zase nefér křičet, že tam nepatří. „Tohle nedělá čestný a rovný chlap a ženy už vůbec ne,“ podotkla Radičová. „Věcně tam důvod není,“ podotkla k českým výtkám Radičová s tím, že jde čistě o politické důvody.

Prezident podepsal zákon, který zavede přímou volbu jeho nástupce

Prezident Václav Klaus podepsal ústavní zákon, kterým se zavádí přímá volba hlavy státu. Klausova nástupce tak příští rok zvolí občané. Vládou předložená změna ústavy nabude účinnosti k 1. říjnu. Současný prezident před časem zavedení přímé volby označil za fatální chybu, nemohl s tím ale sám nic dělat. Ústavní zákon na rozdíl od jiných zákonů vetovat nemůže.

Hlavu státu budou moci vybírat všichni voliči podobným systémem, jakým volí senátory, tedy ve dvou kolech. Kandidát na prezidenta bude muset mít podporu petice, kterou podepíše alespoň 50 000 občanů starších osmnácti let, nebo nejméně dvaceti poslanců, či deseti senátorů. Přímou volbu bude vyhlášovat předseda Senátu, a to nejpozději 90 dnů před jejím konáním.

V Lánech jednali prezidenti ČR, Slovenska, Chorvatska a Srbska

Na zámku v Lánech jednaly hlavy států Česka, Slovenska, Chorvatska a Srbska. Prezidenti Slovenska Ivan Gašparovič, Chorvatska Ivo Josipovič a Srbska Boris Tadić sem přijeli k dvoudennímu setkání. Klaus před přijetím zahraničních hostů připomněl, že se na setkání domluvili při Valném shromáždění OSN před půldruhým rokem. Po jednání uvedli prezidenti Česka a Slovenska, že obě země opět podpořily členství Chorvatska a budoucí člen-

ství Srbska v Evropské unii. „Bude to výhodné i pro nás,“ řekl prezident Klaus. Podle slovenského prezidenta Ivana Gašparoviče prožívá západní Balkán dost problémů a jeho snaha dostat se do evropského uskupení je pozitivní. Po plenárním zasedání byla pro prezidentské páry připravena slavnostní večeře. Srbský prezident Tadić poté odcestoval zpět do vlasti. Zbylí tři prezidenti uctili památku prvního československého prezidenta T. G. Masaryka u jeho hrobu na hřbitově v Lánech. Česko a Slovensko mohou předat Chorvatsku a Srbsku své zkušenosti z členství v EU.

Země Visegrádu kritizovaly plány EK na rozvoj venkova

Země visegrádské čtyřky (V4), tedy ČR, Slovensko, Polsko a Maďarsko, se spolu s Bulharskem, Rumunskem a Slovinskem v Brně shodly se na tom, že nesouhlasí s návrhy Evropské komise (EK) ohledně rozvoje venkova. Bojí se nárůstu byrokracie a požadují úpravu návrhů. Návrh reformy společné zemědělské politiky představila EK loni v říjnu, české zemědělce ani představitele státu příliš nenadchl. K tomu, aby mohly návrhy komise začít platit, je ale musí odsouhlasit členské státy a také Evropský parlament.

Dominik Duka převzal ve Vatikánu odznaky kardinálské hodnosti

Pražský arcibiskup Dominik Duka převzal v bazilice svatého Petra ve Vatikánu odznaky kardinálské hodnosti purpurová solidea a birety, ale také kardinálské prsteny a jmenovací dekrety. Papež jej do funkce jmenoval 6. ledna s dalšími jednadvaceti duchovními z celého světa. Papež v úvodu své promluvy připomněl, že kardinálský post je poctou pro národy a společenství, ze kterých jmenování pocházejí. Nese s sebou ale i další povinnosti týkající se služby víře a církvi.

Jako kardinál bude Duka moci být mezi těmi, kdo volí nového papeže. Naopak jeho předchůdce v úřadu pražského arcibiskupa kardinál Miloslav Vlk s blížící se osmdesátkou tento okruh opustí. Duka je v pořadí 22. kardinál z českých zemí, přitom teprve šestým kardinálem od roku 1945. Prvním byl Jan Očko z Vlašimi, jmenovaný v roce 1378.

ThLic. Dominik Duka OP (občanským jménem Jaroslav Duka; *26. dubna 1943 v Hradci Králové) je dominikánský duchovní, 36. arcibiskup pražský a primas český (jmenován 13. února 2010), 6. ledna 2012 byl papežem jmenován do funkce kardinála.

Studoval na Gymnáziu J. K. Tyla v Hradci Králové a bezprostředně po maturitě pracoval v továrně ZVU, kde se vyučil strojním zámečnickem. Po absolvování základní vojenské služby mohl roku 1965 začít studovat teologii v Litoměřicích. V lednu 1968 byl přijat do tajného noviciátu řádu dominikánů. 22. června 1970 byl kardinálem Štěpánem Trochou vysvěcen na kněze. Nejprve působil v pohraničních farnostech pražské arcidiecéze (Chlum sv. Maří nad Ohří, Jáchymov, Nové Mitrovice). Roku 1975 mu byl odňat státní souhlas k výkonu duchovenské činnosti. V této době se také stal novicmistrem řádu dominikánů a pracoval spolu s Metodějem Habáněm na možnostech formace členů řádu, později se stal magistrem kleriků a vikářem provinciála. Tato činnost skončila jeho odsouzením roku

1981 a pobytem ve vězení Plzeň-Bory (ve stejné době tam byl vězněn mj. i Václav Havel). Po propuštění až do roku 1989 pracoval ve Škodě Plzeň jako rýsovač.

Roku 1986 byl ustanoven provinciálem Českomoravské dominikánské provincie, 24. biskupem královéhradeckým (1998-2010) a apoštolským administrátorem litoměřické diecéze (2004-2008). V dubnu 2010 byl zvolen předsedou České biskupské konference.

Od roku 1997 je šéfredaktorem teologické revue *Salve*, zaštitěné od roku 1994 českou dominikánskou provincií.

Ministr Schwarzenberg ve Vatikánu referoval o vývoji vyrovnání s církvemi

Ministr zahraničí Karel Schwarzenberg referoval ve Vatikánu o nejnovějším vývoji v legislativním procesu kolem návrhu zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi. S tajemníkem státního sekretariátu Vatikánu Dominiquem Mambertim se zároveň shodl, že otázka přijetí dosud neschválené smlouvy mezi oběma státy přijde na pořad dne až poté, co bude restituční proces dořešen. O schůzce informoval český velvyslanec ve Vatikánu Pavel Vošalík. Návrh zákona o restitucích, který vláda vyjednala se sedmnácti církvemi, nyní projednávají čeští poslanci. Očekává se, že pokud parlamentem restituce projdou, mohly by být v připravované česko-vatikánské smlouvě nějak zohledněny. Schwarzenbergovi se zatím nedostalo ujištění o cestě papeže Benedikta XVI. do Velehradu v roce 2013 u příležitosti oslav 1150. výročí příchodu věrozvěstů Cyrila a Metoděje.

Vláda nenavrhne pozastavení KSČM, nechá prověřit některá sdružení

Vláda zatím nenavrhne pozastavení činnosti KSČM, protože nemá dostatek podkladů. Chce ale prověřit občanská sdružení, která s komunistickou stranou úzce spolupracují. Kvůli boji s levicovým extremismem kabinet osloví Ústav pro studium totalitních režimů, ustanoví také pracovní skupinu, která zhodnotí možnosti postihu této formy politického radikalismu. Na tiskové konferenci po jednání vlády to řekl ministr vnitra Jan Kubice. Ministr navrhl vládě několik opatření pro potírání projevů levicového extremismu. Mezi nimi je například vzdělávání policistů a pracovníků justice ve formách postihů radikálního politického jednání či rozpoznávání symboliky krajní levice. Podle ministerstev vnitra a spravedlnosti není možné do budoucna tuto problematiku podceňovat. Resorty budou například posuzovat, zda v této souvislosti není možné použít nový zákon o trestní odpovědnosti právnických osob. Vláda ministerstvu vnitra uložila vypracovat návrh na pozastavení KSČM již v červenci loňského roku. Vnitro proto oslovilo experty na extremismus a nechalo si od nich udělat analýzy. Ani jeden z posudků však pozastavení činnosti nyní třetí nejsilnější parlamentní strany nedoporučil.

Cenu za nejhorší počín v oblasti migrace a integrace má vnitro

Ocenění Osina za nejhorší počín v oblasti migrace a integrace cizinců za loňský rok získalo ministerstvo vnitra.

Anticenu mu za stanovení vysokých správních poplatků za povinné biometrické průkazy pro lidi ze zemí mimo EU udělilo Centrum pro integraci cizinců (CIC). Jako nejlepší počín naopak vyhodnotilo Kampaň za stromkaře, kterou uspořádala Iniciativa za práva pracovních migrantů a migrantek. CIC je sdružení, které podporuje začlenění přistěhovalců do české společnosti. Cenou Naděžda a Osina chce přiblížit Čechům a Češkám témata migrace a integrace. Kandidáty na ocenění nominují nejen zástupci neziskových organizací, ale i veřejnost.

Komisař RE odsoudil segregaci romských dětí v Česku

Komisař pro lidská práva Rady Evropy (RE) Thomas Hammarberg odsoudil segregaci romských dětí ve školství v Česku a dalších zemích. Ve zprávě, kterou zveřejnil ve Štrasburku, vyzval evropské země ke sjednání nápravy. Šéf české diplomacie Karel Schwarzenberg za ostudu označil to, že ČR neodškodnila nuceně sterilizované Romky, což komisař rovněž zmínil. Podle ministra by bylo rovněž dobré, aby se proti diskriminaci Romů ozývali i jiní ministři. Karel Schwarzenberg kritizoval kromě nucené sterilizace to, že je stále příliš romských dětí posíláno do zvláštních škol. Podle české vládní zmocněnkyně pro lidská práva Moniky Šimůnkové se i přes dlouhodobou kritiku situace v ČR zatím příliš nemění a je nutné začít prosazovat návrhy ke zlepšení, které už schválila vláda. V ČR je podle Hammarbergovy zprávy i přes školský zákon z roku 2004 nepřiměřeně vysoký počet romských dětí, které jsou umístovány do zvláštních škol. Podle odhadů je takto s odůvodněním menší duševní schopnosti oddělováno od ostatních žáků 30 procent romských dětí, zatímco u neromského obyvatelstva jsou to jen dvě procenta. Podobná praxe je i v některých dalších evropských zemích. Někde také existují v základních školách oddělené učebny pro romské děti či jejich oddělené umístění v rámci třídy. K segregaci vede podle zprávy známého švédského ochránce lidských práv i to, že někteří neromští rodiče berou své děti ze tříd, ve kterých jsou romské děti.

Češi z programu jídla pro chudé získají 136 000 eur, nejméně z EU

Česká republika získá z unijního programu rozdávaní potravin pro chudé, který v minulosti kritizovala, pro letošek necelých 136 000 eur (3,4 milionu korun). To je vůbec nejméně z dvaceti zemí EU, které nějaké finance z programu dostanou. Celkově se mezi ně rozdělí 500 milionů eur (12,5 miliardy korun). Například Itálie získá takřka 96 milionů eur (2,4 miliardy eur), ukázala data zveřejněná Evropskou komisí. Po Česku nejméně získá ještě Lucembursko (172 000 eur) a Malta, které ale připadne už 722 milionů eur. Program poběží ještě letos a příští rok. V každém z nich by se mělo na tyto účely vyčlenit 500 milionů eur.

Dobeš: Škrty jsou nepřijatelné, peníze musí zůstat ve školství

Zprávy o propouštění 17 000 učitelů jsou údaje „od zeleného stolu“. Těmito slovy reagoval ministr školství Josef

Dobeš (VV) na varování odborářů, že podle plánu ekonomických ministrů by se mělo do roku 2014 ve školství masivně propouštět a úřad by přišel až o 15 miliard. Podle ministra jsou plošné škrtky nepřijatelné. Peníze, které se ušetří reformami školství, by podle něho měly zůstat v resortu. „Já jsem proti myšlence, že by peníze vzniklé reformami opustily resort školství,“ uvedl Dobeš. Peníze, které se ušetří změnami, by podle něho měly jít na kvalitu vzdělávání. Jako příklad uvedl reformu financování škol, podle níž by měly školy dostávat peníze podle naplněnosti tříd. Právě tato změna by přitom podle kritiků mohla vést k rušení škol, a tím pádem k propouštění učitelů. Podle materiálu ministerstva financí by v celé kapitole školství mělo ještě letos být škrtnuto 4,4 miliardy korun, z toho 3,4 miliardy v regionálním školství. O peníze by tak přišly mateřské, základní a střední školy. Do roku 2013 by mělo školství přijít o 4,6 miliardy a v roce 2014 pak o dalších šest miliard. Školské odbory už varovaly, že v případě škrtů by vyzvaly střední školy k protestům.

Vláda schválila věcný záměr zákona o vstupu a pobytu cizinců

Vláda schválila věcný záměr nového zákona o pobytu cizinců. Slibuje si od něj menší administrativní zátěž při podávání žádostí cizinců o pobyt a zjednodušení imigrace. Důvodem k vypracování nové normy je podle kabinetu také nepřehlednost dosavadního zákona o pobytu cizinců kvůli jeho četným novelizacím. O stanovisko vlády k tomuto bodu informoval vládní web. „Přínosem navrhované právní úpravy by mělo být především zjednodušení celého procesu imigrace ku prospěchu jak cizinců, tak subjektů, v jejichž zájmu je příjezd a pobyt cizinců na území České republiky,“ píše se v návrhu věcného záměru. Nový systém zároveň předpokládá větší odpovědnost cizinců, ale například i zaměstnavatelů nebo škol, kteří mají zájem na jejich příjezdu do ČR.

Senát schválil zákon o Havlových zásluhách

Senát podle očekávání schválil zákon, který oceňuje zásluhy zesnulého prezidenta Václava Havla o svobodu a demokracii. Proti normě byl jen zástupce KSČM. I někteří další senátoři měli výhrady proti formě zákona, který nyní dostane k podpisu Havlův nástupce Václav Klaus. Deklaratorní zákon o Havlových zásluhách navrhla vláda nedlouho po úmrtí bývalého prezidenta Ioni v prosinci. Stručná norma konstatuje, že „Václav Havel se zasloužil o svobodu a demokracii“. Shodlo se na tom 52 z 59 přítomných senátorů. Hodnotící forma zákona měla v Senátu své odpůrce, kteří se hlasování buď zdrželi, nebo nezúčastnili.

Jiří Dienstbier a Václav Havel byli podle Hanse-Dietricha Genschera skuteční Evropané

Uzavření smlouvy o dobrém sousedství a přátelské spolupráci mezi Československem a Německem před dvaceti lety položilo na nový základ pro vztahy mezi oběma zeměmi. V rozhovorech pro agenturu DPA o ní nyní hovořili tehdejší německý ministr zahraničí Hans-Dietrich Genscher a současný šéf německé diplomacie Guido Westerwelle

jako o momentu vyjasnění vzájemných vztahů a o základu pro živé partnerství. Hans-Dietrich Genscher zdůraznil, že ČSFR tehdy reprezentovali „skuteční Evropané“. Na mysli měl především Ioni zesnulé Jiřího Dienstbiera a Václava Havla. Smlouva mezi Českou a Slovenskou federativní republikou a Spolkovou republikou Německo o dobrém sousedství a přátelské spolupráci, jak zní celý oficiální název dokumentu podepsaného 27. února 1992, dodnes tvoří smluvní základ vztahů mezi Prahou a Berlínem. Smlouvu na Pražském hradě podepsali československý prezident Václav Havel a německý kancléř Helmut Kohl o více než dva roky později, co spolu Genscher a jeho československý protějšek Jiří Dienstbier v roce 1989 symbolicky přestříhli dráty na česko-bavorské hranici.

Česká a slovenská armáda plánují společný nákup radarů

Česká i slovenská armáda hodlají společně postupovat při obnově techniky. V úvahu připadá nákup radarů nebo lehkých kulometů. Shodli se na tom náčelníci generálních štábů armád obou zemí při setkání na Slovensku. Od společného nákupu mobilních radarů protivzdušné obrany, letištních radiolokátorů nebo kulometů si šéfové ozbrojených sil zemí bývalé federace slibují finanční úspory. „Počítáme v následujících letech s nákupem deseti kusů radiolokátorů typu MADR a tří kusů letištních radiolokátorů,“ uvedl podle tiskového prohlášení náčelník generálního štábu české armády Vlastimil Pícek. Nákup by se měl rozložit do více let, Pícek hodlá účast na tomto nákupu nabídnout i Maďarsku.

Na pražském Újezdě si připomněli oběti komunistického režimu

Přibližně stovka lidí převážně starší generace si u pomníku obětem komunistického režimu na pražském Újezdě připomněla ty, kdo byli za své smýšlení a svobodné jednání uvězněni, či dokonce zabiti totalitní mocí. Akce konané v předvečer 64. výročí komunistického převratu z roku 1948 se zúčastnili zástupci Čs. obce legionářské, Sokola i akademické obce. Někteří přítomní na paměť obětí komunismu zapalovali svíčky. Na závěr tradičně zaznělo duchovní slovo. „Lež a nenávist nemohou být základem života společnosti,“ uvedl ve své řeči kardinál Miloslav Vlk. Řečníci ve svých proslovech připomínali zločiny komunismu, srovnávali je s fašismem a neskrývali, že ani současná společnost není bez chyb. „Společnost je zdravější než před rokem 1989, ale není zdravá. Má symptomy velmi vážné nemoci,“ řekl Pavel Žáček, ředitel Ústavu pro studium totalitních režimů, který jménem ústavu položil k pomníku kytici.

Policie zlikvidovala na Hodonínsku dvě pervitinové laboratoře

Kriminalisté zlikvidovali v uplynulých dnech na Hodonínsku hned dvě velké pervitinové laboratoře. Odebíraly je desítky narkomanů nejen na Moravě, ale také na Slovensku a dokonce až v Rakousku, řekl ČTK mluvčí hodonínské policie. Policie v souvislosti s těmito případy zadržela tři podezřelé, jimž nyní hrozí až deset let vězení.

CVVM: Češi hodnotí vládu v řadě aspektů výrazně záporně

S činností vlády premiéra Petra Nečase není spokojeno 79 procent lidí. Ještě většímu počtu občanů, 83 procentům, se nelíbí personální složení kabinetu, přičemž osobu předsedy vlády záporně hodnotí 65 procent Čechů. Podle aktuálního průzkumu Centra pro výzkum veřejného mínění (CVVM) téměř tři pětiny dotázaných vyjádřily svou nespokojenost také s programem vlády a 77 procent lidí i s její komunikací s veřejností. Podle průzkumu tak mezi občany převládá ve vztahu k současné vládní koalici ODS, TOP 09 a Věci veřejných ve všech sledovaných aspektech nespokojenost nad spokojeností, a to poměrně výrazně. Nejvyšší míru nespokojenosti přitom lidé projeví u složení vlády. Největší podíl kladných hodnocení dostala vláda za svůj program, a to od 28 procent dotázaných. Stejný počet lidí ocenil samotného premiéra. S komunikací vlády je spokojeno 17 procent lidí, s její prací 16 procent a s lidmi ve vládě 12 procent.

Zemřel předseda Sdružení bývalých politických vězňů Stránský

Po krátké nemoci zemřel v úterý 21. února v pražské Ústřední vojenské nemocnici devětaosmdesátiletý předseda Sdružení bývalých politických vězňů Stanislav Stránský. ČTK to oznámil tajemník sdružení Ladislav Bergmann. Stránský se v roce 1968 podílel na založení klubu politických vězňů K-231. V roce 1989 se angažoval v Konfederaci politických vězňů. Pečoval o památku zemřelých a popravených politických vězňů. V roce 1994 založil konkurenční Sdružení bývalých politických vězňů v České republice, kterému předsedal.

HISTORICKÁ VZPOMÍNKA

Dne 27. března 1942 v 19:55 odstartovalo letadlo typu Halifax řízené polskými piloty. Na palubě letadla byly dvě skupiny: Zinc a Out Distance. První velel npor. Oldřich Pechal a jejími členy byli rotmistr Arnošt Mikš a telegrafista Viliam Gerik. Velitelem druhé skupiny byl npor. Adolf Opálka a členy desátník aspirant Ivan Kolařík a rotný Karel Čurda. V obou těchto skupinách byli zrádci: V. Gerik a K. Čurda.

28. března 1942 v 01.15 hodin je vysazena skupina Zinc, seskok z výšky 250 m. Cílem výsadku byla oblast Chřibů (asi 4 km od Vřesovic). Pro nepřesnost navigace však byli vysazeni na Slovensku u Gbel. Skupina se zde rozdělila s tím, že se pokusí přejít na Moravu a tam se v Chřibech sejdou. V noci z 29. na 30. 3. 1942 přecházel hranice u obce Petrov Oldřich Pechal. U Radějovického potoka byl chycen hlídkou dvou německých celníků, kteří jej legitimovali a odváděli na strážnici. Pechal využil neopatrnosti Němců, jednoho zastřelil a druhého smrtelně zranil a podařilo se mu uprchnout. Protože se blížila další hlídka, neměl čas hledat svou padělanou legitimaci, kterou mu před tím odebral německý celník. Gestapo tak získalo jeho fotografii a podle ní byl Oldřich Pechal záhy identifikován slovenskými četníky ze Skalice Glatzem a Višňovcem (byli s Pechalem na vojně). Totožnost však určil až Pechalův profesor z gymnázia v Kyjově, kde gestapo pátralo. Stačil ještě navštívit své rodiče, setkat se na Nové louce s členy skupiny Mikšem a Gerikem, kterým oznámil, že skupinu musí rozpustit. Člen skupiny Viliam Gerik odjel do Prahy, na záchytných adresách neuspěl, sám se ohlásil na policejním ředitelství v Praze a skončil v rukou gestapa. Arnošt Mikš odjel za svým bratrem, četníkem, do Tábora. Podařilo se mu kontaktovat se s parašutisty v Praze, při akci 30. 4. 1942 u dvora Požáry na Křivoklátsku, směřující k vyzvednutí ukrytého materiálu skupin BIOSCOP a BIVOUAC, se dostal do přestřelky s protektorátními četníky, kteří hlídali ten den dopoledne nalezený materiál. Smrtelně zraněný Mikš se z obavy před zatčením zastřelil.

Oldřich Pechal se ukrýval v Chřibech, kde unikal zátahům gestapa také díky pomoci učitele Žižlavského, rolníka Berky a dalších.

Npor. Pechal se nechal vlákat do sítě gestapa konfidentem Víktorem Ryšánkem, který jej vylákal na chatu nedaleko Brna. V přesile byl zatčen a odvezen do Kounicových kolejí v Brně. Kruté výslechy zde trvaly až do léta 1942. Mezi tím byli 12. 6. 1942 popraveni Pechalovi rodiče, sourozenci a příbuzní. Na Kyjovsku přišlo o život dalších téměř dvacet osob.

Nadporučík Oldřich Pechal nepromluvil, ačkoli byl velmi krutě mučen, poté byl odsouzen k smrti. 22. 9. 1942 byl popraven oběšením v koncentračním táboře Mauthausen.

Konfident Ryšánek byl po válce odsouzen k trestu smrti a popraven v Brně 7. října 1946.

npor. Adolf Opálka

npor. Oldřich Pechal

Byla objevena neznámá Mozartova skladba

V Tyrolsku byla objevena partitura dosud zcela neznámé skladby pro klavír Wolfganga Amadea Mozarta (1756-1791). Hudba zkomponovaná kolem roku 1780 bude mít světovou premiéru ještě tento měsíc v Mozartově rodném Salcburku.

Notový zápis je výslovně připisován autorovi jménem „Wolfgango Mozart“ a představuje dosud zcela neznámý hudební opus. Objevila ho v Tyrolsku během výzkumu pro mezinárodní hudební databázi RISM rakouská muzikoložka Hildegard Herrmannová-Schneiderová, uvedla agentura AFP.

Z partitury ji bude hrát 23. března v tanečním sále Mozartova domu v Salcburku pianista Florian Birsak.

V posledních letech byla objevena jiné dvě do té doby neznámá Mozartova díla pro klavír. V roce 2006 se jedna partitura našla v archivu salcburského arcibiskupa a v roce 2009 další v archivu salcburské nadace Mozarteum.

Rekonstrukce politického procesu z padesátých let přilákala desítky lidí

Zažít atmosféru politického procesu z padesátých let minulého století mohli všichni zájemci, kteří přišli do budovy pražského vrchního soudu. Uskutečnila se zde rekonstrukce případu válečného pilota Josefa Brykse, kterého za úmysl utéct na Západ odsoudil komunistický soud k vězení, kde posléze také zemřel.

Navzdory slunečnému dni přilákala akce desítky návštěvníků, mezi nimi byli nejen senioři, ale i mladí lidé, a zcela zaplnili soudní síň. Akce konala v rámci projektu Mene Tekel a měla za cíl přiblížit hrůzu a bezpráví politických procesů padesátých let.

Redakční poznámka: Kulturní klub promítal na ZÚ dokumentární film ostravské televize o osudech tohoto muže. Pro ty, kteří film neviděli:

Josef Bryks bojoval za druhé světové války jako pilot britské RAF. Byl sestřelen a zajat a za své statečné chování v nacistickém zajetí obdržel Řád britského impéria, třikrát obdržel Československý válečný kříž, medaile Za chrabrost a Za zásluhy. Za pokus utéct na Západ byl nejprve odsouzen na deset let, ale ve vězení dostal dalších dvacet let za údajnou přípravu vzpoury a útěku. V roce 1957 Bryks ve vězení zemřel. V roce 2008 ho prezident Václav Klaus povýšil in memoriam do hodnosti brigádního generála.

hb

Brněnský drak se stěhoval ze Staré radnice kvůli jejím opravám

Brněnský drak, který patří ke známým symbolům moravské metropole, musel být přestěhován z tamní Staré radnice. Nyní ho čeká vyčištění a oprava. Jde o několika-metrového vypreparovaného krokodýla nilského, o jehož existenci se zmiňují písemné záznamy již v roce 1568, kdy musel být vyčištěn od mušek a larev, které se do něj pustily. Nyní byl přestěhován do budovy Moravského zemského muzea kvůli dlouho plánovaným opravám statiky radnice. Zpět na původní místo v její vstupní části by se měl vrátit za rok.

hk

V Českém Krumlově vznikne Muzeum vltavínů

Kolekci vltavínů různé škály barev a tvarů z mnoha nalezišť si budou moci prohlédnout návštěvníci v novém Muzeu vltavínů v Českém Krumlově. Na jeho vybudování získalo stejnojmenné občanské sdružení dotaci téměř pět milionů korun z Regionálního operačního programu Jihozápad. Otevřeno bude na začátku turistické sezóny 2013. Vznikne v centru města v památkově chráněném objektu v Panské ulici. Stěžejními pilíři expozice budou projekce naučného filmu o dopadu meteoritů na Zemi a vltavínech, který bude vytvořen ve spolupráci s odborníky z Čech a Německa. Bude zde i výstava vzorků vltavínů provázaná s interaktivní mapou nejvýznamnějších nalezišť. Vltavíny jsou česká rarita, jinde na světě se nevyskytují. Vznikly zhruba před 15 miliony let díky dopadu meteoritu. Nalézají se téměř výhradně v jižních Čech a na jižní Moravě. Největší sbírky vltavínů si dosud mohou návštěvníci prohlédnout v muzeu v Týně nad Vltavou či v Třebíči.

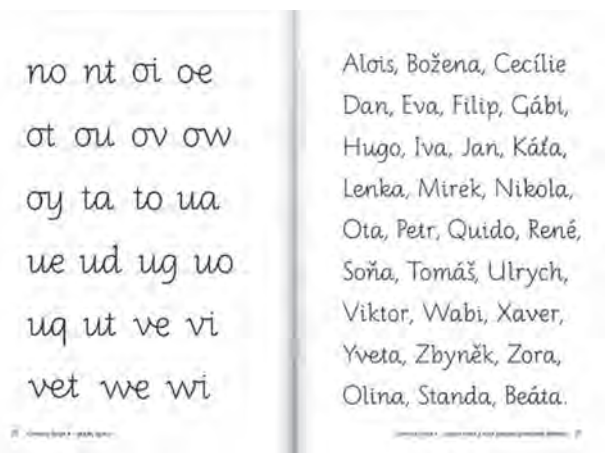
hk

Obrazy ukradené z kostela v Pertolticích se našly v Polsku

Policie vypátrala čtrnáct obrazů křížové cesty, které byly v závěru loňského roku ukradeny z kostela svatého Jošta v Pertolticích na Frýdlantsku. Klasicistní obrazy z konce 18. století se našly v Polsku, v blízkosti státní hranice. Obrazy z kostela zmizely v době mezi 25. a 29. prosincem. Památka však není celá, původní dobové dřevěné rámy se najít nepodařilo. Do pertoltického kostela svatého Jošta se ale obrazy v nejbližší době nevrátí. Nejprve bude nutné pořídit nové rámy a také zajistit bezpečnost tak, aby se krádež už nemohla opakovat. Na černém trhu by se zřejmě prodejní cena památky pohybovala od 350 000 korun výš. Kulturní a historická škoda, která jejich krádeží vznikla, je však podstatně vyšší a nelze ji přesně vyčíslit.

hk

Comenia Script

Už rok a půl se prvňáci ve vybraných českých školách učí psát novým písmem Comenia Script. *Mladá fronta Dnes* zjišťovala, jak jim to jde. Deník se tentokrát vydal do základní školy ve Frýdlantu, kde se Comenia Script učí už

druhým rokem. A i tady potvrzují zatím převládající nadšení z nové metody. Děti si techniku psaní osvojují mnohem rychleji než ty, které se učí psát klasickým vázaným písmem. A díky podobnosti nového písma s tiskacím se navíc naučí i rychleji číst a z mnohých se tak brzy stávají nadšení čtenáři. Zdá se, že na Comenia Script je zatím všude slyšet jen samá chvála, píše list. Testovací dvouletka, ve které přínos nového písma testovalo třicet základních škol po celé České republice, končí letos v červnu. Teprve pak se rozhodne, zda se písmo rozšíří i do dalších škol, uvádí *Mladá fronta Dnes*.

Tombola a dražba Plesu v opeře vynesly dětem 642 000 korun

Celkem 642 000 korun vynesla Nadaci Terezy Maxové a rozvoji Dětského krizového centra tombola a dražba Plesu v opeře, který po půlnoci ve Státní opeře Praha vyvrcholil kankánem taneční skupiny DekkaDancers.

Ples se letos odehrával ve stylu doby Rudolfa II. Jeho pořadatelé se hosty snažili atmosférou zavést do kvetoucí renesance 17. století, a to i podávaným občerstvením. „Z tématu plesu mám radost, Rudolf II. byl osobou spojující Prahu a Vídeň, v Praze byl dokonce oblíbenější než ve zbytku monarchie,“ uvedl přítomný vídeňský starosta Michael Häupl, jehož město se stalo svým plesem v opeře světoznámé. Hvězdným hostem se stala modelka a herečka Kiera Chaplinová. Vnučka slavného filmového tvůrce Charlieho Chaplina v přílehlavých fialových šatech a béžových botách na vysokém podpatku na čerstvě položené navoskované podlaze, která nahradila sedačky, tančila první tanec. Partnerem jí při valčíku byl český tanečník Jan Onder. Kiera Chaplinová, která v Praze již v roce 2009 předávala módní ceny Elle Style Award, se podle vlastního přiznání valčík naučila těsně před plesem. V programu také vystoupila například držitelka ceny Thalie za roli Carmen, operní diva Dagmar Pecková, za doprovodu orchestru říjeného Vojtěchem Spurným.

Před historickou budovou se sešly přibližně tři desítky protestujících na akci svolané hnutím Skutečná demokracie teď! Někteří z demonstrantů oblékli „antiplesové šaty“ z plastových odpadků. Na pořádek dohlíželo několik desítek policistů, vedle luxusních automobilů v prostorách před operou parkovalo zhruba desítka policejních dodávek. „Snobská »elita« pořádá tradiční Ples v opeře ve Státní opeře Praha. Na něm se každoročně scházejí ti, kteří se považují za největší elitu této země, od vrcholných politiků přes zástupce magistrátu a podnikatelskou elitu až po hvězdy showbyznysu. Popíjejí to nejlepší víno, ochutnávají speciality od těch nejlepší kuchařů, a to vše za cenu vstupenky v řádu tisíců až statisíců korun,“ píšou protestující ve svém prohlášení na internetu. Podle pořadatelů se však cena vstupenky pohybuje do 7 000 korun.

Letošní Ples v opeře navštívilo přibližně 900 lidí. O jejich žaludky se staralo dvanáct šéfkuchařů a šedesát číšníků, na občerstvení spotřebovali 700 kilogramů surovin. Z bohaté nabídky pokrmů si účastníci plesu mohli dopřát například vařený hovězí jazyk s jemným hráškovým pyrém či srnčí medailonky se šípkovou omáčkou a smaženými šiškami s kachními játry. K pití byl připraven i speciální plesový ležák.

hk

Klausovi se zajímají o vilu na Hradčanech za desítky milionů

Prezidentský pár začal hledat místo, odkud bude spravovat své aktivity, až Václav Klaus na Hradě skončí. První dáma si byla prohlédnout rozlehlý dům za desítky milionů korun na luxusní adrese na Hradčanech. Posloužit by mohl jako sídlo knihovny Václava Klause.

Manželé Klausovi momentálně obývají Lumbeho vilu na Pražském hradě. Jak ale upozornil server Motejlek.com, poohlížejí se po něčem novém. Livie Klausová si byla prohlédnout secesní vilu v Gogolově ulici u Chotkových sadů, která leží Hradu na dohled.

„Mimo jiné hledáme ve spolupráci s naším hlavním sponzorem i vhodný objekt pro tento účel,“ upřesnil vedoucí Kanceláře prezidenta republiky Jiří Weigl.

Ve stejné ulici se nachází premiéřská Kramářova vila, na druhé rušné křižovatky zase leží známá Bílkova vila.

Nemovitost prodává miliardář Jiří Pavlica, zakladatel a bývalý majitel betonářského koncernu ZAPA beton.

hk

Hitlerova sbírka obrazů

V České republice by se mohlo ještě najít na osmadvacet obrazů ze sbírky Adolfa Hitlera, která se na konci druhé světové války dostala do Čech. ČTK to řekl amatérský badatel Jiří Kuchař, který se na sbírku nacistického vůdce zaměřuje. Na zámku v Doksanech na Litoměřicku spolu s dalšími nadšenci ukázal sedm kusů, jejichž hodnota v aukčních síních se pohybuje kolem 50 milionů korun. Sběrka politicky angažovaného umění je součástí mýty opředeného Hitlerova pokladu, který se do Čech dostal ke konci války, někdy kolem roku 1943. Z Mnichova ho přivezli do kláštera ve Vyšším Brodě, ale zda to bylo ze strachu z bombardování, to se historici mohou jen dohadovat. Zatímco další Hitlerovy cennosti odvezli po válce Američané, zdánlivě bezcenné obrazy zůstaly v Čechách. Po válce jich bylo zdokumentováno čtyřiačtyřicet, do dnešního dne se jich našlo šestnáct. Sedm jich je na zámku v Zákupech, sedm v Doksanech, jeden má česká armáda a jeden podle Jiřího Kuchaře vlastní pražská právnická fakulta.

hk

Pomník Bati v Maďarsku

Český podnikatel a vlastník obuvnického impéria Jan Antonín Baťa bude mít svoji sochu v maďarském městečku Martfu.

Podnikatel Jan Antonín Baťa (1898-1965) si vybral obec Martfu jako místo pro svou expanzi do Maďarska už ve třicátých letech minulého století. Továrna, postavená v údolí řeky Tisy, vyráběla od roku 1942 boty pod značkou Cikta. O další rok později byla dokončena výstavba domků pro dělníky.

Tato původní Baťova továrna fungovala i po válce, kdy byla firma přejmenována a začala výrobu pod značkou Tisza Cipo – ta vydržela na trhu dodnes.

Pomník Jana Antonína Bati, který by se měl realizovat ještě v letošním roce, by měl navždy připomínat místním obyvatelům tohoto významného podnikatele, který zde založil továrnu na výrobu obuvi. Socha by měla podle

zástupců městečka zobrazovat Baťu, jak drží model místní továrny.

(mk)

Osobnost roku

V anketě Osobnost roku 2011 byl vyhlášen jako vítěz výtvarník Krištof Kintera. Krištof Kintera získal toto ocenění za sochu v podobě lampy, umístěné v parku pod Nuselským mostem v Praze. Vítěze vybírala desetičlenná porota, která byla složená z kurátorů a teoretiků umění.

Druhé místo získali Rafani za natočení filmu *31 konců/31 začátků*. Jako další se pak umístili Dominik Lang a Kateřina Šedá, kteří byli úspěšní při prezentaci České republiky na Benátském bienále s projektem *Od nevidím do nevidím* v Tate Modern. Dalším oceněným v pořadí byl Mark Ther za video, se kterým vyhrál Cenu Jindřicha Chalupického.

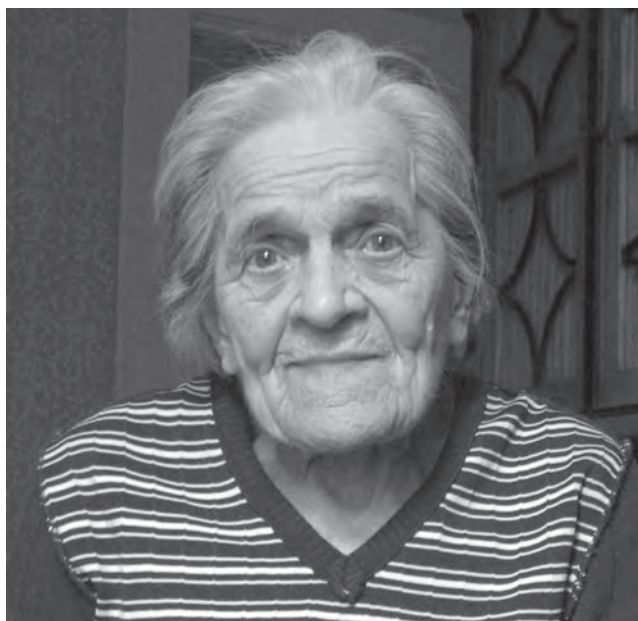
Vedle hlavních cen je udílěna ještě také cena čtenářů portálu Artalk.cz. Její vítězkou se stala Kateřina Šedá, druhé místo obsadil Dominik Lang a těsně za ním se umístila Eva Kořátková, která rovněž vystavovala i v zahraničí (účast na bienále v Lyonu a prezentace na veletrhu Frieze v Londýně).

(mk)

Zemřela Hermína Dušková

V únoru zemřela česká mecenáška umění Hermína Dušková. Bylo jí 101 let.

Hermína Dušková se narodila 15. dubna 1910 v Borovnici u Jimramova. V roce 1952 se provdala za o čtyřicet let staršího Bohuslava Duška, který byl prokuristou Živnostenské banky. Bohuslav Dušek patřil k významným osobnostem první republiky. Již od mládí se věnoval sběratelství a vynaložil na ně většinu svých příjmů. Spolu se svojí ženou Hermínou patřili mezi největší podporovatele české kultury minulého století. Národnímu muzeu, Národní galerii a Uměleckoprůmyslovému muzeu v Praze věnovali Duškoví sbírku nevyčísitelné hodnoty – jednalo se o jedinečnou kolekci habánské fajánse, skla a porcelánu.

Po smrti svého manžela se Hermína Dušková plně věnovala jeho odkazu, který obsahoval 3 199 děl, která byla rozdělena do oddílů rukopisů, prvotisků či kramářských tisků. Našli se zde i naprosto unikáty, jaké představuje například česká *Bible benátská* z roku 1506, rané vydání Boccaccia z Augsburgu z roku 1545, soubor amsterdamských tisků Jana Amose Komenského ze 17. století, sešitová edice *Babičky* od Boženy Němcové nebo legionářský *Český deník*.

(mk)

Rekonstrukce technologických tunelů pod Národním divadlem

Pod Národním divadlem byla již minulý rok zahájena rekonstrukce tří oddělených tunelů, které v současné době slouží k přívodu čerstvého vzduchu do historické budovy Národního divadla a propojují říční vodu s technologiemi chlazení v divadle. Ukončení rekonstrukce je plánováno na března tohoto roku a výhledová životnost zrekonstruovaných tunelů je cca 150 let.

Podle údajů v odborné literatuře byly tunely zřízeny za účelem plynulého překonání výškového rozdílu mezi hladinou Vltavy a prostorem za Prozatímním divadlem pro účely přepravy materiálu a byly zvoleny tak, aby vyhovovaly pohybu koní, podcházely nábrežní komunikaci i budovu Prozatímního divadla. Postupem času ale ztratily na významu, zhruba kolem roku 1904 byly tunely přestaveny a začaly sloužit pouze jako přepravní cesty vzduchu a vody do budovy ND.

Rekonstrukce byla nutná, protože tunely byly ve velmi špatném až havarijním stavu a hrozilo částečné propadnutí nábrežní, poškození statiky budovy, průsak vody a zaplavení podzemních částí budovy. Rekonstruované tunely budou také ještě využity jako součást dopravního koridoru a prostor, kterým budou přepravovány kulisy na jeviště v historické budově ND.

hk

Ulice Jiřího Koláře

Poblíž ulice Bohumila Hrabala v Kladně-Rozdělově byla pojmenována nová ulice na ulici Jiřího Koláře (1914-2002). Jiří Kolář, básník, výtvarník a jeden ze signatářů Charty 77, se sice narodil v Protivíně, ale velkou část svého života prožil právě v tomto největším středočeském městě.

Jiří Kolář žil od roku 1980 v Paříži, neboť mu komunisté po podpisu Charty 77 neumožnili návrat do vlasti ze studijního pobytu v Paříži. Do České republiky se vrátil v roce 1997.

Sousedství ulic obou známých umělců je tak trochu symbolické – byl to právě Jiří Kolář, který se v roce 1956 zasloužil o první prozaickou publikaci Bohumila Hrabala nazvanou *Hovory lidí*.

(mk)

Něco z historie: procházky po starých usedlostech

Jenom díky tomu, že se podařilo zachránit cenné historické snímky, je možné zavzpomínat na dobu první republiky i na následující léta procházkou po některých známých místech, kde bylo postaveno několik zajímavých budov, vil a staveb.

Historicky zajímavými místy například pátého pražského obvodu byly usedlost Fialka (1923), která vznikla zřejmě na pozemcích zaniklých vinic za císaře Rudolfa II. Pojmenování této smíchovské samoty je patrně odvozeno od bývalého majitele usedlosti. V minulých dobách byla dávána jména budovám po jejich držitelích. V okolí tohoto stavení se ale také šířila vůně fialek, které rostly ve velkém množství v bývalé vozové cestě.

Fialka (1923)

Statek Spiritka (1938) vznikl patrně na pozemcích zničené Hynkovské vinice, která patřila v roce 1412 malostranskému Hynkovi z Vojkova. Tehdejší vinice byla v pořadí pátá od Újezské brány a na východní straně

Spiritka (1937)

sousedila s vinicí Perníčkovou, nynější Pernikářkou. Statek pochází asi z doby císaře Rudolfa II. V té době byly v okolí Prahy s oblibou stavěny letohrádky s krásnými květinovými sady, v nichž trávila šlechta a bohatí měšťané svůj volný čas. Na křižovatce ulic Myslíkova a Třebízského v Košířích stával dům U Smrčků (1938). Ten patřival řeznické rodině Smrčků. Bývala zde košířská porážka, po níž se tu dlouho říkalo Na Porážce.

U Smrčků (1938)

Provaznice (1922) bývala smíchovská usedlost, odkud byl nádherný výhled na Prahu. V jejím okolí bylo ještě několik samot jako Blaženka, Březinka a další. Jejimi majiteli byli dr. Matouš Fučík a Josef Malina.

Provaznice (1922)

Dnes představená historicky známá místa většinou během uplynulých let zcela změnila svou tvář, anebo dokonce již neexistují.

(mk)

Místo Rudého práva kancelářský komplex

Budova Rudého práva v Praze na Florenci s tiskárnou i kanceláři byla dokončena v polovině roku 1989, tedy na samém sklonku předlistopadového režimu. V pozdějším období se pro tamější prostory hledalo využití jen velmi obtížně a objekt do značné míry chátral. Nakonec ho rakouská společnost S+B CEE Beteiligungsverwaltung prodala jedné z nejkontroverznějších a zároveň nejexpanzivnějších finančních skupin v daném regionu – slovenské společnosti Penta. Jde o stejnou firmu, s níž je spojován tzv. spis Gorila, který tolik hýbe slovenskou politickou scénou.

V Praze však Penta dosud velké developerské projekty neuskutečnila a právě budova Rudého práva se má stát prvním odrazovým můstkem k proniknutí na tento atraktivní trh. Plány Penty se ovšem neomezují na využití dosavadní stavby a její případnou rekonstrukci. Naopak budova Rudého práva byla zbourána, aby uvolnila prostor pro nový kancelářský komplex s názvem Florentinum, který se má stát největší stavbou svého druhu v celé Praze. Podle představitelů společnosti Penta má v bezprostřední blízkosti Masarykova nádraží vzniknout zcela nový typ komerčního centra, který zároveň naváže na stovky let staré plány na využití tohoto prostoru v blízkosti středu města. V komplexu má vedle samotných kanceláří vzniknout i obchodní pasáž propojující ulice Na Florenci a Na Poříčí, malé náměstí s restauracemi a kavárničkami a počítá se také s obnovou historické Desfourouské zahrady. V komplexu by neměla chybět například lékárna, drogerie nebo

supermarket. Plány také předpokládají, že do komplexu Florentinum se přesune také vedení samotné společnosti Penta.

Celý projekt připravuje společnost Cigler Marani Architects, pro níž to podle slov jejich představitelů znamená především naprosto mimořádnou a neopakovatelnou výzvu k zformování rozsáhlých prostor prakticky v centru Prahy. Práce přitom nyní pokračují rychlým tempem – již na počátku roku probíhala demolice dosavadní budovy Rudého práva a stavební povolení firma získala už v prosinci minulého roku. Samotné budování komplexu bude zahájeno pravděpodobně v březnu nebo v dubnu. První firmy by se pak mohly do Florentina nastěhovat již na konci příštího roku.

I když Penta nyní prochází velmi těžkým obdobím, nezdá se zatím pravděpodobné, že by budování komplexu provázely podobné problémy jako stavbu kancelářského komplexu Copa podnikatele Sebastiana Pavlowského v bezprostřední blízkosti stanice metra Národní třída v naprostém centru Prahy. Ta totiž měla započít již před krizí, ale právě hospodářské obtíže realizaci stavby neustále oddalují. Snad budování Florentina nebudou na rozdíl od projektu Copa provázet podivné machinace týkající se archeologického výzkumu. V blízkosti Národní třídy totiž byly v rámci průzkumu staveniště objeveny gotické sklepy, které měly být prohlášeny kulturní památkou, a tak mělo být zabráněno jejich zničení. Minulý ministr kultury Besser nominovaný za TOP 09 však proti názoru odborníků rozhodnutí změnil a ochranu sklepů výrazně omezil. Na Florenci však patrně nic podobného nehrozí.

(MaFr)

BŘEZEN

Březen jako první klimatologický měsíc jara bývá paní Zimou ještě ohrožen. Její vláda sice už skončila, ale ona si dělá nárok na své panování astronomicky až do prvního jarního dne. Na začátku března se často objeví sníh. Zima vůbec nedbá na to, že svatá Felicita (6. 3.) sníh z polí odmítá. Někdy nectí ani svatého Řehoře, který umožňuje sedlákovi, aby opět vyjel do pole. Paní Zima nám prostě hodlá v tuto dobu mnohokrát dokázat, že je hodná titulu „březnové zimy“. K dobru jí lze přičíst, že se například v roce 1939 postavila svými vánicemi proti obsazování Československa. V roce 1976 se pak představila dvěma mrazivými vlnami, první se dostavila 10. března a druhá zaskočila první jarní den, kdy teplota klesla na -12 stupňů. Tehdy nepomohla svatému Josefovi ani jeho šířčina.

(mk)

Pranostiky

V březnu prach – jistý hrách.

Suchý březen, studený duben, mokrý máj – bude v stodole ráj.

Březen bez vody – duben bez trávy.

Na svatého Řehoře líný sedlák, který neoře.

Na svatého Bedřicha slunko teplem zadýchá.

Svatý Matěj ledy nechá, svatý Josef je pak seká.

Hřmí-li v březnu, sněží v máji.

Je-li na svatého Josefa vítr, potrvá čtvrt roku.

Na svatého Jáchyma skončila se už zima.

Jak hluboko v dubnu namokne, tak hluboko v máji vyschne.

Na mokrý duben – suchý červen.

Je-li v dubnu krásně a povětrí čisté, bude květen nepříjemný jistě.

Bouřky v dubnu zvěstují dobré léto.

Prší-li na 1. dubna, bývá mokrý máj.

Letošní rok:

5. dubna: Je-li Zelený čtvrtek bílý, tak je léto teplé.

6. dubna: Když na Velký pátek hřmí, na poli se urodí.

7. dubna: Prší-li v noci na Bílou sobotu, bude málo třešní.

8. dubna: Prší-li na Boží hod velikonoční, bude v létě nouze o vodu.

Velikonoční a velkopáteční déšť zřídka přináší žním požehnání.

23. dubna: Prší-li na svatého Vojtěcha, neurodí se švestky.

24. dubna: Ondřej mosty staví, Jiří je odplaví.

Kolik mrazů do svatého Jiří, tolik do svatého Václava.

25. dubna: Svatého Marka deštivo – sedm týdnů blátivo.

28. dubna: Mrzne-li na svatého Vítala, mrzne ještě 40 dní.

HISTORICKÉ UDÁLOSTI

1422**9. března**

Jan Želivský s devíti svými druhy byl zajat na Staroměstské radnici a popraven.

Polovina března – polovina května

Městská chudina a lumpenproletariát v Praze plenily a rabovaly jako projev odvety za smrt svého vládce, radikálního kněze Jana Želivského.

23. března

Král Zikmund předal svému nastávajícímu zeťovi Albrechtu Rakouském správu Moravy a jmenoval ho svým místodržícím.

1592**28. března**

Narodil se **Jan Amos Komenský**.

Jan Amos Komenský

Chronologie vybraných událostí 1592-1670:**1604**

Smrt obou rodičů.

1605

Pobyt Komenského ve Strážnici.

1608

Převrat na Moravě – stavové pod vedením Karla st. ze Žerotína povstali na straně Matyáše Habsburského proti císaři Rudolfovi II., Morava se připojila k Uhrám.

Pobyt Komenského na bratrské škole v Přerově.

1609

Vydán Majestát Rudolfa II. zaručující nekatolickým stavům svobodu.

1611

Matyáš Habsburský českým králem.

1612**20. ledna**

V Praze zemřel císař Rudolf II. (v šedesátém roce života). Byl posledním Habsburkem pohřbeným v chrámu sv. Víta v Praze.

1613

Studia Komenského v Heidelbergu, Amsterdamu a Norimberku.

1616

Komenský vysvěcen v Žeravicích na kněze.

1617

Za českého krále přijat Ferdinand Štýrský.

1618 Pražská defenestrace.

Sňatek Komenského s Magdalenou Vizovskou.

1619

Friedrich Falcký zvolen českým králem.

Na Moravě vládá direktoriát v čele s Ladislavem Velenem ze Žerotína.

Komenský správcem sboru ve Fulneku, vydán spis *Listové do nebe*.

1620**8. listopadu**

Bitva na Bílé hoře.

Bitva na Bílé hoře

1621

Komenský odchází na žerotínská panství do východních Čech, kde v ústraní píše útěšné spisy.

Poprava předáků stavovského povstání na Staroměstském náměstí v Praze.

Povstání Valachů na Vsetínsku.

Na Moravě zahájeny konfiskace majetku nekatolické šlechty.

1623

Kardinál Dietrichstein přináší na Moravu barokní kulturu.

1624

Nekatoličtí duchovní vykázáni z českých zemí.

Sňatek Komenského s Marií Dorotou Cyrillovou.

1627

V Amsterdamu vychází Komenského mapa Moravy.

1628

Vyhlášena planost Obnoveného zřízení zemského Markrabství moravského.

Komenský opouští české země a odchází do Lešna.

1631

Vyšla Komenského učebnice *Brána jazyků otevřená*, pomůcka k snadnějšímu učení latiny.

1634

V Chebu zavražděn Albrecht z Valdštejna.

Vychází spis Pavla Stránského *O státě českém*.

1636

Umírá Karel st. ze Žerotína, mecenáš Komenského.

1641

Komenský navštívil Londýn.

1645

Švédská ofenziva na Moravu, obléháno Brno.

1648

Podepsán Vestfálský mír.
Druhé období Komenského pobytu v Lešně.

1650

Poslední švédské oddíly opouštějí Moravu.
Komenský v Sárospataku, píše *Obecnou všenápravu věcí lidských a Kšaft umírající matky Jednoty bratrské*.

1653

Zahájena stavba jezuitské koleje v Praze – Klementina.
Podobné koleje vznikaly i na Moravě, např. v Olomouci, Brně, Uherském Hradišti.

1654

Komenský vydává spis *Schola ludus*.
Třetí pobyt Komenského v Lešně.

1656

Požár Lešna, odchod Komenského do Amsterdamu.

1657

Leopold I. českým králem.
Komenský vydal spis *Opera Didactica Omnia*.

1658

Vyšel *Orbis sensualium pictus*.

1668

Komenský píše *Unum necessarium* a *Clamores Eliae*.

1670**25. listopadu**

(podle Juliánského kalendáře 15. 11.) umírá Komenský v Amsterdamu, je pohřben v Naardenu.

Hrob Jana Amose Komenského v Naardenu

Komenský:

„Neměl jsem nikdy v úmyslu latinsky něco psáti, tím méně vydati. Hned jako mladíka pojala mne touha, abych jen svému národu hleděl prospěti složením některých knih jazykem mateřským,“ píše v roce 1661 téměř sedmdesátiletý Jan Amos Komenský v jednom dopise příteli.

To, co Komenský skromně nazývá pouhou službou vlastnímu národu, ale výrazně ovlivnilo myšlení celé tehdejší Evropy a jeho pedagogické práce natolik oslovily Komenského současníky, že podle nich reformovali své školství – a to i v nepřátelském katolickém táboře. Otevření brány jazyků „učitelem národů“ není nazýván jen tak. Když v roce 1631 vyšla Komenského učebnice *Brána jazyků otevřená*, pomůcka k snadnějšímu učení latiny, stala se z ní okamžitě pedagogická senzace na celém starém kontinentě.

Vzdělání je podle Komenského cestou k vědění, a to zase prostředkem k nápravě stavu světa.

„Jan Amos Komenský, Moravan, host v Amsterdamu,“ podepisoval se na sklonku života, kdy se mu domovem stalo Nizozemsko. Během posledních čtrnácti let svého života, které tu strávil, napsal dvašedesát knih (celkem jich sepsal 135).

Muž, který se již z exilu nikdy nevrátil do své vlasti, stál u obnovení novodobé české státnosti alespoň symbolicky.

Když se TGM v prosinci 1918 ujímal prezidentského úřadu, svůj slavný inaugurační projev začal slovy z Komenského *Kšaftu umírající matky Jednoty bratrské*: „Věřím i já Bohu, že po přejití vichřic hněvu vláda věcí tvých se k tobě zase navrátí, ó, lide český.“

1792**1. března**

Náhlá smrt pětáctýřicetiletého Leopolda II. přivedla na habsburský trůn jeho prvorozeného syna **Františka II.** (1792-1835). Jeho nástupem skončilo období osvícenských reforem a v zemi nadlouho zakotvil konzervativní byrokratický politický systém, uzavírající se všem novým myšlenkám.

20. března

Francie vyhlásila Rakousku válku.

1812

Státy a země habsburské říše začaly užívat oficiálního společného názvu – Rakouský císařský stát (Österreichischer Kaiserstaat).

1822

Vznikla Pražská společnost pro plavbu parní a plachetní.

1852

Ustanovena Kladenská železářská společnost, později rozšířená na Pražskou.

V Praze na Smíchově byla postavena továrna firmy Ringhoffer, specializovaná na výrobu železničních vagónů.

4. dubna

Zemřel kancléř Felix Schwarzenberg. Po jeho smrti nebyl jmenován předseda vlády a případným zasedáním či konferencím vlády měl předsedat císař František Josef I.

1862

V Praze se konal u příležitosti svatojánských oslav první sjezd pěveckých spolků za účasti zhruba 900 zpěváků z 87 spolků.

16. února

Z podnětu M. Tyrše byla v Praze založena tělocvičná organizace Sokol. Prvním starostou se stal J. Fuegner. Již v roce založení existovalo v Čechách osm jednot. Vedle ideálů vlasteneckých se Sokol prosazoval svou úlohou vzdělávací, kulturní a osvětovou. Na Moravě vznikla první sokolská jednota 2. prosince 1862 v Brně z podnětu J. Helcelety.

5. března

Byl vydán rámcový říšský obecní zákoník. Byl kompromisem mezi centralistickými tendencemi vlády a ideou samosprávy obcí. Platil do konce monarchie, s řadou doplňků a novel až do roku 1938 a na území Protektorátu Čechy a Morava až do roku 1945.

1872**5. ledna**

V Praze začaly vycházet *Dělnické listy*, první noviny českých socialistů.

8. února

Sloučením dvou brněnských strojírenských podniků C. F. Luze a Th. Bracegirdla byla založena akciová společnost První brněnská strojírna, která vyráběla parní stroje, kotle, turbíny, čerpadla, zařízení pro cukrovary, pivovary, lihovary a železnice.

13. března

Byl rozpuštěn český zemský sněm a vypsány nové volby, které byly poznamenány předvolebním kšeftováním za účelem získat hlasy ve velkostatkářské první kurii.

22. dubna

Proběhly volby, v nichž ztratila historická šlechta své postavení a čeští liberálové spojence. Na nátlak F. Palackého čeští liberální poslanci opustili v den zahájení sněmu jeho jednání a nastoupili vůči němu cestu totální pasivní rezistence.

1882**4. února**

Zahájen hromadný proces s jednatřiceti socialisty, sedmadvacet jich bylo odsouzeno.

28. února

Císařem byl oficiálně schválen univerzitní zákon o rozdělení Karlo-Ferdinandovy univerzity v Praze na dvě samostatné části – českou a německou.

1912

Architekt J. Gočár postavil v Praze v Celetné ulici Dům u Černé Matky Boží, což představovalo spolu s Hlávkovým mostem P. Janáka a mnohými projekty J. Kotěry nástup kubismu v české architektuře.

1942**9. ledna**

Z terezínského ghetta odjelo prvních tisíc židů transportem do Rigy. Do října 1944 bylo odtud vypraveno do ghetta a vyhlazovacích táborů 86 933 obětí rasové genocidy (přežilo jich 3 097).

19. ledna

Jmenována nová protektorátní vláda v čele s J. Krejčím.

4. února

V tajném projevu pro nacistické pohlaváry vyložil R. Heydrich Hitlerův a svůj plán na „konečné řešení“ české otázky.

5. února

Vyhlášen nábor do československé vojenské jednotky v SSSR. Základ jednotky tvořilo 93 vojáků v čele s L. Svobodu.

14. března

Vydána vyhláška o prvním nuceném vystěhování obyvatelstva ve středních Čechách (mezi Vltavou a Sázavou) pro výcvikový tábor jednotek SS. Následovalo další masové vyhánění českých obyvatel z oblasti Brdska, Milovicka, Vyškovska a Benešovska.

28. dubna

E. Beneš v projevu v British Press Association připustil možnost odsunu většího počtu Němců z českých zemích (pod vlivem Heydrichovy politiky v Protektorátě).

1962**9. února**

Rudé právo přineslo zprávu o odvolání místopředsedy vlády a bývalého ministra vnitra R. Baráka ze všech funkcí a jeho vyloučení z KSČ. Byl označen jako „zloděj, politický dobrodruh a kariérista“, který chtěl uchopit moc. Tak skončil zákulisní boj ambiciózního Baráka s prezidentem Novotným.

12. dubna

Plénum ÚV KSČ se v souvislosti s prohlubujícími hospodářskými potížemi v prvních dvou letech 3. pětiletky rozhodlo

úkoly v průmyslu, stavebnictví i investicích podstatně snížit a stanovit pro rok 1963 jen roční plán.

1982**25.-30. ledna**

V prostoru Litoměřic, Liberce, Prahy, Plzně a Karlových Varů proběhlo vojenské cvičení „Družba 82“ za účasti 25 tisíc vojáků armád ČSSR, SSSR a Maďarska.

20. února

Zmocněnec vlády ČSSR převzal od zástupců vlád Spojených států amerických, Velké Británie a Francie 18,4 tuny zlata, které bylo za druhé světové války uloupeno Československu nacisty. Zároveň byly vyřešeny vzájemné otevřené finanční a majetkoprávní otázky mezi Československem a Spojenými státy i Velkou Británií, které vznikly v průběhu války a zejména po ní (znárodnění).

1992**3. února**

V Brně zahájil svou činnost Ústavní soud ČSFR.

27.-28. února

U příležitosti návštěvy německého spolkového kancléře H. Kohla v Praze byla spolu s V. Havlem podepsána Smlouva o dobrém sousedství a přátelské spolupráci.

1. března

V platnost vstoupila obchodní dohoda mezi ČSFR a Evropským společenstvím.

3. března

ČSFR uzavřela obchodní dohodu s ESVO.

14. března

První československá vojenská jednotka dorazila do bývalé Jugoslávie, kde začala působit v rámci mírových sil OSN UNPROFOR.

Na shromáždění občanů v Bratislavě u příležitosti 53. výročí vzniku Slovenského států bylo přijato memorandum požadující vyhlášení státní samostatnosti SR.

31. března – 1. dubna

Sloučením Křesťanské a demokratické unie (KDU) s Československou stranou lidovou (ČSL) vznikla nová česká politická strana KDU-ČSL, která navázala na tradici a dosavadní činnost ČSL. Předsedou strany se stal J. Lux.

1. dubna

V. Havel a ruský prezident B. Jelcin podepsali v Moskvě Smlouvu o přátelských vztazích a spolupráci mezi ČSFR a Ruskem. B. Jelcin odevzdal V. Havlovi archivní dokumenty o vojenské invazi do Československa v srpnu 1968.

6. dubna

Při státní návštěvě prezidenta V. Havla v Bulharsku byla podepsána Smlouva o přátelských vztazích a spolupráci mezi oběma státy.

2002 – zprávy z tisku

Bývalí komunističtí funkcionáři Milouš Jakeš a Jozef Lenárt se budou zodpovídat z toho, že v roce 1968 chtěli pomocí sovětských tanků nastolit v Československu loutkovou vládu. Městský státní zástupce v Praze je na návrh Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu obžaloval z vlastizrady. Vyšetřovatelé podali návrh na obžalobu Milouše Jakeše a Jozefa Lenárta už celkem třikrát. Dvakrát byl případ vrácen k došetření, jednou jej dokonce řešil i Nejvyšší soud. Dnes devětasedmdesátiletý Milouš Jakeš byl členem nejužšího vedení komunistické strany, předsednictva ústředního výboru, od dubna 1981 do

listopadu 1989. Funkci generálního tajemníka KSČ zastával od prosince 1987 do listopadu 1989. Od roku 1966 do června 1968 byl náměstkem ministra vnitra, poté členem Ústřední kontrolní a revizní komise KSČ. O rok mladší Jozef Lenárt stál od roku 1963 do roku 1968 v čele komunistické vlády jako premiér. Od roku 1970 zastával dlouhých osmnáct let funkci prvního tajemníka Komunistické strany Slovenska. Oba dva žijí v luxusních vilách na pražské Hespaulce.

Členové bezpečnostní rady státu se dohodli, že vláda zahájí jednání s rozhlasovou stanicí Rádio Svobodná Evropa o přestěhování jejího pražského ústředí z budovy někdejšího Federálního shromáždění. Jednání rady se zúčastnili a její návrh podpořili i předsedové obou parlamentních komor – Václav Klaus a Petr Pithart, proti myšlence přesunout rádio z pražského Václavského náměstí nemá nic ani prezident Václav Havel, který takový návrh v minulosti odmítal a kritizoval.

Největší privatizace v České republice vzbudila velké rozpaky. Kabinet při rozhodování o miliardových prodeích strategických odvětví elektroenergetiky a petrochemie udělal dva nečekané kroky. Odmítl nejvyšší nabízenou částku při privatizaci rafinersko-petrochemického holdingu Unipetrol a prodal firmu druhému zájemci v pořadí. A odsunul historicky největší prodej majetku v dějinách země, v němž jde o elektrárenskou společnost ČEZ, šest distributorů elektřiny a přenosovou soustavu. Bez problému vláda rozhodla jen o prodeji tuzemského plynárenství německé společnosti RWE za 133 miliard korun.

Parlamentní diskuse o projevu předsedy Poslanecké sněmovny Václava Klause v Bruselu, v němž zpochybnil další propojování uvnitř Evropské unie, skončila jen potvrzením dávno známé věci. Po bouřlivé debatě o obsahu a oprávněnosti Klausova vystoupení poslanci odhlasovali, že vstup Česka do EU je prioritou. Rozhořčení především zástupců ČSSD a Čtyřkoalice vyvolal Klaus tím, že ve středu před Evropským parlamentem přednesl své tradičně kritické názory na budoucnost Unie, i když v Bruselu jako šéf sněmovny zastupoval všechny poslance. Klaus nepochybuje, že měl plné právo vyjádřit svůj názor. „Já se domnívám, že k této věci na půdě sněmovny žádná relevantní diskuse neproběhla a že neexistují žádná usnesení či doporučení, kterými bych měl být já či kdokoli jiný vázán,“ prohlásil Klaus, když obšírně vysvětloval svá slova o „plíživém, tičném sjednocování kontinentu“. Potvrdil názor, že by se unie měla zamyslet nad možností zvrátit některé trendy evropské integrace.

Středočeská obec Lidice, která se za druhé světové války stala terčem bezprecedentní odplaty nacistů, se má konečně dočkat toho, že bude vyřešena situace s torzem památníku, který stojí už od konce osmdesátých let. Ministerstvo kultury se totiž rozhodlo, že železobetonové monstrum nechá zbourat a na jeho místě vznikne park. To vše, spolu s obnovou slavného růžového sadu, má být hotovo do poloviny června, na kdy připadá 60. výročí vyhlazení Lidic.

Takzvaný nový památník Lidice začal komunistický režim budovat v osmdesátých letech. Po roce 1989 byla stavba zastavena a několikrát se změnil záměr, jak se vyu-

žije. Ještě loni ministerstvo kultury počítalo s tím, že objekt přestaví na galerii. Poté, co stát koupil za 8,9 milionu korun bývalý lidický dům kultury, však rozhodnutí změnil. Galerie vznikne právě zde. Vystavena v ní bude takzvaná lidická sbírka, kterou tvoří desítky uměleckých děl z posledních pětatřiceti let na téma lidické tragédie.

Lidice nacisté vypálili 15. června 1942 pod záminkou spolupráce obyvatel s výsadkáři. Při vyhlazovací akci srovnali se zemí všech 102 domů, 173 mužů na místě popravili a ženy s výjimkou jedenácti odvezli do koncentračních táborů. Na 82 dětí zemřelo v plynových komorách, ostatní byly dány na převýchovu do Německa.

V posledních letech byl kvůli nedostatku peněz zanedbáván i slavný růžový Sad přátelství a míru, ve kterém kvetlo na 30 000 růží z jedenatřiceti zemí světa. Kvůli nedostatku peněz na údržbu zpustl a v roce 1998 byl zlikvidován. Také on se ale nakonec dočkal obnovy a letos v červnu se má znovu představit v plné kráse.

Přes nedořešené vlastnické vztahy se v uplynulých deseti letech i v Lidicích podařilo dokončit některé projekty. V listopadu 1998 bylo například dokončeno Ekumenické středisko sociálních, kulturních a duchovních služeb, jež je součástí projektu Memento smíření, který má přispět ke zlepšení česko-německých vztahů. A před dvěma roky bylo skoro po třiceti letech dokončeno bronzové sousoší 82 lidických dětí, které byly v roce 1942 zavražděny v likvidačním táboře v polském Chelmnu.

Romské děti budou mít v místech, kde mají převahu, přípravné třídy a děti azylantů budou mít svá vzdělávací zařízení. Vláda o tom rozhodla v březnovém zasedání na návrh ministra školství Eduarda Zemana. Přípravné třídy pro romské děti budou v mateřských a základních školách. Ministerstvo chce stejným způsobem řešit problém vzdělávání i u dětí jiných menšin.

Počítá se speciálním školením pedagogů, kteří budou romské žáky učit, a s jejich výcvikem pro zvládání krizových situací. V souladu s mezinárodními vzdělávacími programy pro Romy by mělo existovat i alternativní vzdělávání. V lokalitách s výrazným zastoupením romského etnika mají pokusně působit školy s celodenním programem.

Vzdělávací zařízení pro nezletilé žadatele o azyl a opuštěné děti cizinců jsou podle ministerstva školství nutná proto, že výchovné ústavy nezvládají příliv chlapců a děvčat s jazykovou bariérou a nemají pro práci s nimi ani podmínky. Důvodem je i rostoucí počet azylantů, kteří jsou v ČR bez rodičů. V první fázi by měla vzniknout jedno až dvě zařízení pro 30 až 70 dětí.

Cizinci tvoří asi dvě procenta obyvatelstva ČR. O azyl žádá v současnosti zhruba 18 000 lidí, mezi nimi 280 nezletilých. Podle předpokladu odborníků se počet zájemců o život v Česku po jeho vstupu do EU ještě výrazně zvýší.

Klienti padlých kampeliček dostanou od státu další peníze. Bezmála sto tisíc lidí, převážně důchodců, kteří se spálili v rozkradených kampeličkách, dostane od státu další peníze. Poslanci už podruhé sáhli do státní pokladny a rozhodli se vynahradiť důvěřivým klientům ztráty až do 400 tisíc korun. Padá tím předchozí omezení, podle kterého stát hradil nejvýše sto tisíc korun.

Varování z Kolína

Středočeské město Kolín je v současnosti jedním z největších center automobilového průmyslu. Sídli zde totiž automobilka TPCA vlastněná Toyotou a francouzskou skupinou PSA produkující vozy značky Peugeot a Citroen. V Kolíně se produkují zejména menší vozy zmiňovaných značek a zdejší produkci v první hospodářské krizi výrazně pomohlo tzv. šrotovné, které zvýšilo poptávku zejména po menších levnějších modelech. Nyní se však zdá, že se závodů přestává dařit.

Konkurenční prostředí na trhu s malými vozy se v posledních letech výrazně přiosťřilo a leckdy nabývá až podoby cenové války. Výrazně se do ní zapojili takoví giganti, jako je třeba společnost Volkswagen, která v Bratislavě vyrábí nové typy Škoda Citigo, Seat Mii a VW Up. Navíc firmu Toyota postihla nejen ztráta podílu na evropském trhu kvůli zprávám o zjištěných závadách na některých exkluzivnějších modelech, ale produkci doma v Japonsku výrazně omezilo zemětřesení. Společnost PSA se zase v minulém roce potýkala s výraznou provozní ztrátou, která dosáhla výše 100 milionů eur. Její aktivity v České republice přitom výslovně kritizoval i prezident Sarkozy, kterému se nelíbí, že se tradiční francouzské značky vyrábějí někde v cizině.

Všechny tyto negativní jevy ještě v kombinaci s prudkým poklesem odbytu nových motorových vozidel v jižní Evropě dovedly kolínskou továrnu k výrazným obtížím. Její produkce již v uplynulém roce poklesla ve srovnání s rokem 2010 asi o 8 procent na 270 tisíc vozů a představitelé závodu přiznali, že se počítá se snížením výroby i letos. Dokonce se počítá ještě s dramatickým zrychlením poklesu na asi 20 procent. Jestliže s rokem výroby 2012 by mělo z kolínských pásů sjet asi 220 tisíc vozů, v rekordním roce 2009, kdy se kumulovaly pozitivní efekty tzv. šrotovného, to bylo o více než 100 tisíc automobilů více. Není proto divu, že v Kolíně museli přistoupit k některým nepopulárním hospodářským opatřením. Došlo ke zkrácení pracovního týdne z pěti na čtyři dny a místo třisměnného provozu se počítá jen s provozem dvousměnným. Navíc chce závod snížit počet svých zaměstnanců zhruba o 150. Prozatím by se však propouštění nemělo dotknout kmenových zaměstnanců. Odejít však budou muset pracovníci zprostředkovaní příslušnými agenturami nebo brigádníci, kterým končí smlouva.

Jak zdůraznil český tisk, jiné automobilky v zemi se s podobnými potížemi zatím nepotýkají. Právě naopak jejich produkce dosahuje rekordní úrovně. Příklad TPCA však přesto může sloužit jako výrazné varování. Ani automobilový průmysl nemá v současnosti nic jisté a na trhu je opravdová tlačenice. Navíc koupěschopnost střední třídy v Evropě se nevyvíjí zrovna příznivým směrem a v nejbližších letech nelze očekávat zásadní obrat. A doufat nelze ani v nějaké nové programy připomínající tolikrát zmiňované šrotovné.

(MaFr)

Rakouské pojišťovně se v ČR daří

Jestliže například v Maďarsku přinesly investice ve finančním sektoru rakouským institucím mohutné ztráty, Česká republika pro ně zůstává velmi úspěšným regionem, z jehož výnosů mohou hradit i ztráty vzniklé jinde. Potvrzují to

i výsledky pojišťovny UNIQA v České republice za minulý rok. I když celkově pojišťovnictví zaznamenalo spíše stagnaci či mírný útlum a na pojistném se v meziročním srovnání vybralo zhruba 0,3 procenta méně, UNIQA si svoje postavení v osmičce největších pojišťoven na českém trhu ještě dále upevnila, když prakticky ve všech sektorech zaznamenala firma růst.

Výrazně více vybrala především na životním pojištění, kde nárůst objemu peněz přesáhl dvacet procent. Velký význam si uchovává především pojištění vozidel. Tam ovšem spíše došlo ke stagnaci – počet smluv sice vzrostl o šest procent, ale snížilo se zde průměrné pojistné. Mimořádně vysoký nárůst, který patrně odráží i české debaty o podobě zdravotního pojištění, zaznamenala UNIQA u soukromého zdravotního pojištění (o 41 %) a u úrazového pojištění (o 36 %). V těchto sektorech lze navíc počítat s dalším rozkvětem vzhledem k zavedení tzv. nadstandardu, na který bude zřejmě možno se připojistit. Kupodivu se do počtu pojistných smluv a do jejich cen nepromítl do určité míry snížený zájem českých občanů o cesty do zahraničí – i v oblasti cestovního pojištění totiž byl zaznamenán u pojišťovny UNIQA vzestup o 18 procent. Možná bouřlivý vývoj v některých oblíbených turistických destinacích vedl občany k větší opatrnosti. A rakouské pojišťovně se dařilo i v oblasti průmyslového pojištění. Tam počet smluv stoupl o 17 procent, přestože průmysl v České republice musel zápat s dopady hrozící recese na konci roku. Nová čísla však ukazují, že se mu však přece jen dařilo lépe, než očekávaly některé divoké předpovědi v závěru minulého roku.

Úspěch pojišťovny UNIQA ale nelze přičítat jen pozitivní dynamice na českém trhu. Podle metodiky České asociace pojišťoven totiž UNIQA s celkovým růstem 6,6 procenta (7,3 procenta v neživotním pojištění a 4,3 procenta v životním) je druhou nejrychleji expandující velkou pojišťovnou na českém trhu. Na pojistném vybrala ve srovnání s rokem 2010 skoro o 11 procent více, což v konkrétních číslech znamená výběr 5,5 miliardy korun. A rostl i její hrubý zisk, i když podstatně pomalejším tempem – z předloňských 200 milionů se zvýšil o dalších šest milionů korun, tedy asi o 3 procenta. Do nynějšího roku přitom může UNIQA v České republice hledět rovněž vcelku s optimismem. Samozřejmě stále zůstává nebezpečí recese české ekonomiky, to se však jeví méně pravděpodobné než před několika měsíci. Sice klesá životní úroveň nezanedbatelného segmentu občanů České republiky, klienty UNIQA to však zasahuje v relativně menší míře.

Na druhé straně tvrdé vládní úspory včetně zvyšování daně z přidané hodnoty vyvolávají v občanech obavu z budoucnosti a zvyšují tak atraktivnost pojištění. Navíc změny například v oblasti zdravotnictví otvírají dveře novým, pro pojišťovnu velmi atraktivním produktům. A nedá se očekávat, že by stávající česká vláda přišla s nějakým tvrdým zásahem do finančních trhů, který by třeba i jen v zárodcích připomínal postupy maďarského premiéra Viktora Orbána a jeho strany FIDESZ. Jenže někteří rakouští bankéři ke své škodě měli v sobě příliš zakořeněnou sympatii k Maďarům, pocházející snad až od proslulé Sissy, nebo dokonce od Marie Terezie. Nyní se jim to tedy částečně vymstilo, když investice v České republice i na Slovensku přinášejí podstatně stabilnější výnosy.

(MaFr)

Zděšení českých vinařů

Doslova zděšení vyvolal mezi českými vinaři ministr financí za pravicovou TOP 09 Miroslav Kalousek svými návrhy na zavedení spotřební daně z vína. Správce státní pokladny svůj požadavek zdůvodňuje, jak je ostatně u něj častým zvykem, požadavkem na spravedlnost. Podle něj není únosné, aby jednotlivé druhy alkoholických nápojů byly daněny tak zásadně odlišně. V současné době totiž u lihovin i u tradičního českého nápoje piva funguje spotřební daň, zatímco u vína je dosud, stejně jako třeba v Rakousku, Maďarsku, na Slovensku či v Německu, její výše nulová.

Například u piva se z hektolitrů pěnivého moku odvádí na spotřební dani celkem 32 korun, u malých pivovarů je však sazba nižší a řídí se velikostí ročního výstavu. V případě vína zmínil ministr Kalousek rozhodně nezanedbatelnou částku 10 korun na každý litr vína, i když zároveň prohlásil, že o výši sumy je ochoten diskutovat. Přitom spotřební daň by platili nejenom domácí dodavatelé, ale vztahovala by se i na vína z dovozu, včetně samozřejmě vín rakouských. Přijaté opatření by přitom mohlo zvrátit dosavadní trend rostoucí oblíbenosti vína na úkor piva a víno by se opět asi vrátilo do pozice luxusního nápoje.

Změna by se dotkla plošně všech druhů vína, včetně těch nejlacinějších – tedy tzv. krabicového vína. U něj deset korun za litr představuje podstatně vyšší procento z ceny, než je tomu v případě exkluzivního ročníkového vína zakoupeného ve specializovaném obchodě. Není divu, že proti ministerským plánům se okamžitě zvedla vína odpora, násobená ještě skutečností, že vinaři mají obecně velmi vlivnou lobby.

Jednoznačně se proti plánované dani postavil například hejtman Jihomoravského kraje a zároveň druhý muž opoziční sociální demokracie Michal Hašek. Poukázal na význam vinařství pro ekonomiku, ale i tradice právě jihomoravského regionu. Zavedení spotřební daně na víno by podle jeho názoru silně poškodilo nejenom samotné vinaře, ale i turistický ruch svázaný s vinařskou produkcí. Ctitelé jiskrného nápoje by totiž asi přenesli svůj zájem do oblastí, kde jsou vhodnější podmínky pro konzumaci, tedy například do Rakouska. Navíc se dá očekávat, že by i obyvatelé Jihomoravského kraje upřednostnili nákup vína v zahraničí za zřetelně nižší ceny. Už v současnosti dokážou rakouští producenti cenově svým moravským partnerům často až překvapivě úspěšně konkurovat. Spotřební daň u vína by podle vinařů vedla k zániku především mnoha drobných producentů a znehodnotila by značné investice, které v předchozích letech vložili do vybudování nových vinic. Přitom podle hejtmana Haška daň nemá žádný ekonomický význam a rozhodně nemůže nijak ovlivnit schodky státního rozpočtu.

Zdá se, že o spotřební daň na víno bude v České republice svedena ještě tvrdá bitva. Sám Kalousek přitom pochází z jižních Čech, a proto jsou mu požadavky domácích producentů vína víceméně lhostejné. Ale na druhou stranu v řadě stran, a to jak vládních, tak opozičních, mají velký vliv funkcionáři z Jihomoravského kraje, u nichž se vesměs dá očekávat mimořádně tvrdý odpor. Na druhé straně by v neprospěch vinařů mohli působit reprezentanti pivovarů a také líkérek, kterým současná praxe ubírá zákazníky. A jejich schopnosti lobbovat také rozhodně nelze

podcenit. Takže buď vyhrají vinaři, pivovarníci, nebo producenti lihovin.

Nyní se zdá, že stoupenci vína mají jednoznačně navrch – ostatní koaliční strany Kalouskovy návrhy razantně odmítly a negativně se o nich vyjádřila i opoziční sociální demokracie. Dokonce i v TOP 09 našlo víno mimořádně silného ochránce v podobě předsedy strany Karla Schwarzenberga.

Nelze ale zcela vyloučit, že celá záležitost skončí nějakým kompromisem, kdy sice bude zavedena spotřební daň na víno, ale producentům budou jejich případné ztráty kompenzovány například nějakým dotačním programem. Ztrátu tak na svých bedrech ponosou především spotřebitelé, kterým se daň okamžitě a pravděpodobně bezezbytku promítne do cen vína na pultech. Mnozí si však budou radši vozit celé bedny vína ze sousedních zemí včetně Rakouska, takže rakouští producenti by možná měli ze zavedení spotřební daně na víno v České republice nakonec slušný zisk. Jenže nejspíš Miroslav Kalousek plán na zdanění vína opustí a bude hledat někde jinde, kde nebude hrozit takový odpor.

(MaFr)

Do ČR putovalo 2,5 bilionu korun

Podle údajů Českého statistického úřadu putovaly do České republiky od doby jejího vzniku, tedy od roku 1993, přímé zahraniční investice ve výši asi 2,5 bilionu korun. Příliv peněz ze zahraničí přitom vrcholil kolem roku 2000, kdy tehdy vládnoucí sociálnědemokratický kabinet Miloše Zemana zahájil politiku velkorysých investičních pobídek, které vedly k úspěchu takových gigantických projektů, jako byla automobilka TPCA v Kolíně nebo další továrna na výrobu automobilů v Nošovicích, provozovaná firmou Hyundai. Navíc Zemanova vláda výrazně podpořila prodej státních podílů v mnoha společnostech, například ve finančním sektoru. Výsledkem je skutečnost, že nyní zahraniční kapitál zcela dominuje právě v českém finančním sektoru (97 %), významně je pak zastoupen například v automobilovém průmyslu, kterého ovládá asi 90 %, nebo u rafinérií a v produkci koksu (88 %).

Podniky zahraničních investorů zvýšily od roku 1995 do roku 2009 svůj podíl na produkci české ekonomiky ze 7,3 % na plných 42,5 %. Nicméně analýza ukázala, že právě firmy zahraničních investorů ve zpracovatelském průmyslu byly mimořádně silně zasaženy první hospodářskou krizí, a to již v roce 2008. Vrcholu svého podílu na ekonomice dosáhly v roce 2006 a od té doby se jejich podíl snižoval. Firmy vlastněné zahraničními investory výrazněji pocítily pokles zahraniční poptávky již v druhé polovině roku 2008, kdy v České republice ještě doznívala hospodářská konjunktura. Podle odborníků z Českého statistického úřadu však většina společností propad dokázala relativně rychle překonat, takže se snižování jejich podílu na produkci českého průmyslu neprohlubovalo. Jestliže v roce 2009 nové zahraniční investice kvůli celosvětové krizi poklesly až na 52,2 miliardy korun, již v roce následujícím se více než zdvojnásobily na asi 130 miliard.

Zajímavá je nepochybně struktura zahraničních investic podle země jejich původu. Nejvíce peněz totiž připutovalo z Nizozemska, jehož firmy investovaly v České republice 684 miliard korun. Na tomto údaji se jistě

podepsala skutečnost, že vzhledem k výhodným daňovým podmínkám je pod nizozemskou „vlajkou“ umístěna řada velkých světových koncernů. Na druhé straně Nizozemci skutečně jsou v investování do České republiky velice agilní, což dosvědčuje mimo jiné i situace v takových sektorech, jako je zemědělství. Na druhém místě v pořadí investorů skončilo Německo, ale až s velkým odstupem s 317 miliardy korun. Zde však můžeme podotknout, že jedna z největších investic Německa v České republice – vstup do společnosti Škoda Auto a její převzetí koncernem Volkswagen – spadá do období před rokem 1993. Rakousko se mezi zahraničními investory pracovalo na velmi solidní třetí místo s 279 miliardy korun. Přesto můžeme konstatovat, že možnosti v tomto směru se Rakousku zcela vyčerpat nepodařilo, i když například v oblasti produkce stavebnin si rakouské firmy v České republice vybudovaly velmi silnou pozici. Čtvrté místo Lucemburska s 156 miliardami odpovídá pozici této země ve finančním světě a v některých průmyslových sektorech. Pětici nejvýznamnějších investorů v České republice pak uzavírá se 147 miliardami Francie. Ta nepochybně počítala zejména v první polovině devadesátých let se silnější pozicí v České republice, dokonce se občas objevovaly představy, že by se francouzský kapitál mohl etablovat stejně jako v období první republiky, tedy mezi roky 1918-1938. Ale v řadě případů odešli francouzští podnikatelé poraženi, protože nedokázali předložit dostatečně atraktivní nabídku. Navíc francouzská podnikatelská mentalita se s tou českou často velmi silně rozcházela a v posledních letech se také ve Francii výrazně projevuje snaha udržet investice francouzských podniků v rámci vlastní země. Prezident Sarkozy si například neodpustil dosti nešetrné výpady proti jedné z nejvýznamnějších francouzských investic v České republice, tedy proti podílu v automobilce TPCA v Kolíně.

V následujících letech pochopitelně nelze očekávat, že by se boom zahraničních investic směřujících do České republiky kolem roku 2000 opakoval. Trh je v tomto ohledu již dost nasycen a velké světové koncerny se vzhledem k stávající hospodářské situaci vůbec do větších investic příliš neženou. Pokud se již rozhodnou postavit nový závod, upřednostňují spíše některé země mimo Evropskou unii, kde mohou počítat ještě s relativně nižšími náklady na mzdy. Navíc Česká republika v současnosti již prakticky nenabízí žádné investiční pobídky a nynější vládní koalice přes své pravicové zaměření není velkým zahraničním investicím příliš nakloněna. Řadu potenciálních investic v České republice dokáže pro sebe získat sousední Slovensko, které může nabídnout jak stále ještě o něco nižší mzdové náklady, tak obchodování v eurech. Určitou naději snad nabízí vývoj na Dálném Východě, kde rostou mzdové náklady, a tak některé firmy, které sem dříve přenesly svoji výrobu, začínají zvažovat návrat do Evropy. Svoji roli v jejich rozhodnutích může hrát i trvalý růst nákladů na dopravu výrobků. Teprve v následujících měsících se však ukáže, zda šlo o vážně míněné úvahy, nebo spíš o letmé nápady, které mají za úkol jen ulomit hroty rostoucím požadavkům čínských zaměstnanců. Navíc se nabízí otázka, zda by přesun výroby z Dálného Východu byl pro Českou republiku nějakým požehnáním, nebo zda by se tak jen neposílila pozice České republiky jako montovny Evropy, navíc montovny velice citlivé na výkyvy hospodářského vývoje.

(MaFr)

Ostrá cenová válka v ČR

Růst sazby daně z přidané hodnoty od 1. ledna z dosavadních 10 na 14 procent vyvolalo v České republice další zintenzivnění cenové války mezi potravinářskými producenty a obchodními řetězci. Ceny potravin se v České republice výrazně zvýšily již v minulém roce a obchodníci tak docílili vzestupu svých výdělků. Jenže občané v České republice v poslední době v obavách z krize či recese výrazně šetří a omezili i své nákupy potravin. Jasně to ukázaly i tržby maloobchodu v České republice v období Vánoc. Přestože velcí obchodníci vysílali pozitivní signály a tvrdili, že jejich zisky se oproti loňskému roku zvýšily až o desítky procent, suchá řeč statistiky později ukázala něco jiného – poprvé za mnoho let došlo meziročně v České republice k poklesu maloobchodního obrátu.

Řetězce však pochopitelně nechtějí být tím článkem, který doplatí na sníženou ochotu Čechů utrácet. Proto ještě mohutněji tlačí do kouta své dodavatele z řad potravinářů při cenovém vyjednávání. Využívají tak skutečnost, že prakticky ovládají trh, a mohou si tak plně diktovat podmínky. Čelit tomu mohou jen větší firmy se solidní základnou, které neohrozí výpadek v řádu milionů. To potvrdily i společnosti Danone a Ferrero, které se nedokázaly dohodnout s největší sítí hypermarketů provozovaných pod názvem Kaufland. Podobně vzepřít se dokázala i společnost Pepsi. Příliš vrásek však jejich vzdor nezpůsobil ani řetězci. Kaufland například nabídku Danone nahradil svými privátními značkami vyráběnými v České republice a v Rakousku. A zákazníci, zvláště ti, kteří preferují Kaufland, se zajímají prakticky jenom o cenu a poměrně snadno opouštějí i oblíbenou značku, pokud se jim nabídne nějaká levnější varianta. Podobný krok jako Danone či Pepsi si ovšem menší domácí výrobci dovolit nemůžou, a tak se často musí smířit například s tím, že si obchodní řetězce berou asi 20-40 % zboží od producentů zdarma, jen za to, že je umístí na svých pultech. I v současné situaci navíc minimálně trvají na stále stejných cenách, nebo dokonce požadují jejich snížení.

Výrobci potravin přitom nemohou čekat nějakou výraznější pomoc od státu. Sociální demokracie v minulosti prosadila určité omezení řetězců při vyjednávání o cenách, nynější vládní Občanská demokratická strana však nechce do tržních poměrů nijak zasahovat. Chování řetězců Kaufland, Tesco, Globus a Lidl sice v současnosti řeší antimonopolní úřad, ale potravináři v úspěch svých podniků příliš nevěří. Jedinou šanci vidí ve vzniku firem, které budou pro řetězce důstojným partnerem.

Hodně se v této souvislosti hovoří především o podnikateli Andreji Babišovi, který vlastní řadu mlýnů, pekáren, masokombinátů a mlékáren. Právě Babiš, jehož impérium stále výrazně expanduje, by mohl mít sílu zásadně se postavit řetězci a změnit stávající poměry. Babiš se přitom netají také svými politickými ambicemi. Pod heslem boje proti korupci se snaží ustavit novou politickou stranu, která se chce pokusit v příštích volbách o zopakování úspěchu strany Věci veřejné. Ta v roce 2010 získala více než 10 procent, přestože měla velmi nejasný program a fakticky se jednalo o jakési vlivové uskupení kolem bezpečnostní agentury ABL. I když se po prvotním nástupu Babišova hnutí nyní zdá, že jeho šance na proniknutí do parlamentu nejsou tak velké, jak se původně zdálo, nelze vyloučit,

že v době konání parlamentních voleb může být vše jinak. Babišova strana by pak nepochybně mohla nějakým způsobem do vztahu producentů potravin a řetězců razantně zasáhnout.

Nelze však vyloučit, že to již bude pro řadu menších firem definitivně pozdě. Lze totiž očekávat, že v nejbližších měsících a letech se budou čeští spotřebitelé chovat mimořádně úsporně a omezí své nákupy skutečně jen na nutné minimum. Hospodářský vývoj také příliš nepřeje prosazování kvalitnějšího zboží. Naopak jednostranný důraz na ceny vede k zhoršování kvality potravin na pultech, což jasně potvrdily i loňské kontroly Státní zemědělské a potravinářské inspekce. Její představitelé označili dokonce některé loňské výsledky za doslova alarmující a varovali, že situace se bude patrně dále vyvíjet nepříznivým směrem. To samozřejmě jenom dále povzbudí obyvatele České republiky žijící v pohraničí k nákupům potravin v Německu nebo třeba i Rakousku, i když se české koruně zdaleka nedaří vůči euru tolik, jako se jí dařilo v některých měsících minulého roku.

I tak totiž ceny řady komodit jsou dobře srovnatelné při často vyšší kvalitě na německých či rakouských pultech. Různé spotřebitelské testy přitom dokázaly, že i zboží světových značek je do nových členských zemí Evropské unie dodáváno v jiném složení, než jaké je běžné v zemích „staré patnáctky“. Velké světové firmy se hájí poukazem na různé národní zvyklosti, ve skutečnosti se však vesměs jedná o záměnu některých přísad méně kvalitními náhražkami. I proto se vám nebo vašim dětem může snadno při výletu do České republiky stát, že jejich oblíbené cukrovinky nebo nealkoholické nápoje budou chutnat jinak a ne zrovna lépe. Tento přístup velkých firem představuje pochopitelně krok zpět, k dělení Evropy, o němž jsme doufali, že již bylo dávno překonáno. Ale krize nám zas a znova ukazuje, jak stále daleko má Evropa do společného prostoru a dokonce zásadně zpochybňuje možnost, že se takový velký prostor podaří skutečně realizovat. Nezbyvá než věřit, že jde v současnosti pouze o krátkodobou mezifázi, která jen zbrzdí žádoucí vyrovnávání úrovně v České republice a v Rakousku, a také musíme doufat, že ono vyrovnání nakonec neproběhne návratem k nižší společné úrovni. A to platí pro trh s potravinami stejně jako pro jiné oblasti.

(MaFr)

Trh s byty v ČR stále zamrzlý

V posledních několika letech se v českých médiích poměrně pravidelně opakuje stále stejná situace. Objeví se nějaký článek, který se snaží dokázat, že ceny rezidenčních nemovitostí již definitivně dosáhly svého dna a teď je čeká rychlejší či pomalejší opětovný vzestup. Argumenty se sice mírně obměňují, ale základem vždy zůstává tvrzení, že prostě níž už developeři a realitní kanceláře jít nemohou. Ale stále znovu se ukazuje, že podobné články jsou spíše jen jakousi zoufalou reklamou realitních kanceláří, kterou se snaží rozhýbat dlouhodobě zamrzlý trh. Solidnější analýzy ale ukazují, že i nadále zůstává situace mnohem komplikovanější a oživení může přijít teprve s definitivním koncem krize a s opětovnou stabilizací středních vrstev.

Navíc v předchozích letech realitního boomu se český (a stejně tak i slovenský) trh s bydlením výrazně deforma-

val a značně se liší od situace, jakou známe třeba z Rakouska. Především zde, stejně jako v jiných státech východní a středovýchodní Evropy, neúměrně dominuje vlastnické bydlení. Je to samozřejmě dáno předchozím častým a výrazným zvyšováním nájmu, ale také politikou řady měst a obcí, které se snažily svůj bytový fond pokud možno co nejrychleji privatizovat. Navíc získání vlastního bytu nebo domu bylo vnímáno jako prakticky nezbytná součást společenského statusu středních vrstev. Investice do nemovitostí byly považovány za vůbec nejspolehlivěji zajištěné a vývoj tomu řadu let i odpovídal. I proto také ceny bytů v Praze, ale také třeba v Bratislavě, vystřelily doslova do astronomické výše.

Když se objevily první známky krize, realitní makléři maximálně připouštěli drobné korekce u cen starších a méně kvalitních rezidenčních nemovitostí. U nově budovaných bytů tvrdili společně s developery, že spíše dojde ke snížení počtu nově zahajovaných staveb, ale ceny dokončených projektů zůstanou minimálně stabilní. V první části své předpovědi se nemýlili – například v roce 2010 se začalo v České republice stavět 28 135 bytů, což je nejméně od roku 1997, a první čísla z loňska ukazují na ještě výraznější pokles. Ale že se developerům podaří udržet ceny, se ukázalo jen jako jejich zbožné přání. Samozřejmě zejména menší podnikatelé se dostali rychle do velkých problémů, ale i velké developerské firmy se musely vyrovnat s rychlým poklesem zisku. Řada již rozestavěných projektů ani po snížení cen nenašla dost zájemců a dodnes zejí prázdnotou.

Developeři předpokládali, že paradoxně jim pomůže plánovaný růst daně z přidané hodnoty, který se týká i stavebních prací pro bytové účely. Předpokládali, že právě hrozící růst cen zvýší ochotu Čechů znovu utrácet za nové bydlení. Nahrávali jim i ceny hypoték v minulém roce, které klesly rekordně nízko. Přesná čísla ještě nejsou k dispozici, ale první signály nasvědčují tomu, že ani mohutná mediální masáž nedokázala trh s bydlením skutečně rozhýbat.

Důvodů může být samozřejmě několik. Vedle celkové špatné hospodářské situace a zkušenosti z krize, která odrazuje od rozsáhlého zadlužování, nelze opomenout ani demografickou situaci. Jak upozorňují analytici, trh s byty je v současnosti v České republice prakticky nasycen. Bydlení si vesměs již vyřešila silná generace baby-boomu z počátku sedmdesátých let (tzv. Husákovy děti) a do věku, kdy si zařizují vlastní bydlení, se dostávají početně mnohem slabší ročníky ze sklonku osmdesátých let. Původní optimistické představy ovšem pracovaly s vizí, že současní pětatichtátníci až čtyřicátníci budou i v souvislosti s růstem rodiny opouštět pořízené menší byty a budou se stěhovat do luxusnějších a prostornějšího prostředí. Jenže se ukázalo, že hypotéky stávající situaci spíše zablokovaly. Jako nereálný se ukázal předpoklad, že by si větší množství lidí pořizovalo nový byt v situaci, že ten stávající není ještě plně splacen.

Pokud se podaří České republice vyhnout se celkové hospodářské recesi, může se trh s realitami v nejbližší době stabilizovat, i když někteří odborníci stále očekávají další poklesy cen zejména méně kvalitních bytů, tedy především těch v nerekonstruovaných panelových domech nebo ležících v nevhodných lokalitách. V žádném případě se však nedá očekávat, že by se i v příznivé situaci vrátily ceny na úroveň před krizí, což samozřejmě zpochybňuje pozici

nemovitostí jako spolehlivé investice, která přináší bezproblémový a velmi slušný výnos.

Zdá se také, že krize v České republice stejně jako v dalších zemích patřících dříve do východního bloku poněkud rehabilitovala nájemní bydlení, které umožňuje větší flexibilitu. Proces přiblížení situace na trhu s bydlením v České republice poměrům v zemích „staré patnáctky“ Evropské unie je však i po více než dvaceti letech stále ještě v začátcích a není zcela jasné, jaký model se nakonec pro něj stane určující. V minulých letech jednoznačně převažovala liberalizace a deregulace trhu, i když regulování nájemného probíhalo dlouhé roky a není dosud zcela odstraněno. Případné zvýšení podílu nájemního bydlení by ovšem mohlo i vyvolat politickou poptávku po silnější ochraně nájemníků, která by rezonovala nejenom jako dosud u stran na levici politického spektra, ale třeba i u pravého středu. To by však znamenalo rozsáhlou změnu celkového politického diskursu, která není dost dobře představitelná v nějakém krátkém časovém období. Ovšem stávající období se vyznačuje takovou dynamikou, že vyloučit prakticky nelze nic.

(MaFr)

ČR v recesi

Hospodářské výsledky České republiky zveřejněné v polovině února většinu analytiků výrazně zklamaly. Očekávalo se, že konec minulého roku nedopadl zrovna skvěle, přesto však většina odborníků doufala, že se Česká republika nakonec dokázala vyhnout hospodářské recesi, tedy poklesu trvajícím více než jedno čtvrtletí. Jenže odhad Českého statistického úřadu ukázal, že oproti třetímu čtvrtletí v závěru roku došlo ke zhoršení o 0,3 procenta. Upřesněné výsledky sice mohou přinést jistou korekci, ale trend asi zůstane zachován.

Zatím není zcela jasné, v kterých odvětvích nakonec došlo k výraznému zhoršení, ale je jasné, že slabým místem České republiky se stalo stavebnictví, které se v červených číslech pohybuje dlouhodobě. Je to dáno především nízkými veřejnými investicemi do budování dopravní infrastruktury a obecně pesimistickou náladou soukromých investorů. Alarmující jsou také první čísla z potravinářství. Toto odvětví patřilo v minulosti k základním sloupům české ekonomiky, ale v posledních desetiletích se mu vede stále hůře a domácí podniky dlouhodobě prohrávají boj se zahraniční konkurencí. V současné době navíc na potravináře dopadá růst cen jednotlivých komodit a klesající poptávka ze strany domácího trhu, který je pro většinu výrobců potravin zcela klíčový.

České hospodářství drží v současnosti nad vodou exportně orientovaná odvětví, především výroba automobilů. Takto výrazně na vývoz orientovaná ekonomika je však mimořádně křehká a podléhá každému závanu hospodářských problémů zahraničních partnerů. Proto se také každé drobné zakolísání eura okamžitě projevuje na ještě rychlejším poklesu kurzu české koruny. Česká republika si navíc nestojí nijak slavně ani v rámci celého regionu – ve střední Evropě jde o jedinou zemi, která zápasí s recesí. Odborníci přitom počítají, že zlepšení nastane až v druhé polovině tohoto roku a tahounem by se opět měl stát především vývoz do zemí Evropské unie. Jako možný pozitivní impuls vnímají ekonomové a analytici zejména lepší

čísla německé ekonomiky, která je největším odběratelem českých výrobků.

Naopak domácí poptávka zůstane nadále výrazně utlumená a bude spíše ještě klesat, jak z důvodu zvyšující se nezaměstnanosti, tak kvůli hrozícímu snížení reálných mezd. O aktuálnosti druhého nebezpečí jasně svědčí aktuální data o vývoji inflace v zemi. I v tomto ohledu byli analytici většinou nepříjemně zaskočeni. Cenová hladina se poměrně rychle zvyšovala už v závěru minulého roku a již v prosinci stouply ceny zhruba o 2,4 procenta. Přitom se zdražování nejvíce projevilo u některých základních potravin, jako například u chleba a pečiva. V lednu došlo pak k dalšímu rychlému růstu inflace na 3,5 % v meziročním srovnání. Na tomto výsledku se nejvíce podílelo zvýšení sazeb daně z přidané hodnoty a další deregulace nájemného. Výrazně narostly také ceny tepla a opomenout nemůžeme ani dopady slabší koruny.

Bohužel se tedy nepotvrdily názory představitelů české vlády, že zvyšování nepřímých daní a deregulace nebudou mít na maloobchodní ceny až tak dramatický dopad. Ukazuje se totiž, že pravděpodobně většina obyvatel České republiky musí počítat s poklesem svých reálných příjmů a v řadě případů půjde o pokles značně citelný. Velice těžce stávající situace dopadá především na důchodce, u kterých výdaje na rychle zdražující druhy zboží a služeb tvoří mimořádně vysoký podíl na celkových výdajích. Navíc se ukazuje, že ministerstvo práce a sociálních věcí značně podstříhlo odhad inflace, z něhož se odvíjí zákonná valorizace důchodů. Zvýšení penzí o 150 či 200 korun mohou mnozí senioři vnímat spíše jako výsměch, protože jejich náklady vyletěly o mnohem více. Dá se přitom očekávat, že vládní koalice prudký růst inflace využije právě k zrušení povinné valorizace důchodů ze zákona s odůvodněním, že na něj stát v současné situaci nemá. Podle většiny odborníků dojde sice v následujících měsících k určitému snížení tempa inflace, ale celkově lze počítat s podstatně vyšším číslem, než na jaké dosud byli obyvatelé České republiky zvyklí.

Nedá se přitom také očekávat, že by se trendu snažila nějak čelit Česká národní banka. Podle ekonomů bude nejspíš i nadále vyčkávat a nebude ochotná opustit současné rekordně nízké úrokové míry. V kombinaci s růstem cen se však dá předpokládat oslabení kurzu koruny vůči euru i dolaru. Tak to ostatně vyhovuje exportérům, kteří mají při určování státní hospodářské politiky klíčovou roli. V současné době se nedá odhadnout, jak negativní ekonomický vývoj ovlivní politickou situaci v České republice. Průzkumy veřejného mínění nenaznačují, že by opozice ve zhoršujících se ekonomických podmínkách nějak výrazněji sílila, a to i přes značně kontroverzní a nepopulární opatření v posledním období, především v oblasti zvyšování nepřímých daní.

Řada voličů však zřejmě nevěří, že by opozice nabízela lepší alternativní řešení. Hlavní opoziční strana – sociální demokraté – přitom nevynikají příliš aktivitou a jen málokdy nabízejí promyšlená vlastní řešení problémů. Podle některých pozorovatelů navíc sociální demokraty doslova paralyzuje nedořešený rozpor mezi předsedou strany Bohuslavem Sobotkou a jeho méně úspěšným protikandidátem, nynějším místopředsedou a zároveň jihomoravským hejtmanem Michalem Haškem. Nijak výrazně nerostou ani preference komunistů, kteří vzhledem ke své minulosti

mají jen limitovaný voličský potenciál. Výrazně tak především ubývá lidí, kteří se chtějí účastnit voleb a věří, že volby dokážou něco změnit. Za varující lze pokládat fakt, že stále více lidí podle průzkumů touží po vládě pevné ruky. Víra v blahodárnost demokracie jednoznačně upadá, protože se velká skupina obyvatelstva cítí i v demokracii zcela bezmocná a vyřazená z jakéhokoliv rozhodování. Dá se říct, že těmto pocitům nahrává i vystupování některých politiků nynější vládní koalice, kteří se spoléhají na výraznou většinu v parlamentě, a nijak se proto nenamáhají pro své kroky získat podporu veřejnosti. Pro vývoj nálad ve společnosti bude nepochybně tento rok doslova klíčový, protože podíl lidí, kteří pocítí snížení své životní úrovně, výrazně naroste. Již krajské volby na podzim pak mohou ukázat, jaké poučení si z této situace lidé vyvodili.

(MaFr)

V ČR pracuje 157 000 lidí v důchodu, loni jich přibýlo 11 000

Do zaměstnání chodilo či podnikalo kolem 157 000 lidí, kteří pobírali penzi. Celkem si přivydělávalo téměř sedm procent starobních důchodců. Na konferenci o aktivním stárnutí to řekl Dalibor Holý z Českého statistického úřadu (ČSÚ). Podle expertů se český trh práce bez starších

pracovníků neobejde. Podle vládní zmocněnkyně pro lidská práva Moniky Šimůnkové by lidé ve vyšším věku měli mít šanci pracovat, pokud chtějí. Na pracovní aktivitě v důchodu se odráží vzdělání. Mezi penzisty se základní školou pracuje jen každý padesátý, mezi vysokoškoláky každý pátý. Zhruba 60 000 starobních důchodců se uplatňuje ve vysoce kvalifikovaných profesích. V některých odvětvích se stávají senioři „doslova nepostradatelnými“.

ČR má v EU nejnižší podíl lidí ohrožených chudobou – 9 procent

Česko má v EU nejnižší podíl lidí, které ohrožuje chudoba. Přesto hrozí každému jedenáctému Čechovi a Češce. Šest procent obyvatel pak žije v domácnosti, kde někdo nemá práci. Tato situace je ale lepší jen ve dvou státech sedmadvacítky. Vyplývá to z údajů z roku 2010, které ČTK poskytlo ministerstvo práce. O boji proti chudobě v Bruselu jednájí ministři práce a sociálních věcí členských států. Situace se v jednotlivých státech liší. Zatímco na východě jsou lidé často bez majetku a žijí v nedostatku, na západě a severu sedmadvacítky je trápí hlavně ztráta práce. Česká situace se podobá spíše stavu ve vyspělých západních a severních zemích.

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Nejlepší biopotravinou se na veletrhu v Brně stal ovčí sýr Arnika

Nejlepší biopotravinou se na potravinářském veletrhu v Brně stal ovčí sýr Arnika z Horského statku Abertamy na Karlovarsku. U komise uspěly i perníčky, vinný mošt, džem a ječné lívance, které tak získaly titul Česká biopotravina. Porota ocenila také bezpečkové pohankové perníčky z Biopekárny Zemanka, vinný mošt Veltlínské červené rané BIO 2011 od moravského vinaře Pavla Bindera a Barunčín BIO džem ze Statku Tilia. V kategorii biovýrobky pro gastronomii zvítězily ječné lívance společnosti PRO-BIO. Velký zájem byl o účast v kategorii vín vyráběných z ekologických hroznů. Stejně jako loni vyhrál Vinselekt Michlovský se svým Hibernalem, tedy vínem s přívlastkem pozdní sběr 2009. Soutěž Česká biopotravina o nejlepší produkt pořádá Potravinářská komora a Svaz ekologických zemědělců už deset let. Letos se do ní zapojilo devatenáct výrobců biopotravin.

Čeští vědci odletěli do Senegalu chytat ohrožené antilopy

Stáda kriticky ohroženého západního poddruhu antilopy Derbyho se letos v péči českých přírodovědců v Senegalu rozrostla nejméně o dvanáct mláďat. Původně šest zvířat se za dvanáct let projektu rozmnožilo na pětadesát. V rámci záchranného programu z pražské Ruzyně odletěl na měsíční misi do Afriky tým, který zajistí nezbytné přesuny zvířat mezi chovnými stády. V týmu je veterinář, zoolog pražské zoo či odbornice z občanského sdružení

Derbianus CSAW. Samotný chov začal v roce 2000, kdy bylo odchyceno devět antilop Derbyho v Národním parku Niokolo Koba na východě Senegalu. Tamní poslední divoká populace vinou pytláků postupně vymírá. Češi díky již ukončené rozvojové pomoci od ministerstva zahraničí a ministerstva životního prostředí ČR v následujících letech vybudovali ve dvou rezervacích obory i potřebné zázemí v podobě terénní stanice.

Odborníci: Vznik CHKO v Brdech zachová unikátní flóru i faunu

Výjimečnou flóru i faunu včetně geologických a krajinných skvostů zachová po zrušení vojenského prostoru Brdy pro další generace vyhlášení chráněné krajinné oblasti (CHKO). Vznik chráněné oblasti podporují ministerstva obrany, životního prostředí i vnitra, Plzeňský i Středočeský kraj, většina sídel i občanských sdružení. V oblasti je jedno z prvních hnízdišť orla mořského, je tam tetřev, rys, sluka a řada zajímavých vodních ptáků. V Brdech už je dnes vyhlášeno zhruba dvacet evropsky významných lokalit. V potocích je vranka obecná, jeden z nejcitlivějších bioindikátorů životního prostředí vůbec, nejvýznamnější lokalita raka kamenáče a dnes téměř všude zmizelá mihule potoční. Raritní je také listonoh letní, tedy vlastně živá fosilie, z rostlin se tam vyskytují velké plochy velmi vzácného suchopýru, kosatce sibiřského, ostrůvky původních jedlobočin a skalní stepi. V okolí Padrtských rybníků je evropsky unikátní obří rašeliniště. Z geologického pohledu patří mezi několik světových unikátů nejstarší popsaná makrofosilie v českém masivu a naleziště trilobitů

v jineckých břidlicích. CHKO by měla v Brdech vzniknout v roce 2015, možná o rok dříve.

Ochranáři budou mapovat pohyb velkých šelem v Beskydech

Ochranáři přírody se chystají na mapování pohybu velkých šelem v Beskydech. Budou hledat stopy rysů, vlků a medvědů. Výskyt velkých šelem v Beskydech ekologové sledují už od roku 1984. Podle posledních odhadů se v oblasti Beskyd vyskytuje kolem osmi až deseti rysů, tři až pět vlků a jeden až tři medvědi. Odborníci budou současně sledovat výskyt šelem v sousední CHKO Kysuce na Slovensku. Při mapování výskytu šelem se stopaři v terénu pohybují po předem stanovených trasách. Při akci se kromě velkých šelem zaznamenává i výskyt ostatních druhů zvířat. Výsledky sčítání vyhodnocuje Správa CHKO Beskydy, k dispozici budou asi za měsíc.

Zatoulaného rysa ostrovida odchytili ve Strančicích u Prahy

Vyčerpané zvíře se dostalo do průmyslového areálu. Po třech hodinách se ho podařilo ochráncům přírody uspat a odvézt.

Jde o mladého jedince, podle opotřebenosti zubů jsou mu tři až čtyři roky. Vyrostl zřejmě v zajetí, protože se lidí příliš nebojí. Kdyby se ukázalo, že zvíře pochází z volné přírody, ochránci by ho vypustili. Převezli by ho na Šumavu, nebo do jiného vhodného prostředí.

Zvíře se dostalo do areálu rozvodny elektřiny, kde ho lidé objevili ráno a do příjezdu odborníků ho hlídali. Ochranáři po něm za dozoru veterinářky několikrát vystřelili uspávací puškou. Po převozu na vlašimskou stanici se zvíře probralo a je v pořádku.

Rys ostrovid je ohroženým druhem, který se v Česku vyskytuje například na Šumavě či v Beskydech, má ale velký areál a může migrovat po celé České republice. Vyskytl se již i na Vysočině nebo v Českém středohoří. Vedle zoologických zahrad ho mají i někteří soukromí chovatelé. Pokud k tomu mají povolení, mohou se u nich zvířata i rozmnožovat.

Jeden z dukovanských bloků bude stát kvůli modernizaci 78 dní

V dukovanské elektrárně začala letošní druhá odstávka atomového bloku. Potrvá 78 dní, řekl ČTK mluvčí elektrárny Petr Spilka. Tato odstávka bude delší než obvykle. Kromě výměny pětiny jaderného paliva a revize budou energetici v tomto bloku provádět i modernizaci zařízení. Výkon bloku číslo dvě se pak zvýší z nynějších zhruba 460 megawattů (MW) na 500 MW. Ve vyšším výkonu 500 MW už pracují tři ze čtyř dukovanských atomových bloků. Po dokončení modernizace posledního bloku budou mít celé Dukovany místo původních 1 760 MW instalován výkon 2 000 MW, jaký má mladší atomová elektrárna v Temelíně. Každý dukovanský blok se jednou ročně plánovaně zastaví kvůli výměně části paliva a revizím. Dukovany, starší ze dvou českých atomových elektráren, byly i v minulém roce největším domácím zdrojem elektřiny.

VĚDA

Student z Plzně sestavil šestinožného chodícího robota

Originálního šestinožného pohyblivého robota, který je ovládatelný až na vzdálenost 150 metrů přes počítač, během roku vymyslel, navrhl, sestavil a naprogramoval devatenáctiletý plzeňský student gymnázia Michael Hrabě. Uspěl v projektu muzea a vědeckého centra Techmánie, které vypisuje granty pro mladé nadané studenty.

Čeští vědci popsali působení endogenních retrovirů v lidském organismu

Endogenní retroviry, které před miliony let napadly tehdejšího člověka a staly se součástí jeho DNA, již zásluhou evoluce nevyvolávají v lidském organismu infekci. Některé jejich geny jsou naopak prospěšné. Endogenní retroviry jsou totiž předlohou syntézy několika bílkovin obohacujících buňky o nové nepostradatelné funkce. Na „nepravých místech“ ale může tato jinde vítaná životodárná schopnost naopak ohrožovat zdraví. Tým virologů vedený Jiřím Hejnarem z Ústavu molekulární genetiky Akademie věd nyní popsal mechanismy, které tyto procesy v lidském těle regulují. Výsledky Hejnarova týmu významně přispívají k lepšímu porozumění tkáňově specifické regulace syncytinů. Nové poznatky by mohly být využity k upřesnění klasifi-

kace nádorů, stejně jako v diagnostice, prevenci či léčbě poruch placenty, které zůstávají závažnou komplikací těhotenství i ve vyspělých zemích.

IKEM loni transplantoval 367 orgánů

Institut klinické a experimentální medicíny (IKEM) loni transplantoval 367 orgánů, počty transplantací stouply o čtyři procenta, sdělil ředitel IKEM Aleš Herman. V ostatních centrech podle něj počty transplantací loni mírně klesly, IKEM jako největší centrum provedl 63,2 procenta všech transplantací v ČR. „V počtu transplantovaných orgánů byl loňský rok druhý nejlepší v historii IKEM, lepší výsledek jsme měli jen v roce 2007,“ uvedl ředitel. Česko se podobně jako jiné vyspělé státy potýká s nedostatkem dárců. Loni klesl počet dárců na milion obyvatel oproti předchozímu roku z 19,5 na 17,6.

Studenti práv z Brna vyhráli právní soutěž

Tým studentů práv brněnské Masarykovy univerzity se stal vítězem celostátního kola nejstarší mezinárodní soutěže studentů práva Jessup. Uspěl v celodenním právním sporu před simulovaným Mezinárodním soudním dvorem, v němž se řešil spor mezi dvěma fiktivními státy týkající se

legality použití síly nebo zničení kulturní památky. Akce se konala na půdě olomoucké univerzity, vítězný tým bude reprezentovat republiku v mezinárodním kole, které se koná na konci března ve Washingtonu. Do největší a nejstarší právnické soutěže Jessup se každoročně hlásí přes 2 000 studentů práv. Letos se koná již 53. ročník, přihlásilo se do něj 600 týmů z 86 zemí, které se utkají v 55 regionálních a vnitrostátních kolech.

Moravan německé řeči – Johann Gregor Mendel

Přírodovědec Mendel (1822-1884) byl zakladatel genetiky a objevitel základních zákonů dědičnosti. Zásadní dílo počátků výzkumu genetiky bylo po diplomatickém úsilí převezeno z Německa do Brna. Rukopis se vrací do České republiky symbolicky právě v čase konání Mendelova roku u příležitosti 190. výročí jeho narození. Návrat spisu nebyl jednoduchý, podle dřívějších informací zahraničních médií o něj vedli spor potomci brněnského vědce, augustiniánský řád, jehož byl Mendel členem, a německé, rakouské a české úřady. Rukopis bude uložen v Mendelově muzeu v Brně, tedy v augustiniánském klášteře, kde byl Mendel opatem.

Spory se vedou o Mendelovu národnost – i když se narodil na území dnešní Moravy, nelze doložit, že mezi jeho předky byli Češi. Sám se cítil být „Moravem německé řeči“.

Mendela, od jehož narození letos uplyne 190 let, spolu s britským přírodovědcem a autorem evoluční teorie Charlesem Darwinem (1809-1882) považují vědci podle Pačesa, bývalého předsedy české Akademie věd, za zakladatele moderní vědy o životě. „V augustiniánském klášteře se zrodilo opravdu něco úžasného,“ uvedl Václav Pačes.

Johann Gregor Mendel (20. 7. 1822, Hynčice – 6. 1. 1884, Brno) – přírodovědec, biolog a kněz žijící a pracující převážně v Brně, zakladatel nauky o dědičnosti. Studoval v Opavě, od roku 1840 byl zapsán na Filozofickém ústavu Univerzity v Olomouci. V roce 1843 byl přijat do augustiniánského kláštera sv. Tomáše v Brně a získal řádové jméno Gregor.

V roce 1856 zahájil Mendel své experimenty s křížením rostlin. Rozpoznal zákonitosti ve výskytu znaků u kříženců,

Johann Gregor Mendel

zejména na hrachu. Závěry ze svých pokusů uveřejnil 8. 2. 1865 na zasedání Brněnského přírodovědeckého spolku. V roce 1866 vyšla jeho práce *Versuche über Pflanzen-Hybridriden (Pokusy s rostlinnými hybridy)*. Mendelovy poznatky se staly základem a východiskem klasické genetiky a moderního šlechtitelství. Od roku 1862 až do své smrti se Mendel věnoval také meteorologickým pozorováním pro Meteorologický ústav ve Vídni. V seznamu třinácti Mendelových publikací se devět týká meteorologie. Mendelovo jméno čestně nese i první česká vědecká stanice na Antarktidě.

Velkou vědeckou monografii o Mendelovi píše česko-americký biolog a imunolog Jan Klein (1936), uvedl bývalý předseda Akademie věd ČR Václav Pačes. Klein v roce 1958 vystudoval Karlovu univerzitu v Praze. V roce 1968 emigroval do USA, kde působil na několika univerzitách. V letech 1977-2004 byl ředitelem Ústavu Maxe Plancka pro biologii v německém Tübingenu. Za přínos k imunogenetice bývá považován za Mendelova pokračovatele.

Novou šéfkou Technologické agentury ČR má být Bízková

Vládní rada pro výzkum, vývoj a inovace navrhla vládě, aby se novou předsedkyní šéfkou Technologické agentury ČR stala exministrně životního prostředí Rút Bízková (ODS). Uvedlo to tiskové oddělení úřadu vlády. Bízková byla z nominace ODS v roce 2010 několik měsíců ministryní v úřednické vládě premiéra Jana Fischera. Karel Klusáček, který agenturu vedl přes rok, z funkce odešel loni v říjnu. Technologická agentura ČR byla zřízena státem v roce 2009. Centralizuje státní podporu aplikovaného výzkumu a vývoje, která byla do té doby roztržena. Mezi její úkoly patří také podpora spolupráce a komunikace mezi výzkumnými organizacemi a firmami. Druhým novým členem předsednictva agentury se má podle doporučení rady stát Pavel Komárek. Rada pro výzkum, vývoj a inovace také schválila, že bude své projednávané materiály zveřejňovat na svých webových stránkách. K dispozici budou jak materiály projednané a schválené, tak i ty, které jsou určeny k dalšímu jednání rady nebo vlády.

Akademie bude na konferenci hostit čtyři laureáty Nobelovy ceny

Čtyři nositelé Nobelovy ceny z Izraele a několik dalších mimořádných osobností z oboru chemické biologie, materiálové vědy a strukturní biologie se setkají v Praze na konferenci Prague Nobel Get-Together. Konferenci pořádá Akademie věd, Ústav organické chemie a biochemie a izraelské velvyslanectví v Praze ve dnech 30. a 31. května. Mladým vědcům a studentům se tak naskytne příležitost setkat se se špičkovými světovými odborníky tváří v tvář během výjimečných a neformálních akcí. Budou moci hovořit osobně s laureáty nebo s nimi neformálně povečeřet. Hosty budou biochemik Aaron Ciechanover (1947), který se specializuje na metabolismus a rozklad bílkovin, izraelský biochemik maďarského původu Avram Hershko (1937), Ada Yonathová (1939), nejvíce známá průkopnicou prací o struktuře ribosomů, jejichž funkcí je tvorba bílkovin, a Dan Shechtman (1941), profesor materiálových věd.

Nové vlaky stále s problémy

Již v březnu má začít vídeňská vagónka Siemens dodat první soupravy Railjet Českým drahám, kontrakt však stále vzbuzuje mimořádně silnou nevoli a ostré diskuse. Nedávno vstoupil do debaty ostrým způsobem sociálnědemokratický hejtman Plzeňského kraje a stínový ministr dopravy Milan Chovanec, když vyzval České dráhy, aby jasně doložily, že investice do nových souprav Railjet přinese státní firmě zisk. Poukázal přitom na skutečnost, že České dráhy postupují stejně nejasně jako před lety v souvislosti s nákupem souprav Pendolino. I u nich se počítalo s poměrně rychlou návratností vstupních investic, ale ve skutečnosti jejich provoz České dráhy dosud musí dotovat.

Nákup souprav Railjet navíc podle hejtmána Chovance provází řada podivných okolností. Dodavatel celkem šestnácti souprav po 12,5 milionech eur byl vybrán bez výběrového řízení s odkazem na časový tlak při uzavírání kontraktu. Transakce totiž proběhla na základě převzetí části souprav, které měly odebrat původně Österreichische Bundesbahnen, což mělo umožnit získání jakési množstevní slevy. Jenže jak upozorňují kritici obchodu, České dráhy platí za soupravu o nemalou částku, konkrétně o 350 tisíc eur, více. To samozřejmě vyvolává další kritiku a pochybnosti, stejně jako podivná změna názoru antimonopolního úřadu, který původně kontrakt odmítl, ale po personálních změnách ho schválil.

Odborníci na dopravu navíc upozorňují, že České dráhy nemají jasnou představu, co se soupravami, které není možno rozpojovat, budou dělat. Podle svých představitelů je chtějí nasadit například na trase Praha – Ostrava, kde svádějí tvrdý boj s novým konkurentem, společností RegioJet podnikatele Radima Jančury. Jenže to nepřinese drahám žádné peníze navíc a jako pochybnou část znalců hodnotí také představu, že by si soupravy Railjet mohly na sebe vydělat provozem na zahraničních tratích, díky provozování vlaků cizími společnostmi. V poslední době se totiž německé Bundesbahnen, které jsou v tomto ohledu pro České dráhy klíčovým partnerem, snaží šetřit a chtějí provozovat české soupravy pouze do Drážďan.

Pověst Railjetů také zrovna nezvyšují první zkušenosti rakouských drah, které je nasadily na trati z Vídně do Mnichova, Curychu, Budapešti a Grazu. Jako velká komplikace se ukazuje právě kompaktnost soupravy, která neumožňuje operativně snižovat nebo zvyšovat počet sedadel, takže někdy jezdí vlaky neúspěšně prázdné, jindy zase nedokážou uspokojit zvýšený nával cestujících. Na druhé straně je však čím dál zřetelnější, že České dráhy musí i vzhledem k rostoucímu konkurenčnímu tlaku nabídnout výrazně vyšší komfort cestování, než jaký je dnes u této společnosti běžný. Například společnost RegioJet na trase do Ostravy nabízí v současné době ve druhé třídě výrazně vyšší standard než jejich konkurence v podobě Českých drah, a to i přesto, že zatím stále jezdí se staršími vagóny, které dříve sloužily v Rakousku jako vozy první třídy. Dobrý komfort slibuje také společnost Leo Express, která chce provozovat linku z Brna do Prahy. Nejhorší zážitky s Českými drahami si však cestující odnášejí z tratí, kde zatím žádná konkuren-

ce státní firmě ještě nevyrostla. Například mnohé by jistě mohli povídat lidé pravidelně putující mezi Českými Budějovicemi a Prahou. Pro ty však nové Railjety určeny nejsou. Na linkách Českých drah tak vzniká zvláštní systém dvou řádově odlišných úrovní v závislosti na atraktivitě té které linky. To samozřejmě může ještě nějakou dobu fungovat. Ale mnohý zákazník po zkušenostech třeba ze spoje mezi Prahou a jižními Čechami raději upřednostní soukromého provozovatele i na jakékoliv jiné trati, bez ohledu na nabídku Českých drah. To si však vedení státní firmy stále jaksi nechce příliš připustit.

(MaFr)

Na tanvaldské zubačce zase nebrzdil vlak, projel čtyři stanice

Už podruhé od začátku roku selhaly brzdy vlaku na ozubnicové železniční trati z Harrachova do Tanvaldu. Zatímco při lednovém incidentu projel vlak dvě zastávky, tentokrát to byly čtyři. Souprava téhož typu se vymkla kontrole a zastavila se až pod nejprudším kopcem v Desné. ČTK to řekl mluvčí Drážní inspekce Martin Drápal. Nikdo z cestujících ani personálu se nezranil. Opakování případu může znamenat omezení provozu na trati. České dráhy incident potvrdily a nasadí na trať jiné soupravy. Takzvaná „tanvaldská zubačka“ je nejstrmější tratí v Česku, sklony se na ní pohybují až okolo šesti procent, což je proti ostatním českým tratím dvojnásobek. Kvůli tomu je také vybavená ozubnicí, jenže tu přestaly osobní vlaky využívat v osmdesátých letech minulého století a jezdí po ní jako po každé jiné trati. Letos ale začaly problémy.

Stát nepočítá s Brnem jako železničním uzlem, kritizoval hejtman Hašek

Stát údajně nepočítá s Brnem jako jednou z hlavních železničních křižovatek v zemi. Ministerstvo dopravy prý v aktuálních jednáních s Evropskou komisí mluví o dvou uzlech – Praze a Ostravě. Jihomoravský hejtman Michal Hašek (ČSSD) chce ve spolupráci se zástupci Brna prosadit, aby se do trojice dostala i jihomoravská metropole. Přítomnost na seznamu bude podle něj podstatná pro získávání evropských dotací po roce 2014, řekl novinářům. V Brně se léta mluví o potřebě přestavby železniční křižovatky. Projekt v současné podobě počítá s kontroverzním odsunem nádraží. Hašek řekl, že bez ohledu na polohu nádraží je investice nevyhnutelná.

Dobrovského tunely a velký okruh v Brně se otevrou letos v září

Dobrovského tunely a velký městský okruh v Brně se po zdoluhavých komplikacích otevrou letos v září. Při prohlídce stavby to slíbil ministr dopravy Pavel Dobeš. Stavbu tunelů, kterým se říká i Královopolské, provázela řada komplikací, aktivisté se léta soudili o dopad na okolí tunelů, hlučnost a život obyvatel v blízkosti stavby. Loni na podzim se aktivisté domluvili s Ředitelstvím silnic a dálnic

a stavba tak pokračuje. Ministr Dobeš se při své návštěvě Brna zajímal i o takzvanou žabovřeskou radiálu. Podle Dobeše ministerstvo stavbu podporuje, už vyčlenilo 68 milionů korun na výkup pozemků. Další 42 milionů korun je určeno na přípravu stavby kolem Tomkova náměstí v Brně. Ministerská návštěva se zajímala i o železniční dopravu, například o modernizaci trati z Brna do Přerova mezi lety 2014 a 2020. Podle hejtmána Jihomoravského kraje Michala Haška hejtmanství ministra požádalo, aby prosazoval Brno a Břeclav mezi významné železniční uzly Evropské unie.

Na trať Praha – Ostrava míří další konkurence

Českým drahám a společnosti RegioJet podnikatele Radima Jančury přibude ještě letos na trati mezi Prahou a Ostravou další konkurence. Společnost Leo Express převzala v těchto dnech první soupravu Flirt od švýcarského výrobce Stadler. Na kolejích by se měla po nezbytném testování objevit v prosinci. Informoval o tom majitel Leo Express Leoš Novotný.

(Zaslal Ing. Jiří Zajíček)

Trilobit Pavla Kohouta

Naší rodinnou autoznačkou je už třicet let světově známé ovosnapo, s jehož jízdními vlastnostmi sdílejí oba řidiči duši i tělo. Jako občané dvou zemí, ale daňoví poplatníci jedné, jsme si, když staré bylo v Čechách protijezdcem smeteno do pangejtu, museli nové pořídit v Rakousku. V autosalónu pobočky Wien-Süd nám byl předán velký balík převázaný mašlí. Plachtu jsme směli sami sejmout, přičemž jsme byli zvěčněni a snímek přiložen k papírům a klíčkům. Jako staří zákazníci jsme si opět směli vyžádat „ředitelský vůz“, jenž má dvě přednosti: prvních pár tisíc kilometrů jej zajíždí machr, a stojí o čtvrtinu míň než nejetý. Byl z opatrnosti náš třetí téhož typu, přesto jsme si však s vědomím, co v technice znamená devět let, objednali poučení.

Při něm jsme pochopili, že vývoj dostal netušená křídla, a začali se ve výkladu ztrácet, proto jsme jej přerušili, že se doma v klidu poradíme s manuálem. Ten byl opět nádherný, jen už měl dvě stě stran. Naštěstí se od novice napoprvé nechtělo víc, než normálně dojet do Čech, a tak předvedl cestou jen vlídný žert. Když řidička hlásila, že má vadné sedadlo, neboť se stále třese, našel jsem v sešitu, že vůz tak upozorňuje na nedbalou jízdu po bílém pruhu. Třas se však vracel i při vzorné a já volal mobilem firmu, máme-li se vrátit. Sdělili nám, že moderní ovosnapo upozorňuje chvěním řidičova sedadla na chyby až od devadesáti km/hod., teď stačí vypnout masáž zad.

Skutečné záludnosti vybalilo až zde v takové míře, že do denního programu vešel bod Studium auta. Bylo vyváženo před garáž, ale návod, který sliboval sloužit líp než slabikář, nám sice obrázky vysvětloval jako chovancům jeslí řadu funkcí, jenže vesměs s alibistickou výhradou, že zaručí dojet k cíli „při dodržování zákonů fyziky“. Poučení byla opět zapomínána dřív než pochopena, takže bylo nutno přizvat odborníka.

Přítel, který se vyzná, si světácky hviždil, když usedl za volant a dostal ze zadu první otázku, jak porozumět údaj, že se každé z předních sedadel má natvarovat podle těl obou řidičů, aby zaujalo polohu onoho, kdo doň usedne. Po jisté době, kdy v křesle stoupal, klesal, popojížděl i uléhal, označil problém za podružný a upřednostnil nám objasnit, jak vypnout poplach, když ve voze zůstává pes. Po chvíli četby a různých pokusů poradil, abychom Barbara brali zatím na nákupy s sebou, a bádala nad dotazem, jak docílit, že světlomety, čímž se firma zvláště pyšní, svítí v zatáčkách za roh. Záhy nám doporučil jezdit zatím ve dne a vzal si manuál domů k přečtení v klidu. Vrátil jej za dva dny poštou pro nečekanou cestu.

Byl požádán jiný, který se předtím opravdu vyznal v technických fíglech všeho druhu. Posedev v ovosnapu dobrou hodinu, vystoupil z něj s návrhem, abychom dotazy sepsali, že řešení promyslí v klidu a zatím nám půjčí svůj druhý vůz. Ten jsme neznali, ale že byl taky starý, nabídl se nám se vším všudy jako Barbar, když chce být drbán na břiše. Majitel si auto za týden vyzvedl s radostným sdělením, že otázky mailoval vedoucímu značkového servisu, který nás očekává.

O úrovni podniku svědčilo, že přistavoval novou halu. Šéfa jsme ihned ujistili, že sem z vděčnosti dojedeme pro zimní pneu a na všechny kontroly. Pak usedl za volant a hloubal. Tiší jako v kostele jsme napínali uši i mozek, abychom konečně pronikli k tajemstvím ovosnapa, mezi nimiž byla vyzvedávána možnost ovládat řadu funkcí slovními povely. Byli jsme však stále u původní otázky, co a jak s poplachem, když přibral i český manuál, jenž se však silně lišil od německého, byť se oba jeví jako jednovaječná dvojčata. Za hodinu už nevydržel odrážet své mechaniky, kteří ho žádali o výstupní kontrolu opravených ovosnapů, řekl, že s gumami i servisem pevně počítá a ozve se, až mu sem dodají ovosnapo téhož typu a prohlédne si je v klidu.

Cestou domů jsme teskně vzpomínali předčasně odešlého předchůdce. Dojedše před garáž, stáli jsme před zlovlně záludným robotem uvažující, jak na něj, když u branky zabrzdil mladičkový kolista a žasl. – Není to nový ovosnap? – Ano... – A moh bych se na něj mrknout? – Ale ano! Pozván na sedadlo řidiče, nadšeně mlaskal. – Ten je boží! – Vy se v něm vyznáte? – No auto jako auto, né?

Jistě ho poslalo nebe a bylo by rouháním nepoložit mu ty základní otázky. Ukázal, jak nastavit a zakódovat sedadlo u řidiče pro oba uživatele, prozradil, kam se schoval tempomat, podrobně demonstroval, jak vyvolit navigaci, vysvětlil novinky na volantu, předvedl topení, chlazení i volbu rozhlasových stanic. Nejdéle – skoro dvě minuty – mu trvalo zjistit, že tato verze vnitřní poplach vůbec nemá. Náhle pohlédl na hodinky, lekl se, pozdravil a našlápl zřejmě za jinými idioty, kteří si jinde zoufali před jinými novými ovosnapy. Bouchli jsme šampičku, než nám došlo, že jsme zase všecko zapomněli.

Kéž Všemohoucí místo andělů vyše nejzbožnější firmě tip: zaplnit tržní díru a vydělat miliardy modelem ovosnapa pro lidi, kteří k němu nechtějí na leasing ještě informačního technologa... prosím? Co je ovosnap zač? V obavě z nekalé soutěže naši značku šifruje zkratka Osobního VOzidla S NAFtovým POhonem.

(Původně psáno pro MFDnes)

Kauza Gorila

Od 21. decembra 2011, kedy sa na internete objavil text dokumentu kauzy Gorila, je na Slovensku v súčasnosti jedinou s najpreberanejších politických tém.

Ide o prepisy rozhovorov spolumajiteľa skupiny Penta Jaroslava Haščáka s vysokými štátnymi funkcionármi a politikmi. Tieto prepisy odhalujú korupciu parlamentných strán Slovenskej republiky, korupčné praktiky finančnej skupiny a politikov v štátnych podnikoch. Vznikli prostredníctvom odpočúvania konšpiračného bytu v Bratislave, ktoré uskutočnila Slovenská informačná služba.

Zverejnené boli dokumenty ukazujú, že pravica a ľavica poskytuje služby nie bežným občanom Slovenska, ale naopak hlavne svojim platiteľom.

Akcia SIS Gorila prebiehala v rokoch 2005-2006. V tomto čase bol Ladislav Pittner riaditeľ služby a osobný nominant premiéra Mikuláša Dzurindu. SIS odhalila rozsiahlu korupciu na najvyššej politickej úrovni, proti tejto skutočnosti nekonala, pretože bola politikmi nútená mlčať. Na jeho miesto nastúpil v roku 2006 osobný nominant premiéra Róberta Fica – Jozef Magala. V tomto období sa problém skôr neriešil a ututľal. Po ňom sa stal v roku 2010 šéfom SIS osobný nominant premiérky Ivety Radičovej – Karol Mitrík, kedy sa skrývanie skončilo.

V byte v Bratislave si politici, policajti a funkcionári Fondu národného majetku dohadovali ilegálne kšefty s členom skupiny Penta Jaroslavom Haščákom. Penta je medzinárodná skupina s investíciami na vyše desiatich trhoch Európy.

Prezident Ivan Gašparovič ako aj súčasný riaditeľ SIS Karol Mitrík odmietli apel polície zbaviť mlčanlivosti bývalého riaditeľa SIS Jozefa Magalu a ostatných členov tajnej služby. Práve pozbavenie mlčanlivosti by mohlo potvrdiť, či sú spisy akcie Gorila len sfaľované, alebo ide o pravé dokumenty.

V rámci tejto akcie sa na Slovensku uskutočňujú viaceré protesty, ktorých organizátori žiadajú mnohé politické zmeny. 22. januára 2012 sa na sociálnej sieti vytvoril protest, ktorého účastníci naplánovali presadiť svoje názory po prvýkrát 27. januára prostredníctvom dvojhodinovej demonštrácie.

Protestujúci chcú presadiť názor, že všetci politici zo spisu Gorila by mali odstúpiť a odstránené by mali byť osoby z kandidátok všetkých strán, ktoré sú podozrivé s činnosťami Gorily. Chceli by dosiahnuť trestnoprávnu zodpovednosť ako aj dôsledné vyšetrenie všetkých podozrení a zrušenie trestnoprávnej imunity poslancov Národnej rady.

Ďalšími dôvodmi je žiadosť o okamžité vymenovanie generálneho prokurátora do svojej funkcie, zmena volebného systému, tak aby umožňoval vybrať si spomedzi regionálnych politikov a nielen spomedzi politicky dosadených kandidátov. Žiadajú aj zdravú funkciu priamej demokracie, ako sú referendá na lokálnej, regionálnej aj celoštátnej úrovni. Ľudia v rámci protestov žiadajú aj o odstúpenie Štefana Harabina z funkcie predsedu Najvyššieho súdu.

Protesty Gorila sa uskutočnili na bratislavskom Námestí SNP, v Poprade, Bardejove, Košiciach, Ružomberku, Trenčíne či v Dubline, kde protestovali slovenskí krajanovia pred ambasádou Slovenskej republiky.

Demonštranti svojich fanúšikov zháňajú hlavne prostredníctvom sociálnych sietí. Akcie sú organizované pod rôznymi názvami: *Protest Gorila2!*, *Protest proti ACTA!*, *Protest proti NWO*.

Kanadsko-slovenskému novinárovi Tomovi Nicholsonovi bolo na základe rozhodnutia sudcu Okresného súdu Bratislava I zakázané vydať a distribuovať knihu o spise Gorila. Tom Nicholson bol taktiež jedným s účastníkov protestov Gorila.

Akcie protestujúcich podporili aj slovenskí hackeri z hnutia Anonymous. Ich hlavným útočným cieľom sa stali internetové stránky investičnej skupiny Penta, Prima banky a finančnej skupiny J&T.

(MK)

ACTA na Slovensku

Medzinárodná zmluva ACTA (Anti-Counterfeiting Trade Agreement) by mala zaručovať zlepšenú ochranu autorských práv. Zmluvu ACTA podpísala Česká republika spolu s ďalšími 22 krajinami EÚ. Slovensko túto zmluvu spolu s Estónskom, Cyprusom, Nemeckom a Holandskom 26. januára v Tokiu nepodpísalo.

Jednými z kladných vlastností dohody ACTA je napríklad zaistenie, aby sa vysoká úroveň ochrany duševného vlastníctva v EÚ nerozšírila do celého sveta, ochrana pracovných miest v Európe, pretože trh je zaplavovaný falšovaným tovarom. ACTA dodržiava podľa Európskej komisie všetky základné práva. Odporcovia dohode vyčítajú nepresné formulácie, podľa ktorých nie je jasné, čo jednotlivé ustanovenia znamenajú ani ako budú používané v praxi.

Dohoda vznikla v tajnosti v roku 2006. Podrobné informácie nevedeli ani poslanci krajín, ktoré o ňom rokovali. Na verejnosť vyšla začiatkom roka 2010. Od vtedy sa celou Európou otriasla vlna protestov proti tejto zmluve a jej ratifikáciu pozastavilo už päť krajín.

Na Slovensku sa organizovali demonštrácie v Bratislave, Nových Zámkoch či Rimavskej Sobote. Protest podporujú aj poslanci NR SR Jozef Viskupič a Ivan Štefanec (SDKÚ-DS) či taktiež Igor Kmeťo z kapely Kmeťoband, ktorý protest v Bratislave hudobne sprevádzal. Občianske združenie Slovenská pirátska je jedným z najaktívnejších protestujúcich. Dohoda ACTA je kritizovaná hlavne z možného vzniku cenzúry a obmedzenia práv a slobôd pri používaní internetu.

Jedny z najkritizovanejších častí ACTA:

Colníci môžu na hraniciach skontrolovať obsahy počítačov a hudobných prehrávačov, či je legálny. Pritom vám môžu odobrať akékoľvek elektronické zariadenia. Táto alternatíva však nie je povinná, každý štát sa pre ňu môže dobrovoľne rozhodnúť. Colníci musia prehliadať obsah zasielaný elektronicky.

Prevádzkovatelia internetu budú mať zakázané skladovať na svojich severoch voľné programy, umožňujúce prístup k médiám s autorskými právami. Ohrozené sú tým stránky ponúkajúce bezplatné programy.

Kopírovanie legálne kúpeného DVD na pevný disk počítača je trestná.

Softvér umožňujúci kopírovanie akýchkoľvek DVD je nelegálny.

Dohodu ACTA, podporovanú Európskou úniou, podpísalo doposiaľ 31 krajín. Najväčšie demonštrácie, na ktorých sa očakávala účasť vyše 150 000 ľudí, sa odohrali v 60 nemeckých mestách. Ďalšie demonštrácie sa konali v Bulharsku, Poľsku, na Malte, v Slovinsku, Litve i v Čechách.

Čoraz známejšia skupina hackerov Anonymous protestovala proti ACTA. Svoj odpor voči ACTA preukázala prostredníctvom jedenást hodinového odpojenia webových stránok vlády, nedostupný bol aj mailový server Úradu vlády. Hackeri zaútočili aj na web rokovania.sk, ktorý informuje o rokovaniach kabinetu. Svoje konanie dokonca vopred oznámili na sociálnej sieti na internete.

(MK)

Predčasné voľby do parlamentu

Na základe pádu vlády Slovenskej republiky pri hlasovaní parlamentu o Eurovale, ktoré bolo spojené aj s hlasovaním o dôvere kabinetu a pádom vlády Ivety Radičovej, sa budú konať v poradí už tretie predčasné voľby samostatnej Slovenskej republiky. Hlavnou úlohou Eurovalu mal byť záchranný mechanizmus, ktorý mal ochraňovať nezodpovedné štáty a banky Eurozóny.

Koalícia s opozíciou sa rozhodla, že voľby nastanú 10. marca 2012. 143 hlasmi sa schválil ústavný zákon o skrátení volebného obdobia Národnej rady SR.

Politické strany, ktoré budú môcť občania zvoliť:

1. Zelení
2. KDĽ
3. SDĽ
4. SNS
5. Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti
6. SaS
7. Právo a Spravodlivosť
8. Náš kraj
9. Strana zelených
10. Ľudová strana – Naše Slovensko
11. Smer-SD
12. Zmena zdola – Demokratická únia Slovenska
13. Národ a Spravodlivosť – naša strana
14. KSS
15. Strana Rómskej únie na Slovensku
16. Most-Híd
17. 99 percent občiansky hlas
18. ĽS-HZDS
19. Strana + 1 hlas
20. Robíme to pre deti – SF
21. Obyčajní ľudia
22. SDKÚ-DS
23. Strana občanov Slovenska
24. SMK
25. Strana slobodné slovo – Nory Mojsejovej
26. Strana živnostníkov Slovenska.

Definitívne tak ukončia svoju takmer rok a pol trvajúcu vládu strany SDKÚ-DS, KDĽ, SaS a Most Híd. Od rozhodnutia Ústrednej volebnej komisie musí jej zapísať najneskôr do 24 hodín doručiť rozhodnutia jednotlivým politickým stranám. 21 dní pred začiatkom volieb sa voličom začnú prezentovať volebné kampane, politické reklamy vo verejnoprávnych, ale aj súkromných médiách.

S predčasnými voľbami je spojené aj nariadenie vlády ministromi financií uvoľniť viac ako 10 miliónov eur, ktoré budú slúžiť na ich sprostredkovanie.

(MK)

Cena primátora Banskej Bystrice pre Oľgu Hromadovú

25. januára 2012 si z rúk primátora Banskej Bystrice Petra Gogolu prevzala prestížnu cenu sólistka Štátnej opery v Banskej Bystrici Oľga Hromadová. Primátor jej ju udelil za prácu, za celoživotné pôsobenie a za šírenie dobrého mena mesta Banská Bystrica.

Oľga Hromadová pochádza z Radošoviec. Po ukončení štúdia spevu na bratislavskom konzervatóriu v roku 1982 získala angažmán v Banskej Bystrici a rozhodla sa zostať v tomto meste. Tu sa splnili jej sny o pokojnom rodinnom živote a speváckej kariére. Naštudovala okolo osemdesiat operných a operetných postáv a svoj nesporný spevácky a herecký talent neustále podporuje pracovitou a precíznou. Jej sympatické účinkovanie na javisku diváci vysoko oceňujú a Oľga Hromadová patrí medzi najznámejších a najobľúbenejších sólistov Štátnej opery. Doslova a do písmena šíri dobré meno mesta svojimi výkonmi nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí – v Čechách, Maďarsku, Rakúsku, Rumunsku, Bulharsku a veľakrát v Japonsku.

Oľge Hromadovej k udeleniu Ceny primátora srdečne gratulujeme a želáme hlavne veľa zdravia a sily, aby sa tejto životnej misii mohla venovať ešte veľa rokov a naďalej rozdávala z javiska radosť a energiu.

(DÚ)

Stretnutie Trans Europe Halles v Tabačke

Dôležitou udalosťou roku 2012 bude májové stretnutie siete nezávislých kultúrnych centier Trans Europe Halles, ktoré sa uskutoční od 10. do 13. mája v košickej KulturFabrik Tabačke. Medzinárodný míting Európskej siete nezávislých kultúrnych centier – Trans Europe Halles (TEH) sa uskutoční od 10. do 13. mája v košickej KulturFabrik Tabačke. Stretnutia networku TEH sa konajú pravidelne každého pol roka, vždy v inom centre. Košický míting bude 73. v poradí. Svoju účasť môžete potvrdiť do 15. apríla 2012.

(DÚ)

Nová premiéra v Bábkovom divadle Žilina

V Bábkovom divadle Žilina sa uskutočnila v nedeľu 22. januára o 10:00 hod. prvá premiéra v roku 2012. Hra s názvom *Neobyčajný týždeň* vznikla podľa rovnomennej predlohy Libuše Friedovej a je určená pre najmenších divákov.

Škôlkohra *Neobyčajný týždeň* je poetický rozprávkový príbeh o dvoch deťoch Ďuďovi a Ore, ktorí sa stretávajú vo svojich detských snoch. Každý je z iného konca sveta a v snoch sa navzájom učia svoje jazyky. Ďuďo hovorí po slovensky a Ora po anglicky. Počas jedného týždňa zažijú veľa neobyčajných zážitkov a na svojich výpravách za krásnymi snovými obrazmi a krajinami spoznajú mnoho nového. Stretnú sa s vysokou vežou, smutným stromom alebo

spoznajú malé veľrybiatko. Skúste snívať spolu s nimi a naučte sa i vy nové anglické slovíčka.

Autor: Libuša Friedová / Palik Peter

Dramaturgia: Petra Štorcelová

Kostýmy: Petra Hulinová

Réžia/scéna: Peter Palik

Hrajú: Ján Demko, Milada Filipčíková, Anna Čitbajová
(DÚ)

Iluminárium (kabinet kuriózných úkazov)

Divadlo P.A.T. uviedlo 23. februára v dome T&D 2. premiéru autorského projektu inšpirovaného existenciou paranormálnych javov (osvietení, astronomických úkazov, zjavení a zázrakov) a predovšetkým množstvom pozorností, ktorú priťahujú rôzne teórie o svete v roku 2012 – *Iluminárium (kabinet kuriózných úkazov)*. Predstavenie sa voľne pohráva s hranicou medzi okultizmom a iluzionizmom, kladie do kontrastu vieru a vedecké teórie.

Scenár a réžia: Sláva Daubnerová

Dramaturgia: Pavel Graus

Hudba: Matej Gyárfáš

Videoart: Lukáš Kodoň

Účinkujú: Sláva Daubnerová a Emil Leeger
(DÚ)

Milan Lasica chystá dvojknihu

Herec, textár a spisovateľ Milan Lasica pripravuje po dvoji-ročnej pauze novú knihu, skladajúcu sa z dvoch častí: *Listy Emilovi / Na fašírky mi nesiahaj*. Autor sa tak rozhodol po úspešných knihách *Bodka 1*, *Bodka 2* a *Rok*. Hlavným aktérom knihy je dôchodca Miro, ktorý zasiela zo starobinca listy do časopisu svojmu spolužiakovi Emilovi. Milan Lasica triedi svoje postrehy a názory cez osobitnú skupinu našej spoločnosti, respektíve pomocou osemdesiatnika Emila.

Emilove spomienky na mladosť, dobové reálie, zamestnanie až po súčasnosť zhrnul Milan Lasica v skratke so svojim humorom obohateným o iróniu polstoročia našich dejín. Minulosť odrazil ako zakrivenie doby, deformáciu spoločnosti či slabosť jedinca.

Druhá časť knižnej novinky bude obsahovať prepis hry uvádzanej v Štúdiu L + S *Na fašírky mi nesiahaj*. Spolupracuje aj s hercom Milanom Kňazkom.

Knihy *Prvá Bodka* získala prestížnu Cenu Dominika Tatarku za rok 2007. Milan Lasica je držiteľom ceny Európsky fejtón 2003.

Milan Lasica účinkoval dlhý čas v spevohre Novej scény, potom v činohre. V roku 1982 sa stal súčasťou Štúdia S, kde je dnes riaditeľom. Známym sa stal predovšetkým ako herec v divadelných predstaveniach spolu s jeho priateľom, dnes nebohým Júliusom Satinským.

Vyšiel aj ich spoločný knižný debut *Nečakanie na Godota*, ako aj ďalšie knihy sú súbormi dramatických scénok a poviedok, pričom ich texty sú venované slovenskej národnej mentalite, ktoré obohatili skeptickým humorom.

Lasica sa autorsky prejavil najmä tvorbou piesňových textov. Niektoré boli aj knižne spracované (*Bolo nás jedennásť*, *Piesne o ničom*).

(MK)

Generálnym riaditeľom Divadla Nová scéna sa stal Juraj Ďurdiak

Mgr. Juraj Ďurdiak je od 1. februára 2012 na vedení Divadla Nová scéna a stal sa jeho generálnym riaditeľom. Juraj Ďurdiak bol od augusta roku 2011 poverený dočasným vedením divadla. O post generálneho riaditeľa Divadla Nová scéna sa zaujímali traja uchádzači. Výberové konanie sa uskutočnilo 17. januára 2012 formou osobného pohovoru s členmi výberovej komisie. Rozhodujúcim bodom pre víťazstvo bola Koncepcia riadenia a rozvoja Divadla Nová scéna, ktorú bol každý jeden z uchádzačov povinný predložiť. Nasledovali doplňujúce otázky na overenie schopností riadenia inštitúcie či odborných znalostí. Po tajnom hlasovaní prostredníctvom hlasovacích lístkov označila komisia uchádzača, ktorého navrhujú do funkcie. Výsledné poradie dopadlo nasledovné: prvé miesto Mgr. Juraj Ďurdiak (plný počet hlasov). Kandidáti Marián Prevendarčík a Milan Antol nezískali ani jeden hlas.

Členovia výberovej komisie:

Milan Lasica – herec, textár;

Stanislav Moša, riaditeľ Mestského divadla z Brna – český režisér, textár, libretista;

Eva Pavlíková – herečka DAB Nitra;

Ludmila Várossová – kostýmová výtvarníčka SR;

Ján Strasser – textár, prozaik, dramaturg, prekladateľ.

Herec a pedagóg Juraj Ďurdiak vyštudoval herectvo na VŠMU v Bratislave a operný spev na bratislavskom Konzervatóriu, bol umeleckým šéfom Divadla Nová scéna v rokoch 2003 až 2006 a potom manažérom Štúdia L + S. Do konkurzu na šéfa Novej scény sa dalo prihlásiť do 28. novembra.

(MK)

Workshop – Rekonštrukcia scénického výrazu

V Univerzitnom tvorivom ateliéri sa uskutočnil monotematický cyklus workshopov s názvom *Historické divadelné poetiky*. Jeho súčasťou boli súvislo nadväzujúce dielne s tematikou Sofoklovej tragédie *Antigona*. V dňoch 17. až 19. 2. 2012 sa pod vedením lektora Mgr. Petra Jankú, Ph.D., uskutočnila v poradí druhá dielňa s názvom *Antigona II – Rekonštrukcia scénického výrazu Antigony*. Študenti estetiky a kulturológie pod odborným vedením skúseného scénografa prakticky zrealizovali svoj scénický návrh, predstavu v zmysle antických reálií. Podujali sa tentoraz výtvarne poňať Sofoklovu tragédiu a tvorivo ju „rozpísať“ v priestore. Sériu rozbehnutých workshopov *Historické divadelné poetiky* realizovala Filozofická fakulta Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre s podporou európskych štrukturálnych fondov, a to pod vedením prof. PhDr. Dagmar Inštitutorisovej, Ph.D.

(DÚ)

Literárny vedec Andrej Červeňák zomrel

Popredný literárny vedec Andrej Červeňák zomrel v sobotu 11. februára 2012. Bol nielen rusistom, komparatistom, semiotikom, ale aj autorom a editorom mnohých odborných publikácií. Organizoval rôzne slovenské i medzinárodné kultúrne podujatia a bol členom predstavenstva

Spolku slovenských spisovateľov. V roku 1997 získal cenu Pocta Alexandra Matušku, ktorú mu udelil minister kultúry Slovenskej republiky. V roku 2000 získal ocenenie Rada Alexandra Sergejeviča Puškina, ktorým ho vyznamenal prezident Ruskej federácie. Cenu Rada Ľudovíta Štúra mu v roku 2002 odovzdal prezident Slovenskej republiky.

Červeňák vyštudoval slovenský a ruský jazyk na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Prednášal na Vysokej škole pedagogickej, neskôr na Filozofickej fakulte Univerzity P. J. Šafárika v Prešove.

Literárny vedec bol z dôvodu 27 knižných publikácií, taktiež bol vedeckým garantom 25 vedeckých seminárov a vydaní 25 zborníkov, ktoré venoval slovenským spisovateľom. 10 rokov pôsobil ako hlavný editor *Almanachu Nitra* a bol spolutvorcom mnohých ďalších knižných projektov. Vo svojej literárnovednej práci sa zamerával na výskum slovensko-ruských literárnych vzťahov a riešil problematiku teórie literárnej komparatistiky. Zaujala ho osobnosť a dielo ruského spisovateľa F. M. Dostojevského a A. S. Puškina. Mnohotvárnosť ľudskej duše a motívy konania človeka spracoval v monografickej eseji.

(MK)

POSTREHY ZO SLOVENSKA

Bardejovské Kúpele

JUDr. Ing. Jaroslav Komora
generálny riaditeľ, Bardejovské Kúpele, a. s.

Vážený pán generálny riaditeľ,
prichádzam z podnetu šéfredaktorky Klubu, časopisu Čechov a Slovákov vo Viedni, Ing. Heleny Baslerovej. Odovzdávam Vám pozdrav a prosím o rozhovor.

Pán generálny riaditeľ, aké premeny nastali v Kúpeľoch po 17. novembri 1989? Prosím o charakteristiku aj v spojitosti s Bardejovom ako mestom s unikátnou architektúrou, ktoré je evidované ako chránená pamiatka UNESCO.

Bardejovské Kúpele ležia v malebnom prostredí na severovýchode Slovenska. Tvoria neoddeliteľnú súčasť krásneho historického mesta Bardejov, vzdialeného necelých 5 km, ktoré je kultúrnym, spoločenským a hospodárskym centrom horného Šariša. Vďaka množstvu cenných historických pamiatok je od roku 2000 zapísané do Zoznamu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO.

Po roku 1989 sme sa otvorili svetu, rozvinuli sme kontakty s novými krajinami, naša klientela sa rozšírila o návštevníkov, ktorí do roku 1989 nemali možnosť nás spoznať.

V júni v roku 1991 sa Bardejovské Kúpele stali stredobodom pozornosti celého sveta. Konala sa tu konferencia Východ – Západ (East-West Summit), na ktorej sa zúčastnili vedúci predstavitelia USA, Slovenska, Maďarska a Poľska, napr. viceprezident USA Dan Quayle, z našich vedúcich predstaviteľov Václav Havel, Ján Čarnogurský a František Mikloško.

V súčasnom období sa Kúpele značne zmenili, prechádzajú modernizáciou, rekonštruujú sa viaceré staršie budovy. Robíme všetko pre spokojnosť našich klientov a najmä preto, aby boli Bardejovské Kúpele naďalej atraktívne a vyhľadávané.

Pán generálny riaditeľ, môžete ozrejmiť medicínsku funkciu kúpeľov? Aké choroby sa v Kúpeľoch liečia?

Hlavným bohatstvom Bardejovských Kúpeľov sú prírodné liečivé minerálne vody známe svojimi účinkami už od roku 1247. Svojím zložením patria medzi najvýznamnejšie v Európe. Sú klasifikované ako hydrouhličitanové,

chloridosodné, studené, hypotonické so zvýšeným obsahom kyseliny boritej. V kombinácii s mikroklimou a prírodným prostredím majú blahodarný vplyv na liečbu rôznych ochorení.

Zameranie Bardejovských Kúpeľov je široké. Liečime choroby tráviaceho ústrojenstva, choroby poruchy látkovej výmeny a žliaz s vnútornou sekréciou, choroby obchodného ústrojenstva, netuberkulózne choroby dýchacích ciest, choroby obličiek a močových ciest, ženské choroby, onkologické choroby, choroby z povolania a v januári tohto roku sme začali s liečbou chorôb pohybového ústrojenstva. Klientelu Kúpeľov tvoria dospelí aj detskí pacienti. Liečebný program pozostáva z pitnej kúry, vodoliečebných, fyzikálnych, elektro-magneto a svetlo-liečebných procedúr.

Pán generálny riaditeľ, akú má štruktúru klientela v Kúpeľoch a ako sú zastúpení pacienti a hostia z Českej republiky a Rakúskej republiky?

Klientelu Bardejovských Kúpeľov tvoria zväčša domáci klienti zdravotných poisťovní, cestovných kancelárií a samoplatcovia. V hojnom počte nasledujú hostia z Českej republiky, tiež máme stálych klientov z rusky a nemecky hovoriacich krajín a nakoniec klienti z ostatných, nielen európskych krajín.

Pán generálny riaditeľ, kúpele majú kultúrno-spoločenský charakter. Aké podoby má kultúra a spoločenský život v Kúpeľoch?

Bardejovské Kúpele boli už v minulosti povestné nielen svojou liečbou, ale aj bohatým spoločenským životom. Boli vyhľadávané poľskou a uhorskou šľachtou, navštevované európskymi panovníkmi a významnými osobnosťami, napr. poľskou kráľovnou Máriou Kazimierou Sobieskou, cisárovnou Máriou Lujzou – druhou manželkou Napoleona I., ruským cárom Alexandrom I., cisárovnou Alžbetou (Sissy), manželkou cisára Františka Jozefa I., uhorským cisárom Jozefom II.

V duchu tejto tradície sa každoročne konajú koncerty v rámci Medzinárodného hudobného leta, počas celého roka koncerty v koncertnej sále hotela Astória. V júli organizujeme Bardejovské Kúpeľné dni s bohatým kultúrnym programom a uličkou remesiel, Alžbetínsky deň pri príležitosti návštevy cisárovnaj Alžbety, zvanej Sissy.

Klienti môžu zhladať výstavy kvetín, plastík, fotografií, rôzne prednášky, besedy, semináre a iné. V areáli Kúpeľov sa nachádza Skanzen – múzeum ľudovej architektúry, Národopisná expozícia Šarišského múzea, knižnica, kino. Návštevníci Kúpeľov majú možnosť stráviť príjemné chvíle v kaviarničkách, reštauráciách a cukrárnach.

Pán generálny riaditeľ, Kúpele sú miestom oddychu, rekreácie, športu. Môžete to bližšie charakterizovať?

Nezáleží na ročnom období, návštevníci Bardejovských Kúpeľov si počas celého roka môžu vybrať z možností využitia svojho voľného času a načerpania nových síl.

V lete majú k dispozícii letné kúpalisko s vyhrievanou vodou, minigolf, tenisové kurty, možnosť zahrať si volejbal, basketbal či petangové ihrisko. Máme zriadenú požičovňu bicyklov a palíc na nordic walking. Na milovníkov prírody čaká 35 km upravených značených turistických chodníkov a kyslíková dráha. V zime sú k dispozícii bežecké terény, krytý bazén, stolný tenis a biliard. V blízkosti Kúpeľov sa nachádza niekoľko lyžiarskych stredísk. Celoročne je možné zahrať si squash v Kúpeľnom dome, odreať sa v bowlingovom bare s 3 profesionálnymi dráhami, vybrať si zo širokej ponuky voľnopredajných procedúr. Klientom

ponúkame aj novinky v podobe medovej detoxikačnej masáže a pivného prísadového kúpeľa, ktorý má regeneračné a omladzujúce účinky.

Koncom roka 2011 plánujeme dostavbu wellness centra, ktorého služby budú môcť návštevníci využívať počas celého roka.

Okolie Kúpeľov tiež ponúka možnosť zaujímavých výletov do blízkeho, ale aj vzdialeného okolia.

Vážený pán docent, ďakujem Vám za vašu pozornosť. Potešilo ma, že o Bardejovských Kúpeľoch sa bude písať v *Klube*, časopise Čechov a Slovákov vo Viedni. Pozdravujem šéfredaktorku Klubu, Ing. Helenu Baslerovú.

JUDr. Ing. Jaroslav Komora
generálny riaditeľ, Bardejovské Kúpele, a. s.
Bardejovské Kúpele, 2011

Vážený pán generálny riaditeľ, ďakujem Vám za rozhovor. Želám Vám veľa pracovných úspechov na prospech uzdravovania pacientov a v rozvoji Kúpeľov.

doc. JUDr. Marián Veliký, CSc.
Bardejovské Kúpele – Bratislava – Viedeň, 2012

XV. VŠESOKOLSKÝ SLET V PRAZE

Sokol na poštovní známce – Česká pošta, vydáno 15. února 2012. Poštovní známku v nominální hodnotě 14 Kč, obálku prvního dne za 21 Kč a nálepný list za 12 Kč je možno také zakoupit v sokolské prodejně v Tyršově domě

Jubilejní známka – Koupí jubilejní známky podpoříte úspěšné konání oslavy založení Sokola a XV. všesokolského sletu

9. června 2012	20.00	Pražská muzejní noc – pohledy ze střešiny Tyršova domu
16. (17.), 23. (24.), 30. června 2012	10.00 – 16.00	– sobota (eventuelně neděle) Dny otevřených dveří Tyršova domu
16. června 2012		Zahájení výstavy „Sokolská symbolika – Sokol dnes a zítře“ Místo bude upřesněno
30. června 2012	10.00	Pocta zakladatelům Místo: Olšanské hřbitovy – mohyla Tyrše a Fügnera

Hlavní dny XV. všesokolského sletu 2012

1. července 2012	10.00	Sletový průvod Prahou Místo: Václavské nám., ul. 28. října, Národní tř., Smetanovo nábř., Křižovnická, nám. J. Palacha, Široká, Pafížská, Staroměstské nám.
	12.30 – 15.00	Pódiová vystoupení sokolských jednot a hostů – Staroměstské náměstí
	15.00 – 16.30	Mše v chrámu sv. Víta na Pražském hradě (celebruje arcibiskup Dominik Duka), spojená s prohlídkou chrámu
	16.00	Divadelní představení Poprask na laguně (divadlo Rokoko)
	19.00	Slavnostní zahájení sletu: Prodaná nevěsta, Divadlo ABC
	21.30	Se Sokolem na rozhledny (s lampióny) – Petřínská rozhledna
2. července 2012	8.00 – 21.30	Zkoušky hromadných skladeb SYNOT TIP ARÉNA Praha a cvičné hřiště Slávie – Eden
	14.00	Vystoupení pěveckých sborů v Tyršově domě
	16.00	Pódiové pohybové skladby, vystoupení folklorních souborů Místo: areál Tyršova domu, Staroměstské náměstí, Eden – u Slávie
	16.00	Poprask na laguně – divadelní představení divadlo Rokoko
	19.00	Tetička z Radějova – divadelní představení, divadlo Rokoko
	19.00	Prodaná nevěsta – divadlo ABC
3. července 2012	8.00 – 13.00	Zkoušky hromadných skladeb
	16.00	Pódiové pohybové skladby, vystoupení folklorních souborů Místo: areál Tyršova domu, Staroměstské náměstí, Eden – u Slávie
4. července 2012	8.00	Projížděčka I. programu hromadných skladeb
	12.30 – 19.30	Zkoušky hromadných skladeb II. programu
	21.00	Generálka I. programu hromadných skladeb
	16.00	Pódiové pohybové skladby, vystoupení folklorních souborů Místo: areál Tyršova domu, Staroměstské náměstí, Eden – u Slávie
5. července 2012	8.00	Projížděčka II. programu hromadných skladeb
	14.00	Generálka II. programu hromadných skladeb
	21.00	I. program hromadných skladeb
6. července 2012	14.00	II. program hromadných skladeb a slavnostní zakončení sletu
	18.00	Společenské setkání účastníků na závěr XV. všesokolského sletu s kulturním programem v Tyršově domě
7. července 2012		odjezd účastníků

Poznámka: V současné době ještě není definitivně rozhodnuto o pořadí sportovního programu sletu Sokol Gala (uskuteční by se 3. července) a o místě konání případných loutkových představení.

Změna programu vyhrazena.

Další plánované akce ke 150. výročí založení Sokola

**Výbor Sokola Vídeň III/XI zve všechny své členy na
řádnou VALNOU HROMADU,
která se bude konat
v sobotu 21. dubna 2012 v 15:00 hodin
ve Slovanské besedě, Drachengasse 3, 1010 Wien.
Po volbě nového výboru následuje přátelská zábava.**

OHLÉDNUTÍ

Sv. Mikuláš u žactva Sokola Vídeň XVI/XVIII

V pondělí 5. prosince 2011 nedočkávě vyhlížely děti obou skupin, jak těch nejmenších, tak i těch větších, příchod sv. Mikuláše. Na konci cvičební hodiny rodičů s dětmi a před začátkem cvičení mladšího žactva mohly děti sv. Mikuláše konečně přivítat. Když vstoupil majestátně do tělocvičny, zazářila očka dětí a jejich hlásky rázem utichly.

S napětím poslouchaly jeho slova pochvaly i nabádání k poslušnosti. Děti pak uctily sv. Mikuláše připravenými výstupy. Ty nejmenší tanečkem na známé písně, ty větší děti básničkami. A vystřídal se skutečně všechny a byly odměněny potleskem sv. Mikuláše i přítomných rodinných příslušníků. Na závěr obdržely od sv. Mikuláše balíčky s dobrotami. Poté se rozloučily se sv. Mikulášem. Po skončení nadílky následovala cvičební hodina mladšího žactva. Děti rozjařené návštěvou sv. Mikuláše však očekávaly také čerta, neboť ony se ho přece nebojí, jak většina z nich ujišťovala. A tak místo rozcvičky se skutečně vřít do tělocvičny čert neboli ten „sokolský čertík“, jak jsme museli těm nejmladším vysvětlit. Čert se svou metličkou děti pořádně prohnal po tělocvičně, což bylo tentokrát místo honičky. A čert, jak se rychle objevil, tak po hodné chvíli zase rychle zmizel. Samozřejmě cvičební hodina měla poněkud jiný ráz a velmi brzy uběhla. Děti patřičně vydováděné a uspokojené odcházely domů plné vzrušujících dojmů.

Nazdar!

Mb

Veselá hodina u žactva Sokola Vídeň XVI/XVIII

Ani se nechce věřit, že děti po tak bujném maškarním plesu nebyly vůbec unavené. Do pondělní cvičební hodiny přišly rozzářené, plné dojmů z nedělního odpoledne a zvědavé, co je očekává v tom zvláštním cvičení. Sokolovna ve Steingasse opět ožila a děti se mohly dostatečně vydovádět. Během hodiny si vyzkoušely své síly s různými náčinými a zahrály si s pestrým padákem. Děkujeme sestře Danuše, že pro děti jako každý rok vypůjčila na maškarní ples i tuto zábavnou cvičební hodinu pro ně tak oblíbené atrakce. Po zakončení cvičení dostaly děti maličkost na zub.

Nazdar!

Mb

Dětský maškarní ples

Tělocvična Sokola Vídeň XVI/XVIII uvítala v neděli 19. února 2012 – den po úspěšném plesu dospělých – také tu nejmladší generaci. Tak jako předtím v sobotu se pestře vyzdobená sokolovna zaplnila do posledního místečka, tentokrát dětmi v doprovodu rodičů i prarodičů. Jako každým rokem nebyli návštěvníci zklamáni, neboť připravené hry sestrou náčelní Dr. Danuškou Frey-Maternovou za podpory ostatních vedoucích splnily všechna očekávání. Děti si při nich mohly přijít na své. I dospělí byli do poutavých her zapojeni.

Bratr náčelník Standa Šterba uváděl ve svém skvostném oblečení všechny akce tohoto dětského odpoledne.

Vyvrcholením plesu a velkým překvapením pro děti byla návštěva Asterixe a Obelixe. Děkujeme bratru Mirkovi Kubálkovi s jeho Aničkou, kteří si nelenili a po probdělé noci na plese dospělých se opět oblékli do svých kostýmů, aby udělali dětem radost. A ta byla jistě veliká a zpestřila celý program. O hudební doprovod se opět ochotně staral bratr župní starosta Dr. Tomáš Frey-Materna. Nechyběla také každoroční tombola připravená sestrami vedoucími

Mag. Ilonou Mühlbergerovou a Helčou Fárovou. Při vydávání cen velmi pomáhaly vnučky sestry Fárové.

Děkujeme sestřím a bratrům, kteří se postarali o bufet. Vřelý dík maminkám a babičkám za bohaté příspěvky jak do bufetu, tak i do tomboly. Děkujeme všem za veškerou pomoc při přípravě i úklidu sokolovny, neboť ochotných rukou bylo víc než zapotřebí. Výsledkem jejich snah byl opět velmi vydařený dětský ples. Děkujeme také všem hostům a těšíme se na jejich návštěvu v příštím roce.

Nazdar!

Mb

Hodonínské dny ve fotografii

Jubileum

Hokejový útočník Jaromír Jágr slavil 15. února čtyřicetiny. V současnosti kladenský odchovanec a patriot užívá v barvách Philadelphie Flyers návrat do zámořské NHL, kam přišel po třech letech strávených v ruském Omsku. Nezapomíná však ani na kladenský hokej. Už proto, že je od loňska majitelem tamního klubu. A to Jaromír Jágr starší, otec jednoho z nejlepších českých hokejistů všech dob, chtěl mít ze syna stavaře!

Jaromír Jágr má na svém kontě prakticky všechny cenné trofeje, co v hokeji existují. Hráč s číslem 68 na dresu, historicky nejlepší Evropan v NHL, získal v devadesátých letech s Pittsburghem Penguins dvě vítězství ve Stanley Cupu. V barvách Washington Capitals a New York Ran-

gers později sbíral individuální trofeje. Mistr světa z let 2005 a 2010 je desetinásobným vítězem ankety Zlatá hokejka. V roce 2010 Jaromír Jágra ocenil také český prezident, který mu udělil medaili Za zásluhy. K Jágrovým největším úspěchům patří triumf na „Turnaji století“ na olympiádě v Naganu (1998).

Zářivou kariéru v NHL zahájil Jaromír Jágr v osmnácti letech. Tehdy ho ani nenapadlo, že bude hrát hokej na špičkové úrovni ještě ve čtyřiceti letech.

Americké noviny o Jaromíru Jágrovi s odkazem na jeho tempo při tréninku a nasazení při zápasech opakovaně píší, že je vzorem pro mladší spoluhráče.

Smrt fotbalového manažera

Českou sportovní veřejností v první polovině letošního února doslova otřásl náhlý úmrtí místopředsedy představenstva jednoho z nejslavnějších fotbalových klubů v zemi, Sparty Praha. Teprve třiatřicetiletý Lukáš Příbyl byl nalezen mrtev ve své kanceláři v Praze na Letné. Původně se spekulovalo o možnosti cizího zavinění, následná pitva však odhalila, že se o vraždu nejedná. Lékaři s ohledem na povinnost zachovávat tajemství skutečnou příčinu smrti neoznámili, ale neoficiálně se hovoří buď o náhlém srdečním kolapsu či mrtvici, nebo o následcích zranění na lyžích, které populární novinář a fotbalový činovník krátce předtím utrpěl a zanedbal. Za nejpravděpodobnější považuje většina médií teorii, že se u L. Příbyla projevila skrytá srdeční vada, která nebyla včas diagnostikována.

Lukáš Příbyl patřil k nejpůvodnějším osobnostem v českém fotbalu. Začínal jako sportovní novinář v České televizi, do povědomí veřejnosti se však dostal především jako jeden z lidí, kteří pomohli vzkřísit slávu týmu pražských Bohemians. Ještě předtím, v letech 2005-2007, však působil jako člen představenstva a mluvčí AC Sparta Praha. Pak ale nastoupil do týmu svého srdce, tedy do „Bohemky“, přesněji řečeno do týmu Bohemians 1905 financovaného fanoušky Bohemians, kteří se odmítli smířit s likvidací tradičního týmu a přesunem názvu na dosavadní FC Střížkov. Mladý manažer se do záchrany týmu pustil se vši vehemencí, zároveň se však zapletl do komplikovaného soudního sporu, který se týkal přestupu Jana Morávka z týmu Bohemians do Schalke 04 za situace, kdy byl na Bohemians vyhlášen konkurz. Přestože jakoukoliv vinu popíral, byl za poškozování věřitele v insolvenčním řízení odsouzen k podmíněnému trestu a k osmiletému zákazu působení v představenstvech společností. Jen den před Příbylovou smrtí však Pražský městský soud rozsudek zrušil a vrátil obvodnímu soudu k novému projednání. Je tedy jednoznačné, že L. Příbyl neměl v dané situaci žádný důvod pro sebevraždu. Navíc se před rokem stal otcem a na novou roli byl náležitě pyšný. Přestože se v říjnu 2010 vrátil do Sparty a stal se druhým nejmocnějším mužem klubu, stále byl silně identifikován s Bohemians 1905, jehož fanoušci jsou proslulí svou věrností klubu.

Po Příbylově smrti tak došlo k paradoxní situaci, že černými pásky na rukávech při utkání uctili místopředsedu fotbalové Sparty Praha hráči jednoho z městských rivalů Sparty – Bohemians 1905. Svíčky na jeho paměť pak plány nejenom před stadionem v Praze na Letné, který patří Spartě, ale také před slavným vršovickým „Dolíčkem“. Ten je vnímán jako centrum Bohemians 1905, přestože na něm již několik let tento tým nemůže hrát. Právě Lukáš Příbyl

patřil mezi ty, kteří se stále zasazovali o opětovné spojení legendárního fotbalového stánku se „zelenobílými“ Bohemians 1905. (MaFr)

Smrt slavného fotbalisty

Na samém počátku letošního února se dozvěděli fotbaloví fanoušci smutnou zprávu, že ve věku pouhých čtyřašedesáti let zemřel v bratislavském onkologickém ústavu vynikající slovenský fotbalový středopolař Ladislav Kuna. Jeho kariéra byla spojena především s mužstvem Spartaku Trnava, v jehož dresu hrál plných šestnáct let (1964-1980). Celkem odehrál v československé první lize 424 utkání, během nichž vsítil 86 gólů a jen relativně málo mu tedy chybělo k postupu do elitního klubu ligových kanonýrů. Vrchol zažil pravděpodobně v roce 1969, kdy získal titul československého Fotbalisty roku a zároveň se se Spartakem Trnava probojoval až do semifinále Poháru mistrů evropských zemí, tedy předchůdce dnešní Ligy mistrů. V domácí odvetě proti slavnému Ajaxu Amsterodam dokonce vsítil dvě branky. Méně se však Kunovi dařilo v reprezentaci, kde

Ladislav Kuna (1969)

odehrál 47 utkání a zaznamenal celkem devět branek. Přesto významně pomohl československému družstvu k postupu na mistrovství světa v roce 1970 v Mexiku. Tam však československý tým zcela propadl a sám Kuna vzpomínal, že mu ze šampionátu zbyla akorát hořká pachutí a dres proslulého brazilského útočníka Pelého, který si s ním vyměnil při utkání ve skupině. I ten však před několika lety slovenský hráč nabídl k prodeji v anglické aukční síni Sotheby's.

Po ukončení aktivní fotbalové kariéry v Československu odešel na tři roky do Rakouska do týmu Admira Wacker Mödling, za nějž sehrál ještě devadesát zápasů a vsítil šest gólů. Na sklonku osmdesátých let se vrátil do Spartaku Trnava jako trenér. V této roli se mu však příliš nedařilo a v sezóně 1989-1990 slovenský tým na jeden rok sestoupil dokonce do druhé ligy. Na přelomu tisíciletí ještě trénoval mužstvo DAC Rimavská Sobota, ale ani s ním nezaznamenal výraznější úspěch. Později se vrátil ještě do svého osudového týmu, tentokrát však v roli prezidenta a předsedy představenstva. V této funkci působil pak až do své předčasné smrti. (MaFr)

Poprad a Slovan Bratislava v KHL?

Světová hokejová špička, plné stadiony a peníze přetékající pokladna. O tom si většina slovenských prvoligových klubů stále musí pouze nechat zdát, a to ty nejdivočejší a nejrůzovější sny. Ne tak však HC Lev Poprad a HC Slovan Bratislava, kteří se od nové sezóny pravděpodobně objeví v druhé největší a nejvýznamnější hokejové soutěži světa – Kontinentální hokejové lize (KHL). Tu zatím nejvýznamněji zastupují celky ruské (19), jedním účastníkem se může pochlubit také Lotyšsko, Ukrajina a Bělorusko. A právě k této (východo)evropské smetánce by se nyní tyto dva slovenské kluby měly připojit. Popradský celek by se přitom musel stěhovat do pražské Sazka Areny, v níž dosud působí Slavia Praha. To klub z hlavního města Slovenska by problém mít neměl. „Myslím, že to je jediná záchrana pro Bratislavu a pro náš hokej. Hrát stále jen extraligu nemá smysl. Majitelé jen vyhazují peníze a na hokej chodí stále méně lidí. Nepřítáhl je ani jeden z nejhezčích stadionů v Evropě,“ konstatoval slovenský internacionál Jozef Golonka. „Extraliga by tím ztratila, ovšem na druhou stranu se ptám, jaký má význam soutěž, která diváky nepřítáhne

ani na play off?“ ptal se stříbrný medailista z olympiády v Grenoblu. (amk)

Straka již po deseti kolech skončil ve Slavii

Pouhých deset ligových zápasů vydržel František Straka u kormidla fotbalové Slavie Praha. Bývalý hráč i trenér konkurenční Sparty, jenž se během svého působení na Letné o svém – nyní již bývalém – zaměstnavateli nikdy příliš lichořivě nezmiňoval, zmizel ze sešivané lavičky snad ještě nenadáleji, než když na ni v říjnu minulého roku usedl. „Jsem si moc dobře vědom toho, jak je pro klub i hráče důležitá podpora a přízeň fanoušků. Proto už nadále nechci hráče a své spolupracovníky vystavovat negativním emocím a projevům, které doprovázejí každý zápas Slavie a které jsou mířeny výhradně na moji osobu. Cítím, jak moc to hráče herně i psychicky svazuje,“ uvedl Straka v prohlášení na klubovém webu. Podporu a přízeň fanoušků vršovického klubu si opravdu vydobýt nedokázal; kromě jeho spartanské minulosti totiž i jinak liberálnější fanouškům vadila předváděná hra a neuspokojivé výsledky; mužstvo na třibodový zisk čeká již od začátku listopadu. Nebylo se tak čemu divit, že se pokřiky ve stylu „Strako, táhni na Spartu“ či „Straka ven“ násobily exponenciální řadou. Volání červeno-bílých ultras nakonec kouč vyslyšel a ze své pozice odstoupil. Svou příležitost tak v ligovém zápase s Jabloncem dostal teprve šestatřicetiletý Martin Poustka, dosavadní asistent Františka Straky. A červeno-bílé příznivce si získal hned svým prvním prohlášením: „Je to splnění mého snu, jako velký fanoušek Slavie jsem dostal příležitost připravit mužstvo. Budu trénovat klub, kterému přeju.“

I přesto by vedení pražského celku před nadcházející sezónou rádo získalo do svého týmu renomovaného trenéra, jenž by klub dovedl zpět do vysněných a vytyčených evropských pohárů. Generální manažer Miroslav Platil již oslovil Vítězslava Lavičku, jemuž v létě končí smlouva v australském Sydney; zkušený manažer ale nabídku sešivaných odmítl. Jedním z důvodů byla i jeho spartanská minulost... (amk)

Slováci by rádi Vrbu, Plzeň ho však nepustí

Tři roky stačily trenéru Pavlu Vrbovi, aby z podprůměrného českého klubu vybudoval mužstvo – na české poměry – špičkové, které se neztratí ani na mezinárodní scéně. Viktoria Plzeň v uplynulém roce získala svůj první titul a české barvy úspěšně hájila i v renomované Lize mistrů a Evropské lize. Není se tak čemu divit, že zájemci kolem dříve nepříliš známého Vrby krouží jako supi vyhlížeující snadnou kořist. O tu se ale v případě osmačtyřicetiletého kouče podle všeho nejedná, o čemž se kromě pražské Slavie a polské Wisly Krakow nyní přesvědčil i Slovenský fotbalový svaz. A to i přesto, že se pro Slovensko ze začátku vše vyvíjelo nadějně. Svou roli mohlo sehrát i drastické zvýšení platu až na 400 000 korun měsíčně. „Pavel Vrba má zájem o funkci reprezentačního trenéra Slovenska,“ tvrdil šéf slovenského fotbalu Ján Kováčik. „Ještě jsem nic nepodepsal, ale nabídku řeším,“ opáčil na konci února samotný kouč. Slovenský fotbal tak sice pomalu zatínal drápy do plzeňského trenéra, sám pro sebe si ho ale nakonec uzurpovat nedokázal. Celý transfer se totiž zasekl na stále ještě přes rok platné smlouvě u západočeského týmu. „Po zvážení všech aspektů jsme se Pavla Vrba rozhodli neuvolnit, trenér tak dodrží platný kontrakt s Viktorií Plzeň,“ prohlásil generální manažer klubu Adolf Šádek. Fanoušci Plzně si tak, prozatím, mohou oddechnout. (amk)

Sokolská župa rakouská
1010 Wien, Drachengasse 35
www.sokol-wien.com
E-mail: sokol@sokol-wien.at
Starosta:
Dr. Thomas FREY-MATERNA
E-mail: materna@aon.at
Čestný starosta:
Dipl. Ing. Jiří NOVÁČEK
E-mail: novacek.wien@aon.at
Tel./fax: ++43 1 604 87 04

Sokol informuje
Jako tělovýchovný spolek s dlouholetou tradicí Vám Sokol nabízí sportovní hodiny vedené školenými vedoucími s velkou praktickou zkušeností.

Přijďte se podívat,
srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé
Sokolské župy rakouské

Informace:
s. Marie PÍBLOVÁ, tel. 330 97 87
s. Irena FLORIÁNOVÁ,
tel. 0650/90 194 90
Sokolský adresář:
www.sokol-wien.com

Česká obec sokolská
Tyršův dům – Újezd 450,
118 01 Praha 1
Tel.: ++420 257 007 111
Fax: ++420 257 320 580
www.sokol.eu

Sokol Vídeň XX
Helena Rybáková
tel. 01/332 46 10

Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme
každé pondělí
16:30 – 17:30

Bližší informace:
Mag. I. MÜHLBERGEROVÁ
tel.: 480 49 14

Župní družstvo volejbalu (vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86)
23, Anton-Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	19:30 – 21:00	odbíjená (muži)
---------	---------------	-----------------

Župní trénink ve stolním tenise (info přes den: Pavel Vlček, tel. 01/86 99 297)
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Středa	19:00 – 21:00	stolní tenis
--------	---------------	--------------

Župní zdravotní cvičení
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Úterý	16:00 – 17:30	ženy a muži
-------	---------------	-------------

Sokol Vídeň I/V
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Úterý	19:30 –	rekreační volejbal
-------	---------	--------------------

Sokol Vídeň II
2, Blumauergasse 2 – tělocvična veřejné hlavní školy

Pondělí	18:00 – 21:00	muži
---------	---------------	------

Sokol Vídeň III/XI

Info (volejbal): N. Stěrbová, tel. 0650/967 80 80, e-mail: K.Sterba@gmx.at
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Čtvrtek	19:00 – 21:00	gymnastika (ženy a muži)
---------	---------------	--------------------------

Sokol Vídeň X

Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 15:00. Hosté vítáni.

Info: Werner Kallin, tel. 0699/19 68 20 53, e-mail: sokol-10@chello.at

10, Angeligasse 21 – sokolovna (tel. a záznamník: 01/600 20 20)

Úterý	17:00 – 18:00	tanečky pro malé děti Sokol X
	18:00 – 19:00	showdance Sokol X
	19:00 – 20:00	aerobic Sokol X
	20:00 – 22:00	fotbal Sokol X
Středa	18:00 – 22:00	Volejbal Sokol III (18:00-20:00, 20:00-22:00)
Čtvrtek	09:00 – 10:30	jóga Sokol X
Pátek	15:30 – 19:00	SVS (dorostenci, Sokol V U-17)
	19:00 – 21:00	SVS (Sokol V)

Sokolská jednota Tyrš XII/XV

Info: jar.hovorka@gmx.at, tel. 0699/12 68 12 46

Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.

Pondělí	19:30 – 21:00	míčové hry (muži)
Čtvrtek	17:30 – 18:45	základní sport, gymnastika (žactvo 3-14 let)
	19:30 – 20:30	kondiční a posilovací cvičení na hudbu (ženy + muži)

Sokol Vídeň XVI/XVIII

17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Pondělí	16:30 – 17:30	cvičení rodičů s dětmi
	17:30 – 18:30	cvičení žactva
	19:00 – 21:00	trénink oddílu stolního tenisu
Středa	17:00 – 19:00	trénink oddílu stolního tenisu
Čtvrtek	19:30 – 21:00	cvičení žen
Pátek	18:00 – 19:15	cvičení žactva a stolní tenis
	20:00 – 22:00	cvičení mužů

Sokol Vídeň XXI (Info: karl.brousek@bmukk.gv.at)

21, Roda-Roda-Gasse 7

Úterý	18:00 – 21:00	gymnastika, míčové hry (ženy + muži)
-------	---------------	--------------------------------------

Hildegard Burjan

Velká rakúska žena vyhlášená za blahoslavenú vo Viedni 29. januára 2012

Priznám sa, že uctievanie svätých nie je od určitej doby moja silná stránka. Každá doba, každý národ, každá spoločnosť, každé náboženstvo má svoje veľké a vzácne osobnosti. Píšu sa o nich knihy, točia filmy, dávajú sa za vzor iným. Právom. Ich život, ich myšlienky, ich obete sú večné a ani zub času na ich veľkosti neubral. Katolícka cirkev, v snahe čo najviac si priblížiť a nechať sa inšpirovať takými ľuďmi, zaviedla už pred mnohými storočiami procesy svätorečenia. A práve to je ten fakt, s ktorým sa nedokážem stotožniť, lebo nikto iný podobnú úctu voči svojim významným spolučlenom tak ako katolícka cirkev nezaviedol. Akoby tí, čo boli vyhlásení za svätých, boli naozaj čosi výnimočné a vzácne. Či snáď nie je v takomto spôsobe uctievania osobností čosi pohanské? Či nebol veľkou osobnosťou Maháthma Gándhí, alebo Martin Luther King, či Václav Havel? Pripisovať iným absolútnu veľkosť za to, že vo svojom živote dali na prvé miesto Boha, je síce veľmi duchovné a veľmi katolícke, ale či tí ľudia, ktorí rešpektovali právo, slobodu človeka, život podľa pravdy a lásky – všetko vlastnosti, ktoré pripisujeme Bohu – neboli rovnako bohabojní, čestní a zapálení za dobro až do takej miery, že ich to stálo život?

Beriem s rezervou každé nové svätorečenie či blahorečenie – predstupeň svätorečenia. S ohľadom na toľké iné veľké a vzácne osobnosti z radov nekatolíkov beriem s rezervou i blahorečenie Hildegard Burjan (1883-1933). Mám však veľký rešpekt k tomu, ako žila a čo svojim životom zanechala iným generáciám. Chcem si ju vážiť a tešiť sa z toho, aká bola. A to sa dá zhrnúť do týchto faktov:

Narodila sa v Görlitz na Neisse, neskôr sa presťahovala do Viedne. Vyštudovala najskôr filozofiu s doktorským titulom v Zürichu, kde sa zoznámila i so svojim budúcim manželom Alexandrom Burjanom z Maďarska. Po tomto štúdiu absolvovala ďalšie na katedre sociálnych vied v Berlíne. Angažovala sa v sociálne-politickej oblasti, predovšetkým v boji za práva žien a práva chudobných, ktorí sa z rôznych dôvodov ocitli na okraji spoločnosti. Ako prvej žene – Rakúšanke sa jej podarilo v roku 1919 vstúpiť, rok po rozpade monarchie, do parlamentu ako poslankyni sociálnodemokratickej strany. Vidiac biedu a chaos po rozpade rakúsko-uhorskej monarchie, hlavne však po skončení I. svetovej vojny, založila v októbri roku 1919 rehoľnú spoločnosť Caritas Socialis, ktorej „matkou“, ale i predstavenou bola až do svojej smrti v roku 1933. Vyrastala bez zvláštnej návaznosti na náboženské úkony v liberálnej židovskej rodine. Po ťažkej, životunebezpečnej chorobe, z ktorej sa akoby zázrakom uzdravila počas štúdia v Berlíne, konvertovala v roku 1909 ku katolíckej viere. Povolanie jej manžela, industriálneho podnikateľa Alexandra, ju priviedlo ku spoločnému životu do Viedne. Po ťažkej chorobe jej lekári predpovedali neplodnosť. Napriek tomu sa jej narodili tri zdravé deti. Keď zomierala v roku 1933, začínal pomaly zúriť rakúsky fašizmus. Jej manžel, podobne ako ona pôvodom žid, zo strachu pred prenasledovaním, tak ako to v tej dobe spravili tisíce židov, utiekol pár rokov po jej smrti do Brazílie. Zomrel v roku 1973.

Hildegard Burjan by sa dala označiť ako vzor pre ženy 21. storočia. Profesorka Ingeborg Schödl, vicepostulárka procesu blahorečenia, o nej napísala: „Hildegard je príkladom toho, že kresťania majú povinnosť vystúpiť nielen proti nespravodlivým štruktúram, ale sa zároveň i zapojiť do politického diania. »Politická angažovanosť je neoddeliteľne spojená s praktickým kresťanstvom« – citát Hildegard Burjan. Zodpovednosť za ľudí sa stala pre ňu motívom pre politickú, ale i náboženskú aktivitu. Tak ako mnoho žien dnes žila vtedy i Hildegard v napätosti medzi rodinou a politicko-sociálnou činnosťou. Silu pre túto činnosť čerpala zo svojej viery.“

Rehoľná predstavená sestier Caritas Socialis Maria Judith Tappeiner o Hildegard v súvislosti s blahorečením napísala: „Hildegard nie je len ukazovateľom cesty pre dnešné sestry zo spoločnosti Caritas Socialis. Hildegard je príkladom i pre ľudí v cirkvi a spoločnosti, lebo inšpiruje k odvahe. Jej život bol poznačený mnohorakými nápäťami: medzi politikou a cirkvou, medzi manželstvom, rodinou a založením rehoľnej spoločnosti, medzi povinnosťami dobre situovanej meštiackej rodiny a službou tým najubohejším, medzi jej obyčajnou vierou a odvážnym vystupovaním ako žena v cirkvi, čo bolo v tej dobe omnoho ťažšie ako dnes. Činná, inovatívna a odvážna – tak by sa dala nazvať cesta, na ktorú sa vtedy vydala Hildegard.“ Počas blahorečenia vo viedenskej katedrále zdôraznil kardinál Schönborn, okrem iného, že svätosť je oveľa viac než len sociálno-charitatívna či kultúrno-vzdelávacia činnosť. „Existuje mnoho úžasných ľudí. Sociálne angažovaných. Príkladní manželia a rodičia. Ľudia, ktorých možno obdivovať za to, ako svedomito vykonávajú svoju prácu. Ľudia, ktorí sú politicky úprimní a charakterovo vzpriamení a čistí. Je mnoho dobrých kresťanov a vierohodných veriacich. A takýchto kvalitných ľudí je okolo nás oveľa viac, než si myslíme a než o nich píšu noviny. V našej krajine žije mnoho obdivuhodných, priamych a poctivých ľudí. Zaslúžia si našu vďaku. To „navyše“, to „viac“, čím sa Hildegard odlišuje od iných, kvalitných ľudí, pozostáva v jej vnútornom zdroji. Je to oheň, ktorým zapáľuje, sila, dynamika, ktorá vyvíera z najhlbšieho vnútra a premieňa život navonok, radikalizuje vieru, je to ničím neochabujúci a neoblomný impulz infikujúci iných do podobného spôsobu konania.“

Dnes sú sestry Caritas Socialis činné hlavne v týchto troch typoch profesionálnej služby: služby starým ľuďom, služby ľuďom postihnutých chorobou Alzheimer a služby ľuďom trpiacich na sklerózu multiplex. Pracujú v hospicioch, detských jasliach, domovoch pre deti, azylových domoch pre matky s deťmi, v sociálnom poradenstve, navštevujú chorých a postihnutých na oddeleniach nemocníc či v domácej opatere. Okrem Rakúska sú činné tiež v Nemecku, Južnom Tyrolsku, Maďarsku a Brazílii.

Ak by sa Vám zdal tento text príliš dlhý, stačí si zapamätať zo života Hildegard Burjan aspoň túto jednu jej charakteristiku: nerobila rozdiely medzi činnosťou v politike – v spoločnosti – a v cirkvi. Išlo jej o dobro človeka a za týmto účelom neváhala byť političkou, angažovanou občiankou, matkou troch detí a manželkou, ale i rehoľnou predstavenou. Kiež nás v tomto inšpiruje i v dnešnej dobe, tak roztrieštenej na všetkých úrovniach: v štáte – v cirkvi – ale i v rodine.

Peter Žaloudek, Viedeň, február 2012

Rožmitálští andělé

Cestoval jsem vlakem do Rožmitálu pod Třemšínem ve středozápadních Čechách, bylo to ve čtvrtek 26. ledna 2012. Z Franz-Josef-Bahnhof ve Vídni jsem vyrazil vlakem v 7:25 hodin ráno, s plánovaným příjezdem do Rožmitálu v 15:53 hod. Cesta z Vídně je to daleká, a já jsem ji vážil proto, že jsem tam měl mít v 18 hodin večer přednášku. Nebýt té přednášky, kterou jsem si potřeboval ještě projít v mysli, únavy a několika dalších „maličkostí“, vydal bych se tam autem, což by bylo rychlejší, ale z již uvedených důvodů a kvůli riziku zavátých silnic druhé či třetí třídy mimo dálnici – je přece jen zima – jsem se rozhodl cestovat vlakem, abych se zbytečně nevyčerpával.

Z cesty po železnici se však vyklubalo jedno velké dobrodružství, jaké jsem už dávno nezažil. Místo plánovaných čtyř přestupů jich nakonec bylo na trati sedm, zapříčiněných třemi nečekanými výlukami. První plánovaný přestup měl být v Českých Velenicích, druhý v Českých Budějovicích, třetí ve Strakonících a čtvrtý v Březnici. Neplánovaný výstup z vlaku se konal ještě na rakouském území v městečku Gmünd, další na trati mezi Velenicemi a Budějovicemi a poslední někde mezi Budějovicemi a Strakonícemi. Všude čekaly přistavené autobusy, které nás cestující převezly do dalších obcí na trati, kde jsme opět přisedli do vlaku.

Ani přes tuto patálii jsem neztrácel dobrou náladu a užíval si český humor: průvodčí byly tak milé, že kvůli mně telefonovaly dispečerům a prosily je o zdržení dalšího spoje, abych jej pro zpoždění předcházejícího stihl. Před posledním přestupem se kromě průvodčí do případu vmísily ještě dvě další strany: organizátoři akce, kteří rovněž volali dispečerovi ČD v obavě, zda dorazím na přednášku včas, a přítel Vladimír, který na mě čekal v Strakonících, abychom jeli dál spolu. Upozornil jsem ho mobilem, že můj vlak bude mít zpoždění, a poprosil jsem, jestli by v případě velké časové ztráty mohl přijet na nádraží autem, abychom to do Rožmitálu stihli.

Na strakonickém nádraží ke mně Vladimír přiběhl a povídá: „Pojď rychle, vlak na tebe čeká.“ Byl jsem už jediný, kdo ještě dál přestupoval do motoráku místní lokálky. Strojvedoucí, který vyhlížel z okénka, si vydechl a povídá: „No ještě štěstí, že jste tady, už jsem chtěl odjet.“ Zabouchli jsme dveře a vtom slyším Vladimíra: „Jé, já jsem si zapomněl koupit lístek!“ Do poslední chvíle totiž netušil, jestli budeme pokračovat vlakem, nebo jeho autem. A už se hrnul z vlaku, aby si jej zakoupil v nádražní pokladně. Neslyšel, jak za ním křičím, že si jízdenku koupí ve vlaku, že už přece odjíždíme, a zmizel ve staniční budově. Dveře

vagonu se elektronicky zavřely, vlak se pohnul. Rozběhl jsem se k strojvůdcově kabině a zabušil na ni. Otevřel mi a já křičím: „Prosím vás, pane, zastavte, ten pán, co na mě čekal, si šel koupit lístek.“ Úplně se vyjevil: „Ježíš Maria, vy jste se snad oba zbláznili – tak já už mám dlouhý zpoždění kvůli vám, a vy se tady ještě proměnádujete kvůli posranému lístku, kterej jste už dávno měli mít.“ Ale přece jenom zastavil.

Vladimír přiběhl, vagon plný lidí si vydechl a dokonce jsme se zasmáli, a já, třebaže od té doby už uplynulo několik dní, se tomu usmívám dodnes...

Do Rožmitálu jsme dorazili včas, přednáška i následné debaty dopadly dobře. Mimochodem – šlo o velmi háklivé téma rakouských a německých reformních hnutí v církvi, demokratizace církve a většího zapojení laiků do její činnosti. Během celého dlouhého večera se ozývaly živé reakce, především překvapení až úžas nad tím, jaká je skutečnost a na jakém základě vůbec reformní hnutí vznikla. Jako by se lidem náhle otevřely oči. Ze strohých, polopravdivých až lživých informací, jaké o reformních hnutích oficiálně šíří církevní média v Čechách i na Slovensku, měli dosud úplně zkreslený a pravdě neodpovídající obraz. Zřejmě byla i jejich ochota připojit se k *Výzvě ke svéprávnosti (Aufruf zur Mündigkeit)*; jako by účastníci besedy pochopili, že už jsou konečně i oni dospělí, zralí, svéprávní, a že i oni mají právo, ba co víc – potřebu připojit se k mottu: V církvi jsme všichni bratři a sestry, není mezi námi rozdílů a po staletí uměle konstruované modely hierarchie, oddělené od reality života laiků, už musí jednou provždy skončit.

Vnímal jsem tu nesmírně krásnou, živou a otevřenou atmosféru. Nebyla to marná cesta. O dva dny později jsem si – už zase doma – přečetl e-mail, ve kterém mi čeští organizátoři píšou, že atmosféra při mém vystoupení předčila všechny dosavadní akce, jaké kdy uspořádali, a že se dá srovnat snad jen s pádem komunismu v roce 1989, kdy lidé v nadšené radosti oslavovali nabytou svobodu.

Bible, hlavně Starý zákon, je plná obrazů o andělech či jiných bytostech, které nám jsou dány, aby nás doprovázely, aby nás ochraňovaly, aby nám pomáhaly. Pro lidi 21. století, příliš racionální a technicky zaměřené, však představují spíše už jen postavy z pohádek. Ale já vím svoje. To, co jsem zažil při své klopotné cestě do Rožmitálu za tím, o čem tam bylo potřebné hovořit a co bylo tak skvěle přijato, je pro mě osobně důkazem, že mě toho dne doprovázeli andělé. Někomu velmi záleželo na tom, abych tam byl...

Peter Žaloudek

Akademický spolek ve Vídni
zve všechny své členky a členy, kolegyně a kolegy na

řádnou valnou hromadu,

která se uskuteční

v pondělí 26. března 2012 v 18:00 hod.

v Slovanské besedě, 1010 Wien, Drachengasse 3

Jindřich LION odešel...

Dne 25. února 2012 zemřel po dlouhé nemoci pan Jindřich Lion, česko-rakouský korespondent, novinář, fejetonista, autor, jeden ze zakladatelů Kulturního klubu Čechů a Slováků a čestný člen výboru a jeho dlouholetý poradce. Pravidelně přispíval svými fejetony a dalšími články do časopisu Kulturního klubu. Se svými návrhy se nezištně podílel na programové orientaci Kulturního klubu v oblasti kultury, politiky.

Jindřich Lion pocházel z Prahy, kde se narodil 18. 3. 1922. Po maturitě na gymnáziu nemohl dále studovat, neboť Němci vysoké školy zavřeli. Počátkem války se rodině podařilo vycestovat z Československa. Ke své budoucí profesi novináře se Jindřich Lion dostal v československém neválečném oddíle v Persii, kde přispíval do časopisu *Čechoslovák*, vydávaného Československou armádou v Anglii. Po válce byl vyslán jako tlumočnický do Jeruzaléma, kde se seznámil se svojí budoucí ženou Hannah. Po návratu do Prahy začal pracovat nejdříve v redakci *Mladé fronty*, od roku 1950 pak v deníku *Svobodné slovo*. V roce 1967 ho tato redakce vyslala jako svého dopisovatele do Vídně, kam přijel s manželkou a dvěma syny. Po srpnu 1968 se rozhodl nevrátit se zpět. Pracoval v redakci *Kurieru*, v ORF, pod cizím jménem psal pro měsíčník *ÓMTC*. Fejetony, reportáže a rozhovory, které mapují jeho výjezdy do svobodného světa z totalitního Československa, kam byl tehdy vyslán redakcí *Svobodného slova*, vydal později knižně pod názvem *Setkání – rozhovory s význačnými osobnostmi*. Ve své druhé knize *S humorem na suchary*, doplněnou ilustracemi Jiřího Wintera-Nepřakty, nabídl čtenářům dvacet pět humorných fejetonů, plných úsměvných příhod, mj. také z vídeňského prostředí. I když se, jak říkal, necítil Rakušanem, byl Rakousku vděčný za to, že mu umožnilo žít jako svobodnému člověku ve svobodném světě. Díky němu měl dva domovy – Vídeň a Prahu, či obráceně.

Všem těm, kdo ho znali a poznali, bude chybět.

Výbor a redakce Klubu

dejší studium, a tak se vyučila kloboučnicí. Pak poznala svého prvního manžela, pana Thuna z karlovarských porcelánek. Na podnět manžela začala pracovat v Řádu maltézských rytířů jako pečovatelka v nemocnicích. V dobách komunistického Československa se podílela na různých pomocných akcích, hlavně zajišťování medikamentů přes spojence a přítele kardinála Tomáška.

Je aktivní členkou Řádu maltézských rytířů, zakladatelkou charitativní organizace Servo pro podporu sociálně slabých dětí, postižených a starých lidí v Praze na Barrandově.

U dominikánů v Jablonném v Podještědí v roce 1998 složila věčné sliby jako terciářka dominikánského řádu a přijala řádové jméno Zdislava.

Později po smrti prvního manžela se paní Zdislava podruhé vdala za pana Dr. Bertholda Waldsteina-Wartenberga z Třebíče. Vždy měla a dodnes má spoustu práce, že jí osobně času nezbývá, ale nestěžuje si.

„Když vychováváte čtyři děti, tak se koncentrujete na vybudování pěkného domova. Celý život jsem se snažila, aby rodina zůstala pohromadě a opravdu se mi to podařilo – jsme živá rodina, která drží při sobě. A děti ze mě udělaly, co dnes opravdu jsem!“

V roce 2006 jí bylo uděleno nejvyšší rakouské vyznamenání za budování maltézské pomoci v Rakousku. Stálá komise Senátu pro krajany ve spolupráci s Mezinárodním krajanským výborem Čechů v zahraničí jí propůjčila titul „Významná žena“, obdržela také papežský řád.

Bez její účinné pomoci bychom nemohli připravit a provést v takovém obsazení úspěšný projekt – uctění památky významné postavy československého exilu ve Vídni P. Dr. Josefa Novotného, ale především poprvé prezentovat tuto osobnost v pravdivém světle. Den jeho nedožitého 80. narozenin (17. 10.) připomněla zádušní mše v Karlskirche, vzpomínková konference a duchovní koncert v pátek 21. 10. 2011.

Přejeme této milé, laskavé a nesmírně temperamentní dámě neutuchající energii, neochvějnou víru, aby se nikdy nemusela vzdát svých ideálů, a hlavně pevné zdraví. Potřebujeme Vás!

Výbor a redakce Klubu

Pan Jindřich Lion s manželkou Hanou na divadelním přestavení v divadelním sále české školy, 2006

Jubilantka hraběnka Daisy Waldstein-Wartenberg

Paní Daisy Zdislava Waldstein je již od svého dětství člověk velice kosmopolitní. Narodila se 8. dubna 1927 v Londýně v rodině diplomata. V Rokytnici na Moravě trávila svoje dětství, na které s radostí vzpomíná. Po válce se s rodinou odstěhovala do Vídně, kde složila maturitu. Plány na studování tlumočnickví překazily vysoké náklady na teh-

Vážení čtenáři a čtenářky,

do redakce došlo několik stížností, že jsme v patřičné velikosti neotiskli pozdravné dopisy pana arcibiskupa pražského Mons. D. Duky OP. Napravujeme to, ale z nedostatku místa otiskujeme pouze ten nejdůležitější.

V Praze dne 20. října 2011

Vážení přítomní, sestry a bratři v Kristu, drazí přátelé ...,

dovolte mi, abych Vás pozdravil od pražské katedrály sv. Víta, která je úzce spojena s Vámi. Zdravím Vás jménem svých předchůdců na stolci sv. Vojtěcha, kdy od obnovení pražského arcibiskupství, kdy se stal arcibiskupem Antonín Brus z Mohelnice, Váš biskup a velmistr Řádku křížovníků s červenou hvězdou až po arcibiskupa kardinála Bedřicha z Waldsteina, poskytoval tento Řád, v jehož nádherném barokním chrámu vzpomínáte významného člena Řádu křížovníků P. Dr. Josefa Novotného, oporu pražskému arcibiskupovi a Církvi v Čechách.

Vzpomínáte nedožitých 80. narozenin zmíněného P. Novotného v 800. výročí narození sv. Anežky České, zakladatelky Řádu křížovníků. Je opravdu krásné, že jeho životní úsilí a práce jakoby vyrůstala z iniciativy a inspirace této velké světice, jejíž přímluva napomohla návratu svobody do naší vlasti. Láska k Bohu, Církvi, k národu a především k potřebným, v té době především našim exulantům, jsou květy osobního a duchovního života kněze Josefa Novotného.

Chtěl bych těmito slovy poděkovat nejen jemu, ale také Vám všem, kteří jste byli jeho oporou a pomocníky v tomto velkém díle. Především bych chtěl vzpomenout zesnulého pana hraběte Bertolda Waldsteina, představeného Maltéžského řádu. Můj dík také patří podpoře vídeňského arcibiskupství, které zajišťuje duchovní správu českých věřících v hlavním městě Rakouska a pokračuje tak v tradici, kdy Vídeň byla hlavním městem monarchie, která byla společným domovem mnoha zemí střední Evropy. Můj dík patří též současnému arcibiskupovi, příteli a spolubratru kardinálu Christofovi Schönbornovi OP.

Spojen s vámi v modlitbě s vděčností za vše vykonané modlím se za spásu duše zesnulého kněze P. Dr. Josefa Novotného,

Váš v Kristu

Vzpomínková konference
při příležitosti nedožitých 80. narozenin
P. Dr. Josefa Novotného OCr.
VÍDEŇ

+ Dominik Duka OP
arcibiskup pražský

Krátké ohlédnutí

Na konci minulého roku představil v Českém centru DI **Radovan Dršata** svou novou knihu humorných příběhů *Modré patky*. Pořad se uskutečnil v rámci kulatého stolu „Úspěšní Čecho-Rakušané – moderní integrace“. Pořad moderoval a ukázky z knihy četl pražský herec Jiří Brož.

Foto Kamila Dršatová

Radovan Dršata

Jedna ze severanek byla obzvláště hezká. Kromě typických vlasů měla i nádherné modré oči, hebkou pleť, podmanivý úsměv, sličné tělo, úzký pas.

Tomu všemu naprosto nepřehlédnutelně dominovala její klenutá ěadra.

Toužebně jsem doufal, ale neodvážil se činu. Zdálo se však, že nebesa vyslyšela moje touhy. Norka se na mě více a více usmívala a jednoho horkého letního dne mě na zahradě ve stínu stromu sama oslovila:

„Můžu se tě na něco zeptat?“

„Samozřejmě,“ zalapal jsem po dechu a pokoušel se tvářit vyrovnaně.

„Víš, přemýšlím už několik dnů o jedné věci.“

„A o jaké?“ špitnul jsem.

„Chtěla bych vědět, jestli je v Praze možné zůstat déle.“

„Jako třeba o týden déle?“

„Ne, chtěla bych zůstat o hodně déle,“ řekla a hluboce se mi podívala do očí. Stála ode mě asi metr. Dech se mi téměř zastavil. Její upřený pohled vydával za svazky knih.

Hleděl jsem na ni a cítil tlukot svého srdce. Báł jsem se, že se červenám, že na mě vidí, jak jsem v rozpacích i v roztoužení. Cítil jsem, že se mi otevírají vrátka do sedmého nebe naplnění tužeb. Nabral jsem dech a pro jistotu jsem se zeptal.

„Jak dlouho bys chtěla zůstat?“

„Tak dlouho, dokud v Norsku nebude socialismus!“

5. 12. 2011 se konalo v Českém centru ve spolupráci s Alte Schmiede a Braumüller Verlag Česko-německé čtení. Byl představen román *Femme fatale* (který byl v letošním roce přeložen do němčiny) brněnského spisovatele **Jiřího Kratochvila**. Pořad moderoval Ronald Pohl (*Der Standard*), diskuse a překladu se ujala Dr. Christa Rothmeier.

K neznámějším dílům velkého brněnského autora Jiřího Kratochvila (*1940), kterému bylo v sedmdesátých a osmdesátých letech zakázáno publikovat, a díla tak zveřejňoval v samizdatových a exilových periodikách, patří *Uprostřed noci zpěv / Inmitten der Nacht Gesang* – román (1989/1992 – něm. 1996), *Hotel Avion* – román (1995) a *Siamský příběh / Siamesische Geschichte* (1996); v němčině naposledy vyšla díla *Das Versprechen des Architekten (Slib. Rekviem na padesátá léta, 2009)* a *Brünner Erzählungen (Brněnské povídky, 2010)*.

Jiří Kratochvil: *Femme fatale*, překlad: Julia Hansen-Löve a Christa Rothmeier, Braumüller, 2011.

Další informace na: www.alte-schmiede.at,
www.braumueller.at

6. 12. 2011 přestavil v Českém centru česko-rakouský autor **Milan Ráček** svůj další právě vycházející román, za přítomnosti Johanna Winklera (knihovna Univerzity Vídně) a Nadji Rösner (Edition Roesner, nakladatelka).

Právě vydaná kniha *Heilige Nächte – Weihnachtsgeschichten, die man gerne verheimlicht hätte / Štědré večery – Vánoční příběhy, které by raději měly zůstat utajeny* je chápána jako pokračování řady dvojjazyčných textů edice Roesner a současně doplňková kniha k *Hochzeiten / Vznesené okamžiky* (Edition Roesner 2009), tentokrát se ale jedná o vánoční příběhy. Sociálně-politická, historická a psychologická témata zpracovává autor ohleduplně, avšak s notnou dávkou humoru.

Další informace: www.edition-roesner.at.

12. 1. 2012 bylo České centrum ve Vídni iniciátorem večera věnovaného osudům politických vězňů, kteří byli v padesátých letech minulého století odsouzeni k práci v uranových dolech na Jáchymovsku. Podnětem tohoto večera bylo vydání románu **Josefa Haslingera Jáchymov** (Fischer Verlag 2011, české vydání je v přípravě), jehož pozadím jsou smutná padesátá léta v Československu. Autor se ohlíží za osudem slavného hokejového brankáře Bohumila Modrého, který byl nespravedlivě odsouzen k patnácti letům vězení a zemřel na následky uranového záření v jáchymovském dole. (*Redakční poznámka: S tragickým osudem Bohumila Modrého nás na stránkách KLUBU seznámil již před několika lety ve svém článku Jindřich Lion.*) Kulatý stůl proběhl za přítomnosti Josefa Haslingera (rakouský spisovatel), Karla Kukala (pamětník Jáchymova) a Tomáše Boušky (politický vězeň.cz). Moderace se ujala historička a režisérka zabývající se především osudem rakouských mužů i žen vězňů v komunistických lágrech Anita Lackenberger (Gulag-Frauen.at). Byla mj. iniciátorkou česko-rakouského projektu Rakouské a české ženy jako oběti komunistických totalitních režimů (<http://www.gulag-frauen.at>), jehož rakouská premiéra se konala v květnu 2011 v Českém centru Vídně.

17. ledna 2012 na základě iniciativy Kulturního klubu věnovalo České centrum ve Vídni večer známému českému básníkovi, prozaikovi, diplomatovi a politikovi Jiřímu Grušovi. O jeho životě i díle promluvil spisovatel Pavel Kohout a syn Václav Gruša.

Václav Gruša a Pavel Kohout - Fifi pozdrav do nebe

Foto:ČcV

Vernisáž výstavy Emma Srncová: Obrazy a litografie

2. února 2012 se na Velvyslanectví ČR ve Vídni uskutečnila vernisáž výstavy *Emma Srncová: Obrazy a litografie*. Akce, kterou navštívilo asi osmdesát zájemců z řad diplomatického sboru a české krajanské komunity, se konala za účasti samotné umělkyně. Obrazy a litografie Emmy Srncové (*1942), jedné z nejpopulárnějších českých představitelk naivního umění, jsou ve Vídni k vidění vůbec poprvé.

Dlouholetá herečka Černého divadla Jiřího Srnce objevila svou vášeň pro výtvarné umění teprve v pozdějším věku. Profesionálně se této činnosti začala věnovat až po roce 1980, a to velmi úspěšně. Svědčí o tom mnohé výstavy v ČR i v zahraničí, mj. v Belgii, Portugalsku, Německu, Švýcarsku a Itálii. Ve svém úvodním slově připomněla Emma Srncová svůj zvláštní vztah k městu Vídni, kde se během divadelního turné v roce 1963 narodila její dcera Lucie.

O hudební doprovod se postaral mladý česko-rakouský houslista Tomáš Novák. Na závěr akce se ve spolupráci s CzechTourismem konala ochutnávka vín moravského vinařství Gala.

(ZÚ)
Fotografie: ZÚ

Emma Srncová (*22. 8. 1942, Praha) je česká výtvarnice. Narodila se 22. 8. 1942 jako Emma Macenauerová. Ve čtrnácti letech nastoupila na gymnázium v Karlových Varech. Po roce se vrátila do Prahy, kde gymnázium dostudovala. Ve druhém ročníku začala navštěvovat kurz pro manekýny a už v šestnácti letech absolvovala svůj první zahraniční zájezd do Vídně. Po maturitě se živila jako fotomodelka nebo točila reklamy a jezdila na módní přehlídky. Když předváděla v Kyjevě na Ukrajině, seznámila se tam s českým Černým divadlem Jiřího Srnce, které zrovna vypsal konkurs na nové členy. V roce 1960 nastoupila do Černé-

ho divadla Jiřího Srnce jako herečka a zůstala zde dvacet let. Malovat začala až v Černém divadle pod vlivem svých kolegů výtvarníků.

„Po dlouholetém spolužití s výtvarníky různého ražení, po zhlédnutí galerií od španělského Prada přes pařížský Louvre po Muzeum moderního umění v New Yorku a po scetování celé Itálie, která vlastně je jednou velkou galerií, jsem i já, výtvarným vzděláním nepoznamenaná, získala nejen vztah k umění, ale i pocit potřeby něco ze svých vjemů sdělit potomstvu.“

Později spolupracovala na divadelních výpravách, dělala kulisy, malovala oponu a vytvořila celou výpravu k *Modré pohádce* v Bratislavě.

„Když se dnes dívám na svoje první plátna, obdivuji především to, s jakou drzostí jsem je dělala. U jedněch z prvních Hradčan jsem namalovala Vltavu jako velkou vlnitou fialovou plochu. Vzpomínám si na režisérku Chytilovou, jak se mě ptala, co myslím tím »fialovým voraništům«?“

Profesionálně začala malovat až po rozvodu s Jiřím Srnecem v roce 1960. Nechala se zaregistrovat u Fondu výtvarných umělců v oboru hračka a loutka. Vystavovala už na mnoha místech světa, např. v SRN, Velké Británii, Španělsku, Monaku, Švýcarsku, Portugalsku.

„V každém případě jsem vděčná osudu za to, že mi dal možnost zalézat do světa svých obrázků, když mi bylo smutno, ale i veselo. Tenhle koníček mi pomohl v době, která pro mě byla dost složitá, a kdy se z mého »hobby« stalo mé povolání. Nyní, po letech, si musím svoji naivitu občas hlídat, ale jestli moje obrázky dávají radost lidem kolem, je to přesně to, proč ráda maluji.“

Černý Petr

Retrospektivu filmů významného českého a světového režiséra Miloše Formana u příležitosti jeho osmdesátých narozenin byla zahájena 13. února 2012 ředitelem Českého centra ve Vídni, ing. Martinem Kraflm, který diváky krátce a zasvěceně seznámil s osobou a tvorbou Miloše Formana, dále s doprovodným programem k této události. Poté byl promítnut Formanův první celovečerní film *Černý Petr*, natočený roku 1963 podle stejnojmenné povídky Jaroslava Papouška.

Jaroslav Papoušek poskytl povídku Miloši Formanovi jako předlohu, děj povídky se původně odehrával těsně po válce. Scénáristé Papoušek a Forman děj přenesli do současnosti roku 1963 a hlavního hrdinu Petra umístili do samoobsluhy. Film, který autenticky zobrazuje hledání mladých lidí i generační odcizení, v podtextu odhaluje pokleslost poměrů poznačených provinčností a fráзовitostí. Kresba života malého českého člověka v jeho uzavřeném světě, film o dvojí morálce (Petr nastoupí do samoobsluhy jako prodáváč, aby se od vedoucího dozvěděl, že jeho hlavní úlohou bude hlídat zákazníky). Pronikavá psychologická a sociologická generační studie skládá mozaiku drobných, zdánlivě bezvýznamných událostí v životě šestnáctiletého učně, to vše s komediálním nadhledem a porozuměním pro svět otců i synů té doby. Šťastnou volbou se ukázalo obsazení některých rolí talentovanými neherci, pro jejichž vyhledávání měl schopnosti zvláště Formanův spolupracovník a kamarád z dětství Ivan Passer. Například pro roli Petrova otce objevil kolínského kapelníka dechové

hudby Jana Vostrčila. Film je mj. i podmalován hudbou Jiřího Šlitra: píseň *Život je pes* (text Jiří Suchý) zpívá Pavel Sedláček. K úspěchu filmu přispěl i kameraman Jiří Němeček. Ve filmu hrají Ladislav Jakim (učeň Petr Vaněk), Jan Vostrčil (Petrův otec), Pavla Martínková (Pavla Vrbová), Vladimír Pucholt (zednický učeň Čenda Semerád), Pavel Sedláček (zpěvák Sako), František Kosina (vedoucí samoobsluhy) ad.

Černý Petr získal k překvapení svého tvůrce hlavní cenu na Mezinárodním filmovém festivalu v Locarnu (za Formanem tehdy zůstali režiséři zvukných jmen Michelangelo Antonioni a Jean-Luc Godard).

Formanův film *Černý Petr* úspěšně odolává zkoušce časem a dodnes si uchoval pro vnímavého diváka své kouzlo. Početní diváci kupodivu reagovali i na situace, které nutily spíše k zamyšlení, salvami smíchu. Je to snad možná pro někoho zdravějším vyrovnáním s minulostí – smích je zdravý – a je to i vyjádřením dnešního přijímání stylu života.

Někteří diváci se dotazovali, co se s některými protagonisty filmu dále stalo: Představitel titulní postavy Ladislav Jakim se přes nesporné nadání nestal hercem z povolání, dostudoval a stal se právníkem. Vladimír Pucholt, ve filmu jako zedník Čenda, byl jedním z nejnadějnějších mladých českých herců, ale v roce 1967 odešel do Velké Británie, vystudoval medicínu a stal se dětským lékařem v Kanadě. Jan Vostrčil (Petrův otec) si pak zahrál ještě v dalších filmech.

Festkonzert

Konzert na české ambasádě ve čtvrtek 23. 2. 2012 při příležitosti uvedení ing. Martina Krafla do funkce nového ředitele Českého centra ve Vídni byl více než zdařilým počinem. Mladí interpreti večera – Eben Trio – Terezie Fialová – klavír, Roman Patočka – housle, Markéta Kubínová Vrbková – violoncello svými výkony potvrdili to, co jejich pověst předcházelo – vysokou uměleckou úroveň. Bude-li nový ředitel Českého centra ing. Martin Krafl v této linii pokračovat a pravidelně představovat rakouskému publiku nejvýraznější interpretu vážné hudby z České republiky, bude to vítané obohacení programového zaměření Českého centra ve Vídni.

mb

Fotografie: ZÚ

Ředitel Českého centra ve Vídni ing. Martin Krafl, vyslankyně JUDr. Ivana Červenková, rada Velvyslanectví ČR v Rakousku

Ing. Martin Krafl, ředitel Českého centra ve Vídni

Eben Trio

Tomáš Netopil diriguje ve Vídni koncertantní provedení kantáty Svatební košile Antonína Dvořáka

27. dubna 2012 bude v divadle Theater an der Wien / Divadle na Vídeňce provedena koncertantně a v češtině dramatická kantáta Antonína Dvořáka *Svatební košile* (1885) s textem podle básně Karla Jaromíra Erbena. Pod taktovkou Tomáše Netopila se představí Pražská komorní filharmonie, založená roku 1994 z iniciativy dirigenta Jiřího Bělohávka, jeden z nejprestižnějších a nejmladších českých

orchestrů, a Pražský filharmonický sbor – špičkový profesionální sbor s osmdesátiletou tradicí a světovým renomé.

Zpěv: Mária Porubčinová – nevěsta, Ladislav Elgr – mrtvý ženich, Ivan Kusnjer – vyprávěč.

Tomáš Netopil studoval hru na housle na konzervatoři P. J. Vejvanovského v Kroměříži a dirigování na Akademii múzických umění v Praze. Dále ve studiích pokračoval na Královské akademii ve Stockholmu a na letní hudební škole v americkém Aspenu, kde v roce 2003 a 2004 získal hlavní cenu Americké dirigentské akademie. V roce 2002 zvítězil

na dirigentské soutěži Sira George Soltiho ve Frankfurtu nad Mohanem. Od roku 2009 je Tomáš Netopil šéfdirigentem orchestru Národního divadla v Praze. Na pozvání sira Simona Rattlea debutoval šestatřicetiletý dirigent minulou sezónu s Berlínskými filharmoniky, kde dirigoval Dvořákovu *Symfonii* č. 7, kterou také řídil na svém prvním koncertu s Philharmonia Orchestra v Londýně na začátku listopadu 2010. V minulé sezóně debutoval také v Opéra National de Paris s Janáčkovou operou *Káťa Kabanová* a v Sächsische Staatsoper Dresden v nové inscenaci *Rusalky* a *Salome*. Jako symfonický dirigent se představil u mnoha českých i zahraničních orchestrů. Jako operní dirigent vystupoval na festivalu v Salzburgu, Bavorské opeře v Mnichově a v dalších operních domech: Deutsche Oper Berlin, Teatro Carlo Felice Janov, Teatro San Carlo Neapol, Teatro Regio Torino, Teatro Comunale Bologna, Teatro La Fenice Benátky.

Mária Porubčinová je rodačkou z Povážské Bystrice. Její pěvecké počátky jsou spojeny s pěveckým sborem povážskobystrické ZUŠ, který vedla Mgr. Eva Žibrunová. Mária Porubčinová je absolventkou katolické konzervatoře a VŠMU v Bratislavě, je sólistkou SND v Bratislavě. Zúčastnila se mnohých mezinárodních soutěží, hostovala v Janáčkově opeře Brno, Štátnej opere Banská Bystrica, jako koncertní umělkyně se představila v České republice, v Polsku, Itálii, Rakousku, USA. Barvu jejího hlasu můžete slyšet nejen na renomovaných operních scénách, ale i v jejím rodišti, a to vždy 25. 12. v místním římsko-katolickém kostele.

Tenorista Ladislav Elgr je absolventem konzervatoře v Plzni, v letech 2000-2005 studoval na Hudební akademii

múzických umění Praha (HAMU) u Miloslava Podskalského a Naděždy Kniplové, následovalo soukromé studium – Sherman Lowe, Venice IT a od roku 2010 s ním pracuje Prof. Rotraud Hansmann, Universität für Musik und darstellende Kunst, Wien. Prošel jeviště nejednoho českého operního domu, od Ústí nad Labem přes Opavu až po Národní divadlo (Vašek v Průdkově *Prodané nevěstě* či hned několik rolí v Nekvasilových *Výletech páně Broučkovy*). Záhy se ale vydal za hranice, kde po zkušenostech například z německého Norimberku, Hamburku či italské Maceraty a benátského Teatro La Fenice přijal před dvěma lety angažmá ve vídeňské Volksoper. Tam se mimo jiné představil jako Tamino v *Kouzelné flétně*, Alfred v *Netopýrovi*, Nathanael a Spalazani z *Hoffmannových povídek* nebo Lysander v Brittenově *Snu noci svatojánské*. Kompozici náročného tenorového partu v Janáčkově *Glagolské mši* zpíval společně s Wiener Philharmoniker pod vedením dirigenta Pierra Bouleze v březnu minulého roku v Musikverein ve Vídni. Je spolumajitelem romantické alpské chalupy v blízkosti hory Schneeberg v Dolním Rakousku. Ladislav Elgr: „Každý výlet do přírody je pro mne další injekce osvěžující energie, kterou mohu poté krásně spalovat při své práci.“

Ivan Kusnjer – pěvec-barytonista, narozen 10. 11. 1951 v Rokycanech. Od počátku osmdesátých let 20. století patří Ivan Kusnjer k předním reprezentantům českého interpretačního umění v oboru komorního a operního zpěvu. Typickými znaky jeho výkonů jsou dokonalá, nesehlávající hlasová technika, sametová barva jeho barytonu, vytríbený cit pro dramatické situace i zralé herecké jevištní umění se smyslem pro osobitou charakteristiku hraných postav. K nejcennějším Kusnjerovým kreacím patří jeho podání písňového repertoáru, zejména díla Antonína Dvořáka a Gustava Mahlera.

Vystudoval Střední průmyslovou školu strojnickou v Plzni. Na AMU v Praze byl žákem Teodora Šubaře (1970-1975, MgA). Absolvoval rovněž studijní pobyt v Sieně (Accademia Chigiana), v Miláně (La Scala) a v Římě (Santa Cecilia) v Itálii. Od roku 1977 působil postupně na operních scénách ve Státním divadle v Ostravě (1976-1980), ve Státním divadle v Brně (1980-1981) a v Národním divadle v Praze (od roku 1982). Vytvořil mnoho významných operních rolí v dílech domácích i světových autorů.

Kusnjerovy výkony byly oceněny v několika pěveckých soutěžích doma i za hranicemi. V roce 2000 mu město Jihlava udělilo Cenu Gustava Mahlera.

S bohatým repertoárem hostoval na mnohých operních scénách, např. v milánské La Scale, v newyorské Carnegie Hall, v Opera Comique a v Théâtre du Chatelet v Paříži, ve vídeňské a berlínské Státní opeře, v Islandské opeře v Reykjavíku a jinde.

Od roku 1988 je pedagogem pražské AMU. Společně s manželkou založil Ivan Kusnjer v roce 1998 nadaci Fatum na podporu rodin tragicky zahynulých hudebních umělců.

Pražská komorní filharmonie vystupuje mimo jiné v předních světových sálech, pravidelně je zvána na mezinárodní hudební festivaly a vystupuje se světoznámými dirigenty a sólisty. Za dobu své činnosti orchestr natočil přes šedesát kompaktních disků pro světová hudební vydavatelství. Mezi nejnovější alba Pražské komorní filharmonie patří živá nahrávka *Mé vlasti* Bedřicha Smetany ze zahajovacího koncertu festivalu Pražské jaro 2010.

Lurdy

Film rakúskej režisérky Jessicy Hausner
Rakúsko – Nemecko – Francúzsko, 2009
Hlavný hrdina: Sylvie Testud

Ako malý chlapec som čítal knihu od Franza Werfela: *Pieseň o Bernardette* – príbeh sv. Bernardette Soubirous (1844-1879) z pyrenejského mestečka Lurdy, ktorej sa zjavila Panna Mária. Od tej doby patrí sv. Bernardette medzi moje najobľúbenejšie svätice. Keď som neskôr emigroval a začal cestovať po svete, Lurdy boli jednou z prvých adries, ktoré som chcel navštíviť. Bol som tam mnohokrát, navštívil som všetky miesta spojené so životom sv. Bernardette, videl som staré i nové filmy, čítal som rôzne publikácie.

Lurdy sú jedným z cieľov, kam smerujú cesty miliónov katolíckych pútnikov z celého sveta. Sú totiž považované za jedno z mála miest, ktoré katolícka cirkev uznala hodným zjavenia Panny Márie, Matky Ježiša Krista, Matky Božej. Lurdy sú však zároveň i cieľom nespočetných zástupov chorých ľudí, ktorí už vyše 150 rokov cestujú zo všetkých končín zemegule práve sem, v nádeji, že budú zázračne uzdravení, lebo lekárska veda im nedokáže pomôcť. Snáď nikde inde na svete sa nekoncentruje také množstvo chorých ako práve tu.

O fenoméne tohto miesta bol nedávno nakrútený film v spolupráci rakúskych, nemeckých a francúzskych umelcov s jednoduchým názvom: *Lurdy*. Film sa oplatí vidieť. Odporúčam len jedno: než sa naň pôjdete pozrieť, vyprázdňte si hlavu. Zbavte sa všetkého toho, čo o tomto mieste viete. Choďte na film len s jedným úmyslom – nechať sa ovplyvniť tým, čo vám film chce povedať. Lebo ak v ňom budete hľadať zbožné tvrdenie, že Lurdy sú posvätným miestom – budete sklamaní. Ak v ňom budete hľadať zázračné miesto, kde sa naozaj dejú denne nevysvetliteľné uzdravenia – budete takisto sklamaní. Ak v ňom budete očakávať dokumentáciu o posvätnosti a kráse a hĺbke duchovna – nenájdete ju. Zo všetkého, čomu by ste chceli dať ako prívlastok vznešenosti „naj“ – vám vyjde priam surová, strohá a nepekná zmes krutosti, sebeckta a pokrytectva. Film pritom nechce toto miesto či dejinné fakty ani mytologizovať ani idealizovať a nechce ho ani znevažovať či znesväcovať. Zamýšľa sa nad fenoménom zázraku, masovej psychózy, religiozity na pozadí ľudského ega. Myslím si, že je to nesmierne zaujímavý film. Odkrýva totiž jemné, najjemnejšie zákutia ľudského ega – zákutia zbabelosti, pokrytectva, podlosti a všakovakých iných slabostí. Áno, i tieto vlastnosti patria k životu a každého jedného z nás nejakým spôsobom a do určitej miery ovplyvňujú. Veľkosť každého jedinca spočíva práve v tom, nakoľko dokáže všetky tie negatívne stránky svojho bytia brzdiť, kontrolovať a premieňať, lepšie povedané pretransformovať, na stránky pozitívne. Film hovorí zrozumiteľnou rečou o tom, ako v určitých momentoch života či situáciách vyvrú na povrch ľudského bytia, tak ako sa to deje, keď sa varí polievka či voda a na povrch sa dostávajú rôzne ingrediencie, určité vlastnosti či charakterové znaky. Ak je človek silnou bytosťou, schopnou a ochotnou reflektovať, čo sa pri vyvieraní dostalo na povrch – má šancu sa zmeniť – dochádza k zázraku – lebo celá jeho bytosť sa zrazu zmení a zmení sa i jeho vzťah k iným a tým následne i vzťah iných k nemu. Ak tak silnou bytosťou nie je, má však ochotu počúvať – všimne si postrehy ľudí v jeho blízkosti a ich reakcie ho privedú

takisto k zázraku – ku zmene myslenia a chovania. Tým, čo sa sami nad sebou nechcú zamýšľať a nedajú ani na rady či postrehy iných, tým sa pomôcť nedá – to sú tí, ktorí sú presvedčení o svojej dokonalosti, tí žiaden zázrak nepotrebujú.

Do Lúrd putujú chorí ľudia – veriaci i neveriaci – lebo všetci očakávajú, alebo aspoň dúfajú, v zázrak – vyliečenie – totálnu zmenu zo stavu ne-moci (nemohúcnosti a závislosti) do stavu moci – schopnosti byť samým sebou, byť zdravým. Medicína už zlyhala, tá už nemôže pomôcť – zostávajú teda Lurdy.

S podobným úmyslom sa tam vydáva Christine ochrnutá sklerózou multiplex. Je na vozíku, vôbec sa už nemôže hýbať, pri akejkolvek banálnej životnej situácii je odkázaná na pomoc zvonku. Je pridelená tak ako všetci ostatní chorí do jednej skupiny, o ktorú sa starajú sestry – dobrovoľníčky. Tí pacienti, ktorí sú na tom zdravotne lepšie, pomáhajú iným, ktorí sú odkázaní na pomoc – či už je to pri tlačení vozíka, pri krmení, pri toalete a podobne. Christine vidí nekonečné zástupy ľudí čakajúcich na uzdravenie. Vidí ich túžby, cíti však tiež ich zmätenosť, lebo mnohí z nich vlastne ani nevedia, prečo chcú byť zdraví, čo od života očakávajú. Túto ich zmätenosť do určitej miery zvyšuje i konanie kňaza, ktorý skupinu sprevádza. Služi pre nich omše, žehná ich, sponedá a pritom neustále opakuje, že Bohu záleží hlavne na uzdravení duše, nie tela. Christine, ale zďaleka nielen ona, chce byť zdravá. Chce byť milovanou ženou, túži po láske, po mužovi, po nehe, po plnosti života. Bez toho, že by čokoľvek mohla sama organizovať či meniť, je v prúde más tlačená nielen reálne – v skutočnosti – na vozíku – do situácií, v ktorých by ani nechcela byť, ale i v prenesenom zmysle – vo svete duchovnom, keď sa musí zúčastňovať modlitieb či ceremónií, ktoré jej nič nevravia. Je však v Lurdoch, a tak všetci ostatní chorí i ona je pod dozorom a opaterou kňaza a reholných sestier – je v tých „najlepších rukách“ – nemá na výber. Jedna z tých sestier – uštvaná a vybičovaná vlastnou prehnanou snahou po dokonalosti – jej však krátko pred tým, než sa nervovo zrúti, povie, že zdravie závisí len na nej, na Christine, a že ak bude chcieť byť zdravá, tak sa uzdraví, lebo Boh i Mária takúto snahu po zdraví ocenia tým, že jej dožičia zázrak. A tak jednej noci, z ničoho nič sa sama, vlastnou silou posadí na lôžku a zakrátko vstane z postele a začne chodiť. Stal sa zázrak. Celá jej skupina je z toho paf. Lekári sú prekvapení, i keď skeptickí, či to nie je len určitý fenomén masovej psychózy vyvolaný prostredím. Ale všetci to považujú za zázrak. Avšak len málokto z nich verí, že ten zázrak bude trvať večne. A málokto z nich má odvalu prekročiť ten svoj vlastný tieň nedôvery a zbabelosti a dopriať Christine z celého srdca toto ľudsky nevysvetliteľné a neuveriteľné uzdravenie. Radšej si jeden s druhým tipujú, ako dlho bude trvať toto zázračné uzdravenie. A do tejto svojej perverznej hry so skepsou chcú Christine za každú cenu vtiahnuť. Až tak, že jej začínajú vyčítať každú jej radosť z nového života, z každého jej nového objavu a úspechu a čakajú len, kedy bude tomu všetkému koniec. A keď Christine, stále ešte tak slabá, krehká a túžiaca po spoločenstve, lebo je sama, už nevládze a v momente, ktorý jej všetci najviac závidia – lebo práve tancuje s mužom, do ktorého sa zalúbila – v tom momente tej neznesiteľnej ťarchy závidia a zlomyseľnej škodoradostnosti zrazu spadne a už nedokáže vstať vlastnými silami – v tom momente cíti, že prehrala: lebo je sama proti celej skupine falošne zbož-

ných, pokryteckých ľudí, ktorí jej závidia, namiesto toho, aby sa s ňou tešili a vlastne si ani neprajú, aby bola zdravá. Z posledných síl sa postaví na nohy. Jedna z pacientok sa k nej ponáhla a tlačí pred sebou vozík, na ktorom Christine ešte donedávna sedela. Nepovie síce ani slovo, ale to, ako vytrvalo a plná vzdoru a opovrhovania pri nej vozíkom stojí, i keď jej Christine vraví, že ho nepotrebuje, v tej dlhej scéne ticha, trápneho mlčania a pod krutou paľbou zrakov očí celej skupiny, sa nakoniec zlomí. Po dlhej úmornej chvíli, po boji medzi ochotou žiť a rezignáciou, ktorú perfektne zachytí opatrná a všímavá kamera, sa Christine vzdáva – sadá do vozíka... Zázrak uzdravenia skončil.

Akokoľvek smutne končí tento film, akokoľvek je celý film smutný, lebo odkrýva priepasti ľudského charakteru, pokriveného falošnou zbožnosťou, je to film veľmi pravdivý. Je to film o človeku. O každom z nás. Je jedno, či sme veriaci, alebo nie, je jedno, čomu veríme. Ak nebudeme na prvom mieste ľuďmi, tak viera samotná či príslušnosť k akémukoľvek náboženstvu nás nezachráni. Ten skorumpovaný kňaz, ktorý tvrdil ľuďom, že Bohu záleží len na zmene nášho vnútra a až potom, ak bude chcieť, i na zmene nášho zdravotného stavu – ach, aký to len úbohý obraz o Bohu... Načo nás vôbec stvoril, dal nám telo, zmysly a schopnosť cítiť dobro, krásu a lásku, keď mu nezáleží na našom šťastí? Ten kňaz, ale nie boží, lež svoj, mal ale v niečom predsa len pravdu, i keď si toho nebol vedomý: zázraky sa dejú i napriek tomu, že ich nevidíme. Najväčším zázrakom je náš samotný život. Len ho treba zobrať do svojich rúk, zobrať ho vážne. Ak dokážeme brať život *sul serio*, na plno, so všetkým, čo prináša, príjemným i nepríjemným, stávame sa tak automaticky súčasťou toho nekonečného kolobehu a dynamiky, toho perpetuum mobile, ktorého začiatkom i koncom je Boh. Stávame sa tak božími synmi a dcérami – či to samo o sebe nestačí?

Lurdy – pre mnohých miesto sklamaní, stratenej nádeje, pre iných miesto milosti a poznania – film, ktorý stojí za to vidieť.

Peter Žaloudek, február 2012

Ďalší román Elfriede Jelinek v slovenčine

Spisovateľka Elfriede Jelinek patrí spomedzi rakúskych spisovateľiek k tým najkontroverznejším. V roku 1999 vyšiel prvý preklad jej diela – román *Milenka* v slovenčine. V roku 2012 sa dočkáme druhého prekladu jej diela v slovenčine. Bude ňou kniha s názvom *Zimná cesta* (*Winterreise*), ktorej originál vznikol v januári roku 2011.

V úvodnej kapitole virtuózne predstaví základné motívy diela, ktoré siahajú až ku hraniciam možného vnímania. Textúra a atmosféra celkom netradičného románu *Zimná cesta* vychádza z rovnomenného piesňového cyklu Franza Schuberta. Elfriede Jelinek v ňom využíva ako jednu z literárnych zvláštností aj vlastný hudobný výraz. Komentovanie a kritizovanie sociálnych problémov dnešnej spoločnosti, ktorými sú napríklad pornografia, rasizmus či ekonomické násilie, sú jedny z tém tohto románu. Séria podozrivých transakcií banky Rakúskeho odborového zväzu BAWAG, prípad Nataschy Kampusch sú taktiež v diele spomenuté. Autorka sa zaoberá aj témou vzťahov, starnutia, medziludských vzťahov a sexualitou.

Autorka žije momentálne vo Viedni a v Mníchove a je držiteľkou Nobelovej ceny za literatúru za rok 2004.

(MK)

Opožděný medailonek: Walter Kirchschräger

Meno Waltera Kirchschrägera je v Čechách i na Slovensku asi málo známe. Možno niekomu hovorí niečo meno Rudolf Kirchschräger (1915-2000), ktorý bol otcom Waltera a známym sa stal okrem iného i tým, že bol rakúskym prezidentom (1974-1986). Tí však, čo už čítali v tomto roku vydanú knihu *Zradené proroctvo* (vydalo ju vydavateľstvo Michala Vaška v Prešove), v ktorej má Walter Kirchschräger nádhernú kapitolu o obraze a praxe skrytej cirkvi na pozadí novozákonnej reлектúry, už asi vedia, kam to meno zaradiť. A možno už nepotrvá dlho a v Českom i v slovenskom jazyku vyjdú aspoň niektoré z jeho odborných teologických kníh, ktoré sa doposiaľ predávali len v západoeurópskych krajinách a ich jazykoch.

Na slávnosť narodenia Ježiša Krista, na Vianoce, vysielala rakúska televízia ORF 2 v relácii Feierabend (deň pracovného voľna) krátky medailón o Walterovi Kirchschrägerovi a jeho vianočnom poslanstve. Býva zvykom v tejto krajine, že sa pri príležitosti sviatkov vyjadrujú v médiách rakúski teológovia. Je to kresťansko-konzervatívna krajina, a i keď nie všetci navštevujú počas sviatkov kostoly, duchovno-kresťanským témam sa venuje hodne pozornosti a ľudia reagujú veľmi pozitívne. Waltera Kirchschrägera si veľmi vážim, preto som čakal na vysielanie s notesom a perom v ruke. Z relácie som si pripravil tieto poznámky.

Walter Kirchschräger sa narodil v roku 1947. Chcel sa stať kňazom, kardinál König (1905-2004) ho poslal na štúdiá do Ríma na Gregoriánsku univerzitu, odbor biblické vedy. Po štyroch rokoch štúdiá sa však zamiloval, oznámil to kardinálovi a z Ríma sa chcel vrátiť do Rakúska. Kardinál mu však odkázal, aby „naďalej zostal v Ríme, štúdium dokončil a pokojne sa oženil, lebo v budúcnosti bude cirkvi potrebovať čoraz viac vzdelaných laikov“. Štúdium dokončil, oženil sa, stal sa otcom štyroch detí a dnes už šiestich vnúčat. Na otázku redaktora, kto z ľudí mal v živote na neho najväčší vplyv, Walter Kirchschräger odpovedal: „Môj otec a kardinál König. Za najsilnejší moment zo života môjho otca, ktorý ma vtedy veľmi ovplyvnil a oduševnil, považujem august 1968. Bývali sme vtedy v Prahe, kde môj otec pôsobil ako rakúsky veľvyslanec. Keď nastala invázia vojsk Varšavskej zmluvy, hlavne Sovietskeho zväzu, prišlo žiadať víza do Rakúska viac než 5 000 ľudí. Otec všetkým víza dal. Pár hodín nato prišla správa z Viedne, že musí zastaviť udeľovanie víz, lebo Rakúsko si nemôže dovoliť prijímať toľkých utečencov. Otec okamžite odpovedal a snažil sa im vysvetliť, že to stopnúť nemôže, že v Prahe ide ľuďom o život a nikto nevie, ako celá okupácia skončí, nech si to ešte raz premyslia, v opačnom prípade, že odstúpi z postu rakúskeho veľvyslancu. Nastalo niekoľkohodinové čakanie, nikto z nás nevedel, aká odpoveď príde z Viedne, otec nás pripravoval na rezignáciu a návrat do Viedne. O 20:30 hod. prišla z Ministerstva zahraničia vo Viedni odpoveď, že môže poskytovať víza v neobmedzenom počte. To, čo potom nasledovalo, je už známe, do Rakúska a cez Rakúsko do celého sveta odišli vtedy desaťtisíce ľudí. Keď si dodnes spomeniem na to, čo sme vtedy v Prahe prežívali a ako nekompromisne bol môj otec odhodlaný konať, vždy ma zaleje pocit radosti a vďaka za to, ako sa vtedy môj otec zachoval.

Kardinál König ma inšpiroval na inej, duchovnej úrovni. Bol odborník na religionistiku, bol veľmi vzdelaný a hlavne mal rozhľad. Bola to charizmatická osobnosť, jeho veľkorysosť a otvorenosť pre nové idey ma fascinovali. Na začiatku II. vatikánskeho koncilu patrilo spolu s teológom Karлом Rahnerom (1904-1984), kardinálom Juliusom Döpfnerom (1913-1976) z Mníchova a kardinálom Josefom Fringsom (1887-1978) z Kolína nad Rýnom medzi najvýznamnejšie osobnosti, stali sa akýmijsi motorom reformných myšlienok. Boli to hlavne oni, ktorí prehodili tú najdôležitejšiu výhybku koncilu. Konciloví otcovia chceli začať tým starým známym spôsobom, poukazovaním na to, čo všetko je v cirkvi dobré a potrebné, čo treba za každú cenu zachovať. Títo traja však vystúpili s kritickými príspevkami a poukazom na to, že nadišiel najvyšší čas niečo zmeniť, oživiť, znovu naštartovať. *Aggiornamento* Jána XXIII. tak nielenže podporili, ale vyprovokovali celé koncilové zhromaždenie k tomu, aby začalo diskutovať otvorene a bez tultania skutočných problémov cirkvi, a o tom, kde je potrebné, aby sa cirkev zmenila...”

Až doposiaľ prebiehalo vysielanie v rakúskej televízii o Walterovi Kirchschrägerovi tak trochu akoby nenápadne, bežne, zdanlivo nič mimoriadne. Keď však začal hovoriť o koncile, zbystril som pozornosť. Kamera ho zachytila počas prednášok v Luzerne, kde pôsobí ako rektor teologickej fakulty, ako vysvetľuje študentom význam koncilu pre cirkev dnes, nielen v momente, keď sa koncil konal. Potom ho zachytila v jednom luzernskom kostole, kam pravidelne chodieval na bohoslužby, číta lekcie a máva kázne. V plne obsadenom kostole hovoril o význame II. vatikánskeho koncilu pre dnešnú dobu a o tom, ako duch tohto koncilu je čoraz viac potlačovaný vatikánskou kúriou. „Je to paradox: Na jednej strane sa síce pápež, vatikánska kúria i biskupi odvolávajú vo svojich dokumentoch na uznesenia II. vatikánskeho koncilu, v skutočnosti však, v praxi, nemajú najmenší záujem tieto uznesenia realizovať, lebo im chýba odvaha, resp. strach zo zmien im zväzuje ruky. Rímska kúria sa musí prispôsobiť celosvetovej cirkvi a nie naopak, ako to, žiaľ, funguje doteraz. A vy, biskupi, kam sa podela vaša odvaha? Prečo nenazývate veci pravým menom, prečo o skutočných problémoch v cirkvi mlčíte? A vôbec, kam sa podela biskupi, ktorí vystúpia na verejnosti a povedia nahlas to, čo si myslia, bez ohľadu na to, kto si čo myslí v Ríme? *Coraggio, coraggio* – odvahu, odvahu, biskupi! To, čo spravil kedysi Ján XXIII. Svojím *aggiornamento* to musíte dnes spraviť vy...”

Peter Žaloudek, Viedeň 25. decembra 2011

Dvorní rada Dr.h.c. Hans Maršálek zemřel

Ve věku 98 let zemřel ve Vídni vedoucí památníku a muzea bývalého koncentračního tábora Mauthausen a také jeho bývalý vězeň. Na jeho práci je založeno vše, co se dnes v památníku koncentračního tábora děje.

Hans Maršálek (19. 7. 1914, Vídeň – 9. 12. 2011) se narodil jako syn českých dělnických rodičů, matka služka, otec zedník, kteří přišli do Vídně za prací ze Šumavy. Navštěvoval českou školu a posléze se vyučil sazečem. Byl činný v Socialistické dělnické mládeži, od roku 1936 se zapojil do „Rote Hilfe“. Poté, co byl povolán v roce 1938 do

armády, utekl do Prahy, kde se připojil ke komunistickému odboji. V roce 1941 ho zatklo gestapo, byl převezzen do Vídně a v září 1942 následoval přesun do koncentračního tábora Mauthausen. Po několika týdnech se mu podařilo pracovat v táborové písařně a koncem května 1944 byl druhým zapisovatelem v táboře. Z pozice této funkce mohl, i když v nebezpečí vlastního života a v omezené míře, přidělovat nemocné a slabé vězně k jiným skupinám. Byl jednou z vedoucích sil politického odporu vězňů koncentračního tábora Mauthausen, organizoval sabotážní akty. Jemu a jeho organizaci se podařilo zajistit pro vězně např. lepší řešení zásobování a rozdělení potravin. Po osvobození v květnu 1945 pracoval Maršálek do roku 1963 jako speciální kriminální policista na ministerstvu vnitra, kde mimo jiné pomáhal při pátrání po nacistických funkciónářích. Od

roku 1964 až do svého odchodu do důchodu v roce 1976 byl vedoucím památníku a muzea v Mauthausenu.

Maršálek se výrazně podílel na založení Österreichische Lagergemeinschaft Mauthausen a Comité International de Mauthausen, v těchto organizacích byl až do své smrti předním funkcionářem, byl také čestným předsedou Spolkového svazu rakouských antifašistů, odbojářů a obětí fašismu (KZ-Verband/Vda).

Roku 2009 mu byl propůjčen univerzitou Johanna Keplera v Linci čestný doktorát sociálních a hospodářských věd. Napsal několik publikací, z nichž nejdůležitější je kniha *Geschichte des Konzentrationslagers Mauthausen*.

Odešel aktivní a angažovaný antifašista. Je na nás nést jeho odkaz dále. Čest jeho památce!

(Zpracováno z rakouského a českého tisku)

Třicet let žil ve Vídni

K výročí J. S. Machara (1864-1942)

18. srpna 1889 se narychlo konala svatba v Praze u sv. Jindřicha, prý už v šest hodin ráno, a Machar spěchal. Měl totiž problém se svou nastávající tchýní. Byl pouhým podporučkem bez naděje na kariéru. Ovšem když oznámil, že má zaměstnání ve Vídni, které mu zařídil dvorní rada prof. Eduard Albert, paní Karolina Marešová ustoupila. Za svědky na svatbě Machara a Hedviky Marešové byli bratři Wachsmannové (jeden z nich budoucí otec Jiřího Voskovce).

Ve Vídni nastoupil zaměstnání až v prosinci 1889 v Bodencreditanstalt, kde setrval do roku 1918, kdy se v dubnu vrátil na svou žádost opět do Čech. K 1. lednu 1919 byl penzionován. Ve Vídni bydlel povětšinou na periferiích, protože centrum se mu jevilo příliš nabubřelé. Od začátku roku 1893 byl Machar zaměstnán organizací oslav 100. výročí narození Jána Kollára. Slavnostním řečníkem byl i T. G. Masaryk, který zde poprvé veřejně formuloval svou českou otázku. Machar se od té doby stal Masarykovým přítelem a spolupracovníkem. Koncem roku 1900 byl jmenován čestným členem Českého spolku pro šíření lidové kultury ve Vídni. Přátelil se také s malířem Františkem Kupkou, který roku 1901 přijel za ním z Paříže do Vídně a předal mu několik secesních návrhů obálek pro druhé vydání jeho *Sonetů*. Při pohřbu své matky v Brandýse nad Labem roku 1902 Machar chyběl a poslal za sebe svého nejlepšího přítele T. G. Masaryka (přítomen byl i jeho patnáctiletý syn Jan Masaryk). Uprostřed světové války byl Machar zatčen. Záminkou byly jeho předválečné verše, které údajně ohrožovaly bojového ducha vojáků na frontách. Za pár měsíců Machara propustili pro nedostatek důkazů. Oslavilo se to v nové vile podnikatele Lemberga, postavené v roce 1915 dle projektu českého architekta Kötéry.

Po návratu z Vídně se aktivně zapojil do budování nové republiky. Byl poslancem Národního shromáždění, starostou Junáka, inspiroval výstavbu Štefánikovy hvězdárny na Petříně. Na nátlak prezidenta Masaryka se stal v roce 1919 generálním inspektorem československé armády a v této funkci byl tak jejím spoluvůdcem. Ale hlavně byl básníkem a představitel české moderny. Nadčasovost jeho básní se potvrdila i v době mnichovské zrady. V *Komenském* se píše: „Vojáci rozdělili sobě roucha a metalí los o suknicí

jeho...“ Macharovi zbývalo již jen málo sil, a proto si vypočetl vzpomínkami na dětství, když v únoru 1939 promluvil v československém rozhlase k zahájení cyklu *U nás doma*. Poslední hořké verše píše po německé okupaci.

„A člověk chodí po zahrádce,
je smutno, čas byl tuze zlý,
zde růže kvetly kdysi v řádce,
teď pahýly tu. Pomrzly.“

V červenci 1939 navštívil naposledy svůj rodný Kolín. Zemřel ve svém bytě 17. března 1942.

Jaroslav Formánek

Z. II. G. 3235/42.
Č. J.

TOTENSCHIN. - ÚMRTNÍ LIST.

der Hauptstadt Prag, Konstitutionsreferat — QUINQUAGESIMA
der Provinz Mähren, referat popisni — SUWANSCHOWSKY

bestätigt, dass sich in der bürgerlichen Sterbematr. Band XIX., Seite 69,
potvrzuje, že v občanské matrice úmrtí ve svazku: U na str.

Z. 273. folgende Eintragungen vorfinden:
pod č. j. — 273. — jest zapísáno:

Vor- und Zuname des Verstorbenen, Wohnort; Stand bzw. Abstammung; Heimatszuständigkeit:	Dr. Josef Svatoptuk Ma ch a r, Gen. Armeeinspektor i. R. und Schrift- steller, verheiratet mit Hedvika geb. Marešová, Prag-Streschowitz 690, ständlich nach Prestawitz, Bezirk Uradim.
Iméno a přímění zemřelého, bydliště; stav ex. pávod; domov. příslušnost:	Dr. Josef Svatoptuk Ma ch a r, gen. inspektor armády v. v. a spisovatel. ženat s Hedvikou rod. Marešovou, Prag-Štěpovice 690, příslušný do Prahy.
Sterbeort; Místo úmrtí:	Prag, XVIII. CN. 650. Prag, 690.
Sterbe-Tag, - Monat- und Jahr; Den, měsíc a rok úmrtí:	Einwärtendochter, zweiundzwanzig Jedenzieht und vierzigste des siobzehnten März v mactarém března 1942.
Geschlecht; Pohlaví:	manlich mužské
Religionsbekenntnis; Nábož. vyznání:	konfessionlos bez vyznání
Alter; Geburtsort und - Datum; Stáří, datum a místo narození:	Geburtsjahr 1864 in Kolín v. mact. v Kolíně Bezirk - okres
Krankheit, Todesursache und - Art; Nemoc, příčina a způsob smrti:	Angina pectoris
Ort und Tag der Beerdigung - Einäschung; Místo a datum pohřbu — kremace:	Krematorium der Hauptstadt Prag Krematorium hlav. města Prag am dne 20. 3. 1942.
Anmerkung: (Amtliche Zeugen bei der Beerdigung- Einäschung: Zahl des Einäschungsprotokolla). Poznámka: (Účastní svědkové pohřbu — kremace: čís. listu protokolu)	František Suchý Jar. Janda d. Krem. Nr. 41. krem. 40. 215

Drap- v. v. V. Prag-
Magistrats-Oberst. - v. v. mact. 1942.

Val. Für den Primator: - Ex. primátor:
Magistrats-Oberst. - v. v. mact. 1942.

Úmrtí list J. S. Machara

Ein imposantes Begräbnis

Gewohnt hatte der Wissenschaftler in der Rotunde, wo sich vor dem Südportal für die Leichenfeier viele hundert Menschen eingefunden hatten um ihm auf seiner letzten Fahrt das Ehrengelieit gegeben.

Und die war imposant: Den Leichenzug eröffneten zwei berittene Sicherheitswacheleute, dann kamen ein Herold zu Ross und zwei Laternenträger in altspanischer Tracht. Nach ihnen schritt in Achterreihen die Deputation der Tramwaybediensteten. Ihr folgten vier Blumenwagen, welche mit herrlichen Kränzen hochaufgetürmt waren. Nun kam der achtspännige Prunk-Gala-Leichenwagen. Links und rechts gingen Fackel- und Schildträger mit den Initialen des Toten, der Trauerwagen mit der Witve und den Trauergästen folgten dem Sarge, und nun schloss sich ihm eine hundertköpfige Menge an. Im Zuge befanden sich sämtliche Praterwirte und Deputationen aus der gesamten Monarchie.

Die Prozession zog durch die Praterstraße zur St. Johann Nepomuk-Kirche, wo der Leichnam in Anwesenheit weiterer offizieller Vertreter eingesegnet wurde. Die heftigen Schmerzensausbrüche der Gattin Holubs machten auf die zahlreich erschienenen Trauergäste einen erschütternden Eindruck. Danach ging es hinaus zum Zentralfriedhof, wo eine weitere Einsegnung erfolgte, sowie Ansprachen in deutscher und tschechischer Sprache.

Emil Holub wurde am 24. Februar 1902 auf dem Wiener Zentralfriedhof in einem Ehrengrab (Gruppe 14 A, Nummer 11) zur letzten Ruhe bestattet.

Das Grabmal des so früh dem Leben entrissenen Afrikaforscher Dr. Emil Holub hat wurde am 11. Juni 1904 feierlich enthüllt.

Geschaffen wurde es vom Grazer Bildhauer Richard Jakitsch (1872-1931). Seine Signatur befindet sich unterhalb der Weltkugel. Bei dieser zahlreich besuchten Zeremonie waren die Witve Holubs, Rosa, sowie ihre Familie, Bürgermeister Dr. Karl Lueger und zahlreiche andere offizielle Würdenträger anwesend. Dabei waren auch der kaiserliche Rat Artaria, die Malerin Professor Tina Blau und Holubs Arzt, der ihm in seiner schweren Krankheit treu zur Seite gestanden hatte.

Es wurden Reden gehalten, ein Quartett der Hofoper sang einen Chor, dann endete die Feier.

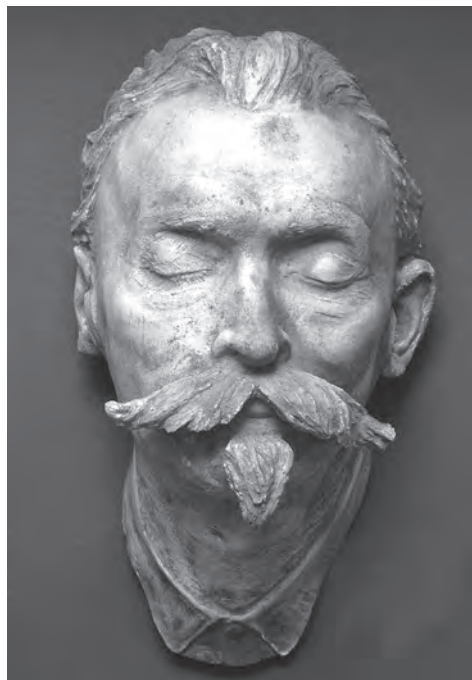
Splitternachlass Emil Holub

Vor zwanzig Jahren wurden Schriftstücke wie Briefe, Post- und Correspondenzkarten, ein Sammelalbum, Kopien von Korrespondenzen, Fotografien sowie Originalzeichnungen aus dem Nachlass von Emil Holub bzw. dem seiner Gattin Rosa, geb. Hoff (1865-1958), vorerst leihweise und später als Geschenk der Abteilung Archiv und Wissenschaftsgeschichte überlassen.

(Redakčně zkráceno a kombinováno z více zdrojů, hlavní pramen: Zentralfriedhof Wien)

Redakční poznámka:

Velice se omlouváme, ale nestačili jsme článek „Slavný pohřeb Dr. Emila Holuba“ přeložit do češtiny s výjimkou popisek k obrázkům.

Posmrtná maska dr. Emila Holuba

Pohřeb dr. Emila Holuba

Náhrobek dr. Emila Holuba na vídeňském hřbitově, jehož autorem je sochař Richard Jakitsch (sbírku na důstojný náhrobek inicioval císař František Josef II., který také jako první přispěl značnou částkou)

Irena Ráček: Erdwerke

EINE WOCHE KUNSTINFUSION
24. März bis 1. April 2012
Galerie »Alte Ordination«
3462 Absdorf, Bahnhofstraße 16

VERNISSAGE
Samstag, 24. März 2012, 19 Uhr

BEGRÜSSUNG
BM Franz Dam

EINFÜHRENDE WÖRTE
LA Marianne Lembacher

WEINPRÄSENTATION
Weinbau Ungersböck,
Sitzendorf a. d. Schmida

FINISSAGE
Sonntag, 1. April 2012, 17 Uhr
Mit einer Geburtstagsfeier der
Künstlerin (u. A. w. g.).

KONTAKT
Prof. Irena Ráček, Tel. 0676/725 44 26
Hannelore Pichler, Tel. 0664/637 33 72

Besichtigungen außerhalb der Termine
nach telefonischer Vereinbarung.

www.irena-racek.at

**Theater Brett Termine/Programm
März 2012**

Theater Brett, Münzwardeingasse 2, 1060 Wien
theaterbrett@gmx.at, www.theaterbrett.at
Tel. Vorbestellungen unter 0676/7345566

Do 15. 3. 2012	20:00 Uhr	<i>Lear am Brett und trotzdem Shakespeare</i>	Theater Brett Produktion	Monodrama
Fr 16. 3. 2012	20:00 Uhr	<i>Lear am Brett und trotzdem Shakespeare</i>	Theater Brett Produktion	Monodrama
Sa 17. 3. 2012	20:00 Uhr	<i>Lear am Brett und trotzdem Shakespeare</i>	Theater Brett Produktion	Monodrama
Mi 28. 3. 2012	20:30 Uhr	<i>Solo - a working process</i>	Gastspiel marco de ana	Tanztheater
Do 29. 3. 2012	20:30 Uhr	<i>Solo - a working process</i>	Gastspiel marco de ana	Tanztheater
Sa 31. 3. 2012	16:00 Uhr	<i>Az ibolya</i>	Gastspiel Bécsi SzínMűhely	EIN MAß Ungarisches Amateurtheater- festival
Sa 31. 3. 2012	19:00 Uhr	<i>Anyád!</i>	Gastspiel Homodram	EIN MAß Ungarisches Amateurtheater- festival

15., 16. und 17. 3. 2012 20:00 Uhr

Lear am Brett und trotzdem Shakespeare
Eigenproduktion
Es spielt: Ludvík Kavín

Regie: Andrea Buršová; Dramaturgie: Nika Brettschneider;
Licht Design: Andreas Zemann

28. und 29. 3. 2012 20:30 Uhr

SOLO - a working process

Gastspiel marco de ana

„...das Solo ist gewiss die größte Herausforderung, der sich ein Tänzer auf einer Bühne stellen kann. Es beschränkt das szenische Geschehen auf einen Austausch emotionaler Momente zwischen Publikum und Künstler ohne musikalische Begleitung und auf aufwendige technische Effekte verzichtend. Es ist der Drahtseilakt ohne Fangnetz, die ungeschminkte Darstellung der Bewegung und der Musikalität des Körpers in Beziehung zu sich selbst...“

marco de ana

31. 3. 2012 16:00 und 19:00 Uhr

EIN MAß (Magyar Amatőr Színházi Fesztivál – ungarisches Amateurschauspielfestival)

Am 30. und 31. März 2012 veranstaltet Bécs K.V. zusammen mit Collegium Hungaricum und Theater Brett zum zweiten Mal ein ungarisches Amateurschauspielfestival in Wien.

Das Festival wird zwar im kleinen Rahmen stattfinden, es wird jedoch umso abwechslungsreicher und internationaler. Aus der Slowakei sind zwei Gruppen eingeladen. Die Gruppe Gurigongo Symposium zeigt zum dritten Mal das Stück *Főfőnök*, ein vom gleichnamigen dänischen Film (*The Boss of it All / Direktøren for det hele*) übernommenes Stück. Die zweite aus Bratislava stammende Gruppe, Homodram, hat bereits mehrere Auszeichnungen mit dem Stück *Anyád!* entgegen nehmen dürfen, wessen überarbeitete Vorstellung Sie bei unserem Festival sehen dürfen. Aus Wien wird die Gruppe Bécsi SzínMűhely auftreten. Sie werden das Stück Molnár Ferenc: *Az ibolya* (*Das Veilchen*) zeigen.

Ungarisches Amateurtheaterfestival

Programm:

30. März um 20:00 im Collegium Hungaricum:

Gurigongo Symposium: *Főfőnök*

31. März um 16:00 im Theater Brett:

Bécsi SzínMűhely: *Az ibolya*

31. März um 19:00 im Theater Brett:

Homodram: *Anyád!*

Nähere Informationen: www.wukv.at

Ausstellung – Ausstellungsbrücke,
St. Pölten, Landhausplatz 1, Regierungsviertel

Go Beyond Your Border -

Find Yourself

art-femina 4

Wanda Mühlgassner

Edith Richter

Dagmar Stelzer

Christine Todt

Ausstellungsdauer bis 21. 3. 2012

JUBILEJNÍ ROK GUSTAVA KLIMTA

K 150. výročí narození předního a snad ve světě nejznámějšího vídeňského malíře Gustava Klimta, který byl oblíbeným portrétistou vídeňské společnosti a jemuž patří nesporně klíčové postavení v rakouských dějinách umění (na jeho počest a připomenutí je pojmenován například expresní vlak rakouských spolkových drah EC 76 Gustav Klimt), připravila Vídeň devět mimořádných výstav. Některé z nich jsou již pro diváky otevřeny, jiné končí, další teprve začnou.

Gustav Klimt se stal centrální osobností vídeňské secese, ztělesňuje jako nikdo jiný přechod umělecké generace k moderně, vycházel z historismu, proslavil se řadou zakázek na úpravu stavby vídeňské Ringstrasse a rozvinul v devadesátých letech 19. století svůj osobní symbolismus. Kromě portrétů a krajinomalby, které vznikly převážně při jeho letní dovolené v Attersee, se Klimt později zabýval tématy cyklu života – vyobrazeními, která se zamýšlejí nad lidskou existencí: vývojem, dospíváním, dospělostí a nakonec i smrtí člověka.

O úspěchu Klimtova avantgardního umění svědčila také bezpočetná ocenění, z nichž nejvýznamnější byl Zlatý řád v roce 1888 za přínos pro svět umění, který mu udělil císař František Josef II., a Velká cena Antverp v roce 1895, kterou Klimt získal za dekorace pro zámecké divadlo Esterházyů v Totisu v Maďarsku.

VÝSTAVY:

Dolní Belveder: Gustav Klimt / Josef Hoffmann. Pionýři moderny

25. října 2011 – 4. března 2012

Belvedere vlastní světově největší sbírku obrazů Gustava Klimta. Jejich výstava byla otevřena již v říjnu minulého roku a představila Klimta společně s kongeniálním architektem a sochařem **Josefem Hoffmannem** (Josef František Maria Hoffmann, 15. 12. 1870, Brtnice – 7. 5. 1956, Vídeň). Výstava byla věnována jejich spolupráci, která začala při založení spolku Vídeňská secese v roce 1897 a skončila Klimtovou smrtí v roce 1918.

Horní Belveder: 150 let Gustava Klimta

15. června 2012 – 6. ledna 2013

www.belvedere.at

Horní Belveder: Prinz-Eugen-Straße 27, 1030 Wien

Kunsthistorisches Museum: Gustav Klimt

do 6. května 2012

Výstava se věnuje střednímu období tvorby malíře a kreslíře Gustava Klimta, tj. od roku 1886 do roku 1897. V centru zájmu stojí třináct významných obrazů, které vznikly v tomto období, a jejich předlohy pro výzdobu schodiště Kunsthistorického muzea. Touto zakázkou byla v roce 1890 pověřena „skupina malířů“, kterou tvořil Gustav Klimt, jeho bratr Ernst a Franz Matsch. Při této příležitosti byl postaven ohoz (lešení), takže návštěvníci mají jedineč-

nou možnost zblízka obzvlášť zřetelně pozorovat stylistické rozdíly mezi konzervativními díly Ernsta Klimta a Franze Matsche a díly Gustava Klimta, který se již v tomto období přiklonil k secesnímu symbolismu. Další sbírky ilustrují vznik díla, vysvětlují volbu obrazových motivů a umožňují jejich stylistické zařazení do kontextu díla Gustava Klimta. www.khm.at

Burgring 5, 1010 Wien

Leopoldovo muzeum: Gustav Klimt. Klimt persönlich / Klimt osobní

do 11. června 2012

Tato ambiciózní výstava se zaměřuje především na osobu Gustava Klimta, snaží se poodhalit jeho samého a ukázat ho v nové podobě. Obzvlášť Klimtovy dojmy z cest přinášejí zcela osobní pohled malíře na umění, věci každodenního života, strachy, radosti i starosti.

Leopoldovo muzeum prezentuje návštěvníkům na 700 výstavních exponátů, mj. např. Klimtovo hlavní dílo *Smrt a život* z let 1910/15, řadu dalších významných obrazů ze všech Klimtových uměleckých period, přes stovku kreseb (včetně erotických), fotografie a výpůjčky. Výstava dále nabízí rekonstrukci vstupní místnosti Klimtova ateliéru v Josefstäter StraÙe, představuje Klimta i jako sběratele umění. Díky chronologickému postupu výstavy máte možnost sledovat umělecký vývoj i inspirace Gustava Klimta – „od syna zlatníka a rytce z Travčic u Litoměřic až po centrální osobnost vídeňské secese – moderny“.

Pohlednice Wiener Werkstätte:
Gustav Klimt pro Emilii Flöge, Paříž, 27. 2. 1909

Jak říká dr. Elisabeth Leopold: „Man geht der Psyche des Malers entlang.“

Stěžejní část výstavy je nainstalována ve spojeném pásmu vitrín, které se proplétají celou výstavní plochou třetího patra Leopoldova muzea a představují 400 Klimtových osobních sdělení, „vyluštěných“ s velkou akribií pracovníky muzea. Ve sbírce Leopoldova muzea se nachází velká část pozůstalosti Emilie Flöge, čítající stovky pohlednic, fotografií a dopisů, které svým nečitelným rukopisem „psavec“ Gustav Klimt (využil každého místa zadní i přední strany pohlednice či korespondenčního

lístku) své životní družce psal více než dvacet let. Ve zcela odlišném stylu je psán starostlivý dopis adresovaný jedné z matek Klimtových dětí (byly tři, Klimt byl šestinasobným otcem – kresba mrtvého synka), pracovní deník, umělecké kartičky vídeňského spolku Wiener Werkstätte, dopisy do potrubní pošty, telegramy i různá korespondence, kterou Klimt posílal své rodině a přátelům při svém každoročním letním pobytu v alpské oblasti Salzkammergut, v Attersee, v Gastein i během svých cest po Evropě. Je zde k vidění i jedna z místností posledního umělcova ateliéru v Hietzingu (ateliér bude na podzim tohoto roku zpřístupněn veřejnosti). Některé z fotografií a pohlednice jsou i z Čech a Moravy. Klimt navštěvoval jemu přátelsky nakloněnou rodinu Primavesi v jejich vile v Olomouci, také v jejich venkovském sídle Kouty nad Desnou (sídlu vyhořelo) a portrétoval členy této bankéřské a mecenášské rodiny.

Vila Primavesi je jednou z nejcennějších staveb vídeňské secese ve střední Evropě. Nachází se v Olomouci v Univerzitní ulici 7. Vila je výjimečným příkladem spojení vídeňské a anglické secese, znatelný je též vliv pražského baroka. Pro rodinu Primavesi tvořil také původem prostějovský sochař Anton Hanak. V interiéru se dodnes zachovaly skvosty secesního uměleckého řemesla, většinou pocházející z dílen Wiener Werkstätte podle návrhů Antona Hanaka: jídelní stůl a židle, obložení stěn, lustr, kryty ústředního topení, krb, mozaiková fontána s plastikou, dřevěné schodiště se zabudovaným posezením, vitráže a další artefakty.

Gustav Klimt: *Smrt a život*, 1910/15

Jeden z vystavovaných fotoportrétů Klimta vytvořil fotograf Anton Josef Trčka (7. 9. 1893, Vídeň – 16. 3. 1940, Vídeň), jehož rodiče pocházeli z Moravy, otec z Jilmovic u Tišnova, matka z Černína.

K výstavě vyšel obsažný a informativní čtyřsetstránkový katalog.

Kurátoři výstavy: Tobias Natter, Franz Smola a Peter Weinhäupl

Red. poznámka: Na obálce časopisu je otištěna pohlednice z této výstavy, a tak i vy máte možnost posoudit čitelnost písma Gustava Klimta. Kdo má zájem výstavu

navštívit, musí počítat, že na těchto „84 metrů vitrín“ potřebuje značnou dobu. Návštěva se ale vyplatí.

www.leopoldmuseum.org

Muzejní čtvrt – Museumsplatz 1, 1070 Wien

Albertina: Klimt – Zeichnungen / Kresby

14. března – 10. června 2012

Vídeňská Albertina vlastní 170 kreseb (tuše, křída) ze všech Klimtových tvůrčích období. Vystaveno jich je 130, doplňuje je 30 výpůjček. Vystavené kresby nejsou pouze skici – studie potřebné pro vytvoření obrazu –, ale také autonomní práce, ve kterých se jednoduchými prostředky dosahuje fascinujících efektů a jež jsou i zajímavým průhledem do malířovy pracovní metody. Gustav Klimt totiž každý den kreslil. Od roku 1989 bylo po celém světě nalezeno zhruba 300 nových originálů, ale mnohé z jeho několikatisíc kreseb se bohužel nedochovaly. V souvislosti s výzkumem Klimtových kreseb je Albertina již desítky let považována za mezinárodně významnou instituci. V Klimtově archivu se nachází téměř stovka originálních předmětů – dopisů, fotografií, původních náčrtků jeho prací, dokumentů atd.

Kurátorka výstavy: Dr. Bisanz-Prakken

www.albertina.at

Augustinerstraße 1, 1010 Wien

Gustav Klimt – *Fischblut*, perokresba, tuš, křída, 1897/98

Wien Muzeum Karlsplatz: Klimt.

Die Sammlung des Wien Museums / Sbíрка Vídeňského muzea

16. května – 16. září 2012

S téměř 400 listy vlastní Vídeňské muzeum světově největší sbírku kreseb Gustava Klimta, která zahrnuje velká mistrovská díla, skici a náčrtky ze všech období Klimtovy tvorby. Poprvé v historii muzea se představí všechny Klimtovy listy, což návštěvníkům umožní seznámit se s jednotlivými tematickými skupinami v celé jejich rozmanitosti. Kromě kreseb jsou vystaveny i významné Klimtovy malby, mezi nimiž se nachází nejvýznamnější umělecké dílo Vídeňského

muzea – portrét Emilie Flöge z roku 1902. Najdete tu také plakáty a tištěné výtvořky, které Klimt navrhl pro Vídeňskou secesi. Na výstavě bude k vidění umělcův malířský plášť, posmrtná maska, odlitek jeho pravé ruky, kresba mrtvého Gustava Klimta od Egona Schieleho, drahocenné „vintage printy“ dřívější portrétové tvorby i portrétové plastiky.

www.wienmuseum.at

Maderstraße 2, 1040 Wien

**Österreichisches Theatermuseum:
Die „Nuda Veritas“ und ihr Verteidiger
Hermann Bahr / Proti Klimtovi. „Nuda
Veritas“ a její obhájce Hermann Bahr**

10. května – 29. října 2012

Známý a zřídka vystavovaný obraz Gustava Klimta *Nuda Veritas* (1899) se do Rakouského divadelního muzea dostal v rámci dědictví Hermanna Bahra. Hermann Bahr doprovázel odchod secese s velkou publicistickou angažovaností. Časté rozepře o uměleckých dílech Gustava Klimta, zejména o jeho skandálních obrazech, komentoval svým spisem *Proti Klimtovi*, složeným z kritických urážek Klimta a jeho umění. Jedná se o texty, které se podle mínění Hermanna Bahra samy odhalily. V roce 1905 Klimt odkoupil od státu všechny obrazy určené pro univerzitu, opustil Secesi a založil novou skupinu – Kunstschau.

Výstava by zároveň chtěla také dokumentovat, jak charakteristické bylo pro přijetí klasické moderny rozhořčení, kritika a entuziasmus kolem sledované vídeňské avantgardy na začátku minulého století a jak poučné mohou být tyto spory pro současnost.

www.theatermuseum.at

Lobkowitzplatz 2, 1010 Vídeň

**Österreichisches Volkskundemuseum /
Rakouské muzeum lidové tvorby: Objekte
im Fokus: Die Textilmustersammlung Emilie
Flöge / Předměty v centru pozornosti:
Sbírka textilních vzorů Emilie Flöge**

25. května – 14. října 2012

Rakouské muzeum lidové tvorby získalo v roce 1998 přes 350 předmětů z dědictví Emilie Flöge (30. 8. 1874, Vídeň – 26. 5. 1952, Vídeň). Od roku 1904 vedla Flöge společně se svou sestrou Helenou salon Haute-Couture-Salon Schwestern Flöge na Mariahilfer Straße. Tam představovaly modelové oblečení, které odpovídalo módnímu vkusu spolku Wiener Werkstätte. Josef Hoffmann zařídil jejich salon podle principů secese. Sestry Flögeovy se proslavily díky „reformním oděvům“, které navrhoval také Klimt. Tyto oděvy se nosily bez korzetu, visely volně z ramen dolů a měly široké rukávy. V salonu sester pracovalo téměř osmdesát švadlen.

V roce 1891 se mladší sestra Helena provdala za Ernsta Klimta, mladšího bratra Gustava Klimta, takže zejména po smrti bratra byl Klimt v rodině Flögeových častým domácím hostem a pravidelně trávil s touto rodinou a Emilíí léto u jezera Attersee. Životní družka Emilie zdědila po jeho smrti v roce 1918 polovinu jeho majetku. Po roce 1938, kdy sestry přišly o nejvýznamnější zákazníky, byly donuceny salon zavřít. Emilie Flöge dále pracovala v horním patře svého domu v Ungargasse 39 v třetím městském okrese.

V posledních dnech druhé světové války v domě v Ungergasse hořelo, a tak vyhořela nejen její sbírka lidových krojů, ale také vzácné předměty z pozůstalosti Gustava Klimta.

V roce 2006 byl natočen film *Klimt*, hlavní roli Gustava Klimta ztvárnil americký herec John Malkovich, Emilii Flöge hrála německá herečka Veronica Ferres.

www.volkskundemuseum.at

Laudongasse 15-19, 1080 Wien

**Künstlerhaus: Gustav Klimt und das
Künstlerhaus / Gustav Klimt a Dům umělců**
6. července – 2. září 2012

Od roku 1891 do roku 1897 byl Gustav Klimt členem významného evropského uměleckého spolku – Künstlerhausu / Domu umělců. Díky společenskému propojení, které mu toto umělecké společenství poskytovalo, byl Klimt povoláván do mnohých komisí pro veřejné zakázky, například pro zařízení vídeňské radnice. V Domě umělců se Gustav Klimt seznámil s Nikolausem Dumbou, velkým mecenášem Ringstrasse, a vytvořil pro něj několik prací. V roce 1890 dosáhl Klimt svého prvního velkého úspěchu s vyobrazením interiéru starého Městského divadla, za něj získal vysoce dotovanou a poprvé císařem sponzorovanou cenu. Klimt vystoupil z tohoto spolku spolu s osmnácti kolegy v roce 1897 na protest proti jeho tehdejšímu strnulému akademickému zaměření.

www.k-haus.at

Karlsplatz 5, 1010 Wien

Gustav Klimt

(14. 7. 1862, Baumgarten u Vídně – 6. 2. 1918, Vídeň)

Jeho otec Ernst Klimt byl zlatník a rytec pocházející z Travčic u Litoměřic, který připravoval své syny na zlatnické povolání. Gustav ale projevoval výrazné kreslířské nadání a ve čtrnácti letech úspěšně absolvoval přijímací zkoušku na Kunstgewerbeschule, vídeňskou uměleckoprůmyslovou školu, kde studoval až do roku 1883 pod vedením Ferdinanda Laufbergera a Julia Victora Bergera. Tam se naučil širokou škálu technik, od mozaiky přes malování až k freskařství. Po roce Klimtova studia se na stejnou školu přihlásil také jeho mladší bratr Ernst, a to byl začátek jejich vzájemné spolupráce.

Bratři Klimtové si spolu se svým kolegou ze studií Franzem Matschem otvírají v roce 1883 ve Vídni umělecký dekorátorský ateliér. Prvním větším úkolem bratrů Klimtových byla práce v Uměleckohistorickém muzeu ve Vídni, kde se společně se svým přítelem Franzem Matschem podíleli na výzdobě dvora.

Obrovský úspěch jim poté otevřel cestu k bezpočtu zakázek, z nichž pro Klimta byly nejvýznamnější především čtyři alegorie na stropě Paláce Sturany ve Vídni a dekorace stropu lázeňského domu v Karlových Varech v Čechách. Často pak oba bratři Klimtové i Matsch spolupracují například s věhlasným architektonickým ateliérem Fellner a Helmer – díky tomu se podíleli třeba i na výzdobě divadla v Karlových Varech nebo v Liberci. Zlom v Klimtově samostatné tvorbě pak přišel v roce 1885, kdy dostal první oficiální vládní zakázku – výzdobu Vily Hermes, venkovského sídla císařovny Alžběty.

Roku 1887 dostal Klimt zakázku na vytvoření obrazu představujícího interiér císařského divadla, za který dostal císařské ocenění. V roce 1890 se Klimt podílel na výzdobě schodiště v Uměleckohistorickém muzeu ve Vídni. O dva roky později však zemřel Klimtův bratr a spolupracovník Ernst, a tak další velkou zakázku Klimt přijal už jen s Franzem Matschem. Společně vyzdobili zdi a strop Velké haly vídeňské univerzity – jednalo se tehdy o tři malby: *Filosofie*, *Lékařství*, *Právo*. V těchto dílech Klimt zcela zřetelně a okázale představil nový svět Nietzscheova podobenství o věčném návratu – maloval krásná ženská těla i rozkládající se kostry jako obrazy ze zaslepeného světa věčného koloběhu milování a umírání. Pod vlivem Freudova učení uvedl na scénu podvědomí a sexualitu jako hlavní hnací a osvobozující síly lidstva.

Klimtova a Matschova práce se však nesetkala s příznivým ohlasem. Byla označena za nestydatě pornografickou a oficiálně odmítnuta. Klimt však s nařčením kritiků nesouhlasil.

„Dost cenzury... Chci od toho všeho utéci, odmítám jakoukoliv formu podpory státu, obejdu se bez jejich pomoci...“ tak zní jeho slova, když na protest proti oficiální státní kritice společně s několika dalšími umělci, např. s Josephem Mariou Olbrichem (22. 12. 1867, Opava – 8. 8. 1908, Düsseldorf), Josefem Hoffmannem (Josef František Maria Hoffmann, 15. 12. 1870, Brtnice – 7. 5. 1956, Vídeň) v roce 1897 založil uměleckou skupinu Wiener Secession a stal se její vedoucí osobností. Otevřeně tak vyjádřil svou nespokojenost s konzervativními a tmářskými praktikami tehdejších umělců a se zkosnatělostí kritiků.

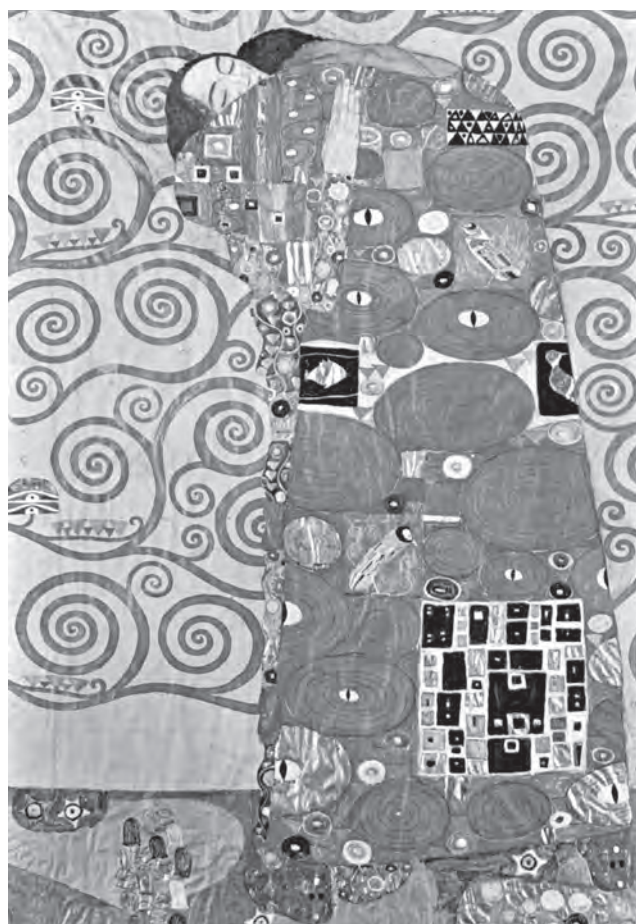
V témže roce maluje Klimt své první krajinomalby.

Roku 1898 umělec realizuje plakát pro první výstavu Secese a účastní se přípravy časopisu *Ver Sacrum*. Obraz určený pro vídeňskou univerzitu získal zlatou medaili na Světové výstavě v Paříži. Klimt později roku 1905 zažádal o návrat maleb pro univerzitu do svého vlastnictví. Jeho žádosti bylo vyhověno a obrazy byly zpětně odkoupeny magnáty Augustem Ledererem a Kolomanem Moserem. Po smrti Klimta v době druhé světové války byly malby přemístěny na zámek Immendorf v jižním Rakousku, který však i s obrazy vyhořel při útěku jednotek SS 5. května 1945.

V roce 1905 Klimt opouští i Secesi a zakládá novou skupinu – *Kunstschau*.

Na IX. bienále v Benátkách se v roce 1910 setkal s velkým úspěchem. V roce 1911 získal v Římě první cenu za své dílo *Život a smrt*. Roku 1917 byl jmenován čestným členem Akademie výtvarných umění ve Vídni a v Mnichově.

Gustav Klimt zemřel 6. února 1918 ve věku šestapadesáti let na následky krvácení do mozku. Je pohřben na hřbitově v Hietzingu.

Gustav Klimt: *Objetiv*

Program podpory českého kulturního dědictví v zahraničí na léta 2011 až 2015: Krajský vzdělávací program a výuka českého jazyka a literatury v zahraničí

V roce 2012 bude v souladu s usnesením vlády ze dne 9. dubna 2010 č. 262 o pokračování Programu podpory českého kulturního dědictví v zahraničí pokračovat jako jedna položka v gesci MŠMT a v těsné spolupráci mezi MZV a MŠMT realizace tzv. Krajského vzdělávacího programu a výuky českého jazyka a literatury v zahraničí.

Tato položka je rozdělena na následující skupiny:

- 1) Semestrální stipendijní studijní pobyty;
- 2) Čtyřtýdenní kurz českého jazyka pro krajan;
- 3) Dvoutýdenní kurz metodiky výuky českého jazyka pro vyučující z řad krajských komunit;

- 4) Vysílání učitelů českého jazyka ke krajským komunitám.

Vzdělávací programy pro krajan, které byly zahájeny již v roce 1995 (usn. vl. č. 217/1995 a navazující č. 1306/2000), tradičně patří k neúspěšnějším a nejefektivnějším projektům pro zahraniční Čechy, těší se velké oblibě, poskytují pozitivní zpětnou vazbu a jsou konkrétním a viditelným vyjádřením zájmu ČR o Čechy žijící v zahraničí. Pod vzdělávací programy byly později rámcovým usnesením vlády ČR č. 1622/2005 zahrnuty i lektoráty českého jazyka v zahraničí v gesci MŠMT, kterým do té doby chybělo systémové zařazení.

Podrobné informace:

www.dzs.cz; www.dzs.cz v rubrice Krajané.

http://www.mzv.cz/vienna/cz/kultura/program_podpory_ceskeho_kulturniho.html

Štipendium Paula Celana: pobyty pre prekladateľov vo Viedni

Ústav pre vedy o človeku (Institut für die Wissenschaften vom Menschen, IWM) vo Viedni ponúka v akademickom roku 2012/2013 možnosť na jeho pôde absolvovať troj- až šesťmesačný štipendijný pobyt.

Náplňou Štipendia Paula Celana je preklad významných prác z oblasti spoločenských vied. Ide o preklady buď z niektorého východoeurópskeho jazyka do niektorého západoeurópskeho jazyka, alebo naopak. Alebo z jedného východoeurópskeho jazyka do druhého východoeurópskeho jazyka.

IWM zameranie pobytu špecifikuje nasledovne: „The Paul Celan Fellowships support translations from Eastern

to Western, Western to Eastern, or between two Eastern European languages of canonical texts and contemporary keywords in the Humanities, Social Sciences and Cultural Studies. Special emphasis is put on translations of relevant works written by East European authors and/or by female scholars. A thematic relation to one of the IWM's research fields is likewise welcomed. Please note that no applications for works of fiction and poetry are being accepted.“

Prijatí uchádzači dostanú štipendium (Paul Celan Scholarship), ktoré im pokryje náklady na pobyt vrátane cesty a IWM im poskytne všetky podmienky pre prácu.

Uzávierka prihlášok je do 25. marca 2012.

(DÚ)

Zehn Jahre Ausstellungsbrücke St. Pölten

100 Ausstellungen
150 Niederösterreichische Ateliers
200 Künstler
250 m² Ausstellungsfläche
7 000 Werke

„Die Ausstellungsbrücke ist nicht nur architektonisches Verbindungsglied, sondern ist im wahrsten Sinne des Wortes Brücke zwischen Kunst und Menschen.“

Dr. Erwin Pröll

Landeshauptmann von Niederösterreich

Es darf gesagt werden, dass sich das „Unternehmen Ausstellungsbrücke“ dorthin bewegt, wo wir es alle immer schon gerne gesehen hätten.

Galerie-Geschichte

Was 2001 als Versuch mit zwei Bildausstellungen begann, wächst ab 2002 in einen ständigen Ausstellungsbetrieb von zehn bis elf Ausstellungen im Jahr. Die unterste Ebene der Verbindungsbrücke zwischen Regierungs- und Amtsgebäude war bereits von Architekt Ernst Hoffmann als Galerie konzipiert worden. Sie diente in den ersten Jahren sporadisch als Ausstellungs- und Veranstaltungsraum nicht nur der bildenden Kunst. Der Dornröschenschlaf der

Galerie, formuliert Milan Ráček, erster Leiter der Ausstellungsbrücke, wurde durch die schlichte von Dr. Joachim Rössl, damaliger Leiter der Abteilung Kultur und Wissenschaft, an ihn gerichtete Frage beendet: «Siehst du dich im Stande auf der «Brücke» einen regelmäßigen Ausstellungsbetrieb einzurichten?». Milan Ráček bejahte ohne Zögern. Damit war die Zukunft der bislang wenig genutzten Ausstellungsräume beschlossene Sache. Unter dem Namen «Landhausgalerie Ausstellungsbrücke» startete die Galerie ihre Tätigkeit im Bereich der zeitgenössischen Kunst. Gleichzeitig wurde damit eine wichtige neue Förderschiene eingeführt, die bildende Künstler mit einer neu geschaffenen und modern ausgestatteten Ausstellungsplattform unterstützen soll, ihren Namen in der Kunstlandschaft Niederösterreichs bekannt zu machen, zu etablieren bzw. zu stärken.

Die Möglichkeit in einem außergewöhnlichen Ambiente im Herzen des Regierungsviertels St. Pölten auszustellen wird von den niederösterreichischen Künstlern und Künstlerinnen nicht nur gerne angenommen, sondern binnen weniger Jahre wird die Ausstellungsbrücke durch den immer größer werdenden Bekanntheitsgrad regelrecht gestürmt.

Die Attraktivität der Ausstellungsbrücke konnte unter der Leitung von Milan Ráček besonders durch musikalische und «action-reiche» Darbietungen wie zum Beispiel ein Boxkampf inszeniert von der Künstlergruppe K.U.SCH, grenzüberschreitende Ausstellungsprojekte und Weinverkostungen niederösterreichischer Winzer – mittlerweile eine beliebte Tradition auf der Ausstellungsbrücke – noch gesteigert werden.

Zaznelo na pôde Teologického fóra 16. januára 2012

Predsa Teologického fóra Karol Moravčík privítal vzácných hostí z Rakúska: Helmuta Schüllera, Johanna Kittlera a pastoračného asistenta Hansa Koubu. V jeho úvodných vetách zazneli okrem iného i tieto myšlienky:

„Je podobná výzva, akou sa stala výzva rakúskej Farárskej iniciatívy (FI) mysliteľná a realizovateľná i na Slovensku? Slovensko, poznačené stáročia trvajúcou rakúsko-uhorskou monarchiou, bolo až do I. svetovej vojny podobné štruktúram cirkvi a silnému katolicizmu dnešného Rakúska. Až vývoj po II. svetovej vojne tieto dve krajiny spoločensky, ale i na cirkevnom poli radikálne odlišil. Zatiaľ čo v dobe komunizmu, keď neboli na Slovensku obsadené biskupské stolce, sa ľudia modlili a vkladali obrovské nádeje do voľby biskupov a pripisovali im následne obrovskú moc, stali sa biskupi a klérus v Rakúsku v dôsledku stále silnejšieho laického prvkú a dospelosti veriacich prejavujúce sa okrem iného i v tom, že sa dokážu kompetentne vyjadrovať k otázkam života, obyčajnými ľuďmi. Veriaci v Rakúsku sa stali omnoho slobodnejší a dospeljší. V tom môžu byť nám veriacim na Slovensku vzorom. Za toto by sme im mali byť tu na Slovensku vďační. A poďakovať by sme im mali i za to, že sú akoby našim predvojom, učia nás nebáť sa a vyjadrovať sa k cirkevnému daniu. Mali by sme byť vďační i Farárskej iniciatíve, lebo v našom zastúpení, bez nás, bojuje za nás. Ide jej o pravdivé šírenie myšlienok Kristovho Evanjelia...“

Z reči Helmuta Schüllera, ktorú som nielen tlmočil, ale som si ju i nahral, vyberám: „Prečo existuje naša Farárska iniciatíva? Z týchto dôvodov: Vo farnostiach cítime čoraz väčší rozkol medzi tým, čo prežívajú veriaci, a tým, čo po nás žiada hierarchia. Vo farnostiach stretávame úprimných hľadajúcich ľudí, nevyberáme si ich – všetci majú svoje vlastné problémy a otázky na adresu cirkvi. Tie chceme s nimi riešiť. Ak vôbec ešte niekde žije duch II. vatikánskeho koncilu, tak je to, myslím, práve vo farnostiach.“

Dokument II. Vatikánskeho koncilu *Gaudium et spes* (Radosť a nádej) hovorí o troch bodoch:

1)

Impulz *communio* – cirkev je spoločenstvo všetkých veriacich bez rozdielu. Toto spoločenstvo má byť charakterizované kolegiálnosťou – nielen medzi biskupmi a pápežom, ale hlavne kolegiálnosťou laikov s biskupmi a laikov s hierarchiou.

Impulz pastoračnej blízkosti. Jedná sa o pastoračné priblíženie sa človeku dnešnej doby. Už na samom začiatku *Gaudium et spes* sa píše: Radosť a nádej, ale i utrpenie ľudí by mali byť radosťou, nádejou, ale i utrpením cirkvi.

Impulz pokrstených – povolanie pokrstených. Je to akoby znovuobjavenie II. vatikánskeho koncilu, ktorý dlhé roky pripravovali pionieri laického apoštolátu – tisíce a tisíce neznámych, avšak aktívnych laikov. II. vatikánsky koncil jasne povedal, že pokrstení majú samostatné vlastné a plnohodnotné postavenie. Na laikoch stojí celá cirkev. Avšak všetky tieto tri impulzy sú dnes vo veľkom nebezpečenstve.

Ak *communio* máme správne chápať ako spoločenstvo zhromažďujúce sa okolo Eucharistie – centrom spoločenstva je Eucharistia – práve tento stred je v nebezpečenstve,

pretože máme nedostatok kňazov. Nejde len o *communio* jednotlivca, tak ako hovoria biskupi, že ľudia majú nasadnúť do auta a ísť tam, kde je omša či kňaz. Aký to len strašne úbohý obraz o eucharistii. Pre nás je eucharistia duchovným modelom spoločenstva – spoločenstvo s Kristom, spoločenstvo medzi nami, delenie sa medzi sebou a hlavne rozdeľovanie sa s chudobnými. Eucharistia nie je len slávnosť spoločenstva, Eucharistia je zároveň i program spoločenstva.

2)

Pastoračná blízkosť je tiež v nebezpečenstve, lebo kňazov je málo a majú čoraz väčšie územie na pôsobenie. Len raz za čas sa tam slúži omša – ako môže kňaz či farár poznať problémy ľudí, ich radosti, ich nádeje, ale tiež ich starosti a trápenia, keď tam nežije a zakaždým slúži omšu niekde inde. Z farára sa stal šofér z povolania. Ja som sa nestal kňazom preto, aby som bol aktívnym členom rakúskeho automobilového klubu, ale aby som bol čo najbližšie s ľuďmi. Hovorím to ako humorný príklad, ale vec je veľmi vážna. Pastorácia blízkosti, pastorácia solidarity, pastorácia spolunažívajúcich je vo veľkom nebezpečenstve. A takto sa vzdalujeme čoraz viac od obrazu Krista, ktorý chcel byť s ľuďmi a chcel im pomáhať riešiť ich situačné problémy.

3)

Činnosť pokrstených je v nebezpečenstve – moc v cirkvi majú len konsekrovaní, ako keby hierarchia mala z pokrstených strach a videla v nich len nepriateľov. Nevidia v nich nosičov božieho ducha, ale len nosičov ducha doby a sveta. Ak by sa mali pokrstení laici viac spolupodieľať, spolurozhodovať s klérom, videla by v tom hierarchia nebezpečenstvo preniknutia ducha sveta do toho, čo je podľa nej božím svetom. Príklad: farské rady: i keď sa schádzajú s farárom, nikdy nemôžu prevalcovať farára, farár má prosté stále pravdu, i keď je v absolútnej menšine.

Vedenie cirkvi sa bojí dať pokrsteným laikom väčšiu moc, pretože sa bojí, že by mohli na zasadaniach farských rád prehlasovať farára. Keď som ešte spolupracoval s kardinálom Schönbornom, chceli sme tieto praktiky zmeniť a pokúšali sme sa vytvoriť koncept novej spolupráce farárov s farskými radami na princípe rovnocennosti, aby farár už nemal také veľké kompetencie, ako doposiaľ. Lenže tento náš úmysel sa dostal do uší pápežskej nunciatúry vo Viedni, náš koncept nebol ešte ani len napísaný a pápežský nuncius považoval za nutné zareagovať. Dva a pol riadkami dlhou odpoveďou zakázali publikovať tento náš ešte ani len nenapísaný koncept. Jednou z dodnes nezodpovedaných otázok zostala, ako sa vôbec táto informácia dostala k ušiam pápežského nuncia. Na tomto príklade však vidieť, že tí, čo majú zodpovednosť a moc v cirkvi, majú obrovský strach už i len z malých možných zmien. Z pohľadu do seba uzavretého systému je však logické a konsekventné takto konať – udusiť na samom začiatku akýkoľvek pokus, ktorý by mohol spochybniť existenciu tohto systému. Ako vieme, takéto systémy majú stáročnú skúsenosť. Akékoľvek snahy nahradiť farára laikom stroskotávajú na paragrafe č. 517 cirkevného zákona, podľa ktorého ten, kto riadi, moderuje a vysluhuje sviatosť, môže byť len a len konsekrovaný kňaz. A práve v takejto situácii potrebujeme nutne charizmu pokrstených, ktorí sa ako takí osvedčili vo svete a mohli by byť nielen skvelými vodcami spoločenstiev, ale

i vysluhovatelmi sviatostí. Velmi nutne ich potrebujeme! To je tak trochu teologické pozadie existencie našej FI.

Peter Žaloudek, Bratislava – Viedeň, január 2012

Redakčně zkráceno. Pokud máte zájem o celý text článku, objednejte si jej na e-mailové adrese: info@kulturklub.at. Článek Vám bude zaslán.

Životní jubileum Ing. Mirko Janečka

21. ledna letošního roku se dožil osmdesáti pěti let Mirko Janeček, vydavatel krajských novin *Kanadské listy*.

Narodil se v Bratislavě, studoval v Praze VÚT obor zemědělského a lesního inženýrství. V únoru 1948 se podílel na organizování protestní studentské demonstrace, následovně byl zatčen a uvězněn. Emigroval do Německa, kde pokračoval ve studiu, v prosinci 1948 odešel do Švédska, zde dále na univerzitě v Uppsale pokračoval ve studiu. V roce 1951 odešel do Kanady, kde se během let vypracoval na kanadského státního úředníka ve federálním ministerstvu pro přistěhovalce. Stál u zrodu „Klubu nově příchozích“, pomáhal zejména českým přistěhovalcům při jejich prvních krocích. Své první „noviny“ vydával ještě jako student ve Švédsku (*Zpravodaj československých svobodných studentů ve Švédsku*).

V Torontu pod pseudonymem Jan Doubrava začal vydávat cyklostylovaný oběžník *Hlas nových*. Od ledna 1973 zpravodaj vycházel pod názvem *Kanadské listy* a vydání ukončil jako měsíčník v roce 2008, v roce 2009 vydal výpravnou *Ročenku Kanadských listů*. V měsíčníku publikoval původní i převzaté informace o druhém a třetím odboji i o dalších exilových osudech československých letců, parašutistů, vojáků a skautů.

„Veden úctou ke statečnosti veteránů druhé světové války a znechucen surovostí, s jakou se k nim zachovali komunisté po únoru 1948, jsem vydával *Kanadské listy* po dvaadvaceti let...“

Informoval o exilové kultuře, o životě exulantů i krajanů žijící nejen v Kanadě. Po smrti první manželky (1993) se Mirko Janeček v roce 1998 oženil s Janou Bayerovou z Roztok u Prahy, která se tak stala sekretářkou a druhým „zaměstnancem“ *Kanadských listů*.

Mirko Janeček nezahál ani v důchodu a usilovně dále pracuje na svých archivech československých zahraničních letců, skautů a dalších skupin emigrantů a exulantů a neustává v pátrání po jejich životních osudech.

Je členem mnoha krajských spolků v Kanadě, je nositelem uznání exilového skautingu, Řadem M. R. Štefánika a dalších ocenění.

Od roku 1989 pravidelně navštěvuje Českou republiku a od roku 2010 se chystá na přestěhování do Roztok u Prahy, kde se dále bude věnovat svému bohatému archivu, který nashromáždil za dlouhá léta redakční práce.

Poznámka redakce: Blahopřejeme a děkujeme za záslužnou práci pana Mirka Janečka pro českou a slovenskou krajskou veřejnost a přejeme dobré zdraví do další činnosti.
Výbor a redakce Klubu

HUMOR

Ausstellung

SYMBIOSA

Leder / Metall / Holz

Jan **BRABENEC**

und Gäste

Vítězslav **STOKLASA** / Dušan **TEJKAL**

Die Botschaft der Tschechischen Republik lädt Sie herzlich ein zur Eröffnung der Ausstellung **Donnerstag, 8. 3. 2012 um 18 Uhr** in der Botschaft der Tschechischen Republik, Wilhelmstr. 44/Eingang Mohrenstr., 10117 Berlin

Grußwort: Dr. Rudolf Jindrák, Botschafter der Tschechischen Republik in der Bundesrepublik Deutschland

Nach der Veranstaltung laden wir Sie zu einem Glas Wein ein.
Um Anmeldung wir gebeten bis 7.3.2012 unter veranstaltungen_berlin@mzv.cz oder Tel.: 030 226 380

Öffnungszeiten 9. 3. bis 30. 3. 2012, Di-Fr 14-18 Uhr
Botschaft der Tschechischen Republik, Wilhelmstr. 44/Eingang Mohrenstr., 10117 Berlin-Mitte

POKYNY PRO ČTENÁŘE

Přihlášky k členství/odběru časopisu zasílejte na adresu:
Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
Schlüsselgasse 18
A-1080 Wien

tel./fax/záznamník (od 10:00): **++43-1-79 88 454**
e-mail: **info@kulturklub.at, www.kulturklub.at**

Nemáme placenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluvte svá přání na záznamník, určitě se ozve. Srdečně děkujeme všem novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

Vážení členové v Rakousku, příspěvek na rok 2012 činí **33,- €** (členský příspěvek 16 € + předplatné 17 €). Členství zahrnuje: zasílání časopisu, možnost inzerce na homepage Klubu, možnost inzerce s 20 % slevou v časopise *Kulturní klub* aj.

Vážení čtenáři v Rakousku, abo-příspěvek na rok 2012 činí **35,- €**. Prosíme, uveďte na složence zkratku ABO.

Vážení členové a čtenáři ve světě (s výjimkou ČR a SR), členský příspěvek či abo na rok 2012 činí včetně poštovného **50,- €**.

Bankovní spojení: Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901**
IBAN: **AT 03 1200000 683035901**
SWIFT: **BKAUATWW**.

POKYNY PRO INZERENTY (včetně cen)

Rozměry v cm	Cena v €
2,5 × 5,2	6,13
3,2 × 10,5	15,31
6,5 × 5,2	15,31
7,0 × 8,5	26,88
7,0 × 10,5	34,38
5,0 × 17,3	40,00
12,5 × 17,3	100,00

Jednorázový příplatek za rámeček a/nebo šedé pozadí: 2 €.

Kromě výše uvedených rozměrů a standardního černobílého provedení je možno po domluvě otisknout inzerát v barvě a/nebo jiné velikosti. Platba musí být uskutečněna s předstihem 14 dnů před otištěním inzerátu, a to převodem, složenkou, nebo hotově (zasláním v obálce).

Sleva pro členy Kulturního klubu: 20 %.

Bankovní spojení:

- Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901**, BLZ: **12000**, IBAN: **AT 03 1200000 683035901**, SWIFT: **BKAUATWW**
- Česká spořitelna, číslo účtu: **1557869023**, kód banky: **0800**, účel: **inzerát**

Objednávky přijímá a případné dotazy Vám zodpoví:
Centrální telefon a fax (od 10:00): **+43-1-79 88 454**
e-mail: **inzerce@kulturklub.at**

Cestujete do Prahy?

Ubytujte se u nás :-)
Nabízíme levné a pohodlné ubytování
přímo v areálu autobusového nádraží Praha Florenc.
Cca 10 min. od centra města.

Hostel Florenc

Areál autobusového nádraží Florenc
Prvního pluku 1-3
186 00 Praha 8 – Karlín

recepce: +420 221 895 415
e-mail: info@hostelflorenc.cz
www.hostelflorenc.cz

TSCHJECHISCHES ZENTRUM
ČESKÉ CENTRUM

Herrengasse 17, 1010 Wien
ředitel ing. Martin KRAFL
tel.: +43-1-53 52 360
www.czechcentres.cz/vienna
e-mail: ccwien@czech.cz
Po – St 10:00-17:00
Čt 10:00-18:00, Pá 10:00-16:00

SLOVENSKÝ INŠTITÚT

Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Wien
riaditeľka: dr. Viera Polakovičová
Pond. – Štvr. 09:00-12:30, 13:00-17:00
Piat. 09:00-12:30, 13:00-15:00
Informácie: tel. 01/535 40 57

Slowakisches Institut
Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien
tel./fax: ++43-1 53 54 057
www.mzv.sk/sivieden
e-mail: si.wien@gmx.at

Mag. **Sylvie Šebelová**
Sprachtrainerin für Tschechisch

+43 1 920 70 48 *tel/fax*
+43 699 12 64 29 38 *mobil*
office@sebelova.at *e-mail*
www.sebelova.at *web*

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ

Richard Arnold - Opravy šperků a hodin;
předělávky, vlastní výroba (též z doneseného
materiálu). 1100 Vídeň, Buchengasse 88.
tel. / fax 604 54 85,
po-pá 9-12 a 14-18 hod., so 9 -12 hod.

PRÁVNÍK A ADVOKÁT V ČR

JUDr. Josef Franc
Kovářská 1169/17, 190 03 Praha 9
tel./fax: +420-284 818 008
mobil: +420-602 850 267
e-mail: Josef.FRANC@seznam.cz

Kursy češtiny

Čeština pro začátečníky i pokročilé,
dr. MALÁ, tel. č. 602 36 51
Čeština – začátečníci i pokročilí,
Mag. dr. BRANDEIS,
tel./fax 0043-1-40 89 841

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK

Sekretariát: út 9:00-10:30, čt 18:00-19:30
Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien
tel. +43-1-596 13 15, fax +43-1-595 57 99
rsks@slovaci.at www.slovaci.at

KULTURNÍ KLUB

Informační časopis Čechů a Slováků v
Rakousku
Informationszeitschrift der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Schlüsselgasse 18, 1080 Wien
mobil (od 10:00): 0043-0-664-97 33 764
fax: 0043-1-79 88 454
e-mail: info@kulturklub.at
www.kulturklub.at

Knihy vydané Kulturním klubem
si můžete zakoupit/objednat přímo
v Kulturním klubu.

Galerie auf der Pawlatsche Institut für Slawistik

Universitätscampus
1090 Wien, Spitalgasse 2-4 / Hof 3
www.univie.ac.at/pawlatsche

DŮLEŽITÉ ADRESY

Ateliér JAN, Jan a Tamara Brabenc
Spittelberggasse 7, 1070 Wien
tel./fax: 526 54 22

MOKI – Theater für Kinder
tel. 505 98 06, www.theater-moki.at

Hodiny klavíru

Info tel. 0650 967 80 80

Täglich ab 11:00 bis 23:00h

ALTÖSTERREICHISCHE & BÖHMISCHE KÜCHE
1050 Wien - Margaretenstraße 60 - Tel (0222) 586 09 67

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem
o nákup českých malířů. Zprostředkování
bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7,
Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81,
mobil 0664/3566676.

Otevřeno vždy od 15. března do 31. října

BIERGARTEN · RESTAURANT

Schweizerhaus

Familie Karl Kolařík
seit 1920

1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52

Raumdekor

ANTON FLORIÁN
MALERMEISTER

TEL.+FAX **586 86 86**

1060 Wien, Hofmühlgasse 18

E-mail: raumdekor.florian@aon.at

MALEREI - STUCK
JALOUSIEN - ROLLO
ANSTRICH - TAPETEN
TEPPICHE - VORHÄNGE
STIL- UND LIFTKARNISEN
WAND- UND BODENBELÄGE
FARBEN - LACKE - WERKZEUGE
>>> *sleva pro krajany*

Restaurace
privátní pokoje

**BÖHMISCHER
HOF**

So-St 10:30-22:00 hod.
Čt 10:30-14:00 hod.

Laaerstr. 55
2111 HARMANNSDORF
-RÜCKERSDORF

Tel. **02264/200 82**
www.hroch.at

**Máte problémy s identifikací
neznámých znaků?**

Obrátte se s důvěrou
na naši heraldickou kancelář!

Újezdský herold
Heraldická kancelář

VÁCLAV KULLE

Ježovická č. 114
190 16 Praha 9
Česká republika

Tel./fax:
pondělí – pátek
+420/281 972 116

Koniasch Latin Press s. r. o.

Na Hubálce 7, CZ-169 00 Praha 6
tel./fax: +420-220 511 681

KLP koniasch@gmail.com

Restaurace BÖHMERWALD – rodina Stuchlíkova

Česká kuchyně a speciality.
Osłavy pro malé i větší skupiny
v romantickém prostředí
české a slovenské restaurace.

Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,
tel./fax: 505 72 34, e-mail: boehmerwald@aon.at,
www.restaurant-boehmerwald.at
otevřeno: po – ne 11-23 hod.

Restaurant

Schönbrunner Stöckl

beim Meidlinger Tor

České a slovenské speciality!

rodina
Smadišova

10:00-22:00, otevřeno po celý rok
1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor, tel.: +43-1-813 42 29
tel./fax: +43-1-812 82 71, www.schoenbrunnerstoeckl.com

Lux Böhmisches Kuchl

SPECIALITY ČESKÉ
A MORAVSKÉ KUCHYNĚ

OTEVŘENO: pondělí – pátek
11:00-15:00 a 17:30-23:00

1080 Wien, Schloßelgasse 18
tel.: +43-(0)1-402 57 31 (Dagmar Ficenc)

KOREC und BLAŽEK OEG

Mo-Fr 09:00-19:00, Sa 09:00-15:00
17:00-18:00 – sleva 25 %

Täglich Mittagsmenü – Spezialitäten aus der ganzen
Monarchie – Trennkost- und Seniorenkarte
Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien
Tel. +74 331 81

Přimo v nákupním centru Simmering
3 hod. parkování v garáži zadarmo

Danica Korecová, fa. Korec
tel./fax: 038-7486 159
Info v reštaurácii Pressburg

Kleines Wiener Cafe
DENIS BEZUCHA

1080 Wien, Kochgasse 18
tel. 01/402 32 07
po – pá 9:00-22:00
so – ne zavřeno

Kavárna s českou kuchyní. Osłavy
na objednávku. Budějovické pivo.

Výhodné ubytování ve Vídni
M. SEĎA

Westbahnstr. 18, 1070 Wien
Tel. 524 38 73, 617 27 06

Jiří Karásek ze Lvovic: *Ocúny noci****Jarní píseň***

Nehřeje slunce, jenom květy svádí,
by rozvily se časně do světla.
Sasanko bledá, dávno mrtvé mládí,
na hrobě čeho jsi to vykvetla?

Zelené skvrny mezi stromy svítí,
vzduch plavého má medu lahodu.
Přichází jaro duši zasmušiti,
jak olší chlad když padá na vodu.

Přichází jaro. Opravdu? Svě žely,
své bolesti již ani necítím.
Jsem jako kmen, jenž dávno odumřelý
jen děsí chodce tmavým stínem svým.

(mk)

František Halas: *Milostí bud' mi tělo tvé****Jaro***

Kreslí jaro krásu žen
do křivek všech příslibností
chodím láskou zasažen
jako vždycky do úzkosti

Taví vítr sněžnost těl
kreslí něžně jímku klína
jaro jsi můj nepřítel
bolí ta a bolí jiná

Každá nosí v sobě zmar
pošetilých pološtětí
Jaká to jen řada mar
chodí dole po náměstí

(mk)

Stanislav K. Neumann: *Kniha lesů, vod a strání****Březen***

Ještě chvílku jen ! A moje vděčnost
opět pozdraví tvoje milosrdenství.
Lidé ciframi měří tvou užitečnost,
čím však mě jsi, mé srdce ví.

Země, zítra se zazelenáš!

Země, zítra nám rozkvetěš!

Nikdo nepodplatí tě, nekoupí za otčenáš,
ale věrnému synu všim se zveš.

Zpěvem, letem a hnízděním ptáků,
vůní, ztepilostí a barvami bylin svých,
víc než zlatem klasů mně rudostí máků
tisíc radostí učiníš nezasloužených.

Šerou pohádkou vody, luk šťavnatostí,
lesů ševelem, zvěří s pryskyřicemi
osvobodíš mě z bídy, učitelko ctností
dechem života naplníš plícemi.

Nedočkavá verunka v sednici hledá kvítí.
Spolu toužíme, březnovou nemocí stůněme.
Lidem nemajíce zač vděčni býti,
celou vděčnost svou, země, vstříc ti neseme -

(mk)

Vzpomínka na JINDŘICHA LIONA**Jindřich LION: *S humorem na suchary***
Těžkosti amatérského dohazovače

Vzpomínám si na svůj první úspěšný skutek služby bližnímu.

Je tomu už hezkých pár let, co jsem se s přáteli scházel každou sobotu večer za účelem společného kulturního prožitku a následujícího posezení v některé více či méně útulné pražské kavárničce. Mluvalo se o všeličems a jednou jsem se také zmínil o jednom nesmělém kolegovi, který měl svízele s poznáním vhodné partnerky.

My známe podobný případ dívky, prohodila naše přítelkyně. Tolik by se chtěla vdávat, ale nesmělost jí brání v seznámení. Chudák sedí se mnou v kanceláři a denně si stěžuje na svůj osud.

Na počátku tedy bylo slovo. Jako v Bibli. Slovo dalo slovo a za chvíli jsme se usnesli, že oba nesmělé rádoby-milovníky dáme dohromady. Vyměnili jsme si jejich jména

a adresy a dohodli se, že se pokusíme přemluvit je alespoň k písemnému styku.

Zkusil jsem to na svém „konci“ hned nazítří ráno.

Nepřichází v úvahu, prohlásil rezolutně můj kandidát. Nejsem ani Mácha ani Goethe a takové ciráty psát neumím. Zbytečně bych se zesměšnil.

Nabídl jsem mu tedy svou pomoc, která byla vděčně přijata. Napsal jsem neznámé dopis, ve kterém jsem se jeho jménem nabídl jako penfriend.

Následující sobotu referovali naši přátelé o reakci na druhém konci. Jejich kandidátka přišla do práce celá rozradostněná, ale bezradná. Dostala prý dopis, neví však co s ním, že na takového něco nedovede odpovídat a o čem by si také psala s neznámým.

Moji přátelé dělali překvapené, nicméně ji začali přemlouvat, aby ze slušnosti alespoň odepsala. Když veškeré

úsilí naráželo na odmítavý postoj, nabídli jí své služby. Domluvili se, že odepíše a ona dopis pouze podepíše.

Návrh byl přijat, dopis odeslán a za tři dny už jsem jej držel v ruce. Kolega mi jej celý dychtivý přinesl ukázat. Byl skutečně napsán hezky a pročitěně.

To jsem musel autorům příští sobotu přiznat. Ale současně jsem musel sednout a na kolegovo přání okamžitě odpovědět. Také moje řádky byly následující sobotu pochváleny a od té chvíle začala pravidelná korespondence, která stále více dostávala milostný obsah. Korespondence ne mezi nesmělým mládencem a neměně nesmělou pannou, ale jejich jménem mezi mnou a mými přáteli.

Nuže, sobotní večery nabývaly nový obsah. Prodebatovali jsme naše dopisy z minulého týdne, kuli plány na týden příští a usnášeli se na další strategii. Naše každotýdenní sedánky se začaly podobat sezení generálního

Jindřich Lion a velvyslanec ČR dr. Rudolf Jindrák při příležitosti představení Lionovy nové knihy *S humorem na suchary*, velvyslanectví ČR, 12. 4. 2005

štábu. Navrhovali jsme budoucí postup, naplánovali si pomalý ústup budoucí novomanželky, stále prudší ofenzívu mého svěřence a postupným rozměňováním obranných pozic jsme je připravovali na zteč.

Nevím už přesně, jak dlouho tato činnost pokračovala. Nebyly to však týdny, nýbrž určitě měsíce. Prostudoval jsem v té době milostnou korespondenci spousty známých literátů a používal z nich citáty. Totéž protistrana. Oba papíroví milenci byli čím dál tím více unášení lyrikou a city toho druhého. Až jsme se jednoho sobotního večera dohodli, že nastala chvíle nabídky osobního setkání.

Podle dohodnutého plánu jsem v příštím dopise podal návrh a moji přátelé jej za svou kandidátku přijali. Sjednal jsem jim schůzku na neděli večer pod staroměstským orlojem. Poznávací znamení: červená růže v jeho a bílý kapesníček v její pravé ruce.

Zpovzdálí jsme se všichni čtyři pozorovali. Bylo to dojemné. Oba byli zprvu velice nesmělí, ale po krátkých rozpacích nám zmizeli z dohledu.

Mám-li mluvit pravdu, bylo nám to trochu líto. Naše sobotní večery ztratily svou náplň. Dopisování nám začalo chybět. Naše diskuse vážly. Něco jsme postrádali. Naše sobotní setkání začala řídnout.

Sešli jsme se po delší době až na svatbě. Dodnes oba manželé nevědí o našich piklech. Ale hlavní věc je, že dobrá věc se podařila, jak se zpívá v Prodané nevěstě, čemuž tak není vždycky.

Poslední tvrzení chci doložit příkladem.

Kdysi v raném dávnověku jsem navštívil taneční zábavu, kde jsem potkal starého známého, v civilu zatvrzelého mládence. Přišel za mnou celý pobledlý, rozechvělý, se zasněným výrazem v obličeji.

Kdybys ji viděl, mluvil bys jinak, pravil.

Za prvé jsem nic neřekl a za druhé – o kom to mluvíš? optal jsem se.

O ní, o kom jiném. Copak jsi ji neviděl?

Snad jsem ji viděl, ale nevěděl jsem, že je to ona.

To jsi tedy něco zmeškal, zašeptal. Mona Lisa, Boticel-

liho Spící krasavice úplný hadr. A to jsem ji viděl pouze oblečenou. Je to vrcholné dílo fantastického realismu.

Logika jeho argumentace byla nade vši pochybnost. Musel to být kus. Nebo jak jsme tenkrát říkali – kost.

Můj známý se opět zasníl. V příští minutě stál sice tělem vedle mě, ale svými myšlenkami bloudil vírem tanečních párů, kde v té chvíli musela vířit i ona.

Projevil jsem svou účast mlčením. Nechtěl jsem ho vrušit z rozjímání, když náhle do mě vrazil tak, že jsem odletěl až k nedaleko stojící gardedámě s hlubokým dekoltem.

Ráda, pravila tato, neboť považovala můj neomalený přístup za výzvu k tanci. Omluvil jsem se a měl jsem co dělat, abych se od ní odpoutal, neboť už mě vděčně chytla za ruku. Vrátil jsem se ke svému známému. Byl ještě celý u vytržení.

Tam, pravil rozčileným hlasem. Tam v rohu u zrcadla, vidíš ji? To je ona! Kost, co? S tou se tak seznámit!

Bylo to skutečně děvče jako broskev. Jen nakousnout.

Mám ti ji představit? zeptal jsem se ledabyle.

To snad není možné. Tebe mi sem zavál osud, povídá překvapeně můj známý.

Šli jsme spolu k oné broskvi a já povídám tak nějak lidsky: Dovolíte, abych vám představil svého kamaráda? Překvapená dívka mu podala ruku, sama prozradila své jméno a pak už on převzal konverzaci. Já se omluvil a odporoučel jsem se.

Můj známý dlouho nevěděl, že jsem onu dívku tehdy viděl stejně jako on poprvé v životě. A kupodivu se ani broskev příliš nedivila, že k ní přistoupil cizí člověk, aby jí představil člověka ještě cizejšího. Asi k tomu v důsledku konsternace neměla ani čas.

Brzy byla ruka v rukáve a kučeravé blond vlasy pod čepcem.

Za tři měsíce jsem dostal svatební oznámení, za dalších devět měsíců radostnou zvěst o narození holčičky jménem Vendulka a rok poté zprávu o rozvodu.

Podle informace mého známého to nebyla broskev k nakousnutí, ale k zakousnutí.

Jak vidíte, s dohazováním jsou někdy svízele.

Představujeme: JAN BRABENEC

Dobré víno

Jsem-li vidět, vrhám ve světle stín.

Jsem-li jen stín, tak jsem vidět.

Potkávali se často.

Malíř maloval obrazy, především dívky a akty. To mu šlo a vinař, ten pracoval na vinici a jeho radost bylo dobré víno.

Stráň, na které vzácné odrůdy vyrůstaly z písčité země a nabízely své plné hrozny slunci, byla velká a příkrá, a tak vinař chodil ztěžka a jen někdy se byl schopn narovnat.

U některých odrůd nechával plody přejít prvními mrazíky a takovými víny se pak hrdě chlubil.

Těšil se z plných sklepů a ty nejlepší ročníky archivoval.

Jiných potěšení moc neměl, dřina není žádné lákadlo pro krásné dívky, a tak na své vinici byl sám.

A zůstával sám a pomalu stárnul a stíral prach z lahví plných vzácných vín.

Slíbil si, že čtyřicet lahví otevře, až oslaví tento věk, a také tak učinil.

Vína nebyla dobře zakorkována, a tak mok, na který se těšil, mu přinesl velké zklamání. Od té doby pečlivě vybrané ročníky zátkoval a doufal, že se i on dočká času, kdy zralé víno bude i dobré víno.

Občas ho potkalo krátké prchavé štěstí v podobě dívek na vinici pomáhajících, které ale po dnech dřiny zapomněly na večery nadějí a uvědomily si, jak rychle čas pospíchá ke zraní ženského těla.

Malíř naproti tomu měl velmi mnoho přelétavých lásek a namlouval si, že to je to ono, co potřebuje k tvorbě. Inspiraci ženským tělem a bolest z pomíjivosti touhy.

Měl v tom zmatek, a tak se mu občas podařilo namalovat obraz, který nebyl jenom oslavou tvarů, ale i výpovědí prožitku.

Ateliér stál na samotě a malíř měl zahrádku a kus půdy. Pěstoval zmatečně vše, co mu chutnalo, a tak ani vlast-

ně moc obrazy prodávat nemusel. Byl vegetarián a jeho polička byla plná cibule, brambor, česneku, paprik a lilků.

Víno ale neměl a vypěstovat neuměl a k malování ho potřeboval, jak říkal, k rozjezdu.

Vinař své dobré víno prodával a malíř si sem tam po úspěšné výstavě pár lahví mohl i koupit.

Těch výstav bylo málo, a tak se časem přihodilo, že se tihle dva tak protichůdní bardi dohodli na zvláštním obchodě.

Víno za obraz.

Pomíjívá chuť rudého či zlatavého moku mámičího smysly a choutky za dílo, které nepomíjelo. Trochu vybledlo časem, ale zůstávalo.

Často se hašteřivě ptávali, co je vlastně výhodnější.

Zda to vínko, které proteče tělem a vyvolá uvolnění a touhu, nebo ta bílá těla žen, která jsou již ukojená a potichu stárnou, a přesto zůstávají zachycena právě v okamžiku očekávání a vášni.

Oba potřebovali ke svému životu boha, každý měl trochu jiného, vinaři vyhovoval ten vousatý stvořitel, o kterém si každou neděli nechával v kostele vyprávět a při práci se na něho obracel s prosbami o déšť a slunce.

Malíř byl hluboce přesvědčen o tom, že v něco, v někomu věří a věřit chce.

Hledal u Aztéků, židů a křesťanů, poptával se u buddhistů a jiných asijských učení. Jen s islámským bohem si nevěděl rady, ale rád by ho pochopil. Nakonec si vytvořil jakousi vlastní teorii o vzniku země a celého vesmíru a s gustem četl knihy o cizích civilizacích.

Neustále nacházel důkazy o tom, že ti bohové tady byli a do pračlověka vložili nějaký šém, nějakou novou schopnost vnímat a řešit svoji existenci.

Přesvědčil sám sebe a rád i ostatní o tom, že celá ta zeměkoule je pokusnou laboratoří, rozdělenou mezi různé rasy a prostředí, a odněkud se zkoumá, která rasa v tom konkrétním prostoru má větší naději na přežití.

Mnoho různobarevných civilizací zaniklo a mnohé se mísením jakoby znovu obrozují.

To všechno na absolutně dokonalých počítačích v jiném čase analyzují oni bozi, které si ani představit neumíme.

Rozdělili si svět do různých teplotních rovin a lidi si podle toho obarvili, aby to měli přehlednější.

Takto rád rozumoval právě s vinařem, kterého to bavilo, ale bylo mu po celodenní dřině jasné, že když bůh nedá ve správném množství a čase vodu a slunce, tak prostě víno a ani život na zemi nebude.

Shodovali se na tom, že člověk jen v nepatrné míře může ovlivnit vývoj světa a svůj vlastní osud.

„Máme to napsané v dlaních,“ říkával malíř a prohlížel si čáru života a trojúhelník štěstí.

„Je to napsané ve hvězdách,“ tvrdil vinař, protože na jeho dlaních pro samé mozoly žádné čáry vidět nebyly.

A tak popíjeli víno a malíř měl čím dál méně času vytvářet nesmrtelná díla a vinař čím dál více obrazů rozvěšených po stěnách.

Obrazům svědčilo šero velké místnosti, kde se víno ochutnávalo, a pak se příkře šlo po schodech dolů do sklepa, kde zrál v sudech.

Vinař časem proslul jako znalec umění a mecenáš a malíře všichni brali jako podivného, neustále hloubajícího lenocha.

Ateliér byl poloprázdný a na stěnách byly vidět zaprášené stíny po obrazech, které byly již vypity.

Snad právě proto pulzovala v tom prostoru síla tvořivé energie, kterou cítil každý.

To, co zůstávalo na tomto výměnném obchodě naprosto jedinečné, bylo přátelství.

Vinař obrazy nepotřeboval, vlastně takto malíři pomáhal přežít a časem se naučil ta tiše namalovaná chladivá těla žen milovat.

Malíř by při troše snahy dokázal svá díla výhodněji prodat, ale vlastně nechtěl.

Při jednom večerním mudrování, když už malíř začal mít pocit, že dokáže rozeznat, která vína jsou pěkná, se dohodli, že odkážou své majetky, tedy vinici a hlavně sklep plný archivního vína a ateliér, jeden druhému.

Každý ve skrytu duše toužil po tom, co sám neměl, vinař po ateliéru a malíř po vinici.

Bylo to ale jinak.

Vinař si přál ne tu prosluněnou prostoru, ale ty prožitky a talent, a malíř si jistě nebyl schopen představit tu dřinu ve vinohradě.

Napsali závěti, trošku je potřísnili červeným vínem a podepsali.

Měli pocit, že to vše skvěle vyřešili.

Po kocovině, která se druhý den dostavila, nezačala bolet hlava, na to bylo víno příliš dobré, ale začala bolet duše.

Uvědomili si, že by se mohli těšit na okamžik, až dědictví nabude právní moci.

Došlo jim, že se budou těšit na smrt toho druhého, a tak oba ty hrozný testamenty spálili.

Nikdy to jeden druhému neřekli a už nikdy o tom nemluvili.

Každý nesl v srdci povznášející pocit, že toho druhého nezištně obdaroval.

A nyní bychom tento tichý a trochu dobrým vínem rozmazaný příběh mohli uzavřít, ale ono se něco stalo.

Něco, jak už to v životě a i mezi kamarády chodí.

Oba byli sami, neměli žen a potomků, žili na vinici a v ateliéru nedaleko vinohradu, trochu si záviděli svoji práci, trochu si vyčítali a trochu byli jeden s druhým rádi.

Někdy i více.

Po jednom nezdařeném ochutnávání letošní úrody se malíř opil tak, že nedošel domů, natož aby si něco pamatoval.

Jeho přítel vinař, který moudře přikusoval špek a rohlinky, zanechal svého přítele jeho vinným snům a s gustem odešel do jeho ateliéru s cílem zahrát si na kumštýře.

Dlouho si to přál a slyšel o návštěvách krásných dívek a ten večer mu štěstí opravdu přálo.

Procházel se v nádherném ateliéru plném rozpracovaných obrazů, ten večer vnímal světlo jinak nežli to zapadající slunce na vinici a dokonce i barvami si upatřil upracované ruce.

Nahrbená záda zvyklá nosit putny přezrálého vína do straně se narovнала a pak se stal ten zázrak.

Zazvonil zvonek, a nežli se dokázal vrátit do role udřené vinaře, vstoupila do tiše prosvíceného ateliéru dívka.

Omyl, to nebyla dívka, to bylo stvoření.

Seznámení bylo rychlé, děvče vědělo, že chce být malováno za každou cenu, a vinař zmateně otevřel archivní ročníky svých vín.

„Slečno, tramín červený, to je ano víno,“ zadoufal a dívka neodmítla.

Tomuto vínu se neříká ne.

A také ne neřekla, když nenechavé ruce začaly pomalu odhalovat tu krásu, které měla být malována.

Trochu ji pravda překvapila rozechvěná něžnost drsných prstů, ale skvělému vínu a touze být zvěčněna a nesmrtelná brzy podlehla.

Nebylo třeba nic říkat, každé slovo by bylo na obtíž, prostě se něco událo.

Děvče očekávalo, že bude skicováno a malováno.

To se ale nestalo, vinař o tom, jak se to dělá, neměl ani tušení.

Vždy si představoval, že právě takto to všechno probíhá a děje se to, a nyní to prožil.

Tak takhle si ten mizera užívá, myslel si v duchu a netušil, jak moc se plete.

Většina modelek si nechala za každou minutu stání zaplatit a o nějakém milování nebyla většinou nikdy řeč.

Jenomže tohle všechno vinař nevěděl, stejně jako malíř necítil nalomený hřbet dělníka na vinici a vnímal jen panen-skou chuť mladého vína.

Dívka odešla s příslibem, že zítra nebo pozítří se bude

pokračovat, a vinař ji pozval na rande do vinice, kde to znal a byl tam vánek a slunce a zrající víno a...

To dívka ale neslyšela, chtěla být malována a vinice byla dál nežli její touha po stárnutí.

Zapomněla, kdy a kde, věděla jen, proč.

Malíř se probíral z kocoviny, vinař chodil marně hledat mezi vinnými keři svůj prelud a dívka se rychle orientovala v situaci, když po několika dnech naplnila svůj sen o nesmrtnosti.

Prsty, které ji pomáhaly z křehkého prádla, nebyly tak drsné a dokonce ta figura i tvář byla jiná.

Vzniklo několik krásných portrétů a obrazů a nádhera pomíjivého těla byla zaznamenána.

Vinař zapomínal příliš pomalu, a proto jeho červené víno mělo ještě po letech podivnou nahořklou chuť čekání a naděje.

Nic se vlastně nestalo.

Malíř dlouho nevystavoval obrazy z doby, kdy maloval a miloval podivnou žádoucí dívku, a potom, když vše pomínulo a děvče došlo k poznání, že ani vinař a ani malíř nejsou to pravé, přišla ta výstava a průlom.

Malíř na vernisáž přivezl vína stará, která si schovával na nějakou tu výjimečnou příležitost, a vinař zapůjčil ty nejkrásnější obrazy ze své sbírky.

Jeden akt se prodal a to byl právě ten, který malíř i před svým kamarádem dlouho schovával, to bylo dílo, které se nedá vypít a ani prodat.

Jenomže zapomněl dát červený puntík, že to je neprodejné.

A obraz se prodal.

Jediný, nejúžasnější.

Byla v něm touha, splněná přání, byla tam vina a zmýlená, podařilo se zachytit okamžik času.

Prostě něco.

Vína se vypila, obdivovatelé a obdivovatelky odešli do svého a malíř s vinařem zůstali sami.

„Tak jsem dnes prodal, kamaráde,“ nemohl se nepochlubit malíř.

„Tak tenhle obrázek sem teda neviděl, mizero, ten bych si bejval koupil,“ našťavaně a trochu i se zadostiučiněním řekl vinař.

„No jo, já jsem ho vlastně prodat ani nechtěl, to je taková vzpomínka,“ zasníl se malíř. „A vlastně jaké kupování a prodávání?“ řekl s výčitkou úplně zbytečnou.

Vinař našťestí neviděl ani ten obraz a ani kupce, tak se staral o blaho hostů, a tak celá ta slavná výstava pomalu upadala v toku pomalého času plného prázdnoty v zapomnění.

Víno zrálo, obrazy byly malovány a vzpomínky se pomalu propíjely v pohodě zapadajícího slunce do zapomenutí.

„Poslyš,“ navázal na nepřetrženou nit malíř, „ty máš toho svého boha, a tak mi řekni, proč vlastně tohle všechno?“ opřel umělec otázku o láhev Zweigeltrebe, kterého rychle ubývalo.

Vinař s odpovědí nespěchal a vlastně ani nevěděl, proč by něco měl říkat.

„Víš,“ napil se a povzdechl velmi zhluboka, „moje víra, hele, tak já když přídu večer domů, ztahaný a nikdo mě nečeká, tak s kým si mám povídat. S televizí, no to teda ne, a nebo poslouchat ty blbý reklamy v rádiu, všichni sme už načichlí, no všichni už tím smrdíme, ne, tak to já se teda pomodlim, poděkuji pánubohu, že sem to přežil, ty ateisto, a pak...“

„Jo a pak co?“ zašklebil se malíř, který už slyšel odpověď.

„No a pak holt usnu a to se tobě nemůže s tou paletou, nebo co to máš v ruce, a vůbec se celý den flákáš, stát.“

„Já vim,“ zamyslel se malíř, „to už si říkal a pak se ti vo ní zdá.“

„No a co. Tak se mi vo ní zdá, no, a aspoň můžu spát.“

Malíř chtěl provokovat, a tak se jen tak cvičně zeptal: „A pamatuješ si vůbec, jak vypadala?“

„Tak to ti můžu říct, mezi těma tvýma obrázkama, kamaráde, teda není,“ zaútočil vinař a přál si, aby to bylo jasné, i když věděl, jak a proč právě tento příběh plný nenaplněného snu začal. Nebyl tak vzdělaný jako kamarád malíř a víra nebyla otázka, ale jistota a z Bible také neznal moc, ale právě ten jeho nevěřící mazal ho naučil mít rád Píseň písní:

„Jak krásná, jak líbezná jsi láska, při hrách milostných.

Postavou se podobáš palmě a svými prsy hroznů, datlí.“

Jak staré jsou tyhle metafory a jak dávno již nejsou ty postavy a prsy, bože můj, pomyslel si malíř a v duchu dodal:

„Pojď, můj milý, vyjděme do pole, přenocujme v keřích heny.“

Nevěděl, jak vypadají keře heny, a bylo mu to jedno.

Jeho kamarád vinař chtěl pokračovat a nahlas pro sebe zašeptal:

„Časně zrána půjdeme do vinic, pohledíme, jak pučí vinná réva, zda její květ se rozvil, tam tě zahrnu laskáním.“

Dál nemohl, jeho dobré víno mu přiškrtilo hlas, sám sebe dojal, vybavila se hořkosladká vzpomínka, a tak mohl pokračovat malíř:

„Políbila bych tě a nikdo by mnou pohrdat nesměl.

Vždyť silná jak smrt je láska, neúprosná jako hrob žár-
livost lásky.“

Vinař zbystřil, dolil si sklenici a útočně řekl:

„Má vinice patří mně, jen mně samotnému, měj si ten tisíc, Šalamoune.“

Oba kamarádi se rozchechtali a věděli své.

Malíř v okamžiku jakéhosi osvětlení suše dodal:

„Uprchni, můj milý, podoben gazele či kolouškovi na balzamových horách.“

Ani jeden si nedovedl představit kolouška a gazelu, natož balzamové vrchy, ale ono to bylo prostě krásné. Občas takhle při vypitých sklenkách citovali Bibli, ale vskutku znali jen tuhle nejkrásnější milostnou báseň.

Dopili své sklenice, vinař přinesl okoštovat jiné víno a jen tak ze zvyku, poněkud nelogicky pronesl, zbytečně hlasitě, poslední verš, který znal:

„Běda těm, co za časného jitra táhnou za opojným nápojem a až do setmění je rozpaluje víno.

Běda těm, kdo říkají zlu dobro a dobru zlo.“

Odněkud téměř zázrakem vykouzčil láhev opravdu starého vína, opatrně vytáhl korek tak, až to mlasklo, a zadíval se na svého kamaráda poněkud vyčkávavě.

Ten nezklamal a přesně v duchu vinařů se zeptal: „Volals mána?“

Vinař beze slova přítakal a pomalu nalil každému skleničku.

U dveří ateliéru se rozcinkal zvonek.

Nikdo ale nikoho nevolal a nečekal.

Oba se na sebe podívali se stejnou otázkou v očích a souhlasně zakroutili hlavami.

Dveře se otevřely a do ateliéru vstoupila žena, nikoli nejmladší, ale jaksi tajemně krásná, a tak ta otázka „Volals mána“ byla o to naléhavější.

Oba ochmelové civěli a nevěděli, jenom ona věděla.

Věděla, kam jde, a tušila, koho potká.

„Dobrý večer,“ zazněl sametový hlas a v obou pánech zazněla jakási rezonance vzpomínky.

„Dobry večer, přišla jsem zde za mistrem, koupila jsem kdysi na výstavě obraz a trochu by potřeboval zrestaurovat, a tak jsem si myslela...“ to myšlení nechala viset ve vzduchu a prohlížela si obrazy a změněné tváře obou mužů.

Malíře samozřejmě potěšil zájem o jeho dílo a vinaře mrazilo, a nebyl si jistý.

Žena pochopila, že zapomínání a čas je neúprosnější, nežli si myslela, a tak vyndala z velké tašky obraz, který najednou všichni znali.

„Ale to je...“ řekl zmateně malíř a vinař naopak soustředěně pátral v tváři svého kamaráda a najednou bylo všem třem všechno jasné.

„Myslela jsem si,“ začala žena, „že budu k poznání,“ a s povzdechem zakrývala své zklamání. Už vlastně ten obraz zpátky nechtěla.

„Mistře, trochu to chce asi vyčistit, a jestli mohu prosit, věnujte ten obraz, a je krásný, že, věnujte ho potom do nějaké galerie.“

Podívala se na vinaře a v okamžiku procítila v jeho smutných očích ty týdny a měsíce čekání na vinici, bylo to nevinné a snad to bylo tím vínem.

Povzdechla a vteřinu před tím, nežli odešla, dodala:

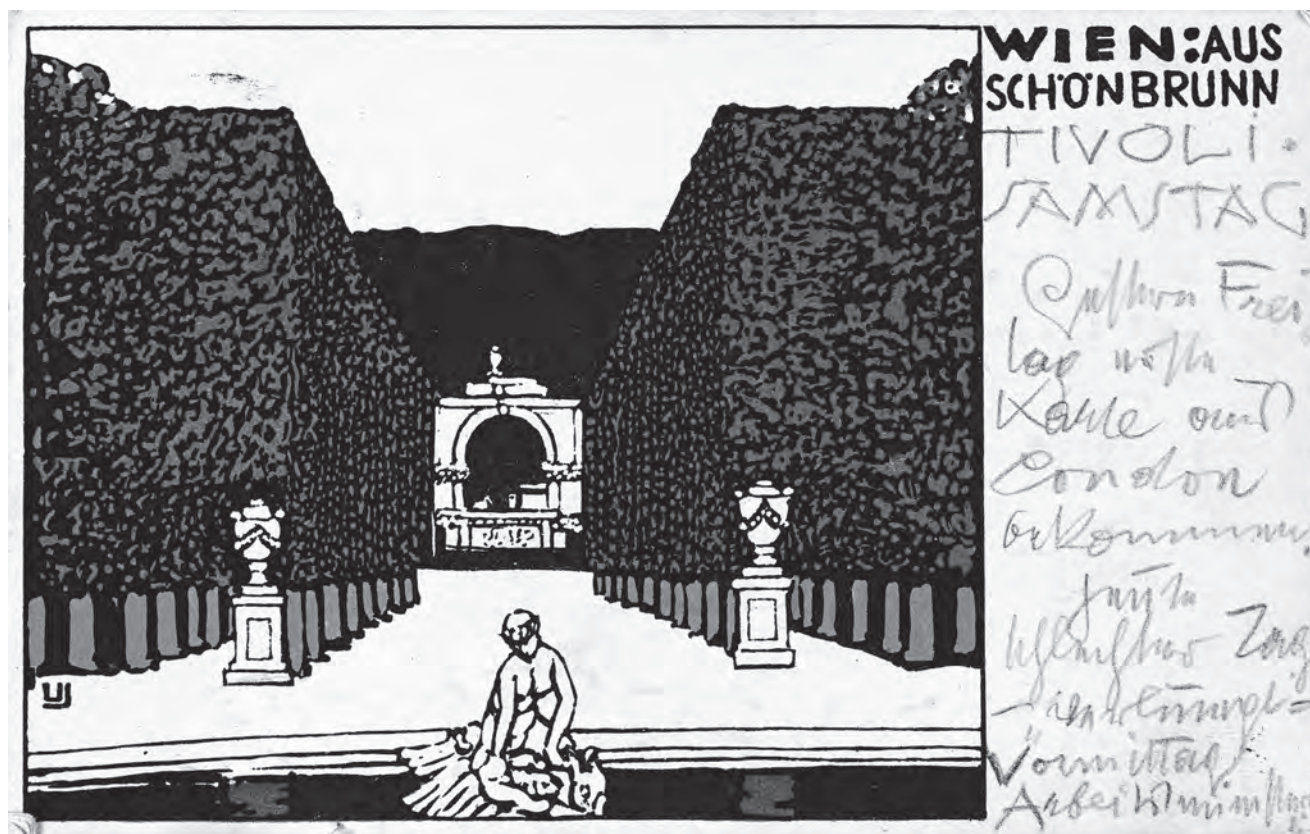
„Mistře, ta galerie není nutná, dejte to jemu.“

Řekla a ukázala na vinaře, kterému bylo konečně jasné, čím portrét na tom nesmrtelném obraze je.

Dveře zaklaply, stín mládí zmizel a oba přátelé se utopili ve vzpomínce.

Korek s mlasknutím opustil láhev nejlepšího vína, pozdního sběru, a někde, odněkud, se ozvalo tiché: „Volal jsi mne?“

(Autorem povídky a ilustrací je Jan Brabenec)

Gustav Klimt - pohlednice z Vídně (ke klimtovským výstavám ve Vídni)

KRÁTCE ZE SPORTU

Fotbal: Viktoria Plzeň dala městu 10 milionů korun

Český šampión, který účinkováním v Lize mistrů získal do klubové pokladny jen na prémiech od UEFA kolem 280 milionů korun, slíbil peníze Plzni loni na podzim. „Je to záležitost velmi neobvyklá, svědčí to o vysoké kultuře a společenské odpovědnosti klubu,“ komentoval dar klubu primátor Martin Baxa (ODS).

Fotbal: Baníku se na půl roku zranil Svěrkoš

Baník Ostrava se v jarním boji o záchranu bude muset obejít bez svého klíčového útočníka Václava Svěrkoše. Osmadvacetiletý hráč si v utkání na hřišti Sparty utřhl přední zkřížený vaz v koleně a po operaci ho čeká přibližně půlroční rekonvalescence. „Při tomto zranění se nedá nic uspěchat, na hřiště bude schopen se vrátit někdy v průběhu září nebo října,“ sdělil lékař René Boglevský.

Lyžování: Záhrobská po katastrofální sezóně mění trenéra

Slalomářka Šárka Záhrobská, držitelka kompletní medailové sbírky z mistrovství světa, po dvou letech ukončila spolupráci s trenérem Pavlem Šťastným. Důvodem jsou neuspokojivé výsledky zejména v této sezóně. Nového trenéra bronzová olympijská medailistka z Vancouveru nyní hledá.

Triatlon: Ospalý podeváté nejlepším triatlonistou

Filip Ospalý z týmu Ekol Brno se stal už podeváté vítězem ankety o nejlepšího českého triatlonistu. O 14 bodů porazil v hlasování Vendulu Frintovou, která na mistrovství Evropy jako první česká triatlonista získala medaili na olympijské trati, když vybojovala stříbro. Jeho nejcennějším úspěchem v minulé sezóně byl triumf v St. Pöltnu na polovičních ironmanských tratích, kde se sešla vynikající konkurence. Ospalý tam navíc překonal běžecký rekord závodu.

Házená: Jícha druhým nejlepším házenkářem světa

Filip Jícha byl vyhlášen druhým nejlepším házenkářem světa za rok 2011. Českou oporu bundesligového Kielu, která loni anketu Mezinárodní házenkářské federace vyhrála, přeskočil jen dánský kanonýr Mikkel Hansen. Jícha získal v hlasování expertů, novinářů a fanoušků 21 % hlasů, zatímco čtyřadvacetiletá levá spojka AG Kodaň o 10 % více. Jícha v roce 2011 vyhrál s Kielem Německý pohár a mistrovství světa klubů a v bundeslize obsadil druhé místo. Národnímu týmu výrazně pomohl na letošní mistrovství Evropy, kde však Češi vypadli už v základní skupině.

Biatlon: Soukup vybojoval na MS bronz

Jaroslav Soukup vybojoval po pěti letech čekání medaili z mistrovství světa pro český biatlon. Devětadvacetiletý závodník dojel v německém Ruhpoldingu na třetím místě ve vytrvalostním závodě na 20 kilometrů. „Věřil jsem, že udělám dobrý výsledek, ale tohle jsem nečekal,“ radoval se.

Skiboby: Čiháček získal na MS dvě zlaté

Skibobista Pavel Čiháček získal na mistrovství světa v Rakousku zlato v superobřím slalomu i v kombinaci, v níž se sčítaly výsledky březnového závodu s únorovým slalomem a obřím slalomem z Deštného v Orlických horách.

Atletika: Holuša na halovém MS vybojoval stříbro

Běžec Jakub Holuša vybojoval na halovém mistrovství světa v Istanbulu v závodě na 800 metrů stříbrnou medaili. Čtyřadvacetiletý atlet prohrál v dnešním finále o 26 setin jen s Mohammedem Amanem z Etiopie a získal pro českou výpravu jedinou medaili na šampionátu. „Je to fantastické, nemám slov. Před finále jsem moc nespal, protože jsem myslel na medaili, dokonce i na zlato,“ uvedl Holuša na webu atletika.cz.

Lyžování: Řezáč nadále kraluje

Pokažená máza zbrzdila Stanislava Řezáče na jeho oblíbeném Birkebeinerrennetu v Norsku, kde už třikrát vyhrál. Nyní skončil 35., nejhůř za poslední dvě sezóny vůbec. To už ale nemělo vliv na jeho celkový triumf ve FIS Marathon cup. V prestižnější sérii Ski Classics zůstává ve vedení o 98 bodů. V posledním závodě za dva týdny v norském Norefjellrennetu musí k obhajobě prvenství dojet čtvrtý, aby se nemusel ohlížet na výsledky soupeřů. Nejbliže za ním útočí Andres Aukland. „Při rozjíždění tam byla jakž takž sůl a stoupalo to. Jenže na umrzlé stopě pak už ne. Vůbec. A když ti tady nestoupou lyže, nemáš šanci,“ říkal po pokaženém závodě.

Hokej: European Trophy v Bratislavě a ve Vídni

Finálový turnaj hokejové soutěže European Trophy se v letošním roce uskuteční v polovině prosince premiérově v Bratislavě a ve Vídni. Předchozí dva ročníky soutěže, která slouží zejména jako příprava na novou sezónu, se konaly v Salcburku. V nadcházejícím ročníku European Trophy se představí 32 týmů, které budou rozděleny do čtyř divizí.

Hokej: Bude mistrovství světa v hokeji 2015 v Čechách a na Slovensku?

Česká republika, která má pořádat hokejové mistrovství světa v roce 2015, nevyloučila, že spolupořadatelem by se mohlo stát také Slovensko. S touto zprávou přišel server pluska.sk.

V úvahu připadá model, který v tomto roce a příští rok aplikuje Finsko se Švédskem. „Máme zájem, aby se v roce 2015 konalo mistrovství světa u nás jako v druhé pořadatelské zemi. Už jsme se o tom bavili, je to zatím padesát na padesát. Uvidíme, jak dopadne nejbližší šampionát. Poté se následně bude na kongresu opět hovořit s českou stranou,“ vyjádřil se prezident slovenského svazu Igor Nemeček. Tuto variantu nevyloučila ani česká strana. Na Slovensku se konal světový šampionát v roce 2011. Pokud by došlo ke spojení, snížily by se náklady na uspořádání akce, které se účastní nejlepší týmy světa. „Nevylučujeme dopředu tuto možnost. Neoficiální jednání na toto téma už několikrát proběhla. Oficiálně se o tomto budeme bavit po skončení mistrovství světa ve Švédsku a ve Finsku. Uvidíme zejména z finanční stránky, co to přinese,“ cituje slovenský web Zdeňka Zikmunda, mluvčího Českého hokejového svazu. Mistrovství světa v roce 2015 by měla hostit Praha a Ostrava. Pokud by do pořádání vkročila i slovenská strana, Bratislava by vystřídala Ostravu.

(Připravila Anna-Marie Kroupová)

Česky a slovensky mluvící lékaři ve Vídni

MUDr. Jiřina BODNAR
choroby kožní a pohlavní
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8
tel. 406 99 41

MUDr. Vít DOLEŽAL
zubní lékař (všechny pokladny)
Kegelgasse 14 / Top 12 (vchod ze Seidl-
gasse 12), 1030 Wien, tel. 713 72 66

MUDr. Eva DRŠATA
oční lékařka (všechny pokladny)
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,
po, st – odpoledne; út, čt – dopoledne
termín po dohodě na tel. 587 54 27

MUDr. Kamila HAJEK
soukromá léčba homeopatií
Ada-Christen-Gasse 2/F/8, Wien 10
tel. 689 22 80

MUDr. Hana LION
zubní lékařka
Waltenhofengasse 5/2/301, 1100 Wien
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15
tel. 615 46 10, všechny pokladny

MUDr. Kristina LION
všeobecná lékařka se specializací
na psychosomatiku a psychoterapii
Röttergasse 37, 1170 Wien
tel. 486-22-86, všechny pokladny

MR MUDr. Vladislav LIPTÁK
internista – sportovní lékař
Innere Medizin – Sportmedizin
gerichtlich beeid. Sachverständiger
Diplomsporarzt, všechny pokladny
Zelinkagasse 12, 1010 Wien-City
po, út, st 14:00-16:00, čt 9:00-11:00
tel. 533 58 34, fax 533 58 34 16

Digitale Praxis: **Dr. med. &
Dr. dent. med. Josef LUDVÍK**
FA f. Zahn-, Mund- u. Kieferheilkunde
Simmeringer Hauptstr. 40/4, 1110 Wien
Po 10:00-13:00, 14:00-19:00,
út 7:30-14:00, st 7:30-14:00,
čt 12:00-17:00 a podle domluvy
tel.: 749 34 76, www.drludvik.at
e-mail: ordination@dr-ludvik.at

MUDr. Pavol MAZANIK
zubní lékař
Etrichstraße 15/1/13, 1110 Wien
po: 8:00-11:00, út, čt: 14:00-18:00
tel.: 941 91 17
pokladny KFA, SVA
pro ostatní pokladny Wahlarzt

MUDr. Ilona POLZER
(roz. Bartošková)
choroby oční a optometrické (Wahlarzt)
Wiener Neudorf, Schillerstr. 26, NÖ
po, út 9-12, po + st 17-19 hod.
a po dohodě (i sobota dopoledne možná)
Tel.: 02236-496 93, v akutních případech
mimo ord. hod.: 0660-3470374
www.gesundeaugen.at

MUDr. Georg SOJKA
neurolog a psychoterapeut
tel. 0664/214 01 63, termín po dohodě

PSYCHOTERAPEUT PSYCHOLOGICKÉ PORADENSTVÍ

Mag. Dr. Ladislav Nykl, Ph.D.
lektor na vídeňské univerzitě
a Masarykově univerzitě v Brně
semináře růstu osobnosti, pomoc
při sociálních problémech, depresích,
psychosomatických problémech atd.

Praxe:
Lederergasse 17/7, Wien 8,
tel.: 523 57 44 nebo 0676/5194833
e-mail: nykl.psychoterapie@aon.at
<http://members.aon.at/nykl>

GESUNDHEITSSTUDIO KROTENBACH

Med. Univ. Dr. Kamil Maarfia
soukromý všeobecný lékař
pracovní, preventivní a estetická
medicína, životní prostředí

Praxe:
Krottenbachstr. 52 (vchod Budinskygasse
1190 Wien, tel.: 01/9580951
e-mail: dr.maarfia@hotmail.com
www.artdoc.at

**Ověřené překlady dokumentů aj.
Univ.-Lektor Dr. Dietmar KOLLER**
A-2333 Leopoldsdorf, Weidengasse 2
tel. +43-2235/44 637, +43-676/37 62 117,
+43-1-515 28-444, fax: 02235/44 638
práce: A-1030 Wien, Marxergasse 1a
(City-Tower Wien Mitte/Bhf. Landstr.)
e-mail: dietmar.koller@univie.ac.at
www.tschechisch-slowakisch.com

Mag. Lenka KOVARIK
A-1210 Wien, Felix-Slavik-Str. 3/1/10
tel./fax: 2908809, mobil: 0699/11807581
lenkakovarik@hotmail.com
lenka.kovarik@fh-burgenland.at

Dr. Milan KOŠÍČEK
A-1030 Wien, Salesianergasse 17
tel.: 0664/2537951, fax: 066477-2537951
e-mail: m.kosicek@A1.net

Mag. Pavlína BÖHMOVÁ-LÖSSL
Allgemein beeidete und gerichtlich zertifizierte
Dolmetscherin für die tschechische Sprache
Sprachtrainerin für Tschechisch, Slowakisch,
Deutsch
A-1100 Wien, Dieselgasse 5/43
tel./fax 2082175, 0699/19544077
pavlina@chello.at, www.boehmova.at

Petr Jeremias POPOV-HAMMERSCHMIED
A-1110 Wien, Hugogasse 5/7
tel./fax +43(0)650 9688004
www.petrpopov.info
www.tschechischebahnen.at.tt

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK
Adresa k dispozici v redakci.

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie
Katholische Mission für Tschechen
Duchovní správce krajinu Prof. P.ThDr. Jan Horák
1030 Hagenmüllergasse 31,
tel. +43 0664 406 55 41, fax: +430 01 711 84 112
www.sweb.cz/farnost.widen, www.rozhledy.at

**KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele",
Vídeň 3., Rennweg 63:** mše svatá každou neděli
a svátek v 10:00 hodin.

**CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Vídeň
1., Salvatorgasse 12:** mše svatá každou neděli a
svátek v 08:30 hodin.

**KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů",
Vídeň 13., St. Veit-Gasse 25:** mše svatá 3. sobotu
v měsíci v 18:00 hodin platná na neděli.

**KOSTEL "Don Bosco", Vídeň 3., Hagenmül-
lergasse 33:** mše svatá podle kalendáře akcí
kostel Panny Marie na rohu
Linz, Herrenstr. a Redigierst. v centru města
Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30
hodin. Duchovní správce: P.ThDr. Michal
Kaplánek SDB, tel. 00420 656 354

Římskokatolická
**Katedrála sv. Štěpána
Wiener St. Stephansdom**
svatá zpověď pondělí 16–18, úterý
15–17, středa 13–14 hod.

Kostol Panny Márie Snežnej
1030 Wien, Jaqingasse 12
Svatá omša s kázňou v slovenskom jazyku každú
nedelu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

Klemens Maria Hofbauer klub
Čes. kat. spol. při chrámu Panny Marie
na Nábřeží 1010 Wien, Seitzerg. 5/IV
otevř. každ. pá do 19-22 hod. v ne. a cír.
sv. od 9.30 do 11 hod.

Kaple sv. Stanislava
Kurentgasse 2, Wien 1
mše svatá každý první pátek
v měsíci v 18:00 hodin

EUROPÄISCHE VOLKSSCHULE
Volksschule Dr. Leopold Zechnerschule
1150 Goldschlagstr. 14 / Tel. 9824609
Volksschule Sir Karl Popper 1150 Benedikt
Schellingerg. 1-3 / Tel. 9823403
Sprachclubs in Französisch, Ungarisch,
Tschechisch, Slowakisch, Italienisch

ŠKOLSKÝ SPOLEK KOMENSKÝ
Privátní bilingvní škola obecná
1030 Wien, Sebastianplatz 3
tel.: 714 88 76, fax: 714 88 76 /34
Mateřská škola
tel. (ředitelství): 713 31 88 / 40

**Privátní bilingvní reálné gymnázium
2. stupeň**
1120 Wien, Singriergasse 21
ředitelka Mag. H. Huber
tel.: 890 44 04-60

**Europäische
Mittelschule Wien
European Middle
School Vienna**
1070 Wien, Neustiftgasse 100
Tel: (+43 1) 526 19 78
Fax: (+43 1) 526 19 78-210

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy!

Handwritten letter in cursive script, likely in German or Czech. The text is written on a piece of paper with a faint watermark that reads "HOTEL LEINER DER MÜNCHNER". The handwriting is dense and somewhat slanted. There are several lines of text, some of which are crossed out or heavily scribbled over. The letter appears to be a personal communication, possibly a letter of introduction or a request. The text is written in a fluid, cursive hand, characteristic of the late 19th century. The paper shows signs of age and use, with some ink bleed-through from the reverse side.

Dopis Gustava Klimta Emilii Flöge (Mnichov, 3. 6. 1897)